

СРПСКА РЕЧ

СЛОБОДНЕ НОВИНЕ БРОЈ 16. ГОДИНА II 1. АПРИЛ 1991. 25 ДИНАРА

СВИ! СВИ! СВИ!

ИТАЛИЈА 2200 ИТЛ, ФРАНЦУСКА 6,30 ФРФ, ШВАЈЦАРСКА 3,50 ЦХФ, ШВЕДСКА 25 SEK, АУСТРИЈА 30 АТС, СР НЕМАЧКА 5,80 ДЕМ, БЕЛГИЈА 40 БЕФ,
ХОЛАНДИЈА 4,00 ХФЛ, ГРЧКА 200 ГРД, НОРВЕШКА 25 НОК, ДАНСКА 25 ДКК

ОРДЕН ЗА МАЛО МОРГЕН

На свом заседању одржаном 21. 3. 1991. године КАНЦЕЛАРИЈА ОРДЕНА И МЕДАЉА „Српске речи“ донела је

УКАЗ

којим се
председник Председништва СФРЈ

ДР БОРИСАВ

ЈОВИЋ

одликује

**ОРДЕНОМ
ТЕЛЕФОНСКЕ
СЕКРЕТАРИЦЕ СА
ДАЉИНСКИМ
УПРАВЉАЊЕМ**

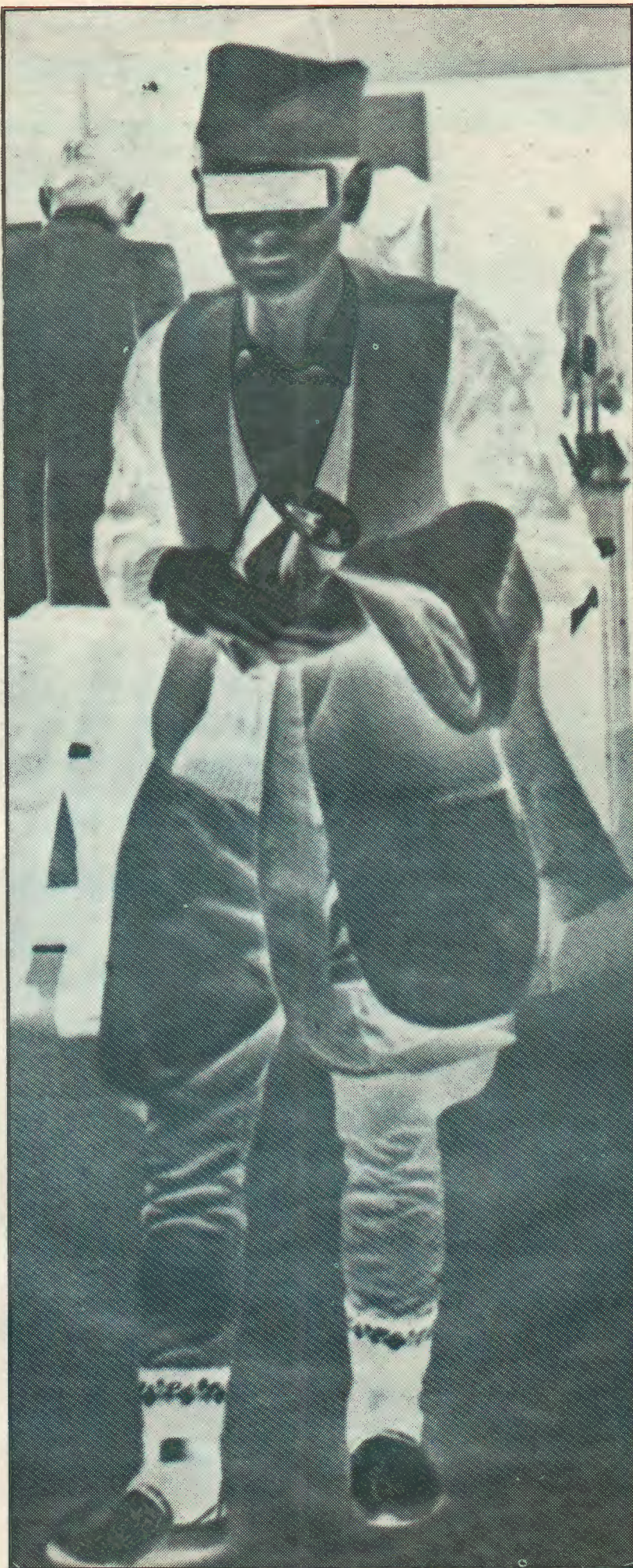
Орден се додељује за значајне заслуге у формулисању Слободних жеља и потреба, за принципијелно пристајање да буде искључиво у већини, за пожртвовано нуђење оставке који нико жив није хтео да узме и за храбро супростављање непријатељима свих боја, мириса и окуса у Председништву СФРЈ.

**НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ**

МОЛБА

Молим горњи наслов да ме изабере за члана Председништва (ФР) док још пристајем. Пошто видим да је демократија отишла тако далеко да свако може бити и предложен и изабран на овако одговорну функцију скоро исто као у Америци, изјављујем да сам расположен и стављам се на располагање. Ретко сам квалификован и, слободан сам рећи, много квалификованији од већ предложених кандидата. Завршио сам ватрогасни курс 1946. године и добитник сам плакете за културу на радној акцији на Тјентишту, Баратам и правописом и граматиком, а и немам обзира према свим непријатељима социјалистичког самоуправног друштва, што сам више пута пред сведоцима доказао. Мишлим да сам заслужио горње место и због тога што сам пред пензијом, а ви знате како је то. Ако моји докази нису јасни могу да поднесем и експлозе у Скупштини и видећете да сам бољи од других. Сматрам да мојој молби морате изаћи у сусрет.

Унапред захвалан
ЈАНКО КОЖУРИЦА лично

СРПСКЕ ДИНАСТИЈЕ (III)

КАРАЂОРЂЕВИЋИ

КАРАЂОРЂЕ ПЕТРОВИЋ

АЛЕКСАНДАР КАРАЂОРЂЕВИЋ
(1842-1858)

ПЕТАР I КАРАЂОРЂЕВИЋ
(1903-1921)

АЛЕКСАНДАР I КАРАЂОРЂЕВИЋ
(1921-1934)

ПЕТАР II КАРАЂОРЂЕВИЋ
(1941)

СЛОБОДНЕ НОВИНЕ

ИЗДАЊЕ СЛОБОДНИХ
НОВИНАРА

ГЛАВНИ И
ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:

Богољуб ПЕЈЧИЋ

УРЕДНИЧКИ КОЛЕГИЈУМ:

Вук Драшковић,
Милан Ковменић, Слободан
Ракић, Александар Чотрић,
Љиљана Јорговановић (ДЕСК)

ДИЗАЈН:

Дејан Ђуровић

САРАДНИЦИ:

Славица Лазић,
Властимир Ђоровић,
Слободан Ерић, Бора
Ђорђевић, Милован Ђркић,
Ђорђе Вукоје (Фоторепортер).

АДРЕСА:

Главни и одговорни
уредник: Хотел „Југославија“
(с. 879) 11080 ЗЕМУН, ТЕЛ.
011 600-222 локал 9979.

АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ:

Городног
фронта 43/4 соба 23, тел.
683-952 и 642-233 локал
149, 11000 БЕОГРАД,

ЖИРО РАЧУН:

динарски
60801-603-27562, девизни
60811-620-128-25731-74956-
33 (са знаком за „Српску
реч“). Преплата: 540 динара
(годишња), 270 динара
(полугодишња). За
иностранство: 100 ДЕМ или
60 УСД. Лист излази сваког
другог понедељка. Рукописи
и фотографије се не враћају.
Штампа ДП „Борба“, Косовска
26, Београд.

Мишљењем Секретаријата за
информације Републике Србије
бр. 413-01-221/91-01 од
15.2.1991. године одређена је
стопа пореза од 3%.

НАСЛОВНА СТРАНА: ГОРАН
ВЕЉКОВИЋ — ВЕЉА

Март 1941 — март
1991.

ОНДА НИЈЕ БИЛО КРВИ

Стр. 9—13

Зашто Милошевић
мора да поднесе
оставку?

ГРЕШКЕ ДО ИЗНЕМОГЛОС- ТИ

Стр. 14—16

Скупштина Србије не
зна за милост

НАПОЉУ ТЕРОР — УНУТРА ХОР

Стр. 17—18

Мирко Ковач:

ДУЧЕ ЈЕ БИО ОБЕШЕН ЗА НОГЕ!

Стр. 19—21

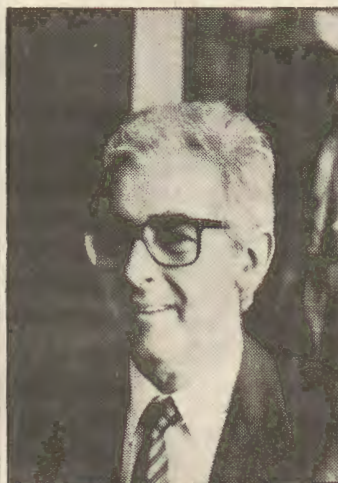
Народна милиција на
психијатријском
кревету

БАЦИ ВЕЋ ЈЕДНОМ ТАЈ СУЗАВАЦ, ИЗГИБОСМО!

Стр. Стр. 22—34

Проф. др Јован
Марјановић:

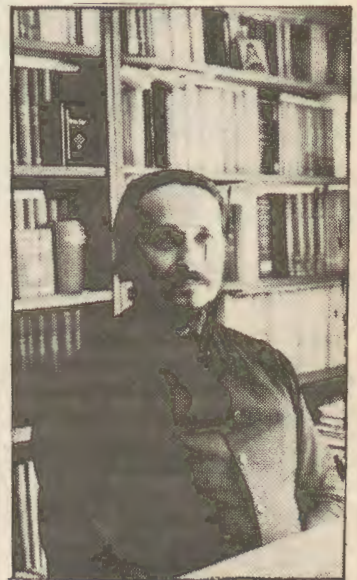

ТРАЖИЛИ ТЕМИШВАР — ДОБИЛИ БУКУРЕШТ!

Стр. 35—37

ИЗЛОГ

Архимандрит Атанасије
Јевтић:

НЕЋЕМО МУ ОПРОСТИТИ ТЕНКОВЕ!

Стр. 47—49

Срби које су претукли
„Срби“

МАЈКА МЕ РОДИЛА ЗДРАВОГ

Стр. Стр. 61—68

ПРИЗОРИ ИЗ БОРБЕ ЗА ДЕМОКРАТИЈУ (Гледајући доље на друмове видео сам свакакве умове)

9. МАРТ

Прво их навуку
па их онда туку
а све смеће Вуку

СКУПШТИНА

Господа посланици комунисти
укинули би права младежи
ал' не знам с којим разлогом исти
би да се укину и неки падежи

ПЕСНИЦИ

Седим тужан и гледам
памет у Француској 7
они што су се питали
нису Вас никад читали

С ТИМ У ВЕЗИ

Полицијо српска
овај народ сматра
за министра да ти
дамо психијатра

ПОЗОРИШТЕ

Госпођа Вида с правом сматра
да је критикује она страна
што би да врата сваког театра
остану заувек закључана

ЗАВРШНА

СЛОБODНА ВОЈСКА СЛОБODНО ГАЗИ
НАРОД СЕ СЛОБODНИ СЛОБODE ПАЗИ
СЛОБODA СТАРА СЛОБODA НОВА
СЛАБА СЛОБODO СЛОБODАНОВА

УШЋЕ

Нерадничка класа
крај воде таласа
на ушћу двеју река
слуша се мржња и дрека

МИТЕВИЋ

Мало ти беше црни Душко
што си Србе на Србе хушко
па још фотељу да браниш пушком!
... мого си једном да будеш мушко

ПАРОЛА:

ТАЧНО ЈЕ ДА ЈЕ НА ТЕРАЗИЈАМА БИЛО ДОСТА
МАЛОЛЕТНИКА
АЛИ ЈЕ ЗАТО НА УШЋУ БИЛО ЈОШ ВИШЕ
МАЛОУМНИКА

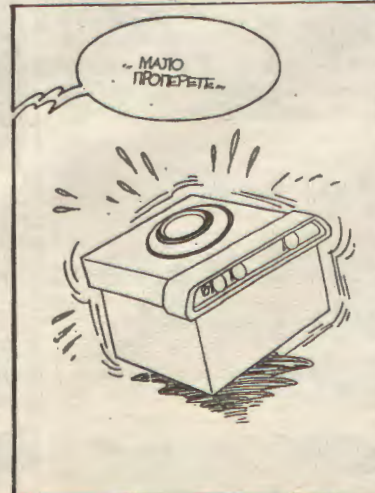
ТЕРАЗИЈЕ

На демонстрације плишане
хтели су да нанишане
министри с болесним мозгом
и још неки одозго

БЕОГРАДЕ, ДОБРО ЈУТРО

Немој да нам дирате
у наш Студио
јер он је Београд
дуго будно

Мирослав ГАЛОЊА, Београд

ДЕВЕТИ МАРТ

Трг Републике и Тјен ан мен
од данас јесу браћа.
И у Србији и у Кини
слобода крвљу се плаћа.

На коњу честити кнез.
Под њим сужњи се буде.
Београд је данас подељен
на нељуде и људе.

Маше јој кнез Михаило.
Под њим раја се тиска.
Око ње обруч шлемова.
Пуцањ, сузавац, вриска.

Цеви на сопствени народ,
али народ српски се не да.
Србија не плаче од сузаваца,
већ од срамоте и јада.

Прште млазеве силе.
Драгана испред топа.
Српска Јованка Орлеанка.
Диви се цела Европа.

С народом Стари Вујадин.
Нова рана му бриди.
А мајор Гавриловић
у туђе име се стиди.

Пијане целе Теразије,
од слободе, а не од пића.
Србија за ноћ рађа
хиљаде Обилића.
(Испевао народ српски)

СРБИЈО! ТУГО ГОЛЕМА

Вечерас, 9. марта 1991. год. сазнајем:
1. Да сам „Вучић“
2. Да сам „издајница Србије“
3. Да сам „угрозио демократске
тековине друштва“ (мајке ми, тако
рекоше у 15,00)

4. Да сам „хулиган“
5. Да сам „терориста СПО-а“
Све то из информативних емисија РТВ-а.
1. Нисам „Вучић“ — имам своје пуно име
и презиме, које НЕ СМЕМ ни да напишем ни
да потпишем, јер живим у полицијској држави.

2. „Издајница Србије“ — може — и сам себе
ОСЛОБАЂАМ ОБАВЕЗЕ ДА СЕ ОДАЗО-
ВЕМ НА БИЛО КОЈИ ВИД МОБИЛИЗАЦИЈЕ
и да идем на „сремске фронтоне“, који се
омладици српској припремају

3. Демократију угрозио нисам, јер под тим
„омрзнутим“ појмом се на овом простору
подразумева емитовање порнографских фил-
мова на државној телевизији. А то је већ по-
рнографија. Каква држава таква и КРАТИЈА
(о уредницима РТВ-а ни да помислим).

Е „тековине“ јесам угрозио. Њихова нај-
већа тековина је ЛАЖ.

НАСТАВАК НА 74. СТРАНИ

УВОДНИК

МОГУ ЛИ ГРЕШНИЦИ ДА МИРЕ?

ПИШЕ: Богољуб ПЕЈЧИЋ

Ових су дана новине притиснуте хва-
лословима о иницијативи за оснива-
ње Свесрпског савета којем би ос-
новни циљ био брига о заједничким
интересима целог српског народа.
Као оснивачи овог, по амбицијама, надстра-
начког форума, апострофирају се Српска де-
мократска странка, Демократска странка,
Социјалистичка партија Србије, Српски по-
крет обнове, Српска демократска странка
Хрватске, Српска православна црква, више
научних и културних установа, као и истакнути
интелектуалци и Срби у расељењу.

Збирно гледано, Савет би окупио тридесе-
так највиденијих Срба у чију мудрост на ства-
рању Српског националног програма не би
требало сумњати када се међу њима не би
нашли и такви људи који се до ових драма-
тичних тренутака у деобама српства и Србије
нису понашали аутсајдерски или чак доприне-
ли нашем најтежем идеолошком расколу, от-
ворено или прикривено, нудећи свој аутори-
тет и ум странци на власти.

Тако смо из новина сазнали да ће у тра-
жењу тог интеграла, политичких и историјских
циљева српског народа, учествовати и један
Добрица Ћосић, аутор многих деоба, отпад-
ништва и покајништва, који се у сутону свог
србољубља јавно изјашњавао да би по рође-
њу опет био бољшевик и дакле, признао, да
би опет на Брозову кланицу потурио исти број
српских глава, да би потом опет тражио њи-
хов васкрс и уједињење у целину српског на-
рода. Он, без сумње великан међу писцима,
који каже да би опет ратовао са четницима и
да је Слободан Милошевић највећи српски
политичар 20. века, нуди сада себе као поми-
рителја свих Срба са топлим надом да је то
његово дефинитивно и коначно покајање.
Ако би то било заиста стварно и могуће, До-
брица би најпре морао одмах по свом дру-
гом рођењу, да прође кроз катарзу грешника
и да да опрост својим заблудама, да би се
као косовски јунак, као и његова идеолошка
парадигма — Милошевић, са дужним покаја-
њем латио посла у трагању неспорног циља и
смисла — помирителја српства.

Грци кажу да здрав, а нарочито mudar чо-
век, у 70—ој години није старац, него једва
на прагу старости. Само болесни људи и љу-
ди мале памети у 70—ој не само да остаре,
него и обласаве. Наш Добрица је на прагу
старости и нека ту остане mudar и паметан, а
Национални програм нека пишу они, исто та-
ко умни, али који су дефинитивно покопали
своје идеолошке предрасуде и умеју да ује-
дине она четири слова „С“ (оцила) истакнута
на Грбу Србије.

Лаж је свакако и да је иницијатива о За-
штити нације и доношењу Српског национал-
ног програма произашла из глава челника
Српске демократске странке Босне и Херце-
говине. Усвајање заједничке Декларације
први је понудио Вук Драшковић 9. септембра
1990. године упутивши апел представницима
водећих српских политичких странака као и
представницима Српске православне цркве,
Српској академији наука, Удружењу књижев-
ника Србије, Матици српској и Матици иселе-
њеника Србије. Али како је тада било више збу-
њених него побуњених, апелу у Француској 7
одазвала се тога дана, 17. септембра — не-
колицина. Бојкот је, дакле, био комплетан, уз
циничну констатацију владајуће Социјалистич-
ке партије да је „Српски национални програм
записан у српском Уставу“.

Таштина појединаца из књижевних гласи-
ла у Француској 7 ставила је тачку на иниција-
тиву СПО-а и Вука Драшковића. Под насло-
вом: „Даље од УКС“, називајући овај скуп
„окупацијом зграде УКС“, политичким сле-
плом брутално је посечена идеја о Српском
националном програму. Вук је на два ступца
„Књижевних новина“ извиђдан, као и давне
1986. када је предложио братимљење Срба и
Јевреја и то од истих људи који су три године
доцније основали Друштво српско-јеврејског
пријатељства, не позивајући га чак ни да при-
суствује Оснивачкој скупштини.

А када је тај исти Вук још 1987. године јав-
но предложио да се у Хрватској формира
Српска аутономна покрајина — Српска Краји-
на, с Карловцем (или Книном) као земаљ-
ском и Јасеновцем као небеском престони-
цом, данас га тадашњи СКОЈ-евац Милан Ба-
бић, псује и назива српским издајником. Тако
је прошао и с предлогом да ће сви Срби,
распадне ли се Југославија, живети у једној
држави: НОР-овци су га назвали „развијачем
братства и јединства“ и без околишења му
понудили вешала.

Разумљиво је да Српски покрет обнове
поздравља обновљену иницијативу за писање
Националног програма, без обзира ко је у
овој прилици њен адресант. Али, будући да је
Српски покрет обнове стварни архитект иде-
је у коју је већ уграђена мисао да јакот и за-
штићеног српства не може бити без демок-
ратске Србије, није свеједно ко ће све учес-
товати у састављању Декларације о заштити
нације. Погоотово то не могу да чине они са
мреном на очима и чији се учинак у овим дра-
матичним временима мерно дебљином зидо-
ва у властитој кући. СПО на то никад неће
пристати.

ШТА ЈЕ РЕКАО ВУК ДРАШКОВИЋ У УКС 17. СЕПТЕМБРА 1990. О СРПСКОМ НАЦИОНАЛНОМ ПРОГРАМУ

ГДЕ ЈЕ ПРИЈАТЕЉ, А ГДЕ ДУШМАНИН

Српски покрет обнове је пре две седмице предложио да се састанемо овде и данас. На адресе Светог синода СПЦ, САНУ, Матице српске, Матице исељеника, Удружења књижевника Србије и неколико српских политичких странака упућено је писмо које имате и које не бих понављао. Садржина је та да ми предложимо да се нађемо за једним столом и да удруженој србомржњи која је на сцени, и која је са свих страна уперила пушке у нас, супротставимо јединствени национални модел, да одбрану нације надредимо својим уским страначким интересима.

Тешко је било пронаћи адресе појединих странака. Неке прибављене адресе биле су погрешне, али су ипак писмено, или телефонски, правовремено, или у последњи час, мање-више, сви обавештени. Свих, који су позвани, међутим, данас овде нема. Председник УКС, г. Матија Бећковић, спречен је због раније заказаног свог књижевног наступа у Никшићу, а саму идеју он подржава и поздравља. Демократска странка из Београда, како стоји у писму упућеном на адресу СПО, дели забринутост за садашњи положај српског народа у Југославији, али не жели да седне за исти сто са представницима владајуће странке, тзв. Социјалистичке партије. Српски комунисти су послали писмо у коме тврде, потписао га је Петар Шкундрић, латиницом, и цео текст је написан латиницом — да је од 8. седнице до данас пројектована српска будућност, да ту нема шта да се дода

Своју неодговорност пред драматичним изазовима историје, своју распојаност и одвећ комотно држање, жестоко смо у овом веку два пута платили

ни одузме. То је, по њима, готов национални програм, и то треба, сматрају они, уважавати. Све што ми, тобоже тражимо, Социјалистичка партија је већ донела и то баш уз помоћ САНУ, УКС и СПЦ.

Судећи по овоме писму, а да не знамо истину и да не знамо где живимо, испало би да је овај данашњи састанак измишљен. Остали који су позвани, а изостали су, ничим нису оправдали изостанак. Коначно, и њима следује право на такав став. Није ово први пут да српски кнезови изнад интереса нације постављају своју таштину и самољубље.

Српски покрет обнове је, како се из писма, види, само пократач овог сусрета и за себе није резервисао никакву ексклузивну позицију, или улогу. Ни на какав политички профит нисмо рачунали. Зато смо и предложили да велики посао израде Декларације о заштити нације, као и Српског националног програма поверимо онима који би требало да буду „капа“ свим странкама и свим Србима — нашој Светосавској цркви, академицима и књижевницима.

О чему, дакле, данас да почнемо разговор?

О томе, чини ми се, да најпре схватимо да српски народ као вишемиллионски људски организам има своје тело и своју душу. Тело српског национа су границе његове државе и о томе, о тим границама морамо да се договоримо и заузмемо јединствени став.

О души, пак у том телу, о државном уређењу Србије нећемо да се договарамо. О томе се одлучује на вишестраначким и слободним изборима.

СРБИ НЕМАЈУ НА КОГА ДА СЕ ОСЛОНЕ Титоистичка Југославија је, господо, у агонији — пред распадом. Све што је већ пола века расло на антисрпској стратегији, уједињено је против Срба и Србије. Хрвати траже територије до Дрине, Котора и Земуна. Већ пишу и конфедерални уговор као прву степеницу ка успостављању своје сасвим суверене државе. Чврсто се ослањајући на Хрватску, исламски фундаменталисти у Херцег-Босни омеђују своје „имање“, при чему рачунају на Рашку област, односно Санџак, као да га они зову, и ако им небеске прилике буду наклоњене и на Косово и Метохију. Још неотрежњени и од србофобије неисцељени Брозови сејмени у православној, вардарској Македонији не разазнају где је брат, а где небрат, где је пријатељ, а где душманин, па и они испостављају некаке територијалне апетите и рачуне Србији. Арнаути проглашавају албанску републику и само чекају, поуздано се зна — „DAY D“ да крену у рат. Сами не могу и неће, али хоће и планирају да ударе онога момента кад ударе Хрвати са запада, а муџахедини по Босни и Рашкој, Хрватима се придруже. Уједињењем Немачке усташка идеја у Хрватској добија крила, и то „поглавник“ Туђман и не крије. За две-три године, судбин у Европе одређиваће „германски цин“ и за сада нема у изгледу снаге која ће моћи да му парира. Енглеска је остарела, која се не усуђује да стане испред огледала, већ са сетом разгледа своје девојачке фотографије. Француска слава је давно зашла, а Русија је у агонији. Зато „поглавник“ Туђман често понавља — Срби немају на кога да се ослоне, сада је настао прави „повијесни тренутак“. Сатанском Брозовом и ватиканском стратегијом сталног подривања тзв. „македонског питања“ — Србија се и даље гура у спорове и свађе са Бугарима и Грцима. Нормално је да при оваквом распореду снага дижу главу и мађарски претенденти на српску Војводину. Сви србофобни и србожедни штабови на Балкану, а не само у Југославији уобличио су већ своје националне и верске програме и сви хоће да се почасте српским територијама.

Факсимил Апела Вука Драшковића од 7. септембра 1990. године

У ОДБРАНУ СРПСТВА

Апел Вука Драшковића, председника Српског покрета обнове (СПО) представницима српских водећих политичких странака као и представницима Српске православне цркве,

Српској академији наука, Удружењу књижевника Србије, Матице српске и Матице исељеника Србије, да се хитно састану и усвоје заједничку Декларацију о заштити нације.

Обраћам Вам се по много драматичног времена и многог опасности по српски народ, коме се, опет, са разних страна, прети геноцидом. У Хрватској је успостављена усташка власт, оснивају се оружане формације Србоубица. Усташко Врховништво је склопило антисрпски пакт са Арнаутима и муслиманским фундаменталистима, расрбљеном али милитантном и гласном мањином у Црној Гори, као и србофобним штабовима по Македонији, који отворено траже наше територије.

Српски народ је суочен са уједињеном мржњом, као и 1914. и 1941. године. Мораво што пре, одмах, претећем Ву да се супротставимо. Не смемо дозволити да нас, и трећи пут у овом веку, претену дођеја. Одбрани нације дужни смо, ако још имамо историјске свести и амбиције да трајемо као народ, подређити све своје, унутарсрпске, идеолошке, страначке, ставешке, и остале разлике и неспоразуме.

Српски покрет обнове (СПО) предлаже да се правци, односно представници, српских водећих политичких странака, као и представници Српске православне цркве, Српске академије наука, Удружења књижевника Србије, Матице српске и Матице исељеника Србије хитно састану и усвоје заједничку Декларацију о заштити нације.

Тај би документ, сматрамо, требало да буде и полазна основа за доношење Српског националног програма, Предлажемо, такође, да изразом поменутог Декларације, а одмах потом и Националног програма, руководе Српска академија наука и Удружење књижевника Србије.

Предлажемо да се први састанак одржи у понедељак, 17. септембра, у 17 часова, у просторијама Удружења књижевника Србије, француска бр.7, у Београду.

Молимо Вас, господине председниче, да Ваш одговор на ову иницијативу доставите на адресу: Српски покрет обнове, Бранкићева 24, ст. бр.1, Београд, или на адресу: Удружење књижевника Србије, Француска бр.7, Београд.

Са најбољим жељама.

Вук ДРАШКОВИЋ
председник СПО

А шта ми радимо?
Где је наш програм? Где је наш одговор?

ДА НЕ ПОНОВИМО ГРЕШКЕ ПРОШЛОСТИ

Своју неодговорност пред драматичним изазовима историје, своју распојасаност и одвећ комотно држање, никло из уверења да смо јачи од свих, јер смо најбројнији на просторима од Беча до Константинопоља, жестоко смо два пута у овом веку платили. Хоћемо ли грешку да поновимо? Хоћемо ли и по трећи пут у овом столећу на судбинско раскршће историје да изађемо слепи и неприпремљени? Наша национална политика, наша национална стратегија данас не постоји. Свако умишља да представља српски народ и прича и прича шта хоће — шта му падне на памет.

Потпредседник тзв. Социјалистичке партије Србије, академик Михаило Марковић, пре неки дан изјављује како ће Србија у случају конфедерализације Југославије у мирнодопским условима, мирнодопским методима водити бригу о Србима у републикама које се отцепе. Шта то значи?

То значи капитулацију! Та значи издају!

То је давање сагласности на Хрватску до Дрине и повлачење Србије у простор између Драгаша и Хоргоша, како то воли да каже председник Социјалистичке партије Србије, која је одбила да дође данас овде. Председник СДС из Книна, академик Јован Рашковић, предочава Фрањи Туђману неку своју идеју о аутономној покрајини „Српска крајина“ која би била састављена од садашње Босанске крајине и српских крајина у данашњој Хрватској, и која би, као таква, у случају конфедерализације Југославије, или њеног распада била у саставу хрватске државе. Три дана касније исти човек казује нешто друго. А прекјуче (15. 09. 1990. оп. прир.) изјавио је нешто треће.

Овде смо данас и да се договоримо да се више не може и не сме водити та пијачна национална политика и дипломатија.

Прваци Демократске странке из Београда неће да седе за истим столом са српским комунистима, који нису ни дошли. Ја ипак верујем да они тиме нису хтели да кажу како сутра, уколико избије рат на Косову, или рат са Хрватима, чланови те странке не би ишле у чете и пукове у којима би било и Срба социјалиста односно комуниста. Право је, наравно, Главног одбора Демократске странке, да за свог председничког кандидата у Србији изабере принца, понављам Томислава Карађорђевића, нудећи том члану краљевске фамилије сличну улогу коју је Броз био доделио Ђорђу Карађорђевићу 1945, али никоме, не следује правно да наговештава могућност територијалних нагодби са Арнаутима, односно деобе Косова и Метохије. На такве изјаве и такве нагодбе нема право ни један Србин, ни једна политичка странка — надлежна је цела нација. Она и само она.

ОПСЕНАРИ СВУДА ОКО НАС

СРПСКО ГЛУМИШТЕ

Суштинска одредница актуелне српске политике јесте опсена. Заседају институције, неке као Скупштина данима, плуште саопштења о овоме и ономе па би простодушан човек могао закључити да се пуно тога збива и да се на много места одлучује. А уствари одлучује се само на једном месту. И одлучује само један човек. Српски уставотворци су му то право у великој мери осигурали најдемократскијим уставом на свету. То што он до

бескраја развлачи границе тих права, па покушава да одлучује и о самој судбини народа којим влада, ствар је његове нарави и поли-

тичких прилика у Србији. А оне су такве да је још на делу једна политика која би да се представи једином и богомданом за Србију и

Југославију и да сваку мисао која не наседа на отужне и лажне позиве на слогу и јединство ради родољубља, у самом зачетку спречи

прогласивши је **антисрпством и петом колоном**. Протагонисти те политике не устежу се да отворено лажу, да сеју страх и неспокој, да уцењују и да старим непријатељима додају нове.

Председник Српске владе, у драматичним тренуцима мартовских збивања, трабуња о хрпама обавештајних папира, које „чита сваког дана“, што сугерира бројност непријатеља; обмањује посланике о упадима хрватских редарственика у српске вароши у Хрватској и Босни и Херцеговини, упозорава их да ће, не буду ли демонстранте прогласили рушителјима и хулиганима, пропасти Српство, нарочито оно ван Србије.

Велики мајстори опсена, после такозваног помирења са опозицијом у Парламенту, а уствари после вештих маневара којима су тобоже изашли у сусрет захтевима студената, јер ко њима не би изашао у сусрет, настављају по старом.

Студентски бунт, ма колико да је допринео остваривању неких захтева, који су одавно формулисани као захтеви опозиције и целокупне демократске јавности, добро дошао је Српском врху да уступке које је био принуђен да учини и прикаже као уступке студентима а не опозицији. **Опозиција је у Србији једноставно равна куги**. Размотримо шта је стварно од познатих захтева испуњено.

Смењен Митевић и компанија. Постављен Ратомир Вицо што је само друга страна исте медаље. ЈУТЕЛ се и даље у Србији не гледа осим у врло малом обиму посредством Студија Б. Радмило Богдановић и даље седи у

првим клупама Српског парламента као министар, без обзира што је количина бруталности службе којој је на челу, посредством јавне речи и слике постала несношљива. Та иста служба позива на тз. информативне разговоре учеснике демонстрација од 9. марта, чак и малолетнике. У Скупштини Србије се прави спрдачина са извештајем Анкетног одбора о одговорности актера деветомартовских демонстрација. Зна се, наравно, због чега се лансирају полузавршени и полуписмени папири и чија се имена у њима подвлаче и окржују. А часници Српског парламента чудом се чуде како се то дешава.

У међувремену збила се велика представа у којој је, као увек до сад, Српски парламент одиграо малу, безначајну улогицу, епизоду једну, такорећи. Драматично и патетично саопштивши грађанству да подноси оставку на функцију председника Југословенског Председништва, Борисав Јовић је оптужио многе за егонију земље којој је до тада би на челу. Себе је, наравно, изузео. Председник Републике Србије је ту чињеницу прихватио као разлог да саопшти истом том испрепаданом грађанству, да је он, председник, одлучио да нема Југославије, јер, он, односно Србија, не признаје југословенско Председништво. Потом наступа Српски парламент, ганут Борином бригом за Југославију, Борином принципијелношћу и тврдоћом у одбрани својих идеја, укључујући ту и тенкове, и после вишечасовних напора успева да убеди Бору да повуче оставку, јер то мајка више не рађа. Таково Србија не би могла наћи све да се на главу окрене. Чак су и неки опозициони посланици, као господин Милан Парошки, били очарани Бориним излагањем. Све је испало као из књиге или по књизи. Из књиге режије или по књизи снимања. Испало је демократски да демократије не може бити. Испало је људски. Човек дао оставку из душе, из осећаја части и поноса. Самостално. А повукао је под теретом општег захтева отаџбине, односно својих партијских другова што је уствари исто.

На крају какве то све везе има са Душаном Чкречићем? Оно јесте да је и Чкречић дао оставку па је повукао јер је његов тадашњи партијски шеф, а садашњи шеф државе Србије, мушки грмнуо и рекао. Не. О теби ће Душан Чкречићу одлучити комунисти Србије, а не неки тамо ЦК Југославије. И српски комунисти су одлучили. О Јовићу су такође одлучили српски комунисти, пардон, социјалисти. Остали ће други пут.

27. март 1941. — 27. март 1991.

ДОЛЕ ВЛАДА И КНЕЗ КОМУНИСТА!

„Митинг истине и демократије“ у организацији Српског покрета обнове и још неколико опозиционих странака био је управо онакав какав је требало да буде и онај од 9. марта да полиција није брутално употребила силу и намерно мирне демонстрације претворила у крвопролиће. Пред више од тридесетак хиљада грађана из целе Србије говорили су представници Српског покрета обнове, Демократске странке, СРСЈ за Србију, Народне сељачке странке, СДС за Србију, УЈДИ-ја, Народне радикалне странке, те више других личности из јавног живота. Без ултиматума поновљени су захтеви да се смени српска влада, утврди одговорност за догађаје од 9. марта и организују нови избори. Митинг је прошао без и најмањег инцидента.

ВУК ДРАШКОВИЋ, Српски покрет обнове:

Историја, често, кажњава своје хероје и то се, управо, нама десило. У овој земљи се данас маше нацистичким барјацима геноцида из 1941. године. Србима се прети новим неким Јасеновцем, а на српским црквама и гробовима покушавају се основати несрпске суверене државе.

Овде смо данас да све оне, који би да граде себи куће у српској кући, опоменемо да — постојимо! И да добро знамо шта је и докле је наше, па било или не било Југославије.

Границе наше државе и сав простор унутар граница њених утврђени су српском културом, језиком, именима села и градова, именима река и брда, дрвећа и птица,

српским епом и обичајима, манастирима и задужбинама, нашем крвљу и гробовима. Те међе су непомерљиве, те крајине наше су неotuђиве!

Њихове пушке о њиховом рамену, којим нам прете, боље да остану на рамену. Нико ме, па ни њима, не желим оно што ће се десити ако **СТРОЈНИЦЕ** проговоре.

Ни тих који хоће да оживе поглавника Павелића, ни оних који сањају о некаквој Великој Албанији, ни оних који су нашег језика и корена а привиђа им се некаква џамахирија или султанат на земљи српској — ми се не плашимо. Све је то прошлост, све је то само мржња. Прошлост се призива и јалово жели, а мржња сведочи колико су слаби и у своју немоћ убеђени.

Владика Раде би, и данас, рекао: **не бојим се од врајјега ката, нека га је ка на го-**

СРПСКА РЕЧ, број 16, 1. АПРИЛ

ри листа, но се бојим од зла домаћег!

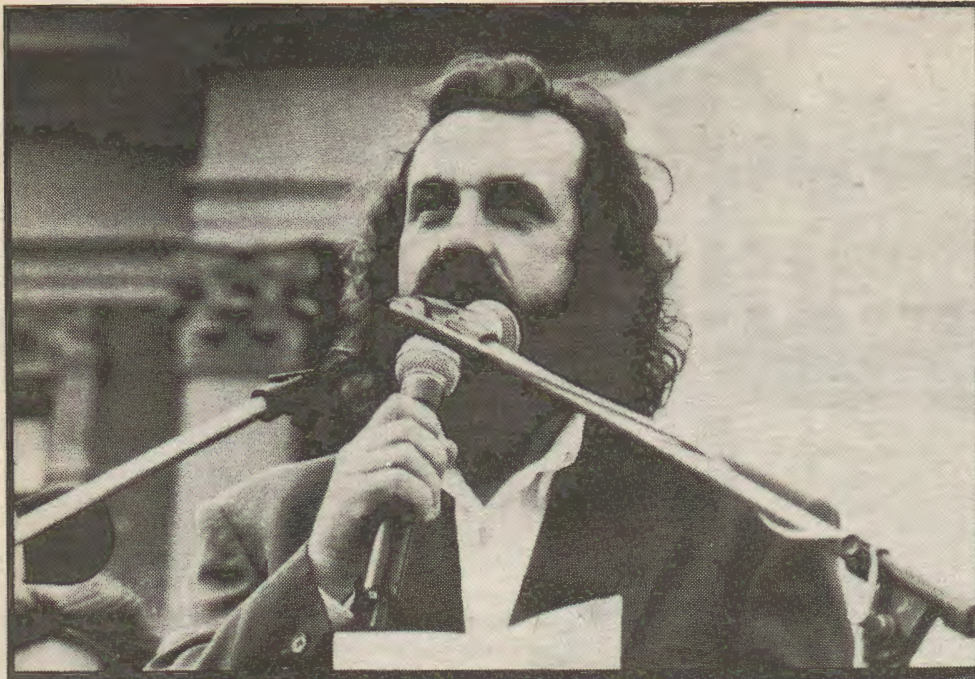
Бојим се, заиста „зла домаћег“ које је 9. марта ове године, у престоници Србије, на свој народ, на своју рођену децу, упутило околне транспотере, бојне отрове, тенкове, коњицу, дресиране псе.

Бојим се „зла домаћег“ које је тога дана пучало у Србију и убијало Србију. Које је тога дана посегло за братоубиством, као 7. јула 1941. године.

Бојим се Срба чија идеја почива на србоубиству и који србоубиство намећу као празник нације.

Дигнимо данас глас и против те идеје. Кажимо **НЕ** њеном програму, њеној сили, заумљу и учени.

Србија неће ни болшевизам, ни перестројку. Она хоће корениту промену. Хоће не-

зависну штампу, независну телевизију, независно судство, деполитизовану војску и полицију, слободно тржиште, приватно предузетништво, вишестраначки парламент који то није само по имену.

Нећемо Србију коју један човек може, својим приватним саопштењем, у суботу отцепити од Југославије а у понедељак је вратити у Југославију.

Нећемо Србију која има само леву ногу, леву руку, лево око и леву половину мозга.

Нећемо Србију која туче народ и поставља му ултиматуме.

Пре пола века, на данашњи дан, вест о пучу у Београду стигла је кнеза Павла у Загребу. Ондашњи поглавник Хрвата, доктор Влачко Мачек, понудио је одмах намеснику Карађорђевићу „верне хрватске трупе, које ће сломити побуну“.

„Мој народ неће пакт, и мој народ хоће да се склоним. Моја је врховна дужност да вољу свог народа поштујем“ — одговорио је кнез демократа.

Ми 9. марта нисмо били пучисти, нити смо угрожавали власт данашњег кнеза комунисте. Тражили смо само слободну штампу и ос-

тавке петорице ТВ новинара, и то оних и онаких који само у бољшевичком поретку незнања и обести могу бити новинари.

Због тог захтева, прогласили су нас рушiocима, олошем, усташким слугама, страним шпијунима. И пуцали у нас.

Марта 1941, поништили смо уговор са силама осовине, оборили владу, Намесништво и кнеза, похапсили толике генерале и офицере, малолетног краља довели на престо... А прогинуо је само један човек, жандарм који је први потегао оружје и коме није пуцано у леђа.

Марта 1991. године, комунистичка власт је, бранећи уредничка места својих пет хвалопојаца, убила двојицу људи, а болнице напунила премлаћеним и рањеним.

Нећемо такву власт у Србији. Влада чија је полиција насрнула на голоруки народ и окрвала руке, мора да оде.

Србија то више трпети не сме и не може. Србија је гладна и хлеба и демократије.

Да би заштитила Србе у Книну. Белом Манастиру или Добоју, Србија мора да се заштити од овакве, данашње, Србије.

Тој будућој Србији, која ће бити демократска, самим тим и снажна, прокрчили смо пут 9. марта, баш на овом месту, које прозвасмо — Тргом Слободе.

И нека нико 9. март не зове даном српског раскола. Тог поднева почело је — демократско преображење Србије.

Нећемо посустати док не довршимо велики посао коренитог и општег препорода.

Хоћемо Србију којој ћемо, из срца, моћи да певамо оне стихове Милана Ракића, изворене на Гази-Местану 1912. године:

**Ја ћу живот дати, Отаџбино моја,
знајући шта дајем и зашто га дајем!**

НЕМА СВИРКЕ ЗА СПС!

Одустајањем од рок-концерта 27. марта у организацији СПС, није никакав производ толерантног духа ове партије.

Истина је много простија: НИКО ОД МУЗИЧАРА НИЈЕ ХТЕО ДА ИМ СВИРА.

„Српска реч“ је контактирала многе београдске рок-музичаре. Од свих смо добили исти одговор: „ЊИМА да свирам — никад!“. Музичари сматрају да је СПС желела да поткупи омладину и да то чини у традицији укинутог Дана младости. „Кад буде демократије, биће и музике“, кратко је прокоментарисао један угледни рок-музичар.

ФИЛМ У ОДБРАНИ ЛАЖИ

ПЛЕС С ТЕНКОВИМА

Вече уочи митинга опозиције, Телевизија Београд понудила је грађанима још један „доказ“ да су демонстрације од 9. марта биле „рушилачко дело хулигана“: реч је о филмском материјалу МУП Србије који је предат и Анкетној комисији Скупштине.

Уместо да грађанима понуди сиров филмски материјал, чија би се вредност састојала у откривању нових, непознатих догађаја, МУП Србије је самвакао и своје и туђе филмске траке, да би у сопственој режији измонтирао „причу о 9. марту“ у коме полиција треба да испадне жртва, а грађани зликовци.

Пазите, најпре смо гледали снимке МУП-а. Након њих, пуштени су видео-снимци Телевизије „Политика“, СА ПОТПУНО ИСТИМ КАДРОВИМА, другачије монтираним и различитих трајања. Следеће вечери, 27. марта, ТЕЛЕВИЗИЈА БЕОГРАД (која се стара да што већи број грађана Србије види ове видео-снимке), ПО ТРЕЋИ ПУТ приказује ИСТЕ СНИМКЕ (већ виђене претходног дана), што само по себи намеће питање: да ли спрега три институције (полиција, ТВ Београд и „Политика“) ПОНОВО покушава да ОБМАНЕ ЈАВНОСТ СРБИЈЕ? И то БАШ на оном питању због кога су демонстранти и Уједињена опозиција Србије протестовала: МАНИПУЛАЦИЈА средстава јавног информисања!

Тај КРИМИНАЛНИ чин присвајања ЈЕДНОГ материјала, за кога се заправо не зна ЧИЈИ ЈЕ, и довођење таквог материјала у СУМЊИВИ КОНТЕКСТ требало би да повуче СУДСКУ ИСТРАГУ за оне који су за овим потегли. Након две људске жртве због СЛОБОДЕ ИНФОРМИСАЊА, ТО ИСТО ИНФОРМИСАЊЕ НА НАЈДРСКИЈИ И БЕСТИДАН начин ПОНОВО МАНИПУЛИШЕ гледалиштем.

Опробаним методом ИСЦРПЉИВАЊА ГЛЕДАЛИШТА које у великој већини НЕ ЗНА шта се догодило 9. марта (осим малог броја оних који могу да гледају Студио Б и слушају Радио Б-92), Телевизија Београд им је ДВА ДАНА у ЈАСНОЈ НАМЕРИ пуштала ИСТЕ СНИМКЕ, не би ли гледалишту УБИЛА ЖЕЉУ за даљим гледањем. Власт РАЧУНА на то да нико није толико мазохиста, да и трећи дан гледа исте снимке, ПА БИЛО ТО И ИСТИНА КОЈУ ЈЕ ВЛАСТ ИЗМОНТИРАЛА.

Телевизија Београд, у спрези са државним врхом, не одустаје од лажирања и манипулисања информацијама. Нова рукавица бачена је у лице Скупштини Србије.

Министар полиције треба и мора да оде. Ако спас очекује од јавности Србије, у предвечерје скупштинске расправе ОБМАНУТЕ филмским материјалом МУП-а Србије и потенцијал Телевизије Београд, треба да зна да га може спасти само Скупштина. Ако Скупштина спасе Богдановића, Скупштину више нико не може да спасе.

ШТА СУ РЕКЛИ

НЕКА ВАМ СЕ БАНДИТИ ПОКЛОНЕ

**ДРАГАН ВЕСЕЛИНОВ, Народна
сељачка странка:**

Називали су нас антисрби. Нисмо против своје земље, против ње су они који свом народу не верују. Један се чак одважио и да тргује народом у тајном договору. Не пристајемо да се за главу Анте Марковића дају главе Книњана.

**МОМЧИЛО КОСОВИЋ, СДС за
Србију:**

Цинизам је оптуживати опозицију да са улице хоће да заузме парламент, јер је једини захтев да тај парламент буде заиста вишестраначки. Србима у БиХ и Хрватској треба нова и боља и цела Србија, а не само Србија владајуће партије.

НЕБОЈША ПОПОВ, УЈД:

Србија никада није била поданичка. Они који су заборавили демонстрације из 1954. и 1968. године могу рећи да су изненађени оваквим демократским процесима. И три месеца након антиобреновићевских демонстрација 1903. године Обреновићи су отерани.

**ЈАНКО ДУЧИЋ, Народна радикална
странка:**

Овај датум створила је краљевска војска која је 27. марта 1941. и покренула демонстранте, али та војска, иако краљевска, никада није силом кренула на свој народ као што је то 9. марта ове године учинила полиција Слободана Милошевића. Те 1941. није било

Радмила Богдановића и министра Матковића, који су јуришали на свој народ. Године 1941. догодио се народ, а 1991 — Богдановић!

НИКОЛА МИЛОШЕВИЋ, академик:

Полиција се према демонстрантима понашала горе него да су — животиње. Зар се на животиње баца сузавац или се туку пендрецима? Радмило Богдановић је прихватио највећи део одговорности на себе. Међутим, одговорност морају сносити сви бољшевички људи из српског руководства, на челу са Слободаном Милошевићем.

**ДУШАН КОВАЧЕВИЋ, драмски
писац:**

У Србији нећемо комунисте и никога њима сличне. Прете нам и кажу да их не волимо, а како бисмо их и волели кад их не воле ни њихова рођена деца.

ЛЕОН КОЈЕН:

Србија је данас без демократије. На власти су шегрти Брозовог и Стаљиновог бољшевизма. Јадна је власт која са својим народом разговара преко нишана.

ГОЈКО ЂОГО, песник:

Народ са Трга Републике обориће и владу и председника Републике, али неће и не сме срушити небеску Србију која има највише циљеве. Боримо се за Србију у којој неће бити ни хулигана ни банди. Нама су потребни ти бандити, али они нам се морају поклонити.

ВЛАДАН ВАСИЛИЈЕВИЋ:

Девог марта 1991. рекли су нам да смо хаос, тама и мрак. Они хоће да покажу своју моћ која је уперена против народа, заправо немоћ. Зато Богдановићу и Зеленовићу нема места на челу народа.

БОРА ЂОРЂЕВИЋ:

Драги хулигани и вандале, синоћ смо гледали манипулацију како народ добро наоружан камењем и моткама насрће на јадну милицију са аутоматима. Емитовано је у колору, али је све било црно—бело. Још могу да поверују пензионери, али ми не.

**ВОЈИСЛАВ КОШТУНИЦА,
Демократска странка:**

Србија је устала, 27. марта 1941. и 9. марта 1991. И 41. и 91. народ је рекао „не“ једном поретку. На релу тих догађаја увек су били комунисти, којима је страна демократија, а блиска само власт.

ИВАН ЂУРИЋ, СРСЈ за Србију:

Пре 50 година и два дана, 25. марта 1941. састали су се неки људи тајно. Два дана касније у Београду се окупио народ и рекао „доле влада“. Педесет година касније, 25. марта 1991. опет су се у име овог народа неки људи састали тајно. И, два дана касније, данас, устао је Београд, устала је Србија. Има оних који се боје избора и они се састају у Карађорђеву, а оно никоме није донело ништа добро, не због часног имена, већ управо због тајних састанака.

Наставак деветомартовских мирних демонстрација, као облика ванпарламентарне политичке борбе, Уједињена опозиција Србије и независни интелектуалци одржали су 27. марта. О ефектима и циљевима данашњег митинга своје мишљење изнели су:

БОРИСЛАВ ПЕКИЋ, писац:

— Сасвим је јасно да би се исти мирни протест догодио и 9. марта да неко није одлучио да на улицама Београда спречи неистомишљенике званичне власти у изражавању својих уверења. Намеравани масакр није успео а одговорни људи за почињено насиље не налазе се у полицији, већ их треба тражити у функцији Председника владе и шефа државе Србије. За све што се догодило 9. марта сматрам лично одговорним **Слободана Милошевића** који сноси моралну одговорност за све последице промишљеног насиља над учесницима демонстрација 9. марта. Безазлени митинг показао је природу система који држи да је демократски. Српски парламент је огледало немоћи истог система. Јутрос сам прочитао извештај анкетног одбора у коме је констатован невероватан степен сагласности позиционих и неких опозиционих посланика о митингу од 9. марта. Представници опозиције су морали да издвоје своје гласове. Демократија са Трга Слободе још није ушла у Парламент.

МИРКО КОВАЧ, писац:

— Мислим да је овај митинг за нас једини начин решавања с обзиром да знамо какав је

ДВА САТА НАКОН МИТИНГА

ПОБЕДА ПАМЕТИ НАД РЕЖИМОМ

КОСТА ЧАВОШКИ:

Управо је овај величанствени народни митинг од 27. марта показао да може бити и достојанствен и миран као што су били и претходни од 13. јуна и 9. марта под условом да се полиција **на своју руку и без икаквог опрвадања** самовољно не одлучи да митинг на силу не растера. Мирни ток данашњег окупљања показао је главног кривца за проливање крви на улицама Београда 9. марта: **владу Републике Србије и можда и председника Републике Слободана Милошевића** који су наредили полицији да по сваку цену разјуре окупљене грађане са тадашњег Трга Републике а данашњег Трга Слободе.

МИЛАН ПАРОШКИ, народни посланик:

Исти људи окупили су се на истом месту са истим захтевима 9. марта и данас, 27. марта и оба окупљања прошла би у истом мирном и достојанственом тону да није било **смишљеног** проливања крви од стране људи који одлучују о мери демократије у овој земљи. Доиста је несхватљиво да одмерени, аргументовани политички захтеви не пролазе довољно брзо до људи који су одговорни што захтеви народа да се у Србији среде национални односи, реши економско питање, регулише политичка блокада информативног простора и многобројна горућа питања и даље кулминирају. Сви захтеви су загушени олигархијском вољом преживелих политичких структура пре свега у СПС-у. Мислим да је потребно и на други начин, петицијом и штрајковима у сваком колективу где стање није редовно остваривати демократски притисак

да неспособни људи преживеле комунистичке партије устукну са политичке сцене, да дозволе да демократија освоји све просторе и да та демократија после тога може да спроведе све оно што ова власт не може и не жели. Србија не сме бити последњи бастион заглупеле утопије о комунизму. Поздрављам 27. март и жао ми је што сам због штрајка у „Ниви“ пропустио овај митинг истине и демократије

ЉИЉАНА КОНТИЋ, драмски уметник:

Данашњи митинг показао је Београд у правом светлу, као велику породицу која у најбољој демократској традицији окупљена око заједничких проблема, разговара, слуша и уважава свакога понаособ, без обзира на степен различитости политичких идеја. Ово је један од највећих дана и највећих победа српске опозиције која је показала да је Трг Слободе прави Парламент у коме се води права парламентарна демократска борба мишљења. Требала сам и ја да говорим данас, али сам одустала када сам видела да ће говорити Сион српске интелигенције. Подршка коју су најумнији људи Академије наука и културе пружили својим доласком је дефинитивна победа српске младости и памети над мртвим режимом који је покушао да дискредитује идеју демократије и окриви нас за крв која је пала 9. марта. Данас је све савршено организовано и ја сам пресрећна због тога што је српска младост сама достојанствено изнела организацију скупа од неколико десетина хиљада људи.

Разговарала Славница ЛАЗИЋ

У ПРВОМ РЕДУ — РАЛИЋ

Обележавање 27. марта 1941. године уприличено је и у Скупштини града Београда такозваном проширеном седницом. Све је ту било као што је било увек кад су сценаристи људи без маште, укуса и осећаја за лепо и људско. Појавио се најпре један уљкави говорник, потом један важни професор историје и неизбежни рецитал са хором. Све виђено сто и један пут. Тужно и жалосно. Са Првославом Ралићем у првом реду и Драгољубом Мићуновићем у другом реду.

Истог дана, у Београду, „код Коња“ или по новом на тргу Слободе, младост, лепота и памет Београда и Србије слободно и неконвенционално су одавали пошту 27. марту 1941. године и понешто поручивали онима из сале Скупштине града. Драгољуб Мићуновић, иако присутан није говорио.

М. ДАНИЛОВ

Парламент и колико је он немоћан у овом и даље једнопартијском режиму у Србији. Уосталом, једнопартијски режими су свуда у Југославији, само што се другачије зову. Према томе, овај вид борбе, овај начин политичког деловања, за сада је једини начин и ми се надамо да ће он полако прерасти у једну другу, парламентарну демократску Србију.

ЧЕТИРИ САТА ПОНИЖЕЊА

Гест Слободана Милошевића да пост фестум мартовских демонстрација разговара са студентима Београдског универзитета, показује две ствари. Као мање важну издвајам чињеницу да се Милошевић враћа свом старом методу политичког деловања — силаску у народ. Ма из какве потребе настао (укључујући и присилу), овај метод је де факто ванинституционални и без велике буке демантује Милошевића у његовом апелу да се проблеми решавају у Народној скупштини. Одричање од улице која је Председнику заправо и омогућила неограничену власт, тј. инфериорни парламент, испоставило је момент улице као пресудни. То, наравно, значи да власт у Србији није успела да омогући реално изражавање политичке воље грађана, тј. праведне изборе. Она је за то имала и услова и могућности.

Утолико је Милошевићево пристајање да доживи (за наше скучено виђење демократије) понижење током разговора са студентима — индикативно и опомињуће.

ПРЕБАЦИВАЊЕ ТЕЖИШТА

Милошевић је рекао да ће га студенти дочекати „на нож“ и био је спреман. Нико до сада није тако разговарао са Милошевићем, укључујући и опозицију која је за то легитимна. Ако се само мало вратимо у протекла збивања, сетимо се да је Председник без икаквог објашњења одбио сусрет са опозиционим првацима. Будуће потезе опозиције, пре и након последњих избора, Милошевић је сазнавао посредно, делом због тога што је опозиција морала да делује ван институција (пре избора) и стога била бучна и претећа (са предвидљивим резултатима), а делом и због тога што јој улазак у институције није гарантовао чак ни могућност утицаја на виталне функције српске државе. У таквим, по њега повољним околностима, састанак са лидерима опозиције за Милошевића је значао протокол (чему није посебно вичан), или обавезивање на вођење политике са којом се, заправо, не слаже и на коју не пристаје.

Оно што није дозволио опозицији, Милошевић је дозволио студентима и то је посебно обесхрабрујуће. Без обзира што су га студентске демонстрације присиле да коригује своје необјашњиво тврдокорно политичко понашање, Милошевић није смео дати предност захтевима студената у односу на захтеве опозиције. Са једне стране, он је попустио свом комунистичком пориву чија филозофија владања почива на три стуба: радници, студенти и „поштена интелигенција“; са друге стране, удовољавање студентским захтевима за њега реално значи пребацивање тежине проблема на општи план, у коме се Милошевић најбоље сналази. (Да Милошевић остаје и даље заговорник тзв. био-

Грађани ће можда и заборавити Председников израз лица истученог детета, али Председник неће. Из његове казне следи и поука онима који су га (или га нису) истукли.

лошког социјализма показују и поражавајући домети његове политике која је политичко друштво поделила на старе и младе (!)

НА ИСТИНУ — ЛАЖИМА

Истину за вољу, студенти су и за време и након демонстрација, поготову у разговору у Ректорату, читали Милошевићу такву политичку лекцију какву ће Милошевић дуго памтити. У то могу бити сигурни. Он је дошао да чује, а не да каже. Грађани ће, током времена, заборавити онај Председников израз лица истученог детета, али Председник неће. Да ли је и колико спреман да реално уважи оно што је од студената чуо, најпре ће се видети по будућем начину организовања студентске популације. Хоће ли студентска организација бити самостална и независна, или ће је узети под своје Савез студената (чије је руководство већ у овом тренутку заправо нелегитимно), представљаће тачку окупљања, или тачку растурања. Вешт да у противнички табор унесе семе раздора, Милошевић ће највероватније радити на томе да организационо узнемири студентску организацију и унутрашњим размирицама онеспособи и отупи једину друштвену снагу чија бројност уноси неспокој у његово поимање демократије. Искуства његове супруге, Мирјане Марковић, могу му бити од велике користи. Мислим да су ове опасности студентски и простудентски лидери итекако свесни.

Да у Председника овакве провенијенције не треба имати много поверења, указују и неки делови разговора у Ректорату. На оштре недвосмислене и махом по њега поражавајуће критике, одговорио је хрпом неистина и полустина, од оне „да није знао за употребу силе“ (што је равно признавању кривице), па до демагошке тврдње да је питање опозива Председника Републике „регулисано Уставом“. Усудио се да каже и „ако сам вас ишта слагао, спреман сам да носим одговорност“, вероватно знајући да је српски Устав свашта санкционисао, али председникова уста није. Овакве и сличне смеле Милошевићеве изјаве (сетимо се само косовополског „ако не ваљамо, смените нас“), обесхрабрују чак и паметне, али лепо васпитане људе који су свесни да једини одговор на овакве речи гласи: „Господине, ви лажете.“

Но, у општој еуфорији пуцања тоталитар-

ног чира, стварањем популарне пучке симболике (да су студенти наша „младост, пролеће“), као и крајње консеквенце — да су „осветлали образ Србији“, успоставља се наш традиционалан политички кич, коме се власт увек радује, а грађани касније отплаћују са дебелим каматама. Између две опције — студенти или опозиција, Милошевић је изабрао прву, претворивши опозициони труд у акцију „сумњиве честитости“, а први излазак студената на улице након '68, у панегрик демократији. Не умањујући реалан значај врло артикулисаног политичког протеста студената Београдског универзитета, јасно је да су студенти и пре, и за време Милошевића имали своје реално место. То је повлашћено место и у признавању те чињенице нема ничег лошег по студенте. Иако, логично, деле судбину друштва у коме живе (њихова будућност као зрелих грађана је неизвесна), штите их мале, али довољне привилегије друштва оваквог какво је. Само се кинески режим одважио да убија студенте у име очувања дугогодишње тоталитарне власти, што је Кину и претворило у омражени политички гето. Дакле, ван заклона студентске побуне, млади су на улицама Београда доживели да се на њих пуца и да се све то дешава са одобрењем човека који „није знао“. Ту дилеме нема.

ИЗБЕГАВАЊЕ ДУЖНОСТИ

Стога, разговор у Ректорату био је разговор повлашћених: студената, који вероватно то не осећају и Милошевића који то зна. Он такође зна (осим ако су га лоше информисали) да се у земљама развијених демократија студентским демонстрацијама придаје исти значај као и демонстрацијама грађана. Његова дужност је била да најпре разговара са представницима опозиције, а онда са представницима студената. Али, Милошевић своје дужности не зна. Тачно је да опозиција има своје место у Парламенту, али то место је тако да ни издалека не одражава њене реалне позиције, ни реалну моћ. Против реалне моћи и реалног места у друштву опозиције, Милошевић је извео полицију и покушао да изведе војску. Једну невину људску жртву и једног полицајца који је погинуо на дужности, Слободан Милошевић одлучио је да поништи четворочасовним понижењем пред студентима, чије је незадовољство ситуацијом у Србији искристалисано и политички уобличено у току четири дана на Теразијама. А разговор са опозицијом, тј. њеним представницима догодиће се, можда, када политички лидери упишу (поново) неки факултет. Страст Слободана Милошевића да кроз виталне функције „шета“ докторе разних наука, добро је позната.

Инсистирање студената да су њихови захтеви „само студентски“ и њихово оштро орађивање од опозиционих захтева (иако су готово истоветни), резултат је стихије догађаја, спонтаности организовања и свести о сопственој посебности. То је позитивно. Међутим, идентичност са захтевима опозиције није нимало случајна, јер су се готово сви млади људи за време последњих избора изјаснили за опозицију. Врло је познато да 70 посто чланства Српског покрета обнове представљају млади људи, испод 30 година, а познато је и да је СПО најмасовнија опозициона партија. Велики број студената политички је организован и у другим странкама Србије, преваходно Демократској. Иступивши као јединствена организација, студенти су се понели политички веома мудро, не везујући своје захтеве као подршку ниједној странци посебно. Тиме су се уздржали од било каквог учешћа у политичкој утакмици и испоставили неопредељеност као репер политичког понашања у Србији, што је по политичке странке, наравно, лоше, с обзиром да је на власти странка која је врло опредељена.

ПОДЕЛА ОДГОВОРНОСТИ

Тако је створена ситуација да су странке добивши изгубиле, јер су се поново суочиле

са политиком која већ неколико година разводњава сваку концентрисану акцију, осим своје сопствене. Непромишљено иступање посланика СПС Зорана Анђелковића, који се, попут дилетанта са краја шездесетих година, залитао „чији су захтеви студената“, пред посланицима опозиције, сугерисало је у свој својој глупости неутољиву, непревазиђену и природну мржњу према опозицији, где год да је. Сигурно је да ће у оваквој кужној атмосфери, по начину третмана боље проћи оне странке које нити нуде, нити траже превише, али свеукупни статус опозиције у Србији налаже, ако ништа друго, онда крајњу обаврност у прихватању уступака власти. Чињеница да је једног вођу опозиције послао у затвор, док је са другим разговарао тет-тет четири сата (баш колико и са студентима) — заудар на проверене, старе методе нашег опробаног властодршца, али и умањује његову одговорност у испуњавању студентских захтева. Уколико се оставка Радмила Богдановића, министра полиције и даље буде отезала у скупштинском разматрању, биће то и питање и Драгољубу Мићуновићу, вођи Демократа.

Велике победе, зна се, увек носе и зрно пораза, а власт која је добила и епитете „пијачарске и јајарске“, умеће то да искористи. Томе су најмање криви студенти који су пре-

ма непоштеној политици иступили крајње поштено. Традиционална непоткупљивост студентске групације, као један од стожера друштвеног морала, издржала је ударце и са једне и са друге стране. При чему је једна страна била можда превише опијена победом, а друга опрезна у поразу. Брзина догађаја који следе, већ указује да власт неће дозволити да се понове догађаји од друге недеље марта. Бесмислица са рок-концертом на годишњицу 27. марта, истовремено када и најављени митинг опозиције, говори о упорности довијања ка непрекинутој владавини, која уместо дугорочних програма нуди „митинг на митинг“. Али, то је, ако ништа друго, сада свима јасно.

Шта даље? Студенте чека априлски рок, а опозиција ће морати да се сабере и да се одузме. Уједињени, или свако за себе, не би требало да икада више рачунају на помоћ студената. Слажем се да је „благо народу који има овакву омладину“, како рече један од вођа опозиције на Теразијама, али још би веће било благо народу да има „овакву“ опозицију. Опозицију која неће прећи ни преко једног уништеног живота, чак и ако тим животом треба да се плати „дух толеранције и разумевања“ у марионетској Народној скупштини која, наводно, влада Србијом.

ЉИЉА ЈОРГОВАНОВИЋ-БУЛАТОВИЋ

СВАКОДНЕВИЦА ЈЕДНЕ ПОШТЕНЕ И НОРМАЛНЕ БЕОГРАДСКЕ ПОРОДИЦЕ
(НЕЖНА, ДРАМАТИЧНА МУЗИКА)

ДА ЛИ ЈЕ СРБИЈА МИЛОШЕВИЋЕВ ТАОЦ? КАД БИ ЗНАО К'О ШТО НЕ ЗНА

Било би можда исувише претенциозно рећи да актуелни председник српске републике г. Сlobодан Милошевић није превише паметан човек. Уместо тога умесније је послужити се еуфемистичком тврдњом да последице његовог деловања на политичкој сцени не говоре у прилог његовој способности здравог расуђивања. Зашто?

Кад је 1984. године (исте оне године у којој је г. Милошевић постао председник ГК ОСК Београд и закуцао на велика врата српске власти) у Индији убијена популарна премијера Индира Ганди, владајућа странка потрудила се да из широког спектра унутрашњих и спољних непријатеља, „кривих“ за прилично анархичну унутрашње-политичку ситуацију, као „организатора“ изабере једног али вредног — ЦИА-у. Догодило се, међутим, да ЦИА, која на такве оптужбе по правилу не реагује (Јер се подразумева да свако ради свој посао), овај пут одреагује: и сама помисао на такво што глупа је, јер ЦИА не предузима акције чије последице не може да контролише, а у конкретним индијским унутрашње-политичким околностима таква контрола била би апсолутно немогућа. Како је свака контрола немогућа, немогућа је са великом извесношћу предвидети политички добитак, односно губитак, а онда је свака акција само трошење пара и „угледа“ Институције. И, у тој поуци лежи, заправо, почетак и крај Милошевићеве памети.

ГРЕШКОМ ЈЕ И ПОЧЕО

Отежавајућа околност за г. Милошевића, при анализирању последица његових поступака, свакако је чињеница да влада и труди се да влада неправном државом, у којој је слободна, лична процена изнад сваког закона, па, често, и Устава и у којој стубове државе не представљају принципи и закони, него виртуелни појединци и функционери. Држава која, дакле, зависи од таквог поретка ствари нужно мора да рачуна не само са степеном елементарне интелигенције својих „стубова“, него и са њиховом менталном подобношћу у најбаналнијем смислу те речи.

Свака политичка процена Сlobодана Милошевића народу је донела штету, а њему лично корист. У демократским друштвима то је довољан и неопходан разлог за оптуженичку клупу...

То, опет, значи да у складу са „квалитетом“ политичких процена државних функционера, а пре свега г. Милошевића, држава, односно осам-девет милиона њених поданика, могу да се надају увек и само гарантованом губитку или пропасти. Само наиван или слеп човек може из досадашње владавине г. Милошевића „извући“ неки општедруштвени добитак и само такав може рећи да након свега г. Милошевић није још и учврстио своју неограничену власт.

Почетак, средину и „крај“ своје владавине оплеменио је „суђењима“. Сетимо се суђења „шесторици“, суђења Азему Власију и „суђења“ Вуку Драшковићу, др Јовану Марјановићу и стотинама других демонстраната. Сасвим разнородни по карактеру, друштвеном контексту и смислу ови Милошевићи инциденти готово да су исмејали Србију пред светском (и не само демократском) јавношћу. Сви они требало је да према политичкој процени „мобилизу“ прогресивне и патриотске снаге“ у борби против унутрашњих и спољних непријатеља, а „неочекивано“ су се изродили у мобилизацију свих прогресивних снага света против Милошевићеве Србије.

Осма седница требало је да заоштри оштрицу према Косову, а први и последњи епилог је заоштравање оштрице према Србији, и на Косову и ван њега. „Осмаши“ су се закрвили са „антиосмашима“, а Срби са Косова се иселавају ли иселавају, најчешћи косовски „привредни“ термини су саботажа и привремене мере, сепаратисти царују као никад до тада. Иако је Милошевићева политичка процена предвиђала да сваки Србин треба да под јастуком држи стенограмске белешке са Осме седнице и „спрема се на Косово“, а

сваки Алабанац са Косова да се поклати заључцима и сруши ограду око своје куће. Видевши да се то не догађа Милошевић политички процењује да би било најпаметније населити на Косово стотињак хиљада Срба и тамо им саградити куће и наћи посао, али уместо тога он лично се насељава на Дединју.

КУДА БЕЖАТИ?

Вероватно највеће наде г. Милошевић је улагао у политичке процене резултата Зајма за привредни препород Србије заборављајући да је српски народ тек под његовом влашћу упознао право сиромаштво и да ипак види куда „друштвене“ паре одлазе. Када је видео да је одзив такав да парама од зајма не би успео да подмири ни неког јачег приватника, поготово не да га препороди, политички процењује да Србе треба натерати да своје паре троше искључиво на српску робу. Међутим, бојкот словеначке, хрватске па и „савезне“ робе Србију не само да није опоравио, него је стерао у још дубљи економски кланац. Ни скупи митинзи свакодневне подршке ни антибирокарска револуција народ нису убедили да се без словеначке дечје хране може, али да се без Еи-телевизора не може. Како ствари тренутно стоје авиони ЈАТА-а моћи ће ускоро да слећу поред сурчинског још само на батајнички аеродром, а Заставина возила продаваће се на буљацима. Други су се снашли, али Милошевић није.

Г. Милошевић је политички проценио и да је ову и овакву Југославију потребно преструктурирати „тако да буде модерна федерација“. Како и доликује политичару његовог ранга учинио је то на начин који не нуди место за сумњу — из приложеног се све види. Последња одбрана Југославије била је у склопу маневара „Председништво СФРЈ — Јовићева оставка“, а епилог је, зар треба посебно наглашавати, грохотан смех у готово свим земљама света, које имају овде своје новинаре.

Милошевићео крунска дело каријере — „демократски“ вишестраначки избори — морали су, по политичкој процени, да представљају коначан ударац свим неверним Томама и идеолошки „нејединственим“ Србијама, а ако их већ не удари да их заболи, да им покаже где лежи снага и будућност Републике зачете 1987. године. Међутим, у ситуацији у којој би сваки паметан државник бога молио да му се неко понуди да с њим подели одговорност за свакојаки правни, економски и морални колапс у који је држава доведена, Милошевић „побеђује“ на изборима, а затим, немајући куд, оне исте одушевљене гласаче присиљава да од хлеба који немају одвајају да попуне празне државне касе, испражњене у корист те победе.

Јасно је да демонстрације од 9. марта и све оно што се из њих изнедрило стога не могу бити ништа друго до једна од бројних Милошевићевих политичких процена, у које се и погинули савршено уклапају.

Гледајући одисеје хиљада албанских избеглица намеће се тужно питање: ако је један од резултата Милошевићевих политичких процена и чињеница да Срби више заиста немају пријатеља, баш као што је то случај и са Албанијом, да ли је далеко дан када ће Срби покушати да некуда побегну, али да неће имати куд. Уосталом, ако је „шеф нације“ иберменш, могу ли његови поданици бити нешто друго до људи ниже врсте.

Ана БОРКОВИЋ

И Народна скупштина Србије и републичка влада, која је од ње добила мандат, и сам председник Србије, који је тај мандат „добио од народа“, касне за политичким догађајима у Србији и Југославији. Још увек не и на сопствену штету. Слободан Милошевић је закаснио на разговор са студентима, вероватно на један од најзначајнијих скупова по његову политичку каријеру. То нагло „прешалтавање“ из аутархичне владавине у демократију нити је означило престанак такве владавине нити је наговестило демократски преображај председника Србије. Искористивши још једну траншу „народног кредита“ у разговору са студентима поново је прибегао свом дијаболском фразерству не би ли оправдао себе и своје последње потезе: ескивирао је одговор на питање због чега се окружио људима који руше углед Србије при чему је нашао речи оправдања и заштите чак и за министра полиције Радмила Богдановића; фарисејски се огрнуо плаштом скупштинских посланика позивајући се на њихову неприкосновеност у доношењу одлука (иако је јасно да преко већине посланика своје партије остварује апсолутну власт); питање сопствене оставке је подвео под Устав Србије који је одавно скројен по његовој мери; изврдао је прави одговор у вези са тактизирањем око правременог обелодањивања увоза оружја за потребе ХДЗ-а; усудио се чак да студенте обмане лажним обавештењима о неким питањима које Скупштина још није ни имала на дневном реду... Остаје да се види колико дуго ће студенти и јавност варити ову, на брзину прогутану „жваку“.

С друге (исте) стране републичка влада, се крчка између формалних ингеренција Народне скупштине над њеним радом и стварне

Без обзира на аргументовано, оправдано противљење опозиције, увојен је Предлог закона о посебном републичком порезу на зараду запослених. Донет са образложењем да се овај порез уводи ради сузбијања монополског положаја појединих предузећа, Закон је, у стварн, социјално — демагошки покушај синдиката (који је предлагач Закона) да опорезивањем успешних, ради давања неуспешнима, смањи социјалне разлике и предупреди социјалне немире. Овим су нарочито погођена приватна предузећа која неће бити у стању да ангажују, због опорезивања чистог личног дохода покушавши да изваде нову снагу. Последица примене овог Закона јавиће се у виду повећања стопе раста незапослености, а биће праћена новим махинацијама приликом исплате личних доходака. Једини прави аргумент кога је законодавац могао да супротстави бројним примедбама опозиције на доношење овог Закона, јесте: да је он привременог карактера. Колико ће трајати штета њиме проузрокована, имаћемо прилике да на својој кожи осетимо.

З.М.

потчињености председнику који по свом ће-фу може у сваком тренутку (по Уставу!) да изазове њену кризу. С треће стране, озбиљно прете захтеви опозиције да влада и њен председник поднесу неопозиву оставку. Обезбавити програм економске реформе требало

ИЗ СКУПОГ РАДА СКУПШТИНЕ СРБИЈЕ

ДА БУДЕ КАО ШТО ЈЕ БИЛО!

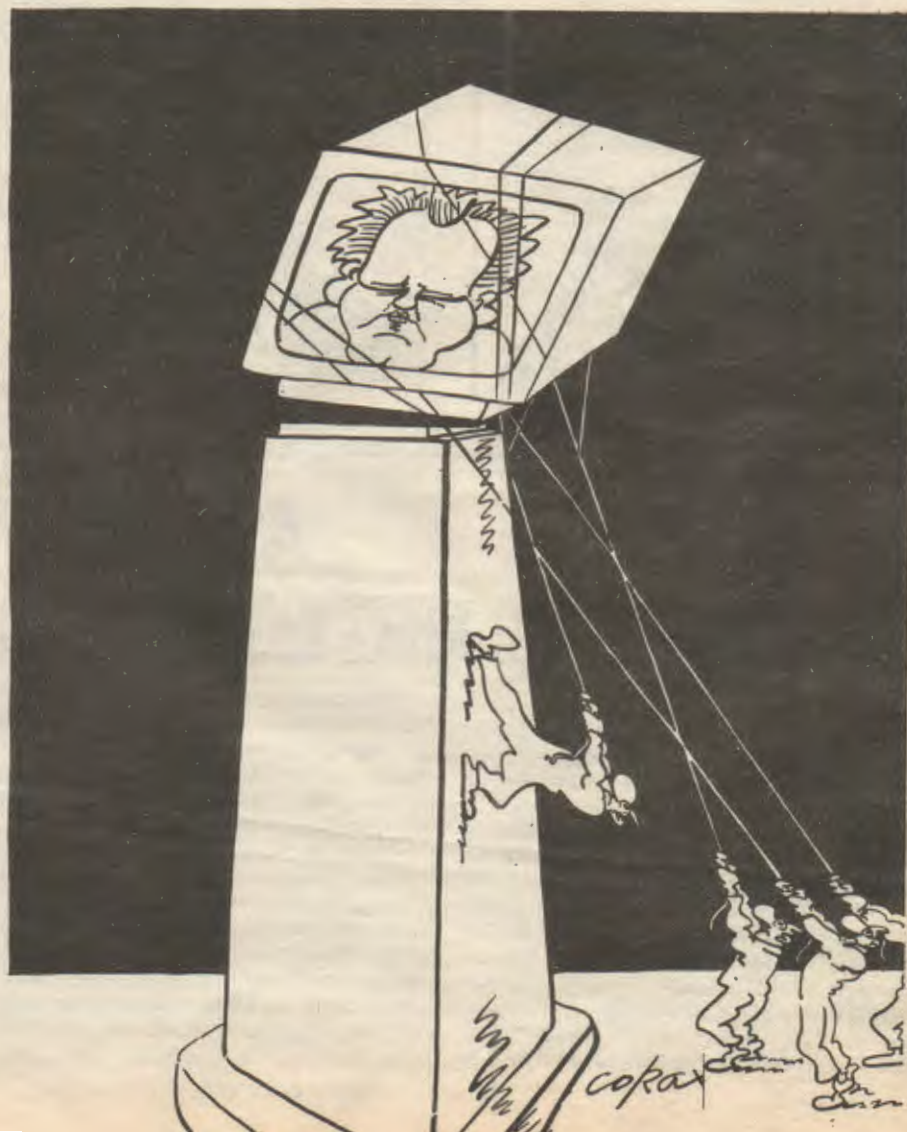
У противном, горућа питања земље могла би да се нађу на дневном реду, а то у Скупштини, изгледа, нико не жели.

би да се објави до краја марта. С обзиром на притисак све убрзанијег следа политичких догађаја у Републици и Југославији, притисак опозиције, и, пре свега, онај најважнији — економског и социјалног колапса Србије, јасно је да програм (од којег се очекује непосредно и квалитетно дејство) не може изаћи у мартовском паковању. Неминовно треба очекивати кризу владе, при чему ће бити интересантно проналажење разлога за то. Тешко је очекивати да ће ту кризу изазвати скупштински посланици, јер је влада практично њихова, „социјалистичка“. Још мање вероватно је да ће кризу и оставку владе изазвати Милошевић, јер би то значило још један ње-

гов пораз. Није искључено да ће политичко руководство Србије тактички попустити пред захтевима опозиције у погледу оставке владе и на тај начин ушибарити два поена: прво, пред домаћом и светском јавношћу одглумити демократију и своју широкогрудост према опозицији, и друго, препакивањем министарских ресора још мало продужити своју владавину.

ЗА СПОРОКАПИРАЈУЋЕ

На највећој ветрометини се налази Народна скупштина. Утисак о великом посланичком помирењу између „социјалиста“ и опозиције само је **вешто префарбана слика**. Није могуће да на том утиску, изграђеном у ноћи студентског бунта, српско руководство покуша да изазове расцеп у уједињеној опозицији Србије. Последње седнице Народне скупштине су показале да од оног привременог

„Грљења и љубљења“ нема никакве вајде. Рад скупштине функционише по познатом, стереотипном обрасцу партијских пленума, уз повремени и узалудна истрчавања опозиционих посланика. Довољно је да у расправи о неком предложеном закону неко од посланика опозиције изађе са контром, па да им одабрана чета посланика СПС, без честите контрааргументације, узврати „реконтром“. Наравно, све се оконча надгласавањем, па се поставља питање чему служе расправе. Најбољи свеж пример за ово свакако је ток седнице на којој се расправљало о оставци Борисава Јовића. Слична ствар се десила у поводу изгласавања Закона о порезима на високе зараде.

Лакрдија са Јовићевом оставком открила је да се у раду скупштине задржао један стари комунистички механизам — такозвано усмеравање дискусије. Тако је пре расправе о Јовићевој оставци изашао посланик СПС, Александар Бакочевевић, и саопштио какав је унапред „утврђен“ став српског руководства. Да они који спорије капирају не би били у недоумици Бакочевевић је, за сваки случај, све време расправе председао уз Јовића. Сличан штос се поновио и кад је Зоран Соколовић пре расправе о кандидату с Косова који је требало да замени свргнутог Ризу Салунџију, објавио унапред име „изабраног“ човека, да би сутрадан извео исту представу и саопштио име новог кандидата.

Београдска телевизија, ће, кад-тад, доћи главе режиму у Србији. Ово је само наизглед парадоксална констатација, јер директни пре-

носи скупштинских седница ће неминовно, и врло скоро, показати народу у Србији шта се и како мешетари у врху. Један од таквих момената неочекивано је излетео из бирократске контроле владајуће партије кад се пред посланицима и новинарима појавио материјал анкетног одбора о демонстрацијама од 9. марта. Препун интервенција непознатог цензора, којима је означено шта „може“ а шта „не може“ да иде, нашао се и обдукциони на-

Као ударац преосталом „оптимизму“ грађана дошла је реченица из „говора“ новоизабраног члана Председништва СФРЈ Сејде Бајрамовића: „Дићу све од себе, у границама умних и физичких могућности, за добробит свих грађана, првенствено Србије и Југославије у целини, **ДА ОВА ЗЕМЉА ОСТАНЕ ОНАКВА КАКВА ЈЕ БИЛА (!?)**“.

Благо нама.

З.М. лаз погинулих у демонстрацијама који ће тешко остати и у коначној верзији текста. Најсмешније (ако је неком до смеха) у овом бирократском инциденту је то што је читаву збрку, како кажу упућени, произвео Радован Панков, посланик СПС, који је пред посланицима изјавио да је у питању неспоразум и кривица неког од техничког особља Скупштине! Да је реч о мутним радњама видело се и по томе што је новинарима забрањено да ће им, ако не врате материјал, бити одузети

скупштински акредитиви (што, иначе, могу да ураде само њихове редакције!)

ЗАУСТАВИТИ ВРЕМЕ

Утицај старе комунистичке праксе могао се осетити и у Одбору за културу и информисање од кога се очекује да да своје мишљење о раду РТВБ и њеним ражалованим членицима. Невиђеном циркулирању око текста тог мишљења, са примедбама да се многе формулације из њега морају ублажити, највише је допринео Живорад Игић. До те мере је својим цензорским инсистирањем иритирао чланове Одбора да су се људи на крају упитали хоће ли на основу коначног мишљења јавност поставити питање због чега су Митевић и екипа уопште поднели оставке! Шта се све ради мимо јавности, „испод жита“, види се и по томе што се новопечени директор (в. д.) РТВБ, Ратомир Вицо, оглушио о неколико позива да учествује у раду овог скупштинског одбора.

Од старих лоших навика горе су само нове лоше навике. А политички живот Србије углавном почива на увежбаним триковима преобучених комуниста. Од тих људи је заиста немогуће очекивати нешто друго, јер њихов проблем је и у томе што су свесни да у новом времену и односима за њих не би било места. Можда је то и основни разлог њиховим упорним покушајима да зауставе време.

Специјално за „СР“: Милан БЕЧЕЈИЋ

АПЕЛ

ЈАВНОСТИ ИНТЕЛЕКТУАЛАЦА СРБИЈЕ

Изабран пре само три месеца на положај председника Републике Слободан Милошевић је последњих дана изгубио поверење народа.

Против Милошевићеве Србије изјаснио се читав свет, све југословенске републике и народи (изузев вазалског режима у Црној Гори) и, најзад, сама Србија и њена младост. Његова способност стицања непријатеља довела је Србију на саму ивицу грађанског рата.

Грубо и насилно манипулисање српском јавношћу није могло дуго прикривати ове чињенице. Арогација и презир према свима, па и према сопственом народу, достигли су

врхунац 9. марта када је Слободан Милошевић наредио да се премлаћује српски народ, кад су пале и људске жртве и кад је полиција вршила тортуру по затворима над српском омладином.

Пошто је пропао покушај да се Армија наведе на увођење ванредног стања у Југославији чија би сврха могла једино бити спасавање личног режима, Милошевић је одлучио да укине Председништво СФРЈ и затвори последњу могућност мирног расплета кризе.

Председник Србије определио се за политику рата. Довођење тенкова на улицу, минирање договора о будућности Југославије,

сведоче о авантуризму властољубља које српски народ више не може трпети.

Милошевић не може подметати целом српском народу непријатеље које својим насилиштвом ствара. Српски народ више не пристаје да га Слобода Милошевић држи у изолацији, да га кљука неистинама, премлаћује га и ствара му историјске хипотеке.

У интересу грађана Србије тражимо од Слободана Милошевића да се одмах повуче са своје функције.

у Београду, 17. марта 1991. године

СРПСКА РЕЧ, број 16, 1. АПРИЛ

МИРКО КОВАЧ, КЊИЖЕВНИК

Хомогенизација је диктатура, то се мора схватити.

Многи страни и наши људи мисле да смо чисти идиоти. Европа сада на Србе гледа као да су Курди, тако смо оцрњени. Нужно је да Милошевић сада поднесе оставку како бисмо цивилизовано решавали ствари и изборили слободу и демократију. Верујем да после Милошевића више нико неће свирати у те дипле, јер се савремени и демократски свет гади такве идеологије.

ДУЧЕ ЈЕ УМРО ОБЕШЕН ЗА НОГЕ 19

ИНТЕРВЈУ

Да почнемо о догађајима од 9. марта. Да ли сте били на демонстрацијама?

— Не, нисам. Био сам се договорио с неким мојим пријатељима да се у недељу нађемо у Мажестику. Заиста сам веровао да ће то бити миран протест, нека врста ванпарламентарног притиска да Србија изађе из „информацијског карантина“ у који нас је увалио лични режим Милошевића. Већ три године траје владавина најгорих (какистократија), о томе сам у више наврата писао и говорио, али врло мало или никад у српској штампи, наравно ако се изузме „Борба“ која се од првих дана храбро носила с разним Црнчевићима и Исаковићима. Оно што је имало духа и памети писало је у листовима изван Србије. Срећа је да више нема јединствене Југославије, иначе бисмо се погушили у Слобином карантину. Но да се вратим вашем питању, нисам, дакле, био у самим догађајима од 9. марта и стога што нисам члан ниједне странке, али су моје симпатије на страни опозиције, а све њене захтеве подржавам. Међутим, на студентским демонстрацијама нашао сам се одмах и сваки дан тамо проводио добар део времена.

Да ли је, по вашем мишљењу, 9. март већ историјска чињеница?

— Да, свакако. Ту је начет један аутократски режим који се иначе одржава пропагандом и који почива на лажним митовима. Не може се политика правити само на српству и хомогенизацији, јер ми живимо негде и комуницирамо с другима. Ја сам од оних који се залажу за различитост, за струјање плуралистичких идеја. Хомогенизација је диктатура, то се мора схватити. Мусолинијево гесло тоталитарне државе било је да је он лично послат да хомогенизира све вредности, па смо видели крах те политике. Он је изокренуо све вредности, чак је и умро наглавце, обешен за ство диктатура погледа на свет, јер прогони јеретике. Хоћу рећи да је нова српска политика, или како се одомаћено каже „Слобина политика“ покушала да изањалом механизму комунистичке владавине дода српство и да освежи тај механизам. Али, да се разумемо, српство је моје, а комунизам није. Нико не може да троши и злоупотребљава моја осећања, оно што је део моје светости. Српство по себи не може бити политика, јер ће остати усамљено, без економске основе. Знате како каже наш народ: не живи се од прошлости. Велики, мудри Слободан Јовановић каже да „нација сама по себи нема никакве вредности“. Тек у демократији нација престаје бити политика и долази у природни контекст. Ово све говорим како бих истакао низак ниво „Слобине политике“, како бих нагласио њен недемократски карактер.

М. МАРКОВИЋ КАО БОГДАНОВИЋ

Та политика показала је своје недемократско лице и бруталном полицијском акцијом у Београду. Коначно је оповргла идеолошке стереотипе о „хуманистичкој леви-

ци" и „милитантној десници“?

— Најпре да нешто кажем о том дивљању полиције, о тој бруталности која само потврђује да је несврстаност овде пустила корене, јер то су методе оних најцрњих режима с којима смо одржавали и одржавамо присне везе.

— У једном тренутку учинило ми се да је та крвожедна полиција стигла овде из Африке. Оно што смо лако и весело примили од несврстаних јесте заправо то да не ценимо људски живот, да нам је неко биће вредно колико и банана, да нам је смрт повод за плес. Зар то нисмо видели на Ушћу када је онај отпад тамо, онај крш у сваком погледу, онај огранак несврстаног света подврискивао и играо кола, ојкао и кроз безуба уста пуштао језиве крикове и то у часу кад је цео нормални Београд оплакивао невинне жртве једног анахроног и бруталног режима. Што се тиче њихових стереотипа о „милитантној десници“ и „хуманистичкој левици“ они на тим стереотипима одржавају своју власт, међутим дошла су нека друга времена, ово су сада само рецидиви једне наказне политике. На жалост Србија најупорније брани те остатке, уосталом она је и била најкомунистичкија и располагала најјачим репресивним апаратом у Југославији. Таква политика увек је имала ослонаца у интелигенцији. Увек сам се чудом чудио како интелектуалци траже рехабилитацију Ранковића и др. само зато што су Срби. Видите како национализам замагљује ствари. Могу се опростити заблуде народу, али интелектуалцима никако. Зар то није страшно да онај марксистички филозоф Михајло Марковић студенте назива криминалцима. По чему се онда он разликује од пандура Богдановића или од председника Милошевића који у студентским демонстрацијама види клицу тероризма.

Кад смо опет код демонстрација железних митраљеза шта вас је највише фасцинирало у тим догађајима од 9. марта?

— Херојство! Зато је 9. март историјска чињеница. Примери личне храбрости, пркоса сили, та енергија младости која се муњевито сналази и ратује голим рукама против оружане силе. Када их је полиција засула бојним отровима ти момци нису узмакли. Ви знате да ми тражимо, ја и група мојих пријатеља, познатих српских интелектуалаца, да се онај момак који се зове Иво Ђукановић одликује, јер је демонтирао митраљез са полицијског возила. Сада смо уверени, поготову после оне пуцњаве код Лондона, да би тај митраљез био употребљен на голоруку српску децу. Она Српкиња која је подигла три прста испред возила које иде на њу да је згази је нова „Мајка храброст“. Лични примери, лични потези и чине историју. Звали су ме тих дана многи моји пријатељи из више југословенских градова од Пуле до Скопља, верујте ми да су сви они имали једну једину реченицу: „То могу само Срби“. На жалост, ја сам увек додао да и ово друго, овај страшни масакр такође могу само Срби! Запањен сам жестином полиције, где је то тако дрливано, која је то школа суровости, у име које идеологије, у име чега? Убити оног младића, песника, да би се сачувале слуге свих политичких гарнитура, да би хировити председник Србије показао да је он газда и да он одлучује о судби-

Оног момка што је демонтирао митраљез са полицијских кола треба одликовати

ни слугу. Морам рећи и ово да тај сукоб нисам доживео као „Срби на Србе“, већ као сукоб једне неморалне политике с демократским тежњама српских људи, као сукоб личног режима једног човека, личне диктатуре сасвим малог диктатора с једним покретом нове српске еманципације.

НЕВИТЕШКО ТАМАЊЕЊЕ

Чини ли вас катарза кроз коју су Београђани прошли у пет кошмарних дана и ноћи оптимистом?

— Да, чини ме, морам признати да ме чини оптимистом. Ти млади људи било да су рокери или панкери, било да су звездаши или „гробари“, било да су „народњаци“ или академски грађани, било да су „сповоци“ или „демократе“, дакле, сви су они, без разлике, показали једну тежњу а то је тежња за еманципацијом. Они одбацују лаж, они неће тај језик партијских фосила, тај мртви идеолошки језик, они неће изолацију, они не желе да се стиде у Европи што су Срби, а тај стид нам је свима наметнула владајућа политика. Наравно, та идеја нове српске еманципације још није сазрела, треба то све да се артикулише, али ту је оптимистично оно што сада видим а то је линија разграничења између неког новог света и оног анахроног, „козарачког“, лењинског, титовског, како хоћете. То су већ сукоби различитих менталитета, оног окамењеног и оног прогресивног. То су односи живота, еволуције и једне на смрт болесне револуције. То је однос урбаног и руралног. Можда је најбоље да се симболично узму оне две локације на којима се ових протеклих дана окупљало, а то су Ушће и Теразије. Ушће је крај једне реке, то је уток, увир, ступање у нирвану. То је река без повратка. Теразије симболишу равнотежу, изравнавање супротности. Према јеврејској митологији демони

су немоћни кад је нешто уравнотежено. Ја сам оне на Ушћу доживео као демоне који нису могли да крену на Теразије упркос позицији министара и генерала.

За последње четири године, на ступцима југословенске штампе више сте пута изражавали своје гнушање и ужасавање перукама масовних митинга широм Србије, а у организацији СКС и његовог наследника СПС. У чему су најбитније разлике тих скупова и онога што се у Београду догађало од 9-13 марта?

— Морам рећи да сам се међу првима најјежио од оних масовних митинга, од парола и порука. Одмах сам писао и говорио о тој гомили, доживео сам многе претње и погрде, те да сам издајник и србофоб итд. Оно што ме држало јесте вера да сам у праву и да ће многи од песника тзв. антибирократске револуције доћи на моје позиције, или ће се барем разочарати како се то често дешава с револуцијама. Већ тада сам писао о разликама између масе и народа. Ужасавам се масе која се ваљала по српским градовима носећи паролу да верује Централном комитету, кличући једном Чкробићу, тражећи да висе на бандерама Хрвати, Словенци, Албанци, а уздижући своје комунисте. Та је маса тражила оружје да потамани мањине што је невитешки и не доликује Србији. По Црној Гори гуслало се у римованом десетерцу како синоћ Подгорицом прође Слобо као Карађорђе итд. Сада се мирно може рећи да је то најбавналније раздобље српске историје. Ми смо једини народ из тог реалсоцијалистичког тabora који је пред Скупштинном урлао: доле плурализам! На тим митинзима никад се није чуло речи о демократији, слободи или равноправности. Тражили су се смрти, убиства, оружје и хапшења. У свим посткомунистичким друштвима дошло је до хистерије, јер је основа тог система нетрпељивост и подстицање оног негативног у људима. У вишенационалним земљама та се хистерија претворила у паклену мржњу међу народима и што је најневероватније веће нације окомиле су се на мањине. Српски комунисти покушали су да продају рог за свећу па су туда блебетали како су они први у Европи покренули демократски талас. Чудно да су то они покренули, а Србија једина остала комунистичка, једина која се до последњег даха опирала вишепартизму. Идеолог Михајло Пиља Марковић, Кардељ нове српске политике заговарао је „беспартијски плурализам“ што нико живи није могао да разуме. Они немају никаква права да се позивају на демократију јер је компрометију. Да се не удалим, да одговорим на ваше питање: разлике су између оних митинга и овога што се дешавало у мартовским демонстрацијама као између неба и земље. Овде се тачно знало шта се хоће, овде се тражила слобода информисања, слободна штампа, слобода за ухапшене. То је заиста био слободни парламент који је прочитао лекцију из демократије не само владајућој партији већ и опозицији.

КО КОГА ВОДИ?

Садржина односа према Југославији променила се и код оних који су је безрезервно подржавали и код оних који су њена историјаска полазишта и искуство Срба у њој сматрали највећом осудом такве државне творевине. Шта се у вама, члану

изразито југословенске групе „Независни писци“ одиграло до данас?

— Идеја југословенства не умире преко ноћи, та идеја је једно, а ово друго је политика, често вулгарна, неутемељена и незналачка. Политика се не води тако да се опаметиш кад удариш главом у зид. Политика не сме бити хировита и непромишљена. Све се мора мирно одвагати па тек онда донети одлука. Када је неком безвезњаковићу пала на памет идеја да и Србија може сама, њен је председник пожурio да то оствари и умало довео до катастрофе! То се не ради тако. Ова је држава осетљива, њена је историја трагична и њој не треба први степен мобилизације већ први степен толеранције. У политици је сада велики број људи који ништа не знају, велики број пандура, велики број оних активиста из школе у Кумровцу, велики број стипендиста из Титовог фонда, а ми знамо какав је то сој људи и који је домет њихове памети, они сада просипају неке своје бљезгарије о државном уређењу. Кад чујем таква наклапања како Хрвати на пример не могу одласком из Југославије повести Србе са собом, збиља ме мука хвата од таквих будалаштина. Па они се нигде не селе, остају ту где су, са истим суседима и на истим имањима. Не постављају се никакве рампе, неће се Југославија тако разграничити. Сваки тај „одведени“ Србин може да седне у воз или у своја кола и да дође код рођака у Црвенку на исти начин како је то чинио до сада. Дужност либерално и демократски оријентисаних Срба јесте да Србију учине демократском како би имали права да траже демократију за све, па и у оним земљама где Срби живе била то Румунија или Хрватска. Ако Београд није демократски онда свако инсистирање на правима Срба у другим срединама изазива сукобе и отежава им живот тамо. Што се тиче наших „независних писаца“ ми контакте одржавамо као што и ја одржавам пријатељства било да су у Загребу или Пули и не видим да то може пореметити неко успостављање републичких суверенитета.

ПРОСТАТА И ПРОСТАТА

Сигурно су вам, као писцу, призори са Ушћа, уз соцреалистичку иконографију и бојне покличе, пружили обиље литерарне грађе. Како бисте за вашу списатељску фиоку направили психолошки кроки тих страствених присталица Милошевићевог социјализма?

— Морам вам рећи да сам желео да одем међу тај свет, али било ме срамота, плашио сам се да ме неко не види, а нисам могао да се маскирам. Шта да кажем, то је један свет у последњем стадију распадања, на њега се делимично ослања Милошевићева политика и зато је она без перспективе. То је свет клишеа, свет духовне чамотиње и мислим да га треба оставити ту где је, не треба га придобијати и мењати, штавише добро га је држати у таквом стању. Ти људи су на маргини збивања и неће утицати на политику без обзира што су гласачко особље. Лажна политика не може се прикрити чак ни победом на изборима, јер је и то лажно, по лажним правилима. Свакако, за писце су занимљиви сви феномени, па и овај наш старачки на Ушћу. Ако ништа друго, неке су карактеристике код тих скупина изразите, пре свега старачка агресивност, одбојност према младима, простота као последица простате (оболеле, извађене и сл.).

Колики је, према вашој процени, удео у општем хаосу тзв. сателитских партија СПС основаних пред изборе? (Подсетимо, једна таква диригована рука избацила је фотоапарат којим је г. Ковач погођен на једној страначкој промоцији).

— СПС је ментална наследница Савеза комуниста, њој су све методе и интриге познате, „ништа јој људско није страност“, па било то неморално и злочиначко. Ако је Лењин пљачкао поштанске кочије за добро своје партије, онда се свака злоћа може правдати вишим циљевима. Тзв. сателитске партије прављене су по полицијским мерилима како би унеле неред и изазвале што већи број скандала и на тај начин искомпромитовале све странке осим оне која је на власти. Те партије сачињавају обично расходовани полицијаци, доушници, мафиози итд. Такви типови су у демократским друштвима политички маргиналци.

БЕНЗИН ЗА ДВА ДАНА

Ви сте један од иницијатора апела интелектуалаца Србије за оставку Милошевића, чак сте тај апел први јавно прочитали. Шта мислите да ли је ово, како неки кажу, „почетак краја“ Милошевићеве политике?

— Главни покретач те политике била је идеја јаке Србије, а данас имамо Србију слабију него икад и најусамљенију у својој историји. Та политика је газила на хомогенизацију, а данас имамо раслојену Србију. Та је политика уместо партијских мотива своју активност заснивала на националним мотивима. Она је преузела Титове идеје јединства ширећи страх од угрожености, а данас смо доспели догле да угрожавамо сами себе и да се за јединство немамо на шта позвати. У свету смо оцрњени, наш је председник застрашујући симбол свих зала. Основ те политике је национализам, популизам, вођа, а то је, према немачком историчару Волтеу, „минимум фашизма“. Интелигенција није креирала нове идеје,

У свету смо оцрњени, наш је председник застрашујући симбол свих зала.

ИНТЕРВЈУ

већ се враћала у прошлост и јадиковала над српском судбином, а то што је покренула, на пример Меморандум, било је непромишљено и изван реалности. Уместо ратарства развијало се раторство, уместо економије милитаризам, уместо демократије и капитала лична тиранија, уместо технократије тенкократија која се најзад окренула против самих Срба. Тачно пре две године рекао сам да ће Срби изоловани од света, сами и омражени, почети да се гложе и кољу између себе, поготову што нису у стању ратовати с Ватиканом, Циом, Америком итд. Та је политика најпре пала на питању мањина које је у демократском свету увек од прворазредног значаја. У последње време Милошевић потеже и питање граница што Европу узнемирава, поготову кад нам искуство говори да се без рата границе не мењају. Ко би финансирао такав српски рат, имали би бензина за два дана. Уместо да се залаже за демократију и проток капитала, па да му буде свеједно где Србин згрће лову у Барањи или Македонији и да му се као богатом Србину обрати да подигне неку задужбину или болницу у Београду или Лесковцу. У новије време Милошевић је бацио на сто још једну опасну карту а то је да сви Срби хоће да живе у једној држави. Верујте, разговарао сам с многим нашим и страним људима, они мисле да смо чисти идиоти. Па и шест милиона Мађара хтелo би да живи у једној држави и три милиона Албанаца итд. Европа сада на Србе гледа као на Курде, стварно смо тако оцрњени да сам на једном симпозију упорно одбијао да се национално изјасним. Таква политика, националистичка а у бити сепаратистичка, води нас у гето. Стога мислим да је нужно да Милошевић поднесе оставку како бисмо цивилизовано решавали ствари, и за све Србе, али и друге народе, равноправно, изборили слободу и демократију. После Милошевићевог национализма верујем да нико више неће свирати у те диле, јер се савремени и демократски свет гади такве идеологије.

Разговарао: Александар ЦВЕТКОВИЋ

МИЛИЦИЈА НА ПСИХИЈАТРИЈСКОМ КРЕВЕТУ

ОБУЧЕНИ ДА УБИЈУ!

У Прокветној енциклопедији, под словом М, „Милиција“ пише: 1. (лат.) народна војска, наоружани народ, за разлику од сталне или кадровске армије, 2. организација за јавну безбедност којом руководи секретаријат за унутрашње послове. Ова дефиниција, ма како лепо звучала, на жалост није тачна, јер је дотични „наоружани народ“ у оквирима нове, комунистичке Авнославије, скоро пола века углавном радио на јавној безбедности оног, на прсте избројивог, дела народа који је шчепао власт.

Први припадници „народне“ милиције регрутовали су се из редова разних ратних сирочића, сиромаша и бескућника, којима је и раније цењен жандармеријски посао гарантовао хлеб, кров над главом и релативно сигурно место у таласањима нове бољшевичке власти. Сви који су се истакли у важним идеолошким борбама по самом завршетку рата, исувише су брзо напредовали да би се зауставили на лествици „уважених“ милиционера (да не спомињемо оне коминтерновске агенте, који свој „браварски“ прстен и саобраћајне рукавице нису скидали ни на Дрвару, нити у Јајцу!). Нови народни милиционери научили су да негују врлине послушности и покорвања, свесни чињенице да власт добро барата каубојским пиштољима и да може часком да опозове старе, а прибави нове, милитантније чуваре. Током година службе научили су да

не чују и не виде, да легитимишу „непријатеље народа“ и извршавају наређења о конфискацији и национализацији поседа „труле“ буржоазије. Преживљавање и напредовање припадника овакве „безбедности власти“ зависило је од брзине реаговања на звук пиштаљке или чак само заповеднички покрет „уваженог“ вође.

Они су пратили и обезбеђивали Председника на његовим безбројним трошкатајским излетима, заустављали саобраћај, привреду и живот свих других, у настојању да очувају живот „најдичнијег сина свих наших народа и народности“. Самоуки, неписмени и гладни признања, били су спремни да стану на пут свакој „декадентној“ интелигенцији, макар она била и студентска. Одрастајући уз вође, и сами су дорасли за учитеље нових генерација милиционера, којима је, уз сигуран посао, стан и храну, била загарантована и специјална обука у изолованим интернатима, налик на гета.

Друга, средња генерација милиције се, тако, у оквиру „напредних“ педагошких планова описменила како би могла да, додуше у ретким приликама, прочита дата писана наређења. Послушност као принцип преживљавања је, наравно, опстала, обогаћујући се новим просторима за демонстрације посебне оспособљености и иницијативе у разбијању разних „терористичких“, антикомунистичких савеза. Вежбани од старешина које су неговале старе вештине „чупања ноктију“, поткрадања и сексуалног понижавања по-

литичких затвореника, ови младићи су израстали у неустрашиве шерифе којима је милиција замењивала све чланове породице из које су истргнути. Добили су нове пиштоље, сигналне апаратуре, псе и цинкароше, научивши да привредни и обични криминал треба занемарити пред много опаснијим „политичким“. Овлашћења и награде за инвентивност у области кажњавања и преваспитавања разних „русофила“ и „американофила“ биле су много веће и замашније. Сматрајући да циљ оправдава средство, меркајући личне добити и непријатна лична искуства са онима које су по налогу ухапсили, иако су знали да су невини, нису одолели даљој послушности и потчињавању. Уосталом, имали су да бирају између два зла — опасности да буду живи сахрањени ако не послушају вође и ризика да не преживе сопствени напад на непријатеља кога је за њих вођа препознао. Наравно, изабрали су ово друго, надајући се пристојној пензији и привилегијама у запошљавању већ поодрасле деце.

Трећа и најинтелектуалнија генерација дичне народне милиције имала је сличне мотиве безбедне егзистенције, уз додатак једног новог, савременог порива за акцијом типа „Прљавог Харија“ или „Порока Мајамија“. Они, мекши и шмекерскији типови определили су се за улоге уличких заводника који откривају (понекад и додају) разне пороке, уз хонорарну сарадњу врлих представница најстаријег заната на свету и најмодернијих, пропалих наркоманских „татиних синова“. Жестоки момци су се бацили на специјалне задатке, интимно чезнувши да добију магнум и дум-дум метак, који су до сада виђали само у америчким акцијоним филмовима. Но, колико год да су се начини обуке („Милицијски факултети и последипломске студије“) и „имици“ самих милиционера мењали, један принцип је остао, вечан, одолевајући као и сам болшевички систем, сваком временском изазову. **НАРЕЂЕЊЕ ЈЕ ОСТАЛО ЗАКОН, А СНАГА ИСПОЉЕНА У СУДАРУ СА ПОКАЗАНИМ НЕПРИЈАТЕЉЕМ УСЛОВ ПРЕЖИВЉАВАЊА.**

А, да милиција, без обзира на све постојеће разлике у годинама, образовању, економском статусу и изгледу не признаје „генерацијски јаз“, имали смо прилике да приметимо у недавном болном експерименту са народом уживо (или намртво), почев од 9. марта 1991. Поред великог геронтолошког конгреса на Ушћу, овај велики и, на жалост, крвави милицијски конгрес још једном је показао да је нешто стварно труло у дефиницији милиције као организације која штити народ, поготово ако је и сам председник републике Србије рекао да народ „мало морген“ може да се бије. Када елиминишемо све друге, генерацијски врло променљиве принципе, остаје само једна права константа звана — **ПОСЛУШНОСТ.**

УБАЧЕНИ НЕИСПАВАНИ

Ипак, поковање народне милиције принципима власти не може се приписати само грешкама психопатски сазданих појединаца или уврнутих генерација. Грешка је системска, а у тоталитарном систему само најјачи преживљавају, руководећи се тезом о томе да у свету непрекидно траје „рат свију против свих“, у коме је човек човеку крвни непријатељ. **Болшевички систем се постарао да изврши одговарајућу селекцију „морално и политички подобних“ припадника свих делова друштва, па и милиције.** Тако су, често, најбрже напредовали баш они којима је деликт „у крви“, поносећи се позицијама криминалаца с друге стране жице. Не желећи да се контролишу, они су већ на први знак сопственог страха потезали пиштоље, по принципу: „Пукне живац, откачи се рука!“

Већина обичног милицијског света није ни напредовала ни назадовала, остајући на стабилној позитивној нули захваљујући добром држању и негованом одсуству радозналости. Такви милиционери упућивани су на задатке о којима ништа нису знали све док се не би нашли на лицу места где су, у паничном страху

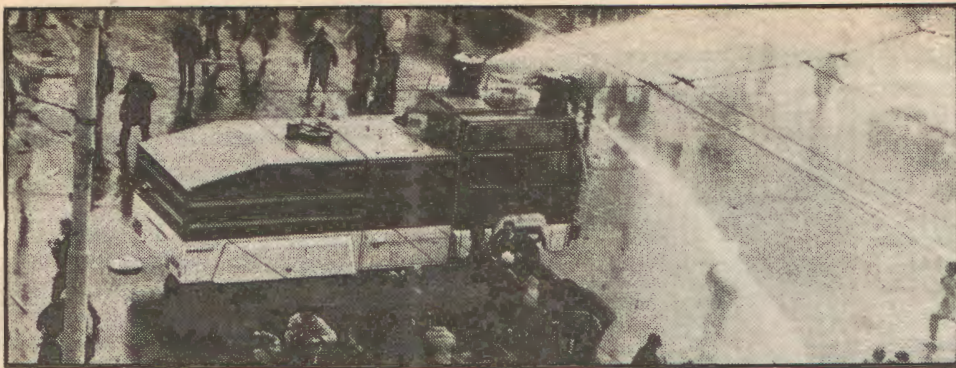
од онога што их је снашло, бодрети једни друге, уплахилено кретали у јуриш. Као што смо то лепо видели у скорашњим мартовским догађајима, **ови људи су из разних крајева унутрашњости, неиспавани и неопорављени од претходних задатака, просто били бачени у град који не познају и који не могу ни да воле, јер није њихов.** Када им је речено да циљ није обезбеђивање окупљених „хулигана“, већ њихово растурање, нису имали ни како, ни куда да побегну, пристајући да „по учинку“ ломе и стакла и људе. У непозатој средини, међу људима, за које им је речено да су „непријатељи“, који хоће да секу гране на којима и сама милиција седи, ови људи су били изгубљени, одлучивши да поступе као и све друге колеге. **КУД СВИ, ТУ И МАЛИ МУЈО, А ОСИМ ТОГА НАРЕЂЕЊЕ ЈЕ ЗАКОН!**

Они, пак, милиционери који су сачували људскост одбијајући да послушају убилачка наређења, скидали су гас-маске, причали са народом, одбијајући да ставе шлемове против каменца и не реагујући на изливе беса људи које су претходно понижавале и тукле друге милицијске колеге. Ризикујући да, због оваквих истински поштених иступа и сами буду понижавани, прогнани и коначно изопштени, ови прави припадници у првом реду народа, а у другом и народне милиције, **доспели су у позицију налик на ону у којој су се нашли немачки војници који су одбијали да стрељају недужни народ, платили главом.** Издигавши се изнад система, остали су део народа, доказујући да послушност не мора да буде слепа.

СМРТНОСНИ ШОК

Експеримент који је у болшевичком систему вршен са нашом милицијом није непознат светској јавности. Са многим диктаторима, суверенима тоталитарно уређених земаља и бившим „несврстаним пријатељима“ непрекидно су вршене размене ефикасних рецепата за потчињавање. У другим, хуманијим земљама, овакви експерименти су, из етичких разлога, вршени искључиво у научним лабораторијама. Тако се још давне 1966. у опиту Мајлгрема, показало да је две трећине укупног броја људи који су учествовали у експерименту **пристало да се повинују налогу испитивача да другој особи дају електрични шок смртоносног интензитета.** Наравно, за разлику од наших мартовских експеримената са стварним повредама и жртвама, у овом експерименту су потенцијалне жртве заправо били увежбани глумци, који су симулирали бол и самртничку агонију. Иако нису били систематски обучавани послушности, као припадници наше милиције, учесници у експерименту су заслепљени важношћу институције у којој се оглед вршио, као и научничким ауторитетом људи који су им издавали налоге, **пристали да се повинују захтевима да другом нанесу смртоносне повреде.** Но, ни њихова послушност није била слепа, јер је једна трећина учесника бескомпромисно одбила да изврши овакве налоге. Штавише, у поновљеним покушајима, показало се да је баш та трећина хуманих подстакла 90% ранијих слепих послушника да одбију даље испуњавање убилачких наређења! Видевши да неки учесници нису брновали важност и друштвену моћ испитивача, одлучно одбијајући да по налогу повреде људе које и не познају, већина осталих испитаника је и сама одбила да даље учествује у оваквом експерименту.

Примењено на нашу милицију, то би могло да значи следеће: ако је само (а јесте!) једна трећина припадника народне безбедности успела да очува хуманост и одбије убилачку послушност у мартовским збивањима, онда ће и читав систем типа „обучен да убије“ морати да се сломи. Без болшевизма ће људи и те како преживети, а милиција више неће морати да тренира строгоћу, већ људскост. Тек тада ће оправдати свој назив и дефиницију дату на почетку овог текста.

ПОЛИЦИЈА ИЗМЕЂУ РАСУЛА И НАРЕЂЕЊА

9. МАРТ ЈЕ ПОЧЕО 8.

Одржавање демонстрација г. Милошевић је схватио као највећу шансу да терором разбије опозицију и заплаши народ, отварајући простор завођењу председничке управе и ванредног стања, надајући се директној заштити армије.

Мирне демонстрације, било је јасно Милошевићевом штабу, нису могле да угрозе јавни ред и мир, а ни „функционисање уставног поретка“. Њему је, међутим, био потребан повод за мегдан са опозицијом. 9. март је пао као кеџ на десетку.

Министар полиције Радмило Богдановић, поступајући по наредби човека са Дедиња, формирао је кризни штаб, односно Штаб за спречавање демонстрација.

Свим полицијским станицама у Србији и полицијским сарадницима, наређено је да предузму мере репресије још пре деветог маја.

Ко су људи из Министарства унутрашњих послова Србије. Прошле године је за подсекретара у Републичком СУП-у Србије постављен Зоран Јанаћковић, дотадашњи председник Међуопштинске конференције Савеза комуниста у Лесковцу. Богдановић је ипак успео да Јанаћковића остави „по страни“. У чишћењу Управе за државну безбедност Србије смењен је и њен начелник Драган Митровић и већина руководиоца, који су му пружали отпор, не желећи да своју службу ставе у личну службу српске врхушке.

Партијски полицајац Зоран Јанаћковић морао је да чека да се створе прави услови за његов пун „наступ“. Богдановић је прошле године Управу за државну безбедност, након пензионисања Драгана Митровића, „поверио“ свом заменику Предрагу Тодоровићу, а Бори Томићу Службу јавне безбедности. Одласком Предрага Тодоровића за министра српског правосудја, Зоран Јанаћковић је, напослетку, стао на чело Службе државне безбедности.

ОДБРАНА БУТИКА

Штаб за разбијање демонстрација толико се „удубио“ у извршење задатка, као да је у питању последња битка пред апсолутно надмоћнијим непријатељем. Неколико дана уочи одржавања демонстрација, по свим општинским местима општинске полицијске станице су позивале на информативне разговоре „сумњиве“ грађане, претећи им, ако буду ишли на демонстрације.

Милошевићевом „кризном штабу“ било је јасно да мирне демонстрације нису могле да угрозе јавни ред и мир, а поготово не „функционисање уставног поретка“. Био је, међутим, потребан повод за револверашки обрачун са опозицијом, а 9. март је пао као кеџ на деветку.

Надзор над Београдом поверен је Градском СУП-у. На челу Штаба Градског СУП-а постављен је г. Буцало, начелник Управе за сузбијање криминалитета. У Штабу су били начелници свих одељења и њихови заменици. Већ 8. марта Буцало је издао налог да се г. Вук Драшковић ухапси, дакле пре почетка демонстрација. Овај Штаб је донео и инструкције о „поступању“ у демонстрацијама. Свим полицијским командирима издато је наређење о употреби апсолутно свих дозвољених средстава за разбијање демонстрација. Примена силе према грађанима за које се сумња да могу учествовати у демонстрацијама дозвољена је још од вечерњих часова 8. марта!

Из боље обавештених кругова сазнаје се да је г. Буцало, са својим сарадницима, односно некима који су нарочито блиски, разматрао могућност употребе ватреног оружја са бојевом муницијом, и мимо забране коју је издао Радмило Богдановић, координирајући са Републичким Штабом Министарства унутрашњих послова. Буцало је то својим сарадницима образлагао законском могућношћу да полицајци, ако им је непосредно угрожен живот, могу да употребе ватрено оружје и онда када је то забрањено наредбом старешине.

Господин Буцало је имао више разлога да покаже толику злобу. Када је про-

„ЕКСКЛУЗИВНО“

Из полицијских кругова сазнајемо да су милиционери, који су на углу улице Маршала Тита и Кнеза Милоша пуцали у народ, а вероватно и убили Бранивоја Милиновића, из СУРЧИНСКОГ ОДРЕДА

шле године, акцијом републичког СУП-а Србије, смењен начелник Управе за сузбијање криминалитета Градског СУП-а Марко Ницовић, ухапшен начелник Одељења за малолетничку деликвенцију Мирослав Бижић, пензионисан Ницовићев заменик Мирослав Гојковић и још много инспектора из Градског СУП-а, г. Буцало је постављен на Ницовићево место. Али, убрзо се испоставило да је и г. Буцало „способан“ за хапшење. Власник је неколико бутика, које је отворио на туђа имена, а и убире харач од људи из подземља.

Г. Буцало је чекао шансу, да са својим људима, тако брутално наsrне на Београђане, уверен да ће сва кривица пасти на Богдановића.

Већ од првих јутарњих сати 9. марта Буцало је урликао у Градском СУП-у тражећи да се употребе палице и туку сви грађани који крећу ка Тргу слободе. Псовао је мајку старешинама који су га обавештавали да не смеју да ухапсе Вука Драшковића. А решење о хапшењу Драшковића Буцало је потписао, како рекосмо, већ 8. марта!

У Штабу за разбијање демонстрација при Министарству унутрашњих послова Србије нарочиту жељу за „проливање крви“ испољавали су партијски полицајац Зоран Јанаћковић, подсекретар за Државну безбедност Србије, Милорад Лековић начелник Управе за државну безбедност Београда, и Радомир Шурјановић подсекретар за јавну безбедност.

Када су демонстранти освојили Трг слободе, Богдановић је наредио довођење појачања из унутрашњости Србије и покрајинског СУП-а из Новог Сада. Прискочили су у помоћ око 17 часова и специјалци из Савезног СУП-а.

ХЕРОЈИ ТЕРОРА

Боље обавештени знају да је министар Богдановић изричито забранио употребу ватреног оружја, али када су демонстранти кренули са Трга слободе према Скупштини Србије, преко Зорана Јанаћковића наложено је да се на демонстранте пуца без икаквих устручавања.

Нешто касније, након консултовања са генералом Благојем Ацићем и мимо знања начелника Прве војне области генерала Спиоровског, одлучено је да се на улице изведу тенкови!

Око 18 часова Штаб за разбијање демонстрација добио је директну наредбу да се употребе сва средства. Падао је мрак и то је била „позитивна чињеница“. Демонстранти су већ били уморни, и Штаб наређује чишћење потеза унутар круга трамваја „ДВОЈКА“.

Буцало је током целог дана, а нарочито око 19 часова, хистерично наређивао батинање грађана.

Бруталност београдске полиције остаће упамћена. Докази су у многим породицама, а постоји и списак грађана који су немилосрдно тучени без икаквог повода, само зато што су се затекли на улици главног града.

Најсуровији нападачи на недужне грађане су полицајци из станице Стари град из улице Мајке Јевросиме те полицајци из СУП-а Палилула и Земун.

Заменик командира станице милиције Земун Идриз Љуца и браћа близанци Арслановић, још се хвале како их боле руке од млаћења „четника“.

Милован БРКИЋ

ПУТ ОД СУПЕРИОРНОГ ПОЛИЦАЈЦА ДО ИНФЕРИОРНОГ УБИЦЕ

САЊАО САМ НОЋАС ДА ТЕ НЕМА

Не бих рекао да су увек суптилни начини на које милиционарима још током школовања одузму све или скоро све од онога што је људско. Тако нас психолошки обраде и униште безмало сваки осећај да се касније не можеш сажалити ни на кога. Мислим да су у средњим школама унутрашњих послова ако не створили, онда наметнули поделу света на „нас“ и „њих“, при чему смо „ми“, униформисани, чисти и исправни, а сви други су цивили и самим тим сумњиви. Ова филозофија је — барем на мене и већину колега са којим се дружим — деловала тако да сада могу човеку опалити шамар без икаквог разлога, чак и кад добро знам да ни за шта није крив.

„МИ“ И „ОНИ“

Како се то у школи намеће подела на „нас“ и „њих“?

Прво нам системом застрашивања униште сваки осећај. Већ првог дана у школи схватиш да мораш бити слепо послушан, али „увек у складу са законом“. Рецимо, чуо сам од својих колега да им је на првом школском часу у средњој школи бануо професор, треснуо пиштољем о сто и рекао да је већ убио неколико људи, али ће њима предавати све док буде жив. Хтео је да каже да је апсолутни газда који се мора слушати, што не значи да су му ђаци били недисциплиновани.

... Шта год смо радили, кад су хтели да нас критикују, падала су поређења: „Шта се вучете нисте трговци!“ или: „Јесте ли ви полицајци или математички образовни центар?“, а то је код нас стварало осећај супериорности

Анонимни саговорник „Српске речи“ је млади полицајац са свега пет година стажа. Говори о самим почецима своје полицијске „каријере“, али и о судбини са којом га прикљачавају да се суочи. Изгледа да је 9. март само један од многих „деветих мартова“, који поред нас свакодневно пролазе.

над свим другим вршњацима и потврђивало поделу на „нас“ и „њих“.

Како сте и колико током школовања контактирали са вршњацима, који су ишли у друге школе?

Нас су учили да је полиција све на свету, а да борилачке вештине треба да буду једини човеков хоби. Тотално нас искључују из онога о чему размишљају наши вршњаци, са њима нисмо контактирали. Кад је требало да стиче-

О криминалу међу самим полицајцима више се нагађа него што се зна. Шта би могло да буде узрок сукоба једног полицајца са законом?

Мислим да је суштински проблем у систему веза и познанстава који функционише толико добро да се заташкавају чак и кривична дела чији су елементи кристално јасни. Рецимо, зато што је добио велику лову, коју сам ја одбио, начелник дође и каже ми да „у кон-

мо социјалне контакте са супротним полом — остајали смо затворени. Знао другове који су у нашем кругу били занимљиви, причљиви, шљививи, а када случајно изађу са девојкама нису знали ни да проговоре. Због тога, кад се заврши школа, већина се мање-више одмах жени, за само пар месеци. У првом таласу углавном се жене конобарицама, следећи талас су продавачице и трафиканткиње — особе са којима контактирамо кад смо у униформи.

Има ли недостатака у самој наставној грађи?

Много. Страни језик, на пример, не би требало да учимо „на памет“, јер са странцима готово да не умемо да проговоримо. Напамет смо учили и прекршаје против јавног реда и мира, што није довољно кад изађеш на улицу да радиш. Али, нисмо учили како се „методолошки“ обавља информативни разговор са странком. То је, опет, основни начин да се утврде чињенице о постојању кривичног дела, на пример. Не знаш како да разговараш са човеком.

УДАРЦИ БЕЗ ТРАГОВА

Дозаите ли у сукобе на радном месту због свега тога?

Наравно. Ако покушам да протурим нешто од онога што сам научио у школи онда ме реже инспектор који има осам разреда завршених „пре сто година“. Каже — што паметујеш, ја сам стари полицајац. Морао сам чак да правим граматичке грешке кад пишем пријаву само зато што је мој претостављени тако писао 20 година.

Школовали су их да чврсто држе оно што ухвате...

ТРАГОМ ЈЕДНЕ УЗБУНЕ НЕЛИКВИДИРАН

кретном случају то нису елементи кривичног дела". Парадоксално је што, ако се побуним, добијем додатне бодове за „непостојеће кривично дело“ које сам открио. Даље, и ми сами штитимо једни друге кад „наши“ улете у криминал, јер не желимо да облатимо униформу, ако већ човека можемо да извучемо из криминала. Сигурни смо да сваки општински орган унутрашњих послова има барем по једну мању или већу аферу, али се то никад неће открити. Уосталом, то је и боље, да би јавност имала респект према нама.

Шта је са контролним органима унутар полиције?

Кад они врше контролу највише су на удару позорници, најнижи по чину и самим тим у најмањој могућности да нешто узму. Што је чин већи већа су и овлашћења па и могућности да се манипулише.

Највише гужве у јавности увек се подиже око употребе физичке силе. Каква су законска овлашћења полиције и како све то изгледа у пракси?

Сви наши закони су чисти, а исто важи и за упутства и друга подзаконска акта која нису објављена. Међутим, у животу је другачије. Зашто уопште истражне судије нама препуштају истрагу? Да би, кад у истрази кривичног дела полиција премлати осумњиченог, истражни судија могао да поднесе пријаву против полицајца окружном тужилаштву (!?)

Како полицајац може да физички злоставља грађанина, а да због тога не дође под удар закона?

Има безброј начина. Баналан пример: ударите се сами телефонским имеником по глави, бољеће вас ужасно, али неће бити трагова — дакле нема доказа. Кад неко хапсимо и он се опире по закону имамо право да применимо физичку силу. У станицу се приводи сав модар и дужни смо да га одведемо код лекара. Али, пре него што то урадимо, ми га, ако треба, истамбурамо да нам призна оно што треба, па га тек онда одведемо код лекара. На крају испадне да је све батине добио онда кад се опирао хапшењу. Или, рецимо, ни једно гушење, ако је стручно изведено, не оставља трагове. То је класика из цудова. Можете га везати да не може да се брани. Или, може се правити „кључ“ на лакту, савијати рука на леђа и то полако, натенане, ми знамо кад ће рука да пукне и на тој граници држимо неко време. Такву константну бол нико не може да издржи — а трагови не остају. Код наркомана, опет, не вреде батине, јер је код њих висок праг осетљивости на бол. Посебно ефикасна физичка принуда, која се никад не може доказати јесте везивање руку, рецимо, лисицама, а онда се руке подигну изнад главе и вежу за сајлу, а ногама стоји на земљи. На руке се не може ослонити јер му их „секу“ лисице и тако на ногама стоји у просеку осам до десет сати. Ноге толико натекну да сам моли да прича. Они упорнији могу тако да стоје и по петнаест сати. Кад га пустите, ноге дигне на сто, крв се повуче и остане му, евентуално, упала мишића, и то само ако је у лошој кондицији.

Да ли сте и то учили у школи?

То се тамо не учи, то се сазнаје у пракси и све зависи од тога колико је човек креативан. Оружјем не претимо ником, јер сви знају да не смемо да пуцамо, а ако се ради о женама, најлакше се ломе на мајчинске инстинкте... Па, испочетка имате грижу савести, чак и ноћне море, али — човек се на све навикне.

Д. П.

Господин Симиша Јаконић, некадашњи инспектор у Служби државне безбедности Покрајинског СУП-а Војводине, одељења у Кикинди, о коме смо писали у претпрошлом броју, нашао се 9. марта на демонстрацијама у Београду, на Тргу Слободе. Кући се потом није вратио, а родбина његово име није нашла на списку повређених и задржаних у београдским болницама. Није био смештен ни у Окружни затвор у Падинској Скели.

Где је био господин Јаконић након демонстрација?

— Као бившем инспектору Службе државне безбедности познато ми је да радници ове службе, интерним службеним прописима, добијају задатак да у свом граду ликвидирају одређен број људи у условима ванредног стања. Такав задатак сам и сам имао, док сам радио у овој служби. Када сам дошао у Београд, схватио сам да је српска полиција решена да измасакира сопствени народ, не хајући за број жртава. Почетком марта поднео сам кривичну пријаву против Слободана Милошевића и знао сам да је то још један од разлога да ме Служба државне безбедности, у складу са својим интерним прописима и критеријумима, стави на списак за ликвидацију. Сазнао сам да су се цивилна лица у Београду 9. марта, у раним јутарњим сатима распитивали код моје родбине да ли сам дошао код њих, јер су претпоставили да ћу, као активиста СПО-а, сигурно бити на демонстрацијама. И када су демонстрације већ биле у „завршној фази“, одлучио сам да не станем из Београда. Отишао сам у Швајцарску, потом у Немачку, и у иностранству очекивао расплет догађаја. Вратио сам се кад сам у Немачкој, из њихове штампе, сазнао да се прилике стабилизују — прича господин Јаконић.

Седмодневно одсуство из Кикинде било је разлог да опозиција у овом граду дигне глас протеста, инсистирајући да органи полиције јасно кажу шта су учинили да њихов суграђанин нестане.

— Када сам се вратио у Кикинду, у кући

У свођењу „губитака“ у окршају са подивљалим полицијским хордама 9. марта у Београду, учеснике митинга онеспокојила је и вест из „Вечерњих новости“ да је изгубљен траг Симиши Јаконићу, активисти Српског покрета обнове из Кикинде. И неколико дана од крвавог пира српске полиције, многи су родитељи страховали за судбину своје деце која су отишла на митинг опозиције.

сам затекао хаос. Тајна полиција ми је претресла кућу на веома уочљив начин. Однели су ми сву архиву у вези са мојом активношћу у Српском покрету обнове. То је уобичајена партијска документација, јер сам у Кикинди био агилан у пропагирању политике СПО-а. Сигуран сам да би ме у Београду ликвидирале моје бивше колеге, јер се плаше да не проговорим о злочинима тајне службе, која се и данас користи најпрљавијим методама у ликвидирању по владајућу партију и режим „неподобних грађана“.

Побегао сам, али не из страха, већ из жеље да им не учиним задовољство да ликвидирају сведока својих злочина — закључује господин Симиша Јаконић. Имамо живог сведока.

М. Б.

БРАНИЛО СЕ ДЕДИЊЕ!

Жртве комунистичког режима од 9. марта пале су да би се одбранило Дедиње. Ватрено оружје имао је режим. Ми смо дакле били голоруки.

Био сам све време и на свим местима јер сам, како рече Вук био у стању „стићи и утећи“: Трг Слободе, Теразије, Скупштина, Таковска, „Лондон“. До „Лондона“ нико није смртно страдао. Када су демонстранти кренули низ улицу Кнеза Милоша, болшевици су се побојали да тако могу стићи до Топчидерског брда, Дедиња. Тада, и само због тога, издата је наредба за убијање. У Скупштини, Председништво и где год сте хтели могли сте скоро и да уђете или барем ако вам је шеф да разбијете прозор. То није тако жестоко чувано. Жестоко су чувани само телевизија и правац ка Дедињу.

Следећег пута и чувари ће прићи народу а једини спас за режим биће они сакривени хеликоптери и вртovima дедињских вила, подземни ходници и брзи авиони ка Букурешту и Тирани а можда и Хавани. До изручења!

Милутин СТАНКОВИЋ

НА ЊИХОВОЈ ФРЕКВЕНЦИЈИ

БАЦАЈ ТАЈ СУЗАВАЦ, ИЗГИБОСМО!

Демонстрације од 9. марта тек ће да буду предмет разноврсних анализа. Посебно ће од интереса бити ток и последице интерних полицијских односа и комуникација у фази када је и за демонстранте и за полицију било „бити или не бити“. Да би и читаоцима било јасно о чему се ради предочавамо им интерну, „токи-воки“ комуникацију у трајању од око сат времена. Ради уштеде у простору изоставили смо и успешне и неуспешне покушаје успостављања веза као и интерне називе учесника у разговору. Атмосферу, односно крике, јауке и повике и демонстраната и полицајца читаоци ће морати да дочарају сами себи.

Ако они прислушкују СПО и СПО ће прислушкивати њих.

Одмах да испалим заједно, а не један по један...
— Без обзира су потребна хемијска средства...
— Не полемисати него је наређена употреба хемијских средстава и једном употребите то...
— Употребили смо четири-пет пута...

— Морава 416, потребно је да упутите једну групу милиционара од Авале 361 овамо према Кнеза Милоша 103. Идем са хемијским средствима... допуна...

— Иза зграде Скупштине Србије те чека инспектор Перовић и он има задатак да носи та хемијска средства тамо где треба...

— Ја се налазим на Зеленом венцу. Вели-

ки је притисак грађана изгледа из правца Новог Београда... да ли оно што је требало тамо бити... затим доста младих иде десном страном Масарикове према Зеленом венцу... треба то спречавати и милиционари упозоравају да ће бити велики притисак на Трг...

— Немојте дозволити да људи иду 'вамо према старом делу Београда...

— По договору... нико не иде тамо, јер је велики притисак...

— Ја мислим да употреба хемијских средстава, сузаваца, овде не вреди јер дува такав ветар да то одмах однесе... може да се распају та средства... немају ефекта. Једина помоћ су водени топови и шмркови...

— И коњица...

— Тачно, и коњица...

— Са бовом сам дошао пред Републичку скупштину. Је л' треба да дођем на Трг Републике?

— Дај повежи се са Авалом 33-01 и да дођеш код Дома ЈНА... Онда истовремено он одоздо, а ми ћемо одоздо са .....и са хемијским средствима само док овај...

— Ја долазим иза Дома ЈНА са бовом...

— Управо тако...

— ... Мала грешка... није тај него бов...

— ... 'Ајд узми коњицу, дођи овде према Тргу Републике са десне стране, али полако иди са коњицом...

— Ове пунктове које држите у Лоле Рибара и Моше Пијаде... нема никаквог ефекта...

нема грађана уопште... да ли је боље да се то људство пребаци на Тргу или где је потребније?

— Ево управо хоћу да ти јавим да све снаге које имаш на том делу усмериш овамо код споменика... одмах...

— Дођи са возилом овде у Таковску улицу...

— Разумео...

— Дођи испред објекта са стране па га распореди на оба објекта...

— Јесам испред објекта...

— Добро, сад распореди их...

— Дај и коњица са Калемегдана нека крене равно према Тргу...

— У реду... нас су демолирали овде... нема повређених...

— Је л' нема милиционара повређених?

— Нема, нема... овде је скинут митраљез са бова... бов се испалио... ова група је побегла...

— Блокирати све прилазе доле према Зеленом венцу... не дозволити никакве прилазе горе... и једна група она од Угоститељске школе, од Бранкове... нема приласка овамо...

— Управо тако и чинимо и нема проблема... нема сад никаквог притиска на овом делу...

— 903, код тебе већ стижу „средства“... и то снаге што имаш распореди како треба...

— Је ли дош'о овај са амфибијом доле код тебе?

— Није, он је на Теразијама код палате „Албанија“...

— Дај нека одмах дође доле код Дома ЈНА и нека се повеже са 33-01 нека испали хемијско, јер овде ветар дува да нанесе да ово растерамо...

— Сад ћу да га упозорим одмах...

— Нека дође код Дома одмах...

— Одмах ћемо...

— 33-01 се налази у 29... неспособни смо да кренемо...

— Да... али... узми бус или марица нек те пребаци доле до Дома ЈНА и повежи се са овом посадом и кад дођеш одоздо с десне стране, отуд ветар дува, испали средства да их натерамо...

— Из Македонске извршите регруписавање да не би пробали кордон према „Политици“... а ту ће сада добити три водена топа...

— Да сачекам још ову амфибију са хемијским средствима да, оно што сте рекли, отуд ветар дува да истовремено урадиммо...

— Изврши регруписање из Македонске да не би пробали кордон према „Политици“ и Радио-Београду...

— Јасно...

— Управо okreћемо овај камион на Теразијама и шаљемо га пред Дом Армије... дајте тамо нек неко прихвати...

— Тамо ће га примити Авала 322...

— Испали средства из правца Македонске улице према Тргу и из правца 29. новем-

бра према Тргу да их потиснемо према Калемегдану, Зеленом венцу и Обилићевом венцу...

— Групиши све снаге да се не пробије кордон према Радио-Београду и Македонској, доле код „Дунава“, значи повуци из споредних улица и концентриши све снаге да су на окупу...

— Дођи исто са топом ту код ЈНА па ћемо заједно садејством са хемијским средствима и воденим топом и осталим средствима да употребимо и да растерамо...

— Налазим се код „Југоекспорта“...

— Крени према Дому ЈНА, заобиђи доле и преузмите команду и када будете спремни јавите се...

— Треба да групишемо водене топове, оклопно возило и хемијска средства па да кренемо заједно...

— Разумео сам... добар је предлог па ћемо поступити тако...

— Где се налази ово борбено возило?

— Ево га испред Градске скупштине...

— Предлажем ти да га даш у покрет да иде улицом Коларчева...

— Иде нам коњица... није се добро чуло... поновите!

— Да борбено возило дате Авали 322 на располагање...

— Три нова топа су овде испред „Политике“... траже наређење да крену према Тргу...

— Нека стоје за сада ту...

— Авала 9 овде, сад ће ти доћи око ове интервенције да јединствено делујемо...

— Хвала...

— Хоће ли ико да преузме ова хемијска средства?

— Реци тамо код ЈНА да предају хемијска средства Авали 33-01...

— Никога нема овде, а ја чекам... тражим...

— Чекај... сачекај... пичке...

— Ја чекам код базе... ја немам чиме да возим горе...

— Рекао сам да узмеш марицу и нек те превезу марицом... узми хемијска средства и преузми команду ти у амфибији...

— Посада бов је код Дома ЈНА стационирана... дођи да се договоримо...

Узми једну марицу нек' те пребаци јер ту је стационирана једна амфибија... дођи одмах и да се то јединствено делује одмах...

— Ево крећем...

— Ми смо ту у улици Македонској... из Француске... и Коларчеве... и кад будемо деловали онда јединствено према Калемегдану да јуримо...

— Извуци те снаге... и онда да се блокира Македонска директно одозго и када се буде употребљавала хемијска средства да их потиснемо директно према Калемегдану...

— Примљено, значи да не иду доле у Македонску...

— Управо тако... ветар дува па ћемо кад употребимо хемијска средства да их потиснемо према Калемегдану...

— Хвала богу да једном слушаш ту радио станицу... ја сам промукао тражећи те... дај, они, извуци те Ужичане и одоздо да блокираш... концентриши све снаге... код Македонске... да не идеш према Београду или тамо код Иве Лоле Рибара... и да се јединствено отуд крене да потиснемо их кад се убаце та хемијска средства...

— Мени је радио-станица потпуно отказала...

— Па ја видим... реко шта је... замени ра-

— Пазите на оно њихово ватрогасно возило да не оде горе. Полупаће га...

— Обратите пажњу, горе је употреба ватреног оружја!

— Кордон милиције употребљава ватрено оружје према маци. Ко је то наредио?

— Кордон милиције пуца у масу из улице Кнеза Милоша.

— Погођено је неколико младих код „Лондона“.

— Зашто је пуцао, када нико није био у опасности? Где су сада милиционери који су пуцали?

— Повукли су се доле, низ Кнеза Милоша.

— Како је стање код тебе?

— Дошло је до пуцњаве. Има погинулих и повређених.

— Добро, ево иде појачање.

— Не знам како је стање код „Лондона“. Сачекај ме горе, долазим.

— Нећете моћи проћи поред „Лондона“, велика је гужва. Они гађају каменицама. Немојте боље пролазити.

— Добро, сачекајте ме у Немањиној.

— Зовите хитну помоћ!

— Хитна помоћ обавештена, долази.

— Како је дошло до примене ватре?

— Одвде са прозора зграде на раскрсници код „Лондона“ све се добро видело. Пуцали су са удаљености од педесетак метара, рекло би се накумице. Можда их је захватила паника. Нико их није нападао.

— Примљено, јавићу вам се.

дио станицу... батерију...

— Снаге да концентришемо са доње стране код Коларца и да потиснемо масу према Калемегдану... да поступимо по плану...

— Кренули смо и долазимо пред Дом Армије...

— Реци тачну позицију... долазимо код тебе...

— Код Дома ЈНА... код нашег транспортера...

— Долазимо код тебе па ћемо поступити по плану...

— Јасно, дођите да се договоримо...

— Нови људи из Новог Београда треба да дођу ту... на угао Македонске и Моше Пијаде... преузми их и направи ту кордон да не би случајно провалили према објекту који штитите...

— Добро, прихватићу људе, овде имам око четрдесет радника на овом једном објекту који штитим...

— Да ли је борбено возило ту код тебе...?

— Имам три цистерне, а возило немам...

— Прикупи... види где ти је борбено возило... прикупи га да буде ту код тебе...

— Само да направимо овај план и да кренемо...

— Дођите сви пред „Политику“!

— Значи да повучем људе све до „Политике“?

— Да... да...

— Будите спремни и слушајте 322 кад вам кажем да кренете...

— Људе своје групши код Тргу братства јединства... долази аутобус и идеш до ЈНА, Кнеза Милоша и 29. новембра одоздо... те људе своје концентриши ту и долази аутобус...

— Сиђи код цркве овде!

— Овде сам и са оградом и договарамо се у вези овога...

— Узми и ти твоју резерву па на исти задатак доле...

— Поступи тако...

— Види преко Електродистрибуције да се то уради...

— Не чујем те, молим те понови...

— ... да се струја искључи...

— Е па добро... он је препознао нас и одмах је збрисао и затворио врата и ушао унутра... не он него ови његове присталице глумци...

— Шта он прича... видите нешто прича... види да л' можеш да чујеш!

— Хоћете ли скоро бити са људством и техником да дејствујемо?

— Из Коларчеве ако може једна интервентна јединица од педесет људи било са ког пункта одмах би ми била потребна...

— Долази сто људи са Савске венца...

— Крените једновремено!

— Можемо ли да кренемо?

— Крените!

— Сачекајте мало!

— Овде има јединица која чека цео сат... ко ће да је прихвати?

— Нека дођу овамо... нека буду овде код Дома омладине па ћемо их прихватити...

— Оно борбено возило, по мени, треба склонити са оне друге стране одакле дејствујете...

— Да ли је спремно људство у парку испред Дома ЈНА?

— Ухватите га и доведите га одмах у станицу...

— ... скинули су га са топа...

— Председништво Србије је угрожено...

— Овде „Дрина 504“. Трг је, колико видим, пун...

— Треба растерати окупљене. Јесу ли наши људи распоређени?

— Нека „921“ пренесе да сва три водена топа треба максимално приближити Тргу.

— Главни удар муњевито извршити из правца Дома ЈНА и онога тамо Пословног центра. Терати грађанство са Трга у околне улице.

— Имамо мегафоне. Треба ли упозоравати на разилазак?

— Треба у исто време бацити сузавац и покренути коњичку јединицу. Нека наше људство иде иза водених топова.

— Чекамо пријем. „Морава 502“, да ли се чујемо?

— „812“ пита, очекујемо ли отпор?

— Штаб је проценио да нам треба око пола сата.

— Обавестите ви доле све патроле да се прво баца сузавац. Командири, проверите још једном да ли су вам људи подесили маске. Немојте после да буде проблема.

— Јавља се „Стрела 21—45“ са раскрснице улице Браће Југовић и Француске.

— Да ли су и ови из Новог Сада и Зрењанина спремни?

— Да ли демонстранти праве неке изгреде?

— За сада је све релативно мирно. Скандирају, али нема ексцеса.

— Употребите сва средства која вам стоје на располагању...

— Немамо довољно људи... са двадесет људи не могу ништа да урадим...

— Из Народног фронта приђи Скупштини...

— Имате задатак да кордоном спречите кроз Балканску...

— Чим стигне појачање из 70-52...

— Боље нека иде 70-43

— Онда нека иде 70-49

— То мора бити енергична борба...

— Долети коњицу са правца Калемегдана да ти буде ту... на Тргу Републике... да ти помогне сада у овом потискавању...

— Авала 9, јави се, повређен сам... нађи те ми помоћ...

— Хитно на Трг Републике... ево повређени су... и преузми команду тамо... ево пробили су кордон тамо...

— Пробили су кордон и дошли су на Трг... и са флашама и са свим су нас гађали...

— Предузмите мере да се потисну...

— 351, дај топ одмах водени да иде на Трг...

— Водени топ са твог подручја одмах на Трг...

— Ако можеш још снага, јер пробили су нам кордон а има и повређених...

— Добићеш још снага... и други водени топ... немојте употребљавати хемијска средства без одобрења...

— Дај твој водени топ хитно на Трг Републике...

— Где је тај твој водени топ... нека дође на Трг Републике... треба да буде употребљен према маси... пробила је кордон...

— Нека се пошаље овде сва слободна техника...

— Долазе убрзо са Трећег сектора...

— Идемо у базу доле у Републички...

— Добро... одмах да се крене са тим бусом... и одмах да тражимо други топ водени...

— Ево долази топ са Трећег сектора...

— Кордон пробијен и када су јурнули са флашама и са свим добио сам флашу по глави и... ударац... дај помоћ... дај хитна...

— Долази да преузме команду и са његовим снагама да ти помогне... изузев да остави оне снаге да штите два објекта које он чува...

— Долази ти таб са посадом...

— Добро би било водени топ да дође...

— Добро... добро... све ћемо употребити... долази ти таб са посадом... па све тамо решите...

— Ја мислим да је већ стига тамо... отишо је одавно...

— Дај неког саобраћајног милиционера да нас чека...

— 322, отиђи на Трг Републике... са возилом... преузми команду... и оријентиши један део твојих снага да се врши ово потискива-

ње... не можемо никако дозволити... морамо наставити даље са интервенцијом... по наређењу Мораве 7...

— Дај дођи на Тргу ту...

— Дај одмах тај водени топ да растерамо масу...

— Ако нема ништа ушли би у круг да завршимо ово што има...

— Употреба сузавца... нареди прво да милиционери ставе гасмаске... потом употреби сузавца...

— Нареди употребу сузавца... од стране Мораве 1, али прво нареди да милиционари ставе гас-маске... и употреба физичке снаге... дозвољене гумене палице... овде на Тргу...

— Топ твој !

— Молим за помоћ...!

— Дај бов... дижи транспортер бов један... нападнут је 33-01...

— Пошто су нас потиснули... има ли даљих наређења?...

— Ако имаш једног бова... пошаљи ми на Трг Републике... овде код Музеја... овде код позоришта... са десне стране...

— Ако има један бов...

— Авала 601, је ли ти скинут пушкомитраљез са транспортера?

— Сад ћемо да проверимо...

— Дај види је ли отприлике да је скинут!

— Скинут је он доле... и он је добио своје... и то је у реду...

— Јесте ли сигурни да је скинут... или је отет...

— Таб је на терену... долази код вас... само реците где...

— Нек' дође ту до Трга Републике.

— Добро... добро... сада смо код Скупштине Србије... па ћемо да видимо... да не би упали у гужву овде...

— Прати везу и упореди наређења 22 па ћеш његова наређења поштовати...

— Јеси заштићен добро са возилом?

— Јесам... али ево сад... не могу да изађем са возилом... где да се стационирам...

— Иди код Дома ЈНА...

— Употреби сва средства да би штитио Радио-Београд и „Политику“...

— Све снаге употреби... хемијска средства... гумену палицу...

— Не може нико ни случајно ући у објекте...

— Ухвати Вука Драшковића... организуј лишење слободе... води рачуна... ови његови су наоружани...

— Добро...

— Ми смо стигли до испод Трга Републике... ту се скупило више милиције... преко стотину...

— Авала 9, употребљавај сва средства... хемијска средства... гумену палицу и физичку снагу... растерујте ту масу...

— Имате овде лице за привођење...

— 331, дај сву технику и људство да се помогне на Тргу Републике... мобилиши све што имаш да се помогне Трг Републике...

— Заштити добро Скупштину Србије... Председништво... а оно снага што имаш помози тамо на Тргу Републике... упуту код Авале 322...

— Разумем, али имам овде Маршала Тита и Кнеза Милоша... сад је нешто мањи притисак, али још мало па ћемо да дођемо...

— Организуј добро обезбеђење ова два објекта, три, која обезбеђујете...

— Возило је било употребљиво... даље је неупотребљиво... молим предлог док још можем... док могу... док још ради мотор... до 29. новембра...

— Тако и уради... а онда се... узми другу посаду и да се нађеш на истом месту... да будеш у блокади...

— У реду, сада ћу да одем до гараже да видим каква су возила... уколико буде било могуће враћам се са пуним возилом горе на лице места...

— Управо тако... ако не узми од 365 возило и дођи ту да држиш тај део...

— Дај то људство... опашај околу... и нека људство стави гасмаске... не треба употребљавати... ако буде наређење од Авале 9... али сад не... јер... сад већ напунило се пун Трг...

— Само даље нека снимају... да то покријемо... види да ли има још неки милиционар повређен...

— Идемо тамо према овој маси по одобрењу и наређењу Мораве 1 и Мораве 7...

— Командуј само да наши људи прво ставе гас-маске и употребљавају сузавца...

— Били смо их растерали, али су се опет концентрисали на Тргу...

— Трг Републике је пун...

— То видимо... дозвољена је употреба хемијских средстава...

— Води рачуна... сад је то преобимно овде... по мени је то доста народа... горе до „Загреба“... Кнез Михајлове...

— Вук је тамо већ на споменику... види се вероватно... према томе ситуација је таква...
— Против Вука Драшковића... тамо на споменику... употреби сузавац и хемијска средства...

— Јасно...

— Дај пушку тамо... и хемијска средства... и дај испали одмах тамо где је ова маса и Вук Драшковић...

— Дај одмах да се употребе... односно да се испале сви хемијски... односно није сви, него да се испале хемијски меци овамо према коњу... овоме... где ова јајара...

— 320 се налази са том опремом у Чика Љубиној... заробљен сам... а маса трчи на ову страну... значи требало би овде да блокирамо и да људима још поделимо хемијског... тога...

— Дај одмах обезбеди тамо и возила и да се обезбеди још хемијских допунских средстава и да се испали директно тамо према овој лопуки...

— Дај са милицијом још овде у Чика Љубину да се обезбеди ово возило... и да се хемијска средства још употребљавају 'вамо да се ово растера... ако може...

— Скупи то људство ту на једном месту... кад наредба каже да се може интервенисати...

Ту је људство, колега, ту је...

— Јеси ли ти код платоа, код цркве...

— Ту сам, колега, ту сам...

— Возило дефинитивно није за употребу... никакве маневарске способности код њега више не постоје... има ли друго са посадом или ми реците шта даље да радимо...

— „Морава 800“. Само да вас обавестим да је хеликоптер „81—04“ полетео пре неколико минута.

— Наш хеликоптер?!

— Нека се јавља одозго на десети канал.

— Нека се јавља докле су улице пуне и нека процењује, отприлике, број људи.

— Треба да ступимо у контакт са „Моравом 7“, па му јави, испред Скупштине Србије је група грађана, око четири хиљаде.

— Добро, лети изнад Телевизије Београд и реци ми колико их тамо има.

— Испред Телевизије Београд нема људи.

— У Таковској има, провери тамо.

— Јављају да има доста хеликоптера у региону Београда. Обратите пажњу пошто летите на релативно истој виси.

— У реду, бићемо опрезни.

— Реците „Морави 7“ да овде у Институту за безбедност нема никаквих сниматеља који треба да снимају из ваздуха.

— Дај молим те, нека ти на целом простору код Скупштине, код Телевизије, „Политике“... Нека ти да, колико ту има људи, па ми пренеси.

— Испред „Политике“ и Телевизије нема никога. Испред Скупштине је три до четири хиљаде људи.

— Како процењујете, могу ли се растерати употребом сузаваца?

— Јавља се „Стрела 107“, очекује се појачање.

— Око петсто специјалаца ће ући кроз улаз са друге стране. Треба у Скупштини да заузму све проходе и блокирају све излазе. Пре интервенције треба растерати окупљене на улици.

— Наредиће о хапшењу сте добили. Морате максимално бити опрезни.

— Хоћу још једном да проверим.

— Хапсимо тамо њега.

— За сада. Ако неко пружа отпор, треба га неутралисати.

— Пренеси то „Стрели 167“.

— Тамо је тридесет наших у цивили.

— Јесу ли новинари изоловани у оној просторији?

— Да, треба ли вам њихов број?

— Погледај, па доћи и ти овде.

— Дај пошаљи ово возило са амфибијом и да узме ово 33-01 и да дође на овај задатак поново...

— Авала 366... да ли си чуо...

— Чуо вас али никога више...

— Шта сереш овде... дај молим те употреби једном та хемијска средства тамо на Тргу Републике...

— Па употребио сам их још пре петнаест минута... ево и сад употребљавам...

— Употреби тамо баш код самог споменика... јасно...

— Дај Авала 337 и да се једном употребе та хемијска средства... и... директно у...

— Пошаљи једну екипу са сузацем да помогне Авали 322 и посебно обезбеђуј овај објекат... сконцентриши снаге максимално ту... приближи водени топ ту... све приближи ту... непосредно објекту...

— Водени топ је остао тамо... бов је на улазу у Абердареву...

— Приближи све... обезбеди максимално... пошаљи екипу са сузацима да помогне тамо 322 на Тргу Републике...

АКО НИСТЕ ОБРАТИЛИ ПАЖЊУ

1. Јасно је да је полиција било стриктно „препарирана“ да се задатак мора извршити без обзира што су новонастале околности (много већи број демонстраната од очекиваног, велика концентрација на једном месту, неповољан ветар за употребу хемијских средстава) говориле у прилог промени и прилагођавању плана. Да је задатак морао бити извршен по сваку цену говоре и реакције полицајаца из масе, који су тражили да се план промени, а да је „главнокомандујући“ није желео да уважи.

2. „Мешање“ термина сузавац и хемијска средства говори у прилог претпоставци да је поред сузаваца (чија је употреба, иначе, међународним уговором забрањена у 96 земаља света) коришћен и неки други гас, свакако из арсенала бојних отвора, чије је дејство дуготрајније него код сузаваца, и чије су деловање неки демонстранти осећали и петнаест дана након демонстрација.

3. Јасно је да су полицајци, због плана неприлагођеног новонасталим околностима, често били у паници и групној хистерiji и да нису могли рационално расуђивати о последицама примене „дозвољених средстава присиле“.

4. Дobar део демонстраната избегао је много гору судбину захваљујући искључиво „божјој вољи“ — кошави, која је и ометала полицајце и „спашавала“ масу.

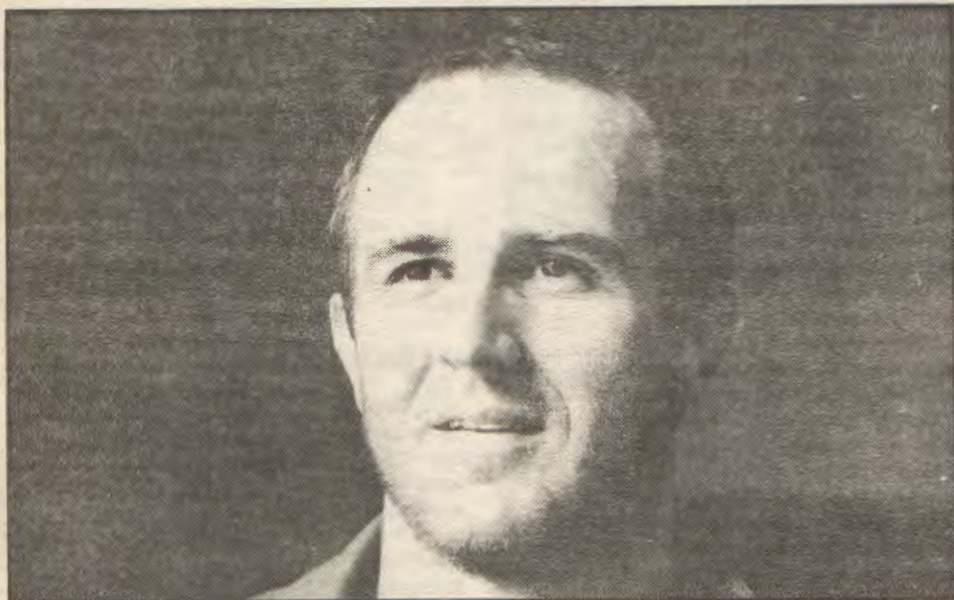
5. Командант операције на Тргу Републике очигледно није био дорастао ситуацији и знатан део команди издавао је без икакве свести о правом стању ствари и последицама своје необавештености.

6. Исти командант поступао је као припадник политичке странке, која се брани од непријатељске живе силе, а не као човек који разумом и законом обезбеђује грађане и имовину.

7. Цела операција имала је само један циљ: заштитити Телевизију, Политику и Радио-Београд без обзира на жртве.

... Прегледом целокупне интерне комуникације било би јасније и брутално понашање полиције чак и у ситуацијама, које са демонстрацијама немају много додирних тачака...

ДЕМОКРАТИЈА У ПАДИЊАКУ ВЕЧЕРАС ЋУ ТЕ СКАЛПИРАТИ!

Вала Фарук, данас си пребио доста Срба!

Тако се један инспектор у СУП-у Палилула обратио другом инспектору, већ историјског деветог-марта увече. Фарук се, кажу очевици, иако уморан, јер није лако тући људе неколико сати, па макар они били и везани, срећно смејао, а његовом смеху су се придружили и други полицајци. Свој задатак успешно су извршили. Знали су да ухапшене демонстранте не смеју да бију, јер тако је наредио њихов налогодавац. Али, знали су исто тако да је главни кривац мартовског крвопролића остао недоречен — није рекао да народ нико не сме да пребија и убија. Зато су и „плавци“ дали себи одушка. Тукли су на десетине људи на смену, а највише су настрадала два свештеника. Уз батине њима је и брада чупана. Морали су и сатима да стоје на врховима прстију, да држе руке изнад главе, а како нису могли да издрже, по њима су изнова пљушали ударци — што пендрецима, што шакама, што ногама.

Ову причу, за коју би неко могао рећи да без конкуренције може да уђе у Риплијеву рубрику „Веровали или не“, испричао нам је **Звонко Осмајић**. Видео је у затвору, у Падинској Скели, у правом комунистичком казамату чије је „благодети“ неколико дана уживало више од сто учесника демонстрација, па и оних који су се деветог марта случајно затекли на улици. Последнице батина Звонко још осећа, глава га непрекидно боли, а како су му повређене гениталије данима већ мокри крв. Лекари само слежу раменима. Кажу: — проћи ће, а Звонко Осмајић додаје да зна да ће проћи, али да ће сећање на мартовске страхоте заувек остати, не само у његовој глави. У српској историји заувек ће све бити записано црним словима.

Звонко Осмајић је, да кренемо причу из

Звонко Осмајић, врхунски југословенски џудиста и боди-гард Вука Драшковића, доживео је крајње неспортске батине у Падинској Скели након демонстрација на Тргу Републике. Тукли су га полицајци, методама за које Слободан Милошевић и Радмило Богдановић нису ни слутили да постоје.

почетка, џудиста, врхунски спортиста. Побеђивао је на бројним турнирима широм Југославије и у иностранству. Физичка спремност му је помогла да издржи све оно што га је снашло ових дана, а снашло га је много тога. „Да ми је неко причао шта раде у полицији и какви су нам затвори, не бих му веровао. Можда ни мени неће неко да верује, али ништа нисам измислио Уосталом, сведока тродневне тортуре има много, а неке приче су још стравичније него моја“, каже нам Звонко.

БИЋЕТЕ СТРЕЉАНИ!

Као један од заштитника Вука Драшковића Осмајић се нашао у Народној скупштини Србије у време када је председник Српског покрета обнове ухапшен. Иста судбина снашла је деветог марта и њега, само петнаестак минута након господина Драшковића, а заједно са њим је приведен и Рајо Божовић, такође врхунски спортиста и добровољни заштитник Вука Драшковића.

— Када су инспектори у цивилу наредили

господину Вуку Драшковићу да крене за њима, хтели смо са нашим председником да идемо и Божовић и ја. Нису нам дали, али су нам се други инспектори обратили после десетак минута и рекли да пођемо са њима, јер нас чека Драшковић. Међутим, уместо ван зграде Скупштине, прво су нас одвели у једну собу на првом спрату у којој је било пуно специјалаца. Нису нас одмах тукли, али су нам ставили лисице и окружили нас. Потом су позвали милицијска кола, па смо претпоставили да ће и нас водити на испитивање и у затвор. И док су се полицајци суздржавали у парламенту да нас не ударају, а види се да су то једва чинили јер су свој бес искаљивали по намештају у соби, чим смо промолили главе напоље почели су да нас ударају палицама и шакама. Божовића су ставили у један аутомобил, а мене у други, а до СУП-а у улици 29. новембра пратила су нас чак и борна кола! Као да смо онако везани и окружени специјалцима било шта могли учинити — прича нам **Звонко Осмајић**.

У згради Градског СУП-а Божовић и Осмајић су раздвојени. Саслушања су вршена одвојено.

— Одвели су ме у једну просторију и везали руке за столице да не могу да се браним. „Хоћеш крв“, дрекнуо је истог часа на мене један инспектор. Касније сам дознао да се презива **Мождан** и да је начелник службе за крвне и сексуалне деликте. Тукао ме је до изнемоглости и стално ми понављао да сам тог дана убијао недужне људе. „Вечерас ћу те скалпирати“, викао ми је, „сви који сте ухапшени бићете ноћас стрељани“. Ове речи пропратио је ударцима шакама и правом безбол палицом, а то што сам од удараца у стомак почео да повраћам није га уопште узбуђило. Када се заморно звао је другог инспектора, који је настављао да ме туче. Ударали су ме наизменично сваких десет-петнаест минута. У неко доба су се сетили да ме одведу у самицу, а када сам излазио из ове собе за саслушање, срео сам и **Рајо Божовића**. Видео сам да су и њега крвнички истукли.

ПРАВО У ПАДИЊАК

У самици је, онако претучен, Осмајић ноћ провео на дасци, без ћебета, али од болова није могао ока да склопи. Тражио је воде јер није стигао да једе и пије цео дан. Стражари су му рекли да воде може добити само ако пристане да добије још једну добру порцију батина. Након бесане ноћи ујутро су га сликали и око поднева упутили у затвор.

— Нисам знао где ме воде. Помишљао сам, након свега што сам доживео, на најгоре. На панчевачком мосту смо се зауставили и помислио сам да ће ме гурнути у Дунав. А када смс нас неколико довежени у Падинску Скелу, милиционери који су нас возили опет су нас бесомучно тукли. Мени су посебно рекли: „Ти си спортиста, јак си, баш да видимо колико ћеш да издржиш!“ Отерали су нас на купање и након тога опет тукли. У купатилу, ако се тако уопште може звати, није било топле воде, сапуна и пешкира. Онако мокре и голе избацили су нас поново напоље и поново тукли. Више се ни не сећам колико сам удараца добио. Све ми се од болова мутило у глави. Ево, главобоље још трају и ужасно се осећам. Могу мислити како је другима који нису спортисти као ја, говори нам **Звонко Осмајић**.

Било је ипак инспектора који нису хтели

да бију ухапшене. Њихова имена Звонко не жели да каже, да не би настрадали, али им се захваљује из свег срца. Но, зато су они крвождерни остали у одвећ ружној успомени.

— Неки инспектори и чувари у затвору су били толерантни. Храбрили су нас и чудили се у исто време како можемо да издржимо толике батине. Чак су нам и кришом говорили шта се све дешава у граду. А када смо чули да су се на Теразијама окупили студенти и да и они траже да се ослободе сви ухапшени на челу са господином **Вуком Драшковићем**, било нам је много лакше. Знали смо да су прави људи са нама и да ова тортуре у комунистичком казамату не може вечно да траје. Морал су нам дизали и други затвореници. Одмах су се организовали да нам нађу цигарете, а како су појединци имали право да гледају телевизијски програм такође су нас кришом обавештавали шта се дешава.

Тешко је уверљиво описати како изгледа затвор у Падинској Скели. Кажу, да у таквим условима није био ни генерал Дража Михаиловић.

СТРАДАЛИ И МАЂАРИ

— То где смо били смештени и не може се назвати ћелијама. То су запуштене рупе, без имало хигијенских услова, без грејања, без ичега што би човека нагонило да се осећа као човек. Ни животиње то не би издржале. Давали су нам праве сплацине да једемо. О месу, нормално, тих неколико дана није било ни речи, само нам се делила нека водица без зачина, без мириса и укуса. Многи су повраћали од такве хране. Једина „погодност“ коју смо уживали било је ћебе што су нам дали.

Чуо је **Осмајић** тамо свакојаке приче, успео је да разговара са скоро свим затвореницима. Међу њима је био старији човек који је иза решетака доспео ни крив ни дужан.

— На пијацу Зелени венац деветог марта кренуо је један шездесетогодишњак. Успут је срвео неколико милиционера. Мирно је прошао поред њих, али они су почели да вичу на њега да их не гледа. Јадан човек је убрзао корак, али они су га сустигли, претукли и стрпали у марицу. По кратком поступку је, као и сви ми, био осуђен на тридесет дана затвора и доведен у Падинску Скелу. Нису чак дозволили ни да се јави фамилији где се налази. Поред њега настрадала су и два Мађара. Инспектори су им викали да су прави четници, а на сва њихова објашњења да нису припадници ниједне странке и да их се политика не тиче, да су се деветог марта случајно нашли на улици, и да чак ни српски не говоре добро одговарали су батинама и повицима да они знају да су „вуковци“. Претили су да ће нас све побити, да су већ „средили“ **Вука Драшковића**, да су му ишчупали браду... Потом су чупали браду двојници свештеника који су такође били ухапшени. Горег зла у животу нисам видео, нити сам могао помислити да постоји. Али, када су комунисти у питању, уверио сам се — све је могуће.

Како се након свега овога **Звонко Осмајић** може успешно бавити спортом? Претучен, са можда трајним последицама по здравље, сигурно неће бити у стању да успешно настави започету каријеру.

Можда овај народ „нико не сме да бије“, али сме да га претуче.

Александар ЧОТРИЋ

ЖУТИ ТАКСИ У СЛУЖБИ НАРОДА

НЕ ЗАСЛУЖУЈЕМО ОСВЕТУ!

Без потребе за рекламом и захвалношћу, возачи београдског Жутог таксија пружили су руку оном делу свог народа који се нашао у тешкој ситуацији. Због указивања људске помоћи демонстрантима за време мартовских демонстрација, ризиковали су да их власт оптужи за савез са „хулиганима“. Данас су изложени непрекидним контролама, честим претњама и анонимним позивима. Као и свима према којима се примењују репресалије, „Српска реч“ нуди своју помоћ

Хало, жути такси, помагајте, у опасности сам! Имам право на само један позив, а знам да ћете ви урадити све да ме избавите одавде!

Овај позив стигао је 10. марта у центар омиљене београдске (од сада више не само београдске) такси-службе сачињене од коректних професионалаца, препознатљивих не само по уочљивој жутој боји возила, већ и по спремности да помогну свима онима који се налазе у некој врсти невоље. Један од чланова удружења, осуђен на 15 дана затвора у Падинској Скели зато што је, пролазећи поред милицијског кордона испред ТВ Бастиље, кроз прозор истурио руку са три подигнута прста, стигао је само да, у паузи између два пендречења, окрене познати број. Уместо адвоката, звао је своје колеге, знајући да га ни овог пута неће оставити на цедилу.

А председник удружења „Жути такси“, Миодраг Миша Стојаковић, познатији међу колегама као „Тата“, ни пре овог позива није седео скрштених руку.

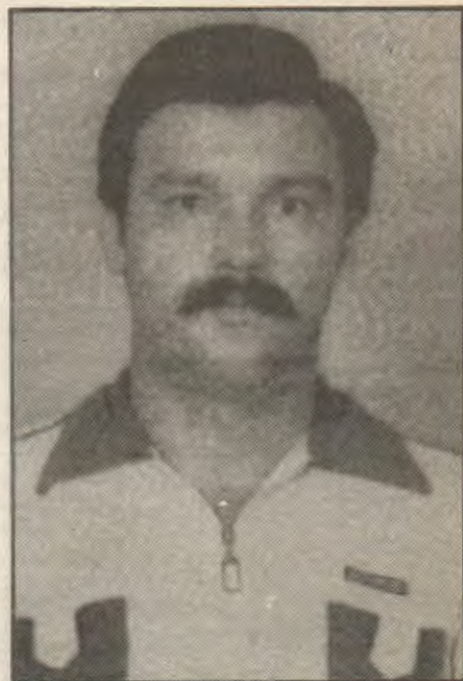
Као прави, брижни „тата“, Миша Стојаковић је показао како треба да се понашају прави народни председници, енергично предводећи читаву колону такси возила како у доласку, тако и у повратку из затвора у Падинској Скели. Но, није само „челник“ овог удружења пружио прави модел за постизање како људске, тако и политичке зрелости (можда би многи професионални политичари могли да уче од њега како моћ и прави ауторитет не морају да буду засновани на сили и болесној употреби власти!). Велики број чланова не само да се одазвао, већ је и самостално организовао низ акција за помоћ свим жртвама мартовског терора, ризикујући да их припадници милиције и власти заиста узму на зуб.

Ево шта су неки од чланова жутог таксија рекли о својим мотивима и последицама учешћа у помоћи студентима и „затвореницима“.

КАКО ДА НЕ БУДЕМО ОПОЗИЦИЈА?

МИЛАН ИЛИЋ (42 године), службени број 392:

„Нама није први пут да учествујемо у некој од добротворних, хуманих акција... Било је доста тога и увек смо били солидарни са људима који пате, без обзира на то ког су узраста и политичког опредељења. Помагали смо и

Милан Илић: Иза свега стојимо као људи

пензионере и децу из Звечанске, зашто не би студенте и људе које су без икакве кривице одвели у затвор и батинали? Ми иза свега тога стојимо пре свега као људи, а тек онда као некаква опозиција. Наиме, таксисти су давно постали опозиција и то не да би срушили владу и домогли се власти, већ зато што нас је тешка економска ситуација на то натерала. Иако нам је аутомобил основно средство, то у овом систему није признато, па су порези огромни, а стално се измишљају нови намети и дажбине.

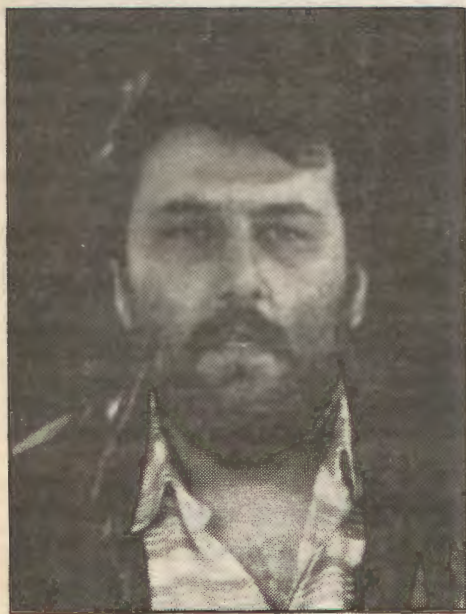
Ја сам снабдевао студенте храном, возио сам и по 100 кг банана које су разни приватници давали да би окрепили исцрпљену младеж. Већина тих дародаваца није желела рекламу, тако да и не знам ко је шта дао. Знао само да је било свега, а док сам пролазио улицама, жене би ме заустављале да ми додају ћебад, колачиће, сендвиче. „Електронска индустрија“, „Касина“ и „Табор“ су припремили брдо сендвича и плескавица.

Сваки пут кад бих дошао до Теразија, студенти су правили шпалир да прођем колима, а онда су намирнице ишле из руке у руку. Није ми било тешко да то радим, нити жалим што сам изгубио друге возње. Био бих спреман да све то поновим, ако затреба. Што се тиче сачекивања људи који су излазили из затвора у Падинској Скели, чим сам чуо позив нашег „тате“ из центра, покушао сам да се јавим, али је станица буквално била блокирана бројним позивима колега. Од толике конкуренције нисам могао да дођем на ред, па сам зато остао активнији на овом другом задатку — снабдевања студената храном!

ЖУТИ ТАКСИ НА УДАРУ

НИКОЛА ШУБЕРИЋ (30 година), службени број 444:

„Када сам чуо позив из центра да се јаве они који би могли да сачекају људе који излазе из Скеле, одмах сам се јавио и једва ушао у ужи избор. Наиме, толико колега се јављало да је дошло до загушења, а пред затвор је стигло много више возила него што је било потребно. Уместо 36, чекало је 57 возила, а ми смо пријавили само потребан број! Срећом, нико нас од милиционера није пребројавао! Пошто сам био последњи у колони, ја сам пред затвор стигао око 18,30, а вратио се на Трг Републике око један по поноћи. Возио

Никола Шуберић: Помагао сам, нисам испитивао

сам тројицу младића, студената, које нисам много испитивао о разлозима хапшења. Дошао сам да помогнем, а не да ислеђујем момке који стварно делују као честити људи!

Жути такси је сад на удару, стално нас заустављају и контролишу, траже да покажемо да ли имамо маказице у првој помоћи, каква нам је шара на резервној гуми. Наравно, они су увек у праву, али је поступак некоректан. Мислим да не заслужујемо освету, јер смо се само људски понели!

МНОГО НЕПРИЈАТНОСТИ

ЖАРКО ЖИВАНОВИЋ (23 године), службени број 499:

„Ја сам се исто тако одазвао позиву нашег председника Мише. Сматрао сам да је то потребно, јер ћемо тако можда допринети да људи што пре изађу из тог затвора у који су, без кривице доспели. Иако је речено да ће их пустити у 3 по подне, почели су да излазе тек после седам, а верујем да је наш долазак мало убрзао ослобађање људи. Ипак смо ми, у колони од 57 возила јавност која прати и контролише шта се збива! Возио сам тројицу младих људи — студената који су учествовали на демонстрацијама. Било је много више студената него што се то не телевизији или у штампи спомињало. Старији људи су углавном покупљени без везе, због неког успутног коментара или погледа упућених милиционера на улици. Један старији човек, Црногорац је би она пропутовању са сином, а када је милиционера упитао зашто бије неког младића на улици, и сам је био приведен у затвор. Било је ту и неких Мађара, који уопште не знају српски, а нико не схвата како су они могли бити проглашени за српску хулиганску банду?! После свих ових догађаја, имамо много непријатности, јер нас стално нешто контролишу, па чак и упућују анонимне позиве претећег садржаја. Пре неки дан се јавио тип који је рекао да пошаљемо 50 возила пред Падинску Скелу. Када смо га питали да се представи, почео је да псује и вређа. Мислим да ми то стварно нисмо заслужили!“

ЗАР МИ ХУЛИГАНИ?

ЗОРАН ВЕСЕЛИНОВИЋ, службени број 205:

„Ја сам био и пред затвором и у снабдевању студената. До Скеле сам дошао чак из Земуна, са жељом да што пре избавимо затворенике, како би промрзли студенти могли да иду кући. Знао сам да се ови храбри и упорни млади људи неће повући са Теразија док и последњи човек не изађе из Скеле. Из тог разлога сам одлучио да помогнем и будем ту све докле док сам потребан. Док су нас студенти стално дочекивали аплаузом, правећи почасни шпалир да прођемо, неки нас сада осуђују и оптужују за сарадњу са хулиганима. Не схватам какви смо то хулигани, кад смо увек спремни да помогнемо поште-

ним људима. Уосталом, ми нисмо ни тражили захвалност, довољно је сетити се лица људи који су нам, излазећи из затвора, често немо захваљивали.“

НИСМО БЕЗОСЕЂАЈНИ

ДРАГАН ДИМИТРОВ, службени број 415:

„Ја сам до Скеле возио новинаре, а назад сам вратио дечка који буквално није видео на око од огромне маснице. Нисам га питао да ми објашњава, све ми је било јасно и стварно сам с њим саосећао. Видео сам и два моја друга, које су милиционери покупили на станици. Људи су кренули на утакмицу, а завршили у затвору. Ни наше треће полувреме није ништа боље. Стално нас нешто чачкају, попреко гледају, заустављају и контролишу, мада вероватно и сами добро знају да ми нисмо ишли зато што смо страначки опредељени или зато што желимо да рушимо власт. И овога пута смо, као и у ранијим хуманитарним акцијама, само желели да помогнемо. Нисам знао да треба да будемо безосећајни!“

ИЗЛОЖЕНИ КОНТРОЛИ

ГОРАН СЛОБОЂИНАЦ, службени број 019:

„Ја јесам опозиционо оријентисан, члан сам Демократске странке, што наравно не значи и да сам хулиган. Из затвора сам возио комшију, који је свугде био у закашњењу за по седам сати... Прво је закаснио на демонстрације, па се на улици код милиционера распитивао за оно чудо што избацује сузавац. Тражио је само да га види, а милиционер га је привео због нарушавања јавног реда и мира. Срећом, пошто је био у закашњењу, увек је стизао, најпре у станицу милиције, а затим и у затвор, када је већ била подељена дневна доза батина. Но, други нису били такве среће. Нисам желео да испитујем људе шта им се све догађало, јер им је било доста претрпљених мука. Пошто ја припадам опозицији, не чуди ме што сам стално изложен контроли и критици разних СПС-дама у бундама. Посебно ми је драго, што као Хрват, говорим баш за вашу „Српску реч!“

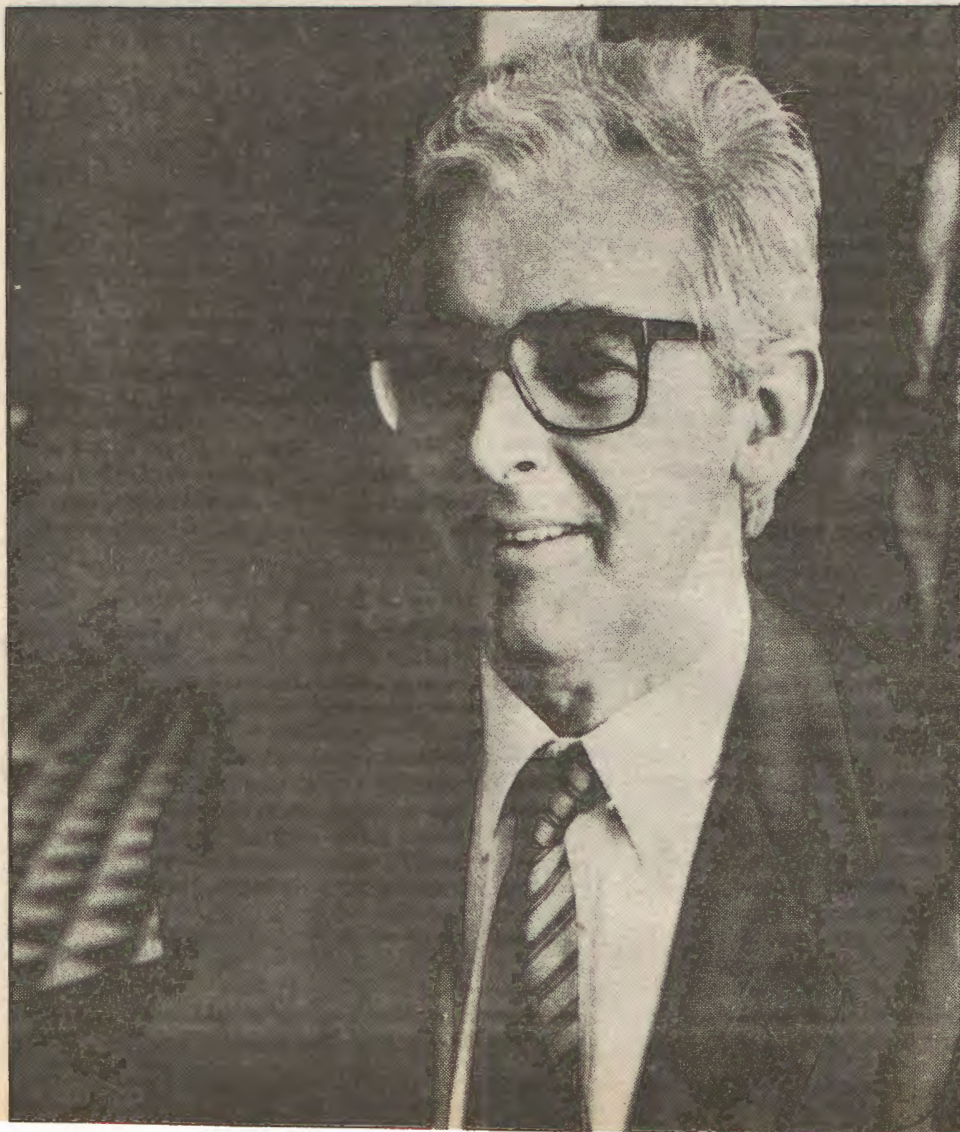
Сандра ЈАНКОВИЋ

ПРОФ. ДР ЈОВАН МАРЈАНОВИЋ,
ПОТПРЕДСЕДНИК СРПСКОГ ПОКРЕТА ОБНОВЕ

ТРАЖИЛИ ТЕМИШВАР – ДОБИЛИ БУКУРЕШТ

Зашто је „грехан онај ко се одрекне света пре него што свет стигне одрећи се њега“? Зашто би пола Србије штрајковало главу да Вук Драшковић није пуштен из затвора? Зашто је Драгољуб Мићуновић нишао сам на ноге Милошевићу? Зашто је ЈНА на граници издаје?

Толико питања, а само један одговор.

РАЗГОВОР

НАКОН Г. ВУКА ДРАШКОВИЋА, СЛЕДЕЋИ СВОЈ „ПОЛИТИЧКИ ИНСТИНКТ“ ПОЛИЦИЈА ЈЕ „ДРУГОГ НАЈВЕЋЕГ КРИВЦА“ ЗА ДЕВЕТО-МАРТОВСКЕ ДЕМОНСТРАЦИЈЕ ПРОНАШЛА У ВАМА. НЕКИ СУ ХАПШЕЊЕ ВАС ДВОЈИЦЕ СМАТРАЛИ ПОКУШАЈЕМ „ОБЕЗГЛАВЉИВАЊА“ СТРАНКЕ. НЕ ЧИНИ ЛИ СЕ И ВАМА ДА СЕ ЗАИСТА РАДИ О ХАПШЕЊУ СРПСКОГ ПОКРЕТА ОБНОВЕ У ЦЕЛИНИ?

Тако бих ја и одговорио. Они су мислили да докрајче Покрет и зато су се усудили да хапсе и нас двојицу. Учинио им се да би тиме окончали хапшење СПО у целини. Они су видели да сам се ја, по расстанку с њим, кад је он од Позоришта кренуо на преговоре у Скупштину, вратио у просторије СПО и предузео низ мера да појачам његову преговарачку позицију. До његовог хапшења настојао сам да демонстранти среде своје редове, да им се дотури храна, напици, да се обезбеди појачање, да се општински и месни одбори и странка у целини консолидују, да се јавност обавештава о току ствари. Тражили смо информације шта је са повређенима и похапшенима. Кад смо сазнали да је Вук ухапшен настала је нова фаза. Очекивао сам пресију па чак и забрану странке. Очекујући такав корак власти објавио сам ванредно стање, наредио дежурство, претпоставио шта ће се догађати у наредних пет-шест сати, претпоставио да ће почети лов на људе, препоручио људима да буду на окупу у просторијама и да се припреме за борбу да се Вук ослободи. Требало је планирати протестни штрајк, алармирање јавности... Претпостављао сам да ће они ићи на дуготрајно изнуривање у затвору, на један обрачун који ће водити и ка његовом психичком растројству и, коначно, физичком ликвидирању. Поставили смо себи задатак да до суђења не сме да дође, јер немају за шта да му суде. А странка би, ако би је забранили, наставила илегално да ради и издржала би, био сам уверен, дуже него што би потрајао њихов режим. Странка је већ сада тако организована да је забрана у томе уопште не би омела.

МОЖЕТЕ ЛИ ПРЕТПОСТАВИТИ ДА СУ ВАС УХАПСИЛИ, ИЗМЕЂУ ОСТАЛОГ, И ЗБОГ ТОГА ШТО ВАС, УЗ ВУКА ДРАШКОВИЋА, СМАТРАЈУ „РАДИКАЛНИМ КРИЛОМ“ РУКОВОДСТВА СПО?

Не знам како ко све мене „третира“. Знам само да ја лично Вука сматрам најдоследнијим и најборбенијим за остваривање Програма СПО-а. Мислим да у овим приликама управо он најбоље удовољава потребама српског народа. Спреман је на одрицање и вуче највећи терет. Мене, претпостављам, више цене као човека од струке, него као „радикала“.

ОПИШИТЕ УКРАТКО НАЧИН ВАШЕГ ХАПШЕЊА, ВРЕМЕ ПРОВЕДЕНО У ЗАТВОРУ И ЕПИЛОГ!

На велику срећу, био сам обавио све послове, које је до тог момента требало да урадим, и имао сам тачно испланиран сутрашњи дан, укључујући и договоре ко ће које послове да обави. Готово са сигурношћу сам рачунао да ћу бити ухапшен и зато нисам отишао кући, како се то не би десило пред децом и супругом. Не знам како бих то тамо поднео и

РАЗГОВОР

нисам сигуран да би то мирно прошло. У историјама сам то некако поднео.

КОЛИКО ИХ ЈЕ ДОШЛО ПО ВАС?

Осморица. Било их је и у цивили и униформисаних. Сви моји присутни сарадници били су прибрани. Ставили смо им до знања да немамо оружја, али су нас ипак темељито претресли. Затим су затражили да пођем с њима на „информативни разговор“. У градском СУП-у остао сам три-четири сата, што сам што у друштво двојице инспектора. Одатле смо отишли код судије за прекршаје у станици милиције на Палилули, где ми је прочитана прекршајна пријава против мене. Затим сам пребачен у самицу у Централни затвор, где сам провео два дана и две ноћи, а потом у затвор у Падинској Скели.

ЗБОГ ПРЕКРШАЈА У САМИЦУ

НИЈЕ ЛИ ТАКАВ ПОСТУПАК МАЛО НЕОБИЧАН ЗА ЈЕДНУ ПРЕКРШАЈНУ ПРИЈАВУ!

Много је тога „необично“. Прво, сама институција привођења на „информативни разговор“ крајње је тоталитарна институција једног одметнутог, однарођеног и отуђеног система. Нема повода, нема решења, постоји само сумња и лична процена. Постоји могућност неограниченог задржавања, нису обавезни да обавесте ни родбину ни јавност, изузев уколико за такво шта немају политички разлог. Сваки разговор се претвара у хапшење, суђење је формалност, превозе вас цивилним колима (што апсолутно треба забранити, јер се тако држава камуфлира пред јавношћу). Све то нема везе са правном државом. И то су само неки детаљи.

ШТА ЈЕ ПИСАЛО У ТОЈ ПРЕКРШАЈНОЈ ПРИЈАВИ ПРОТИВ ВАС?

Можда нећете веровати, али стајало је да сам се „у забрањено време кретао забрањеном улицом“ и да сам „био на челу колоне која је пошла према Скупштини“, што није тачно. Кретање у забрањеној улици је могуће за време полицијског часа, који, колико знам, није проглашен. Нетачно је и да сам се заједно са Вуком кретао према Скупштини Србије, јер сам се још пред Позориштем растао од Вука. Вук је отишао на преговоре, а ја сам се по договору вратио у странку. Са мном су били Илија Радуловић, Милан Комненић и Боривоје Боровић. Касније је дошао Младен Марков. Следећи нонсенс је да се људи због прекршаја воде у затвор и бацају у самицу. Дакле, била је очигледна намера да ме првом приликом гоне и кривично. Четврта „интересантна појава“ је институција судије за прекршаје, која је овде очигледно злоупотребљена. Иза моје пријаве не леже прекршајни, него кривични и политички разлози, а то сам рекао и у својој безнадежној жалби.

ПАДИНСКА СКЕЛА?

Непосредно по доласку у Падинску Скелу преко затвореника сам сазнао да је ту већ преко сто наших људи, а до вечери сам посредно већ контактирао с њима. Другог дана у библиотеци сам, такође посредством затвореника, уговарао да штрајкујемо чим успоставимо везу са Управом. Последњег дана пре подне ушао сам у њихов павиљон и у једној великој просторији одржали смо кратку промоцију СПО. Поподне око 15 часова су нам већ уручили решења за излазак, са преи-

наченом, смањеном казном. Пошто смо имали информације о стању у Београду и да народ тражи наше ослобађање, након неколико ултиматума управнику затвора да отпочне наше пуштање, јер смо већ добили решења, упозорио сам га да ми нећемо поћи уколико у затвору остане макар и један из групе ухапшених на демонстрацијама, да је нама слободу подарио народ, свима једнаку, и да не признајемо ни пресуде ни бирократско-бољшевичко одмеравање преиначења казне. Ја сам био свестан да су затворске власти ставиле у тежак процеп затворске органе отежући са нашим пуштањем и очекујући да ће војска извршити удар. Наши људи су били веома нервозни, претучени, заплашени и плашио сам се да не дође до инцидента. Ипак, запретили смо штрајком стојећи и штрајком глађу и посредством таксиста обавестили смо Студио Б, Радио Б-92, Борбу, неколико станова, све преко више линија. У томе су ми помагали и неки затвореници и део затворског особља. Све је постало још напетije кад смо предвече приметили да се искрцавају специјалци. Још док су искакали из возила вест је дошла до нас и то је једна од „сјајних“ одлика затворског живота. Вести о збивањима лете брже од полетарца. Међу људима је, наравно, настала паника. Почела је игра са живцима, али смо сви ипак остали прибрани. Негде око пола десет навече почела је припрема за „експедовање“. Специјалци су се распоредили (многе од њих наши су препознали, јер су их тукли неки Копривица... Његош...) и пропуштали нас кроз свој шпалир. Кад смо изашли опет драма: нема осморице! Шта урадити!? Ја нисам могао сам доносити одлуке. По нас је дошло педесетак таксиста, дошла су два потпредседника СПО — Слободан Ракић и Боривоје Боровић — и сви смо били „расположени“ да се не мичемо од капије док не пунте и осталу осморицу. Пошао сам да их тражим, али ми је речено да то није у надлежности затворских власти и у чијој надлежности јесте. Вратио сам се и убедио остале да кренемо у Београд с намером да се вратимо са педесет хиљада људи да тражимо да се ова осморица ослободи. Тако смо дошли у Београд. Захвалио сам се студентима, Београђанима, Србији што нам је прекинула муке и положај сужња.

Након свега, мора се указати на нужност деполитизације полиције. Запазио сам да међу полицајцима има и оних који такво што прижељкују, али је претежан део крајње индотрираних, бахат, насртљив и примитиван. Због тога сумњам да ће они опште моћи о(п)стати и да ће деполитизација полиције ићи брзо. Чак и да се командни кадар смени остаје онај поданички менталитет непросвећеног полицајца. Даље, тачно се виде две класе: једни имају мале плате и без станова су, а други су привилеговани и корумпирани и користе све погодности природе тог посла. За затворенике је, рецимо, јавна тајна да се полицијски врх снабдева месом из затворских кланица, рибом из рибака, да се објекти користе за провод, да се затворске радионице користе за оправке аутомобила итд. Изгледа да је слична ствар и са судством. Ја до сада нисам имао сусрете са судом, али са судијом за прекршаје јесам и то је лакрдија. Мислим да би само Петар Кочић и њему равни имали маште да опишу ову „суданију“ коју сам ја имао пред овим судијом за прекршаје. Човек се улита како тај судија, са завршеним факултетом, па још у 1991. години, може тако

нешто себи дозволити. Тако ми не остаје ништа друго него да сам себи кажем: „Опрости ми, боже, не зна шта ради!“.

ОДМЕТНИЧКИ ЈУРИШИ

СПО ЈЕ ИНИЦИРАО МИРНЕ ДЕМОНСТРАЦИЈЕ, КОЈЕ СУ СЕ ЗАСЛУГОМ ВЛАСТИ ПРЕТВОРИЛЕ У КРВОПРОЛИЋЕ. КОЈЕ СУ ТО ГРЕШКЕ ВЛАСТИ „У ХОДУ“ ДОВЕЛЕ ДО ТАКВОГ ЕПИЛОГА?

Основна грешка власти је што није узела у обзир све оно што је претходило овим мирним демонстрацијама, јер је опозиција у суцесивним мирним демонстрацијама од прве регистрације до данас изборила много тога: место у систему, улазак у парламент, толерантнију и разумнију климу, представу о даљњој неодрживости овог и оваквог система власти владајуће партије. Друга велика грешка је лоша процена снаге и састава митинга. Они су очекивали групу митингаша коју је требало растерати. Уместо тога дошла је огромна маса присталица великог броја странака и грађана, а онда је настала паника и узбуна, ситуација у којој се обично праве глупости. Било је сулудо у такву масу бацати сузавца и, вероватно, бојне отрове. Трећа велика грешка је њихова охолост и након нашег позива да се уздрже од примене силе. Кад је народ истрпео први налет и почео да се разлизи чак и тако примењена сила постала је бесмислена. Али они су наставили са тортуром да би прикрили своју одговорност и да би изазвали свакојаке па и материјалне штете које би им биле покриће.

ЗНАЧИ ЛИ ТО ДА, ЗАПРАВО, ПОВОД НИЈЕ НИ БИО ПОТРЕБАН, ДА ЈЕ ТО БИЛО САМО ОРУЖАНО ПРАЖЊЕЊЕ РАЗБЕСНЕЛЕ ЗЛАСТИ?

Мислим да је власт сама себи створила изговор.

ДА ЛИ СУ СПО, ОДНОСНО ОПОЗИЦИЈА МОГЛИ ИПАК ЧЕКАКО ДА НЕУТРАЛИШУ ГРЕШКЕ И ПРОВОКАЦИЈЕ МИЛИЦИЈЕ?

Видите, чак је и један део милиционера, кад год није био на оку старешинама, прихватио Вукове апеле за обострану уздржаност. И не само Вукове. Међутим, старешине су били необуздани и стално су убацивали провокаторе не би ли како одложили смиривање ситуације. Полицијски апарат искочио је из планираног редоследа и подметан и нужно проузроковао стихију, чак и одметничким јуришима појединих старешина.

ДА ЛИ СПО И ОПОЗИЦИЈА ИМАЈУ НЕСУМЊИВ ДОКАЗ ДА НИСУ ПРВИ ПОЧЕЛИ С НАСИЉЕМ ИЛИ ДА ЛИ ТАКАВ ДОКАЗ МОЖЕ ДА ИМА ПОЛИЦИЈА?

Они су први почели већ самим тим што су почели да малтретирају народ који није пошао на демонстрације него у шетњу београдским улицама. Полиција је осорно насртала и на обичне знатижељнике и онда је почело узвраћање. А народ је и иначе моћнији од сваког кордона, партије или државе. То је био сусрет сила, који је увек претежно стихијан, али је народ увек јачи. Увек и свугде. У овој земљи то већ једанпут морају да схвате.

НИГДЕ У СВЕТУ УРЕДНИЦИ ТЕЛЕВИЗИЈЕ НЕ СМАТРАЈУ СЕ ВЛАШЋУ. КОД НАС ЈЕ, ОПЕТ, ЗБОГ ПЕТОРИЦЕ ТАКВИХ ВЛАСТ ЖРТВОВАЛА И СТО ХИЉАДА ЉУДИ И ОГРОМНА МАТЕРИЈАЛНА ДОБРА. КОЛИКО ЈЕ ТО, ЗАПРАВО, БИЛА БОРБА ВЛАСТИ ЗА СОПСТВЕНИ ГОЛИ ОПСТАНАК?

У једном сусрету са председником Скуп-

штине Слободаном Унковићем Вук Драшковић, Слободан Ракић и ја указали смо на чињеницу колико се неосновано, непромишљено и несхватљиво због петорице самозваних и професионално проблематичних чанколиза ставља у искушење и владајућа партија, и укупна државна администрација, и опозиција, и целокупна јавност. Видео сам да је тај човек немоћан, да неко други, јачи од њега, нека друга ванинституционална системска „сила“ стоји иза тих људи. То је било дан-два пред митинг.

КАПИТАЛ КОЈИ СЕ ТОПИ

ШТА МИСЛИТЕ ДА ЛИ БИ МИТЕВИЋ И КОМПАНИЈА ПОДНЕЛИ ОСТАВКЕ ДА ЈЕ ПРЕД КАПИЈОМ ТЕЛЕВИЗИЈЕ ПОГИНУЛО И ДЕСЕТ ХИЉАДА ЉУДИ, УКОЛИКО НЕ БИ ИМАЛИ ОДОБРЕЊЕ ОДОЗГО?

Мислим да не би. И то је најбољније сазнање, које датира још из септембра кад сам бога молио да нам се не догоди Темишвар. А одавно сам закључио да Социјалистичка партија на челу с Милошевићем нагиње ка политичком преступништву и да ће нам то донети Темишвар и Букурешт. У том смислу не могу а да се не сетим једне велике истине написане на маузолеју Тимула Тамерлана у узбечком граду Самарканду: „Срећан је онај ко се одрекне света пре него што се свет СТИГНЕ одрећи њега“. То је више него поучно.

НИЈЕДАН КОМУНИСТИЧКИ РЕЖИМ НИЈЕ ПАО БЕЗ КРВИ. ТО БИ ТРЕБАЛО ДА ЗНАЧИ ДА ОПОЗИЦИЈА МОЖЕ ДА ИДЕ „САМО“ НА СВЕ ИЛИ НИШТА. ДА ЛИ ЋЕ ИЋИ?

Ми не желимо да проливамо крв, али ћемо на силу одвратити силом, јер не видим други начин да се та сила обузда.

ДА НИЈЕ БИЛО СТУДЕНАТА НИ ОНИ МИНИМАЛНИ ЗАХТЕВИ ОПОЗИЦИЈЕ ВЕРОВАТНО НЕ БИ БИЛИ ИСПУЊЕНИ. НИЈЕ ЛИ ТО СМЕШНО С ОБЗИРОМ ДА У ПАРЛАМЕНТУ НЕ СЕДЕ СТУДЕНТИ НЕГО ОПОЗИЦИЈА? ЗБОГ ЧЕГА СУ СТУДЕНТИ ПРИСТАЛИ НА ОВАКВУ ПОДМЕТАЧИНУ ВЛАСТИ?

Студенти су део народа и вид испољавања општенародне силе. То је борбена, одлучна и високосвесна популација. Признати студенте за силу пред којом треба устукнути значи признати да је народ изнад партије, државе, војске, полиције, система...

АЛИ ВЛАСТ И ДАЉЕ ДРЖИ ДО ТОГА ДА СЕ ПРОБЛЕМИ РЕШАВАЈУ У ПАРЛАМЕНТУ ГДЕ ЈЕ ЛЕГАЛНА ОПОЗИЦИЈА...!

Признати истоветност студентских и опозиционих захтева значи признати и опозицију као организовани део народа. Уколико јој то признате, а оспоравате у парламенту то значи да оспоравате народ у парламенту и проглашавате само себе за народ.

ТО ЗНАЧИ ДА СЕ ГЛУПОШЋУ ВЛАСТИ ПАРЛАМЕНТАРНА БОРБА ГУРА ИЗ ПАРЛАМЕНТА НА УЛИЦУ?

Апсолутно. То је једна крајње криминална и примитивна политичка теорија.

УНУТАР ОПОЗИЦИЈЕ КРУЖИ ЈЕДНО ЗАНИМЉИВО ПИТАЊЕ. У ЧИЈЕ ИМЕ, СА ЧИЈИМ АКРЕДИТИВИМА ЈЕ ПРЕДСЕДНИК ДЕМОКРАТСКЕ СТРАНКЕ ДРАГОЉУБ МИЋУНОВИЋ У ВИШЕ НАВРАТА РАЗГОВАРАО СА МИЛОШЕВИЋЕМ? ЗАШТО ТО „ЗАДОВОЉСТВО“ НИЈЕ БИЛО ПРИУШТЕНО, РЕЦИМО, ШЕФУ СПО — ОВЕ ПОСЛАНИЧКЕ ГРУПЕ, КАО НАЈБРОЈНИЈЕ ОПОЗИЦИОНЕ ГРУПЕ У ПАРЛАМЕНТУ?

У то време сам био у затвору, али сам чуо за то. Наше посланичке групе тесно сарађују, а и наше странке. Међутим, у сваком случају је шефу СПО-ове посланичке групе било место у тој „делегацији“, требало је ићи удружено. Тиме би Мићуновић ојачао своју преговарачку позицију. Иначе, сматрам да је **кратког даха политички капитал створен науштрб природних савезника.**

ДЕЛИТЕ ЛИ УТИСАК ДА БИ ПРЕДСЕДНИК РЕПУБЛИКЕ ПРЕ РАЗГОВАРАО СА ЦРНИМ ЂАВОЛОМ НЕГО СА ПРЕДСЕДНИКОМ НАЈЈАЧЕ ОПОЗИЦИОНЕ СТРАНКЕ У ЗЕМЉИ ВУКОМ ДРАШКОВИЋЕМ АПЕЛУЈУЋИ ИСТОВРЕМЕНО НА МЕЂУСТРАНАЧКУ СОЛИДАРНОСТ И ЈЕДИНСТВЕНОСТ У ПОГЛЕДУ ЗАЈЕДНИЧКИХ СРПСКИХ ИНТЕРЕСА?

Видели сте да је и г. Драшковићу и првацима осталих опозиционих странака скупштинском одлуком онемогућено да учествују у раду Скупштине, чак и да само присуствују. А и ми више волимо говорити у Скупштини, него на митингу. И сам Вук би то више волео. Да је имало памети на другој страни, она могућност да у Скупштини полемише с Вуком нипошто не би смела да испушта из руку.

ЈОШ САМО ГУЛАЗИ

КАКАВ ЈЕ ОДНОС ИЗМЕЂУ ПРВАКА ИЗ ВЛАСТИ И ПРВАКА ОПОЗИЦИЈЕ У „ОСТАТКУ“ ДЕМОКРАТСКОГ СВЕТА?

Свугде постоји комуникација и разговор, без обзира колико се радило о љуто зарађеним странама. С друге стране, фер плеј налаже да се та комуникација — не злоупотребљава. Овде је сарадња чак и ризична. Сумња је и у комуникацију међу самим опозиционим странкама. Ради се о једној веома нездравом политичкој клими и средини.

КАО ЧОВЕКА „ОД СТРУКЕ“ ПИТАМ ВАС ДА ЛИ ИМАТЕ ПРЕДСТАВУ КОЈЕ БИ ТО ДРУШТВО У ИСТОРИЈИ ПОЛИТИЧКИХ СИСТЕМА МОГЛО БИТИ „УЗОР“ МИЛОШЕВИЋЕВОМ РЕЖИМУ?

РАЗГОВОР

Најприближнији режим је онај стаљинистички, тридесетих година...

НИЈЕ ЛИ ТО МАЛО ПРЕТЕРАНО?

... Милошевић још једино није почео да ствара гулаге, али у редовима СПС-а има и оних који тиме прете...

БАТА ЖИВОЈИНОВИЋ У СКУПШТИНИ ТРАЖИ ДА СЕ У СРБИЈИ „ЗАВЕДЕ МИР“...!

Да, и њихова терминологија је терминологија просвећеног „богословског“ стаљинизма...

ВАШ ОДНОС ПРЕМА АРМИЈИ И ЊЕНОМ АНГАЖОВАЊУ ПОВОДОМ ПРОТЕКЛИХ ДЕМОНСТРАЦИЈА?

То је комунистичка војска, која је као таква створена и која је служила за (п)одржавање партијске власти. Војска више не сме бити у функцији заштите старог поретка. Ако није спремна да помаже и подржава нови поредак, онда нека се уклони и нека му није препрека. Иначе, има елемената на основу којих она може бити и озбиљније оптужена. **Можда чак и за — издају.** Јер, шта је друго онај филм о Шпегелу него то. Може ли војска да дозволи себи „фото-сафари“, уместо да разоружа и заплени оружје.

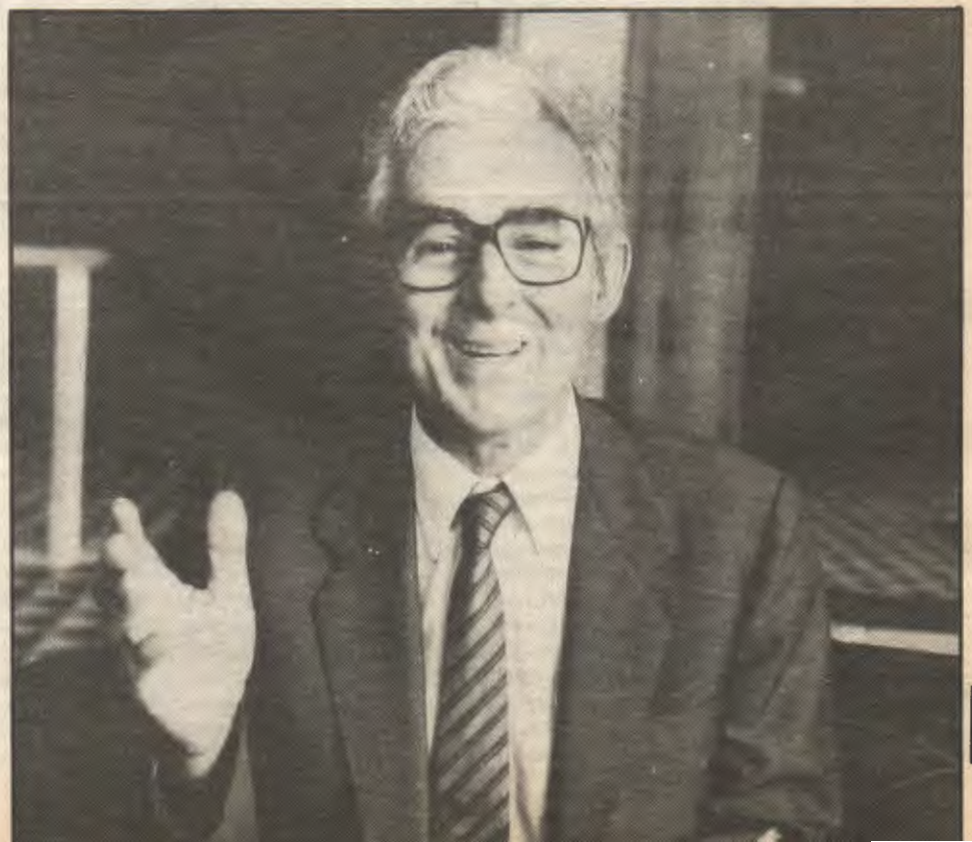
КАКАВ ЈЕ ВАШ ПОЛОЖАЈ НА ФАКУЛТЕТУ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА ГДЕ РАДИТЕ?

Чим сам ступио у СПО неки портпароли Градског комитета СПС-а хтели су да ми укину предмет, па тиме „и мене“, али је то Комисија за наставна питања одбила, а Наставно веће је чак повећало број часова. Од тада ништа не покушавају, ни због студената. Студенти су активно били и за моје ослобађање из затвора.

ПОРУКА ЗА КРАЈ?

Желим да се захвалим студентима и осталим грађанима Србије за подарену слободу и мени и стотини оних с којима сам изашао на слободу. С тим сазнањем и уверењем ћу и даље радити у Српском покрету обнове.

Разговарала: АНА БОРКОВИЋ

ЗАШТО ПРОФЕСОР ВЛАДАН ВАСИЛИЈЕВИЋ НИЈЕ ПРИСУСТВОВАО ДЕМОНСТРАЦИЈАМА НА ТРГУ РЕПУБЛИКЕ?

ДЕМОКРАТИЈА У ЛОШЕМ ДРУШТВУ

Поштовани господине Драшковићу, пре дан-два сам примио писмо са позивом да наступим на манифестацијама за слободу информисања које Ваш Покрет организује 9. марта т.г. у Београду на Тргу републике и пред зградом Радио-телевизије Београд. Захвалан сам Вам што сте ми указали ту не малу почаст. Питањима слободе збора, договора, писане и изговорене речи бавим се дуго и у струци и шире од тога, у политици. Желео бих да о томе проговорим и овог пута, пошто се данас као ретко када говори о слободама и још више чини да оне буду угушене у њиховом суштинском значењу.

Судећи по предлогу новог Закона о јавном информисању тако ће и остати. Ауторитарни систем Србије не трпи поговора, неће да се излаже ризицима да у неко скорније време пред народом проверава на превару стечено поверење. На речима, обмањујући и своје грађане и европску и светску јавност, српски властодршци се заричу у остваривање и заштиту права човека. Дела су им другачија. Тих права у основи готово и да није било, а убудуће ће их бити све мање. Јавно информисање и стање у њему то можда најпот-

пуније потврђују. Подсетимо се само одредаба члана 19. Међународног пакта о грађанским и политичким правима, по коме свако има право на слободу тражења, примања и ширења обавештења и идеја сваке врсте, без обзира на границе, подразумевајући ту усмено, писмено, саопштење путем штампе или у уметничком облику или на ма који други начин. Евентуална ограничења тог права нису никада условљена идеолошким и политичким неслагањима. Везују се искључиво за поштовање права и угледа осталих и за заштиту „националне безбедности“, „јавног поретка“ и „јавног здравља“ морала. Упоредимо онда са њима редовно писање дневног листа „Политика“ или прилоге у свим емисијама информативног програма београдске телевизије.

НЕМОЋ ОПОЗИЦИОНЕ ШТАМПЕ

Ако се грађанима понуде полуистине још је и добро. Јер, све врви од лажи и пропаганде за рачун и у корист СПС — странке над странкама, и некрунисаног владоца Србије г-дина Милошевића и његових најближих сарадника. По безобзирности и смишљању начина да се читаоцу или гледаоцу нешто саоп-

шти, по упорности да се превари и што дуже држи у заблудама, тонући све дубље у глибој јефтиних бољшевичких и националистичких индоктринација (реч је о грубој злоупотреби националног достојанства и традиције), политикантска пропаганда листа „Политика“ и РТВ баца у заснак најопскурније обрасце из ранијих раздобља. Супротставити им се, немогуће је. Нема никаквих озбиљних изгледа да неистомишљеници искажу свој став истом или ширем кругу јавности. Додатно гажење људских права. На информације је успостављен монопол. Да буде горе тај монопол се не своди на негдању културну институцију Србије сада обешчашћену „Политику“ и ТВБ. Шире се на локалну телевизијску мрежу и на локалне листове. Скорашња истраживања о вредносним оријентацијама гласила у Србији (обухваћено 11 листова, рачунајући и „Политику“ и „Борбу“) недвосмислено показују сасвим низак ниво самосталности и критичности у односу на званична тумачења текућих збивања. То је аршин за дозвољену присутност неистомишљеништва на друштвеној и политичкој сцени ове земље, како нас лепо лажу, демократске, слободне, изгледне за будућност. Уосталом, такве монополе и није тешко

успоставити када се неограничено и без икаквог надзора располаже огромним финансијским средствима издвајаним из националног дохотка према потреби уместо према могућностима.

Евентуалне исправке у корист грађана и њихових права врши опозиција преко својих гласила. Кажем извесне зато што не испуштам из вида чињеницу да су објективно та гласила нејака, сем неких изузетака, и лишена финансијске моћи неопходне савременим медијима јавног општења. А и овлашћене службе у власти, у односу на њих не примењују иста мерила да би одредиле њихов положај и права, како иначе чине код званичних новинских и других информационих кућа. Изражавање се условљава на најразличитије начине, изричу се забране, продаја је нередовна, врше се напади преко канала тзв. левих, иначе болшевичких партија које, нажалост, у све већој мери постају стварност учмале, изгубљене Србије, поново под теретом комунистичке песнице.

КАД ОПОЗИЦИЈА ЗАЋУТИ

Ево, и поводом најављених манифестација за 9. марта Ви имате против себе, без права и могућности на прави одговор, и званичну власт и политичке неистомишљенике привржене тој власти, иако истичу различитост својих боја. Са колико се цинизма обраћају искључиво Вама господа Зеленовић, Богдановић и Перучић, истовремено апелујући на остатке те несувисле опозиције да преко посланика у Народној скупштини и наметнутог Закона о јавном информисању разреше „неспоразуме“. Покривају се том парламентарном опозицијом по којој вршљају посланици сумњиве честитости као што су господа Ђинђић, Слободан Вучковић, Парошки, Мићуновић, доказујући легитимитет власти и оспоравајући Вам да, како то чини цели демократски свет, ванпарламентарним деловањем скинете монопол комуниста над информисањем. А управо ту се налази једино право решење.

У тзв. Народној скупштини, свака промена стања је искључена. Ви сте очигледно свесни тога, али остатак назови опозиције, изузев опет часних изузетака као што су СРСС и УЈ-ДИ, не схвата или неће да схвати шта се догађа. Остају по страни, задовољни посланичким местима која су им удаљена за најужи круг њихове елите. Својим ставом и понашањем све више се потврђују као покорни прирепак већинске Социјалистичке партије Србије. Треба ли као доказ нешто више од скрашћеног примера са Пакрацом? На позиве за улазак у грађански рат који су затрпали страннице „Политике“ и емисије ТВБ, СПО се огласило трезвеним упозорењима да се не срља у залудне погипије. Учинио је слично СРСС. Остали су ћутали. Нису хтели да се замерају пријатељима социјалистима и да им ремете планове за прекрајање Југославије по њиховој мери и мери војног естаблишмента, уз незазирање да се пролије и крв недужних, и глувоћу према другима дежурним кривцима за југословенску кризу. „Поборници“ демократије су били неми када су г-дин Митевић са г-дином К. Бијелићем и г-ђом М. Штулом и г-дин Миновић са својим следбеницима, руцели основна начела слободног и поштеног информисања вршили злочин ширења лажних вести (најмање) кажњив по члану 218 КЗ СР Србије. Они и други њима слични неће бити позва-

ни на одговорност. Шта више, настављају са таквим понашањем (ТВБ, Дневник 2, 7. марта 1991, извештај госпође Штуле из Загреба). Неће се заинтересовати за те испаде ни демократе у опозицији. Због чега?

ОБМАЊИВАЊЕ ЧЛАНСТВА

Са одговором на то питање долази се и до мог одговора да са жаљењем Ваш позив за иступање на манифестацијама не могу да прихватим и шта је разлог томе. С једне стране, безброј побуда да Вам се придружим 9. марта т.г. о чему је нешто и речено. С друге стране, начелан став од кога ми се не одустаје, испречио се таквој жељи. Званично је саопштено да се СПО-у у манифестацијама за слободу информисања бар формално (нема куд па то очигледно невољно чини) и Демократска странка. Сматрам да она нема моралног права да се укључи у ту манифестацију. Њено присуство доводи у питање и огроман труд СПО. Од режимске штампе и телевизије тражи се слобода; благовремено и поштено обавештавање. Демократска странка то не може да захтева. Међу опозиционим гласилима налази се и њен лист „Демократија“. Он је херметички затворен за слободу мишљења, за неистомишљеништво, за отворен политички дијалог. Служи, по опробаним и добро познатим обрасцима, за самохвалисање страначке јавности, за протурвање неистина о себи и другима. Главни и одговорни уредник је г-дин Предраг Протић. Обична марионета. Неприкосновене газде које одлучују у свему су г-да Д. Мићуновић, З. Ђинђић, В. Коштуница и Д. Тошић. Како изгледа слобода општења на страницама „Демократије“? Ево примера.

На седници Главног одбора Странке 13. јануара 1991. г. г-дин К. Чавошки се критички осврнуо на резултате парламентарних избора и оспорио извештај у вези с тим који је поднео г-дин З. Ђинђић, а неистинито је приказан као извештај Извршног одбора. Обећано му је да ће његова реч бити објављена у страначком листу. Слагали су га. Г-да Мићуновић и Коштуница нису дозволили тако нешто. Демократски, зар не? Јер, г-дину Ђинђићу је стало да Главни одбор по сваку цену усвоји његов извештај, како ми је рекао г-дин Коштуница, па је онда дозвољено ама баш све. Због овога ће г-дин Владета Јанковић иступити из Редакције. Па даље, у „Демократији“ од 10. фебруара 1991. г. на стр. 2 објављена је белешка под насловом „Захвалност шесторици“. Потписао ју је опет, ко би други, г-дин Ђинђић у својству председника Извршног одбора. На страну потпуна неписменост текста. Чињенице дају поразну слику и о листу, и о уређивачима и о безобзирном газди Демократске странке г-дину Ђинђићу.

Шест чланова странке, међу којима два члана Главног и два из Извршног одбора, он не идентификује. Кратко каже да на челу тих безимених стоји г-дин Н. Милошевић, што је иначе за све њих итекава част. Назива их и

групом. Неистина. Нема ту групе. Реч је о људима своје главе који знају шта је дијалог и међу собом, за разлику од г-де Ђинђића, Мићуновића, Коштунице. Врхунац је други и завршни пасус „захвалнице“: „Како Извршни одбор сматра да аргумената, који су дати као разлог за напуштање странке не одговарају стварности, ипак сматра да дужност да се наведеној шесторици захвали на досадашњим напорима у раду странке“. Ово и овако пишу још само комунистичке новине.

Писмо шесторице упућено Главном, не Извршном одбору Демократске странке, никада није објављено, нити је чак прочитано на седници Одбора (?!). Дата је само оцена о њему из пера г-дина Ђинђића (ваљда извршног или каквог секретара ЦК — о стара и лепа времена прирасла за срце новопеченим демократима). Да се демократска јавност не замара размишљајући и процењујући опасно је то одвајкада било и остало за непогрешиве вође (кад г-дин Ђинђић, задужен за то, размишља за њу и кроји јој истину). Када су чланови Месног одбора у Чачку хтели да проклеуве истину о смутњама руководства своје Странке и организовали јавну трибину 16. фебруара 1991. г. добили су 14. фебруара увече хитан телеграм од г-дина Мићуновића, следеће садржине: „Општинско одбор ДС у Чачку без сагласности Извршног и Главног одбора Странке организовао је трибину о сукобима у Странци. Беспримерно је да људи који су добровољно напустили једну странку јавно расправљају о односима у њој. О свему што занима било ког члана Странке а тиче се односа у Странци Главни одбор ће одговорити на питања или отворити демократску расправу у Странци“. И рече г-дин Мићуновић. „Истина је моја“ и тако и би. (Пре неколико дана је у Панчеву једноставно ускраћен одговор на питање шта се догађа у Странци, иако је у питању био званични састанак чланова странке — зар брже-боље заборавише зарицања из телеграма Чачанима?) И још много тога има. Има бројева „Демократије“ у којима је на прве две стране десетак прилога посвећених огњишима мудрости г-дина Мићуновића. Пишу како им је воља, а богме и потписују туђе г-да Ђинђић и Коштуница. Све тако у недоглед.

Како онда ти људи могу да оспоравају другима оно што сами чине? Одговор је вероватно у томе да су они из истог идеолошког и етичког гнезда из кога су Миновићи, Митевићи, Будихне, Штуле и њихови наредбодавци. То је уосталом њихово право и нека их. Образ им дозвољава, па што се око туђег поштења мајати. Наравно, док они раде у свом јату. Даље не. Њима није место у манифестацијама за слободу информисања 9. марта 1991. г. Не, зарад праве демократије и изворне слободе мисли. Међу њима осећао бих се јадно у истој мери у којој би ми била част и задовољство да сам са г-дом В. Димитријевићем, Н. Поповим и Вама. Отуда, када не буде њих: Мићуновића, Ђинђића, Коштунице, радоваћу се друговању с правим опозиционарима и дати свој скроман допринос за остварење истине у Србији и о њој, којој то толико треба и коју јој тако безочно ускраћују удружени СПС и ДС.

У Београду, 7. марта 1991. године.

Молим Вас да примите изразе мог најбољег поштовања уз искрене жеље да успет са својим Покретом у свим прегнућима

ВЛАДАН А. ВАСИЛИЈЕВИЋ
(наслов и опрема редакцијски)

НА ЧАЈУ КОД НАШЕГ

КРАЉИЦЕ

Младић који је своју борбеност у српској Скупштини пренео на Теразије говори о сопственим искуствима са милицијом, сузавцем, студентима и, наравно, са нашим краљинцом.

Говорио си на Тргу Републике, 9. марта у подне, да би се у ноћи између недеље, 10. марта, и понедељка појавио на челу студената код Теразијске чесме. Шта се у међувремену са тобом и око тебе догађало?

— Девеог марта сам са балкона Народног позоришта говорио као представник Нове демократије, али и као млад човек који заиста више не пристаје на медијску тортуру коју је телевизија систематски спроводила, са Душаном Митевићем и његовом екипом на челу. Тада сам између осталог рекао да ми, који смо ту окупљени, нисмо рушитељи него градитељи демократије и позвао људе да на све провокације буду потпуно мирни. И то сам врло јасно подвукао. Међутим, те вечери у ТВ Дневнику г. Чукић, ја не знам откуда му то, приказује моју слику уз речи да је „Жарко Јокановић позвао на рушење“. То ми ствара велике неприлике, пре свега мојој мајци која сама живи у Ужицу, и којој су долазили на врата и узнемиравали је, звали телефоном, претили јој и сл. Ја ћу, наравно, имати начина да се путем суда обратим ТВ Београд, а тај снимак шта сам говорио на Тргу Републике постоји.

Оно што се после тога на Тргу Републике дешавало, у оном општем метежу, сузавцу, међу претученим људима мање-више је познато.

Сутрадан, одржана је конференција за штампу опозиције у Дому омладине у Београ-

ду, у једној стравичној атмосфери огорчења због свега оног што се десило 9. марта, атмосфери потиштености и истинске туге за жртвама које су пале потпуно непотребно. На тој конференцији сам рекао да је срамно што ћуте неке институције од којих се очекује да дају своју реч о свему томе, пре свега мислени при том на САНУ. Мислим да је та конференција била смо корак даље ка померању страха, јер су људи били у огромном страху: стизале су вести о хапшењима; о ухалшенима се ништа није знало; ухалшан је лидер највеће опозиционе странке у Скупштини — што је преседан у свету; дешавале су се једноставно неке ствари које немају везе ни са слободом ни са демократијом. На такво утеривање страха у кости грађанима није се могло пристати.

На радију „Б 92“ чуо сам увече да су кренули студенти из Студентског града. Са својим пријатељем, новинаром Зораном Петровићем — Пироћанцем, кренуо сам ка мосту. Одједном, на Зеленом венцу наишла је у пуној брзини колона блиндираних полицијских возила, тако да су људи скакали да не би били прегажени. Ту, на Зеленом венцу бачен је и први сузавец, па смо се добро исплакали. Почели су да се скупљају студенти из других студентских домова и грађани, потпуно спонтано су кренули у сусрет студентима из Новог Београда. У Поп-Лукиној улици грађани су постављали контејнере према кордону милиције, који је стајао на Бранковом мосту. Сузавец се и даље осећао, а ми смо стајали на врху улице. Тада смо чули да се људи окупљају око чесме на Теразијама и кренули смо тамо. Рекао сам окупљенима: „Будите мирни, немојмо да паничимо, уколико дође милиција само ћемо да седнемо“. У једном тренутку студенти из Студентског града су пробили кордон и придружили нам се. Прочитали су своје захтеве. Све је кренуло те прве ноћи онако, викали смо из свег грла, тек смо касније добили неки врло слабахан мегафон, то нам је било једино помагало.

РАЗЛАЗ — АЛИ СА СОБОМ

Пробој кордона на мосту, ипак, није био и једина драматична епизода те ноћи?

Да, током ноћи људи су кренули полако да се разилазе, тако да је пред јутро, око пола пет, остало око двеста људи. Приметили смо да милиција долази са све четири стране, у сваком реду је било по пет редова до зуба наоружаних специјалаца. Преко хиљаду њих. Са пластичним штитовима и машинкама које су биле буквално уперене у нас. Рекао сам људима да седну и избегавају експлозије, јер им се ни на који начин не можемо супротставити, седење је најбољи начин, потпуно мирно и достојанствено... Певаћемо „Тамо далеко“ и покушаћемо да на њих не обраћамо никакву пажњу, и нећемо учинити ништа што може довести до нових жртва и неслућених последица. Са мегафоном сам кренуо према једном од та четири кордона и рекао сам да се пред њима налазе студенти, голоруки, потпуно мирни: „Немојте да правите неке глупости, јер уколико се овде нешто деси цео Београд ће бити сутра на улицама“. Питао сам те милиционере ко је главни, са ким могу да разговарам. Гледали су као роботи у мене, и нико ни једну једину реч није проговорио. Та игра живаца је трајала неколико минута. Затим је дошао командир Мома Стојановић који се студентима обратио предлогом да им да аутобусе да се врате у Студентски град, или да иду у Ректорат, и трећа варијанта да се све то растури, јер се ни по коју цену не сме дозволити останак код чесме. Ми смо рекли да ћемо чекати ту, јер је током ноћи професор Мићуновић одвео једну групу студената код председника Скупштине Унковића и добио чврсто обећање да нико неће дирати студен-

те. Ту је дошло до извесног комешања међу студентима, али смо се договорили да се нећемо поделити ни на који начин, и да ћемо остати ту да сачекамо Мићуновића и Унковића. Са командиром смо постигли споразум да се милиција повуче и да их остане само двадесетак, прекопута — испред „Мекдоналдса“. Пошто је момак који је читао студентске захтеве те ноћи нестао, договорили смо се да их једна група студената напише поново, то фотокопира и да се ујутро однесе на све факултете. Тако су негде око 10 сати почели организовано да долазе студенти са медицине, фармације, стоматологије, електротехнике, са свих факултета, и што је интересно неки са својим професорима на челу. Ја се тим људима дивим због њихове храбрости. Истовремено ми је жао свих оних професора који нису смогли снаге да крену са својим студентима, и који су упркос позиви на бојкот тих дана држали наставу.

После је све кренуло својим спонтаним током, маса се увећавала и тиме је Теразијска чесма, чини ми се, постала центар Србије.

Како је формиран организациони одбор и ко се нашао у њему?

Тај организациони одбор практично није ни постојао. Све се одиграло спонтано, сви су радили нешто, све је било у функцији заједничке ствари. У једном тренутку, када је било стварно критично, после Јовићевог говора, када смо добили инфомрацију о покретању војске и тенковима који крећу из правца Обреновца, са Чукарице, Вождовца... ми смо се нашли у Савезу студената са представницима и председником ССБ Ничакевићем, на заједничкој конференцији за штампу, уз договор да јединствено, због настале ситуације, наступамо. Иначе, две делегације студената су биле код Милошевића: једна коју је предводио председник Савеза студената и друга у којој смо били ми, људи који су на самој Теразијској чесми изабрани да оду. После конференције договорили смо се да заједнички са председником ССБ одемо на Теразије, он се, међутим, уопште више није појавио.

Како су до тада студенти реаговали на појаву свог „леgitимног“ представника Ничакевића?

Први пут када је говорио, у понедељак, њему су студенти звиждали, а други пут, после говора у Скупштини, узео сам микрофон, замолио их да не звижде и рекао им: „Молим вас, ово је председник ССБ и он је у Скупштини сасвим коректно заступао ове ставове и дајте да га саслушамо“. Што се тиче људи на Теразијама није било никаквог неспоразума, касније се дешавало то да су Ничакевић и остали из Савеза студената све посматрали из својих канцеларија, које се налазе у непосредној близини, у Балканској улици. Они су издавали прогласе о завршетку демонстрација, упркос томе што су људи још увек били на Теразијама. Једноставно, појединци су се сами са собом разишли.

МИЛОШЕВИЋ ЈЕ ПОЗВАН

На чију иницијативу је дошло до сусрета са Милошевићем?

Ја не знам како је група коју је предводио Ничакевић стигла до Милошевића, они су сигурно искористили неке своје канале. Групу која је те ноћи била на Теразијама предводио је професор Мићуновић који је као народни посланик могао да прође до Скупштине кроз све те полицијске препреке. Он је повео ту

Ниједног тренутка нисам гајио илузију да председник Милошевић није информисан о свему што се збива. На који начин је информисан и да ли су му добри сарадници, то је већ његова ствар. На крају крајева, чуо је да га зовемо на Теразије. Ја сам му, чак, тада и рекао да дође на Теразије... Да, тврдим да смо га звали.

групу људи и рекао да смо ми окупљени на Теразијама и да хоћемо да разговарамо о нашим захтевима са председником Републике. Дошли смо пред Председништво и ту сазнали да се код председника већ налази једна делегација. Вратили смо се у Скупштину и обавестили Унковића да не одустајемо од тога да нас Милошевић прими. Пристао је да нас прими на петнаест минута. Остали смо више од сат. Мислим да му је (Милошевићу) било врло јасно да су то захтеви оних који стоје на Теразијама.

Да ли сте из разговора могли да закључите да ли је Милошевић информисан о свему што се збива?

Ја сам био присутан кад је господин министар за омладину и спорт Горан Триван, обавештен од председника Владе да дође на Теразијску чесму и прочита одлуку, односно ставове Владе, што је у први мах значило одбијање студентских захтева. Не знам зашто се није појавио. О томе морају судити грађани. Триван треба да размисли да ли након ових догађаја и даље треба да остине на месту на коме се налази.

Како је Милошевић информисан о свему што се збива?

Ја ни једног тренутка нисам гајио илузију да Председник није информисан о свему што се збива. На који начин је информисан и да ли су му добри сарадници, то је већ његова ствар. На крају крајева, чуо је да га зовемо на Теразије. Ја сам му, чак и рекао тада да дође на Теразије.

То оповргава оно што је касније рекао у Ректорату, да га нико није заво?

Да, тврдим да смо га звали.

Да ли је у том разговору Милошевић деловао као човек спреман на споразум и компромис?

Он је говорио да не може да изађе из својих уставних овлашћења, да су она мала, да ће све то у институцијама система да се реши и слично. Иако, практично по уставу има овлашћења као амерички председник, понашао се онако како би се понашала енглеска краљица, без икаквих ингеренција. Међутим, то је у сваком случају био отворен разговор, без увијања и рукавица. Ми смо врло чврсто стајали иза својих захтева, било је и варниче-

РАЗГОВОР

ња, али смо му јасно дали до знања да до испуњења нашег последњег захтева нећемо напустити теразијску чесму.

Учесници теразијског окупљања покренули су иницијативу за оснивање Форума Теразијског Парламента, са седиштем у Дому омладине. О чему се заправо ради?

Реч је о томе да ако ови наши захтеви за слободом, достојанством и демократијом буду изиграни или изневерени, то ће бити знак за сазивање овог Парламента, уједно и порука српским властодршцима да не покушавају ни на који начин да изиграју било који од ових захтева студената за који су рекли да је прихваћен. Јер, тог тренутка поново ће бити Теразије, али бојим се да ће тада и захтеви бити много већи. Оно што се мора рећи је то да интелигенција и млади људи неће овог пута дозволити да буду преварени као што су били преварени '68. Наша је одлучност јасна и сви они захтеви за које је речено да су испуњени морају се испоштовати и не постоји начин да се било шта од тога умањи или деградира.

ОСТАВКА НА САВЕСТИ

Како ће се твоја припадност ужем руководству једне опозиционе странке (Нова Демократија) одразити на рад у студентском покрету?

Никако. Ја се заиста не одричем своје странке, даље ћу свој допринос давати како то најбоље будем умео. Међутим, у минулим догађајима ни ја а ни моје колеге за које знам да су у некој странци (а за неке немам појма да ли су уопште страначки опредељени, нисмо се међусобно питали ко је одакле. Студентски скуп је био уистину изван било каквих уско страначких интереса и утемељен на општим принципима залагања за слободу, демократију, слободу јавне речи, људска права и универзалне цивилизацијске вредности. Ни једног тренутка тамо нисам споменуо своју странку нити је било ко из руководства моје странке говорио. Ми смо сви били, на крају, некаква студентска странка. Тражили смо да се склопе обележја свих странака што је и испоштовано. На најлепши могући начин се тако завршило у реду и миру, упркос покушајима провокација са различитих страна.

Од чланова владе ових су дана најчешће помињани њен председник, министар полиције и индустрије. Нико се, међутим, није сетио да и омладина има „свог“ (макар декларативно) човека. Шта ћемо са министром за омладину и спорт, мистер Гораном Триваном?

Ја сам био присутан кад је господин министар за омладину и спорт обавештен од председника владе да дође на Теразијску чесму и прочита одлуку, односно ставове владе, што је у први мах значило одбијање студентских захтева. Било је све договорено, и ја не знам зашто се он није појавио, али о томе понашању морају судити грађани Србије, пре свега омладинска популација коју тај министар представља, односно чији ресор покрива. Ја не бих давао свој суд, него препуштам сваком да сам проценио такво понашање. А и њему (Тривану) да размисли да ли након ових догађаја и даље треба да остане на месту на коме се данас налази.

**ФОРУМ ТЕРАЗИЈСКОГ ПАРЛАМЕНТА
011/327-694 од 10-18 ч**

КО СУ ПРЕГОВАРАЧИ?

О судбини Југославије треба да одлучи народ референдумом, јер мислим да републичка руководства немају мандат да о томе одлучују.

Ови састанци републичких лидера само њима самима дижу цену, дају им могућност да се размахну, да изводе разне пропагандне гегове и да све више људи придобијају за себе.

Они су и лично посвађани, не трпе се, не могу један другог да виде. То су, рекао бих, заљубљеници у фотеле.

Ако ово тврди господин **Стеван Мирковић**, однедавна пензионисани генерал-пуковник и донедавна начелник Генералштаба оружаних снага СФРЈ, дугогодишњи високи функционер СКЈ — треба му веровати.

Зашто?

Зато јер је са неким преговарачима на такозваним Ју-самитима дуго година непосредно градио социјализам по мери и рецепту Ј. Б. Тита (ово није дисквалификација, тек констатација), са неким здушно наставио смером који идентификујемо по синтагми — И после Тита, Тито (и ово јесте чињеница која своју потврду добија и ових првих пензионерских дана и пуне активности генерала Мирковића), а са неким од њих беше „брат по оружју“ (у данима рата али и мира заједничке нам Југославије).

Неке од садашњих преговарача за Југославију и заговарача неке будуће, генерал Мирковић, ако не лично, добро и детаљно је могао упознати читајући њихове животописе из разних **полицијских, судских и других досијеа**, који су му, по дефиницији посла којим се бавио, били (претпостављам) доступни штавише — **сервирани**.

У сваком случају, генералу Мирковићу су ова господа која преговарају о заједничкој или појединачној судбини око 22 милиона душа, одвећ добро позната.

То се, дабоме, односи и на чланове такозваног колективног шефа заједничке нам државе. На готово све.

Они који су за генерала Мирковића нови и зато, можда, непознати и **некласификовани** по већ споменути критеријумима, за целу причу (и ову мање важну и ону преговарачку, врло важну) и нису битни.

Реч је о чистом декору и формалном задовољавању неких уставних дефиниција у тренутку када је учесницима југословенског састанка на врху стало до тог последњег (а још важећег Устава) баш као и до оних претходних. Лањски снег, рекао би народ.

Па, ко су, онда, господа преговарачи?

Уз остало, људи од крви и меса. Више или мање, са врлинама и манана.

Како ко и колико ко. Људи са већим или мањим рејтингом код сопственог народа и више или мање омражени од оних других (народа).

Али све и да нису. Да су њих дванаест (плус два-три) апостолски безгрешни, мудри и храбри, по живот одани свом народу а искрени штоваоци свих других (народа), имају ли они моћи и знања, имају ли они право да заступају интересе и што је у овом случају битније и важније, да преговарају у име својих народа.

Сами и једини!?

Да се разумемо: њихове функције, уз остало, сугеришу можда чак и инсистирају да обављају и такве послове, али побогу, зар сами и само они?

Пише:
Душко БОГДАНОВИЋ

Огромна је одговорност, претешка и сувише кабата за једно или двоје плећа.

Ова држава (још) има своје органе, законе чак и Устав. Има Скупштину у којој коначно седе (или треба да седе) легално изабрани представници свих народа, изабрани на демократским, вишестраначким изборима.

Са „овереним“ мандатима, значи, да заступају интересе својих бирача па, тако, за претпоставити је, и свог народа.

Те преговоре, ту расправу, морала би у директним преносима да прати радио и телевизија а штампа да је помно бележи.

Да се види, као на длану јавно, ко шта говори, ко шта дели.

Није народ ни глув ни слеп. Ни мутав, наравно. Сјасниће му се све. Брзо. Чим чује и види. Све.

А онда референдум. Свеопшти и свенародни. Прво — хоћемо ли заједничку државу а потом — кава она да буде.

Када се све отворено, без преговарачких предњих и задњих намера, без мистификација и ситних и крупних превара, без лажи и подметања погрешних интерпретација и лажних доказа и као — чињеница, када се све баци на сто, или пред скупштинску говорницу, свеједно, када се све могућности истроше, када се свака добра воља и нада потроши, када одиста схватимо да не можемо заједно јер нећемо, онда, брате, **разлаз**.

За свађу, за тучу, никад није доцкан.

Пушкетине на овим просторима никад нису поспане. Штавише...

Дотада, до тог последњег здраво или већ ко вам... до тог „већ виђено“ — „хоћу да верујем да сва светла у овој нашој све сиромашнијој и пијаној механи још нису погашена“ — како би то рекао господин Вук Драшковић.

(НЕ)НАРОДНИ ПОСЛАНИЦИ: БРАЋА ПО ПАРТИЈИ

ЖИВКО НЕ ДА ТИТА

Захваљујући директном ТВ-преносу, грађани могу на „делу“ да (про)цењују рад својих представника у Парламенту.

После демонстрација од 9. марта и врата парламента су отворена за камере београдске Телевизије. Директан пренос је показао права лица народних посланика.

У парламентарној борби, двојица посланика Социјалистичке партије Србије, посебно се исказују у нападу на „свуда присутне непријатеље и петоколониаше, на опозицију која ради о глави Србији...“ Браћа Мирко и Живко Кулић. Народни посланици. Живко у српском парламенту представља грађане општина Медвеђа и Бојник, млађи Мирко долази из пред житеља Сокобање.

ДВА БРАТА, ДВА ЈУНАКА

Двојица јуришника, без мане и страха. Како да их препознате.

Г. Живко Кулић је на ванредној Скупштини Србије 11. марта осудио „рушилачке и вандалске демонстрације хулигана из опозиције“. Тражио је оштре мере према вандалима, а нарочито за, тада ухићеног Вука Драшковића.

Г. Мирко Кулић је на заседању Народне скупштине Србије 21. марта оптужио српску опозицију да је десна рука Фрање Туђмана и да, као пета колона, ради на разбијању српске државе. председавајући г. Слободан Ункович морао је да га опомене и да се у име осталих посланика-социјалиста извине опозицији Србије на оваквим увредама г. Мирка Кулића.

Браћа Кулић имају богату биографију.

Господин Живко Кулић је за својих 35 година живота више година био начелник СУП-а у Медвеђи, потом секретар, а онда и председник Општинског комитета СК Медвеђе. Сада је председник Општинског одбора Социјалистичке партије Србије.

Мирко, Живков рођени брат, рођен 1957. године, као млад и перспективан комуниста напредовао је у Сокобањи. Био је четири године начелник СУП-а у Сокобањи, а две године је председник Извршног савета Скупштине Сокобања. Данас је и председник Општинског одбора СПС-а.

Новине су пратиле услоне браће Кулић.

Почетком 1988. године Медвеђу је потресла афера коју је закувао господин Живко Кулић, тадашњи секретар Општинског комитета СК. Њему је сметало што председник Општинског комитета СК Миодраг Анђелковић није на линији програмских начела Партије, што „у кафани, уз чашицу пева националистичке песме, као што је „Ко то каже, ко то лаже, Србија је мала...“.

УМНОЖАВАЊЕ НЕПРИЈАТЕЉА

Морално-политичку подобност је г. Кулић показао и прошле године, када су 9. маја његови суграђани поднели петицију Скупштини општине, тражећи да се сруши култ Јосипа Броза — Тита. — Критичко преиспитивање

Тешко је у Народној скупштини наћи тако агресивне и примитивне посланике попут Живка и Мирка Кулића, из Медвеђе и Сокобање.

Брозовог дела тражило је 120 грађана Медвеђе, инсистирајући да општинска скупштина њихову иницијативу размотри и донесе одговарајуће одлуке и конкретно доприне се Брозовој детронизацији.

Мада није био позван, ни прозван, реаговао је Општински комитет СК Медвеђе. У допису Основној организацији Савеза комуниста општине Медвеђа од 5. јуна прошле године, који је потписао г. Живко Кулић, тражено је да сви чланови Партије који су тражили преиспитивање Брозовог култа буду кажњени. Као непријатељи!

У децембарским изборима г. Кулић је победио захваљујући својој партијској пропаганди. У Медвеђи, у изборним јединицама 1 и 2 г. Кулић је добио 318 гласова, његов противкандидат 1.078. А на подручју ове две изборне јединице настањен је господин Кулић. У општини Медвеђа председник Општинског комитета СК добио је само 1.976 гласова, његов противкандидат 5.203. Али, у суседној општини Бојник, познатој по својим лажноборцима, којих има на стоти-

не, г. Кулић је прошао. На зборовима је обећао да нико од њих неће изгубити пензију, а да ће је изгубити ако победи његов противкандидат.

Данас у Народној скупштини Србије, г. Кулић наставља по старом: свуда су око њега непријатељи. Додуше, више није за забрањивање песама као што су „Ко то каже, ко то лаже...“

Млађи Кулић, посланик из Сокобање, прославио се прошлог месеца када је са својом партијском кликом у Сокобањи смењено председника Скупштине општине Драгоја Луковића, јер господин председник је био тако дрзак да се уместо у СПС учланио у Српски покрет обнове.

По угледу на брата, и смењивање председника Луковића било је по образцу који је смислио његов старији брат Живко. Попљује се човек, протера са функције а онда се на њу доведе прави човек — онај који је хајку и започео.

Скупштина Србије, међу социјалистичким посланицима, има много људи који ће својим иступима постидети своје бираче. Много ће грађана зажалити што их је (из)гласало. Али, чини се, тешко је наћи тако агресивно примитивне посланике као што су браћа Кулић. Њихова имена и (не)дела треба упамтити. Да на новим изборима не чинимо сличне грешке.

М. БРКИЋ

ТУРИСТИЧКИ ДУЛЕ

У прошлом броју „Српске речи“ осварили смо се на „морални“ лик и дело министра Душка Матковића, оног што је са Ушћа позвао старце у борбу против студената на Теразијама. Писали смо и о његовим махинацијама у „матичној“ фирми „Обући“ и политичко-пропагандној прези са „Туристичком штампом“. У међувремену нам је стигао пропагандни календар Душка Матковића, који није платила СПС, него Туристичка штампа. Цена — нешто преко 90 старих милијарди. Заузврат... Али, да не потежемо даље то „неважно“ питање.

СОЦИЈАЛИСТИЧКА ПАРТИЈА СРБИЈЕ

ГЛАСАЈМО ЗА ДУШКА МАТКОВИЋА
КАНДИДАТА
МЛАДОСТИ — СПОСОБНОСТИ — УСПЕШНОСТИ

ПРЕДСЕДНИК СА САЖАЉЕЊЕМ

Тешка срца и на жалост крвавих руку, челници Телевизије Београд поднели су оставке. Но, један од њих, маленог раста, али велике, просте душе, сматрао је за сходне да својим, верујемо стварно бившим, гледаоцима објасни како је надасве добро, пожртвовано, прегалнички и професионално дело као глудур Трећег канала. Сходно свом презимену учинио је велики напор у том ТВ појављивању да ухвати последњу кривину за Рај, очигледно не верујући да је уз малу помоћ пријатеља већ пре пар месеци обезбедио карту за девети Дантеов круг...

Остатак омражених ТВ моћника није се

појављивао, макар не јавно и на томе им свака част. Чак се и заблудели Душан Чукић забио негде, највероватније у сваку друга Ратомира Вица, проучавајући нове методе и могућности телевизијског демократског, уметничког стваралаштва...

Од свих добара које је донела плишана револуција је и све учесталије појављивање Слободана Милошевића међу смртницима, а самим тим и на малим екранима. У дедињској резиденцији сигурно му није било лако посматрати јуношу Лечића како на свим постојећим ТВ каналима убира оно мало љубави које је остало у српским претученим телима. Хавана-мен напосок је схватио колико је био кратковид у својој одбојности и презиру према пучанству, па је галантно допустио телевизијским камерама да сниме његову посету Ректорату. И док су га тамо неки залуђењени студенти и пролупани професори газили речима, горе него што би многи то исто учинили ногама, српски Председник, надуваних образа и чудног облика очију, истрајао је у својој искреној, једноумној причи о глупости. И опет је направио чудо! Од оних који су га обожавали, па оспоравали, па презирали, успео је да измами ново осећање у облику неизмерног сажаљевања...

Један човек, у овим пост данима, није успео да се нађе у право време у правој телевизијској шеми. Док се толико заслужни Баки Анђелковић интелектуално фрљао с падежи у НТВ Пакету Студија Б, са тамо неким неуким Ковачем и Коштуницом, нација је пратила Звезду, али не Бакијеву, већ фудбалску, те његова компетентност остаде у залећку...

Телевизија јесте прозор у свет, али наша је све више и више прозор у медиокритетску политику. Тако нас је друг Борисав Јовић увалио неприпремљене у стање шока подно-

сећи, збланутог лица оставку, а потом нас је телевизијско праћење рада Парламента по питању те исте оставке разгалило и насмејало до суза. Отивајући се за микрофон, Милошевића, Јовића и камера ради, већина народних посланика показала је да међу њима седе и ради један прекаљени глумац, од кога се да доста научити. Сценски покрети, драмске паузе и течни говор биће ускоро доведени до савршенства. Живорад Игић и Радоман Божовић тако су напредовали у својим вежбама имитације говора и дела Слободана Милошевића, да ће другарица Биљана Ристић, ни крива, ни дужна остати без посла.

Филмска редакција ТВ Београд не поседује комедију која би била равна наступу Батрића Јовановића у обимним трактатима о политици, Паризу и Титу. Ништа лепше од спектакла у коме један прави народни посланик са сузама у очима поново призива тенкове на београдске улице, јер он их воли више и од свог живота. У класични трилер претворило се стално понављање да је опозиција Туђманова десна рука. Овог пута та рола припала је уштогљеном посланику у браон тоновима, који, вероватно као млађи човек у дугим, све топлијим ноћима, потајно откида на младу другарицу Милу Штулу...

И кад човек мало боље размисли, уопште не би било за чуђење масовно, поновно окупљање грађана на улицама у жељи да Телевизија Београд под хитно престане са емитовањем свих политичких програма и почне са приказивањем искључиво цртаних филмова...

Д. МИХАИЛОВИЋ

СКИЦА

1.

Видовдан, 1989. година...

На Гази-Местану говори Слободан Милошевић; млад је и леп, како би рекао песник бунта и отпора, а опасан, како би рекли скептици; с Гази-Местана у свет одлазе ратничке поруке.

Будећи наду у славу, говорник помиње и оружје.

Маса је у трансу.

Сви услови за долазеће зло су испуњени; маса, транс, оружје... исход није тешко предвидети.

Из масе се то још не види.

Транс се осећа и у ваздуху.

„Крвав је, кеве ми“, усхићено каже млади Л. за говорника и шири руке.

2.

Субота, 9. март, 1991. година...

Млади Л. је тамо где је српска младост и европска рана, код ресторана „Лондон“ у Београду.

Стоји изнад локве крви.

Лице му је у болном грчу; кулу зидану лажима њише истина.

Увече је Л. пред телевизором.

Улицама града тутње тенкови.

На екрану је исти онај говорник који је за Л. на Видовдан 1989. био див; оружје обећано на Гази-Местану проговорило је у Београду; екран је, тог часа, и за Л. и за свакога ко је преживео 9. март, обична потерница.

„Крвав је, господе“, јеца Л. и обара главу.

Миленко ВУЧЕТИЋ

ИЗВИЊЕЊЕ

У броју 15. „Српске речи“, гљубим уредничким пролустом у брзини припреме броја, на страници 54, у рубрици ТВ критика, поткрала се грешка према академику др НИКОЛИ МИЛОШЕВИЋУ. У делу текста који гласи: „На крају крајева, академик НИКОЛА МИЛОШЕВИЋ, окићен ружом СПС-а, те исте студенте назвао је заведеним издајцима, а ТВ Београд следио само праве изворе“.

Верујемо да је свакоме јасно како др Никола Милошевић НИКАДА не би могао дати овакву изјаву, стога је оваква врста грешке најгрубља ОМАШКА. Редакција се извињава господину Николи Милошевићу и нада се да овај пропуст неће нарушити иначе коректне међусобне односе.

А за наше читаоце информација коју вероватно знају: академик за ружом у залућку зове се МИХАИЛО МАРКОВИЋ.

БАСТИЉА У АПРИЛУ

ТЕЛЕВИЗИЈА ИЗ ВИЦА

Ако је неко мека срца био забринут за судбину „петорице са Телевизије“ — нека одахне. Пара су се накрали толико да могу отворити сопствени тв-програм, попут оног са кога су их грабани скинули.

Да ли ће после оставки „медиских криминалаца“ у Телевизији Београд програм и уређивачка политика ићи по систему исто срање друго паковање? Први кораци указују управо на наставак постојања Митевићеве уређивачке политике.

То се одмах видело. После оставки, проветравање телевизијског етра било је само привидно. Наставак је по старом. То потврђују састанци новинара који су окупљени око Независног синдиката новинара РТБ.

Кривец није на „белом хлебу“

Бивши Наполеон из центра Сава који је био на месту главног и одговорног уредника Трећег канала Митевићеве Телевизије на време се обезбедио. Искористио је сарадњу са Јакшом Шћекићем (бившим извештачем из ГК СК Београда) на свом каналу и успео да се убаци у Редакцију за координацију сателитског програма Телевизије Београд.

Ратомир Вицо, „ватрогасац“ који је улећео у зграду Телевизије као човек са искусством у гашењу „побуне“, одмах је учинио потезе који би требало да умире ситуацију и у прелазном периоду одрже медијску маглу у кући у Тенковској улици 10.

На састанцима са новинарима који су и први дигли главу против уређивачке политике Душана Митевића, Вицо је одбио да се изјасни о досадашњем раду и реализацији уређивачке политике најмоћнијег медија. Не значи ли то да је Вицо само „тројански коњ“ чији је задатак да временом отупи снажне идеје ослобођења и катарзе телевизијске слике?! У прилог ове констатације иде и прекидање састанака са новинарима из Независног синдиката чим се дође до врућег кромпира, који прекидом састанка остаје и даље на врућој ватри да се греје до наредне прилике. Овакав став према проценама у самој Телевизији даје подршку у настављању политике која је оставкама петорице челника била само привремено замрзнута, али не и одстрањена.

КАБЛОВСКИ ПРОЈЕКАТ ЗА ЛИЧНУ ПЉАЧКУ

Оставке петорице скинуле су брану, па сада у јавност пробивају све више приватни „дипломи“ који су Митевићу и његовим сарадницима доносили зараду кувајтских шеика. Све

се то догађало (можда се још увек догађа) под фирмом развоја кабловске телевизије на нашем подручју. Наиме, Митевић је као генерални директор РТБ Београд потписао уговор са компанијом „Глобал“ са Кајмарских острва. Накнадна провера код познатих компанија које се баве пословима кабловске телевизије открила је да компанија „Глобал“ уопште не постоји, сем у уговору који је потписао Душан Митевић. Провере код Савезних органа надлежних за верификацију оваквих уговора, откриће који је то интерес натекао Митевића да потпише овакав непостојећи уговор. Можда ће он заједно са петорицом одметника кренути пут Кајмарских острва да сади црни лук, а касније оснује и кабловску телевизију са којом је потписао уговор.

Отуда можда погрешно и схваћен овај уговор, јер га је Митевић потписао како би попут краља Петра, специјалним авионом отишао са петорицом „министара“ да остатак живота проведе на Кајмарским острвима. За такву промишљеност, Митевићу би позавидео и Садам Хусеин који се не налази у ништа бољем положају него бивши директор РТБ-а.

КРИВЕЦ РАСПРОДАО ТРЕЋИ КАНАЛ

Одмах уз бок Митевићу по својој промишљености и идејама је Иван Кривец. Овај бивши газда Трећег канала, „наполеонске“ висине и његових идеја, од протеривања Милана Јовановића и уништења О. К. канала, до пресељења у Сава центар чинио је кораке потпуне приватизације овог телевизијског програма. Био је то, и даље је бунар за паре а који треба да испуни жеље Кривца и челника ТВБ. Није оставка никакво мерило, јер Наполеон из Сава центра би морао и кривично

Црквењаков бежи од Трећег канала

В.Д. главног и одговорног уредника Трећег канала који је пао с неба, Александар Црквењаков, тренутно заузима канцеларију чувеног еротомана Ивана Кривца. И у њој се очигледно не осећа добро пошто не намерава, како се сазнаје, да остане убудуће с обзиром на расуло које влада у овом делу Вицовизије у улици Милентија Поповића 9.

Сазнаје се да ће Трети ченел Ивана Кривца после свега бити укинут и да ће престати са радом а да ће, с обзиром на околности, људи сви завршити на улици. Ради се о бројки од око 150 сарадника од чега је већина у сталном радном односу на Телевизији. С обзиром да нису примили своје хонораре од децембра месеца, у Телевизији се каже да ће рад на Трећем каналу захваљујући расипничкој политици Ивана Кривца бити прекинут, а да ће фреквенција бити уступљена великој телевизији.

да одговара за све што је урадио, а урадио је много тога, на штету људи и ТВ. То је приватни дил са уским кругом људи који су преко Телевизије набавили камере, монтажне јединице, а онда их уз дебелу финансијски интерес ставили на располагање Кривцу. Приватна лица са Наполеоном „запалила“ су Сава центар, шаљући гледаоцима којекев занимације попут „Трик шоуа“, „Ко ће кога“, „Шо-дер“ и осталих листа. Правио се и прави јефтин програм који се од приватних спонзора, из пасивних крајева сада углавном наплаћује баснословно. Највеће хонораре имају управо они који по досадашњем Кривцовом налогу „обрађују“ спонзоре које интерно називају „масним гускама“.

Чукић шеф за спољну политику

Душан Чуле Чукић је остао за главног у Телевизији и то за спољно политичку рубрику у Дневнику Телевизије Београд. Човек који је студенте на Теразијама назвао „погромашима“ сада ће бити у прилици да буде ближи режимима који су слични Садаму Хусеину, Питеру Боти и сличнима.

Трећи канал је створио могућност ТВ Наполеону Кривцу, да га уз помоћ својих сарадника и уз благослов Митевића, сада може откупити од ТВ Београд сасвим регуларно.

ПАРАВАН ЗВАНИ РАДНИЧКИ САВЕТ

Све је до сада функционисало перфектно. Митевић, је законом био генерални директор и власник капитала, али и моћи над људима. У свему је имао интерес пљачке и очувања сопственог положаја заједно са својом мафијом. Раднички савет био је параван иза кога су се дешавале „праве ствари“. Како другачије објаснити да је Митевић према сопственом аршину одређивао плате. Тако је, рецимо, распон између новинара са високом стручном спремом и шефа рачуноводства био у односу 1:9.

То је рађено иза паравана Радничког савета, а у моћи Митевића и његове космичке моћи чија се димензија осећа тек након његовог формалног одласка. Огољена моћ се тек сада осећа и осећаће се док зграду у Тенковској 10 не напусте сви који су уз његов благослов шиканирали и шиканирају најгорим могућим методама раднике и сараднике ТВ Београд.

Подршка коју је Митевић са својим кланом имао из Скупштине и од челника српске власти била је пресудна у његовом понашању, на коме би му и сам Гебелс позавидео. Отуда и позив који му је упућен да на Кајмарским острвима преко телевизије шиканира људе треба схватити као награду једном опасном човеку који је уз помоћ својих сарадника испрао мозак целом једном народу.

Оскар САВИЋ

ИЗ ПОЛИТИКИНЕ ПЕЋИНЕ

НЕ ЗНАЈУ ШВАЈЦАРЦИ КО ЈЕ ЖИКА!

Новинско-издавачко предузеће
„ПОЛИТИКА“
Београд, Македонска 29

на основу Одлуке Радничког савета
објављује конкурс за избор именоване
ГЛАВНОГ И ОДГОВОРНОГ
УРЕДНИКА ЛИСТА
„ПОЛИТИКА“
на период од 4 године
Поред услова предвиђених Законом о јавном ин-
формисању кандидати треба да испуњавају и сле-
деће услове:
- VII, VI или IV степен стручности,
- знање једног светског језика
- три године радног искуства

Пријаве, са доказима о испуњавању услова, подносе се у
року од 15 дана од дана објављивања на адресу: НИП
„Политика“ - Кадровска служба, 29. новембра 24, са на-
знаком „Пријава на конкурс“. Непотпуне пријаве неће се
узимати у обзир. О извршеном избору кандидати ће бити
обавештени у законском року.

Закон о предузећима и да им је он допринео никад бољем пословању. Радницима куће понуђена је лажна информација у којој се дају подаци о успешности пословања. То је преко Миновизије саопштио и његов човек за финансије Јово Станишић.

Истина је ипак сасвим другачија. Само у прошлој години није остварен ни динар добити, пословни фондови су били пусто празни, а остварени доходак био је за 64% одсто мањи од очекивања. Једино су лични доходи били тај показатељ по коме је ова инкриминисана кућа успешно пословала. Из ове куће је прво уз благослов Радмиловићеве владе кренуло кршење закона о замрзнутим личним доходи-ма, па су радници сваког месеца добијали плату плус плату на руке. Инвестициона улагања одвијала су се на уштрб републичких пензионих и социјалних фондова у које последњих година ова кућа није издвојила ни беле паре, па је настала ТВ — Политика.

Телевизија је настала и опстаје само захваљујући досадашњој техничкој и кадровској помоћи Митевића који је као радну обавезу вишку кадра из ТВ Београд одредио рад на Миновизији. Људи из ТВ Београд који су радили примали су баснословне хонораре за свој посао тако да је у једном тренутку дошло до праве отимачине, јер су се људи борили ко ће приграти често и по 75 старих милијарди колико су примали поједини реализатори програма док су имена попут Боре Кривокалића, Тирнанића, Тијанића примали по 1.700 динара. Ових дана на помолу је откривање велике афере која Политику може да кошта близу 500 милиона долара. Због неовлашћене плачке ауторских права и неовлашћеног штампања сличица фудбалера у поклон додатку „Забавника“ учи последњег Мондијала у Италији и УЕФА и ФИФА дигле су свој глас против по њих непојмљивог дивљачког пословног потеза Миновића и „Политике“.

„Дечје новине“ из Горњег Милановца покушавале су безуспешно да се судски обрачунају са оваквим вандализмом и крађом, али од тога ништа. Наиме, Горњемилановчани су једини по Уговору са „Едизони — Панини“ из Италије имали право да штампају и објављују албум и сличице фудбалера учи Мондијала. Имала је то право и „Политика“, радећи дивљачки и кршећи све законе.

УЕФА је ових дана преко свог представника подигла тужбу против „Политике“ и др Живорада Миновића, човека који је главни кривац што ова кућа дуго после њега неће моћи да се опорави и што ће преко четири хиљаде радника запослених у овој кући можда трпети и за хлеб. УЕФА тражи одштету у корист „Дечјих новина“ и италијанске фирме „Едизони — Панини“, али и у своју корист. Судски процес ће се одвијати у Цириху, ван домаћашаја сигнала агитпроловске ТВ Политике и утицаја Живорада Миновића на судске и остале органе.

Завршетак спора се очекује врло брзо, а процене говоре да Миновић за ову крађу на високом нивоу може и кривично да заглави.

или: како ће случај Миновић завршити на суду, али швајцарском

на интензивно ради како би се сигнал ТВ-Политике видео у целој Србији. У ту сврху предвиђа се и привремено (а можда и трајно) укидање Трећег канала. Фреквенција на којој се до сада емитовао програм Ивана Кривеца биће стављен у службу одбране Миновића.

У кући Живорада Миновића с поносом ових дана истичу како су они први применили

ПРАВИ ТИРАЖИ

Последњих дана подаци о тиражима су информација која се у „Политици“ третира као строго пов.

Тако је прави тираж „Политике“ 97.656 примерака, са реминтендом од око 27%. „Експрес“ такође бележи стрмоглави пад тиража, који је, и поред наградне игре, на ивици рентабилности. „Експрес“ је последњих дана штампао у тиражу од 158.000, уз реминтенду од 38%. Тренутно са тиражом предјачи најслабији лист по пословним резултатима „Спортски журнал“ са око 100.000 продајних примерака од око 200.000 штампаних.

Јасно је да би се променом руководства у „Политици“ десиле тектонске промене у положају Милошевићеве власти. Отуда се на страницама „Политике“ и даље јавности сервирају лажи у одбрани још једне медијске пећине у српском информативном простору.

Политика одавно послује са губицима, али се то вешто прикрива дотацијама из републичке касе где „Политикина“ кућа има приоритет и у односу на пензионере. Тираж свих издања мањи је последњих дана, према интерним подацима, за више од 35%. То се посебно односи на лист „Политику“ и „Политику Експрес“, из чијих фондова је до сада био финансиран највећи губитац — „Спортски журнал“, који се ових дана налази пред укидањем.

У време теразијских студентских демонстрација у „Политици“ је претило да дође до генералног штрајка графичких радника и техничких уредника, али је све завршено пошто је директор Миновић запретио отпуштањем свих 370 радника ове делатности. И ТВ-Политика је стављена у службу одбране уредника и директора „Политике“, а тако ће бити све док се не одбране сви они који су изложени нападима јавности и својих бивших колега.

Др Живорад Ђорђевић, главни и одговорни уредник ТВ-Политике, са својим сарадницима је разрадио читав план одбране уредничких глава и директора куће. Тако је већ кренула серија емисија у којима се приказује лажно стање као право у намери да се спрече било какве промене. У том смислу трогубо Митевић — Милошевић — Миновић ових да-

**АРХИМАНДРИТ АТАНАСИЈЕ ЈЕВТИЋ,
ДЕКАН БОГОСЛОВСКОГ ФАКУЛТЕТА У БЕОГРАДУ**

ЦРКВА

НЕЋЕМО МУ ОПРОСТИТИ ТЕНКОВЕ!

Осећање личне одговорности које је оца Атанасија довело на Теразије да се обрати младима Београда, млади су пропатили дуготрајним аплаузом. Преко својих јавних иступа, књига, новинских написа, отац Атанасије Јевтић пуне две деценије доказује да место Српске цркве није на маргини страха и потчињавања, већ је њено место тамо где је и њен народ.

Након мартовских демонстрација, јасно је да је Слободан Милошевић покушао да манипулише и са Српском православном црквом и њеним патријархом. Како се то догодило?

— То се дешавало са овим Синодом, са претходним патријархом Германом, па и сада овај покушај са патријархом Павлом, који је тек изабран у децембру. Милошевић је наставио праксу неопростиве и неподношљиве ароганције и према новоустоличеном патријарху Павлу, одбивши да му на разумљив и протоколарно достојанствен начин честита избор. Као да је то била сасвим приватна, његова ствар што је изабран за патријарха, а не ствар целе Цркве. Тај господин ни речју

није поменуо ни Српску цркву, ни православље, настављајући игнорантну политику према СПЦ, из чега је јасно ставио до знања да би то било понижење за њега као комунисту и некакву умишљену државничку величину да на прави начин поздраве српског патријарха. Милошевић, уосталом, није дошао ни у Границу на Косово, о 600-годишњици, ни у Слободну цркву у Сремске Карловце на прославу три века сеоба, ни у Светосавски храм на Врачару. Бог с њим, што кажу браћа Руси, оставимо га.

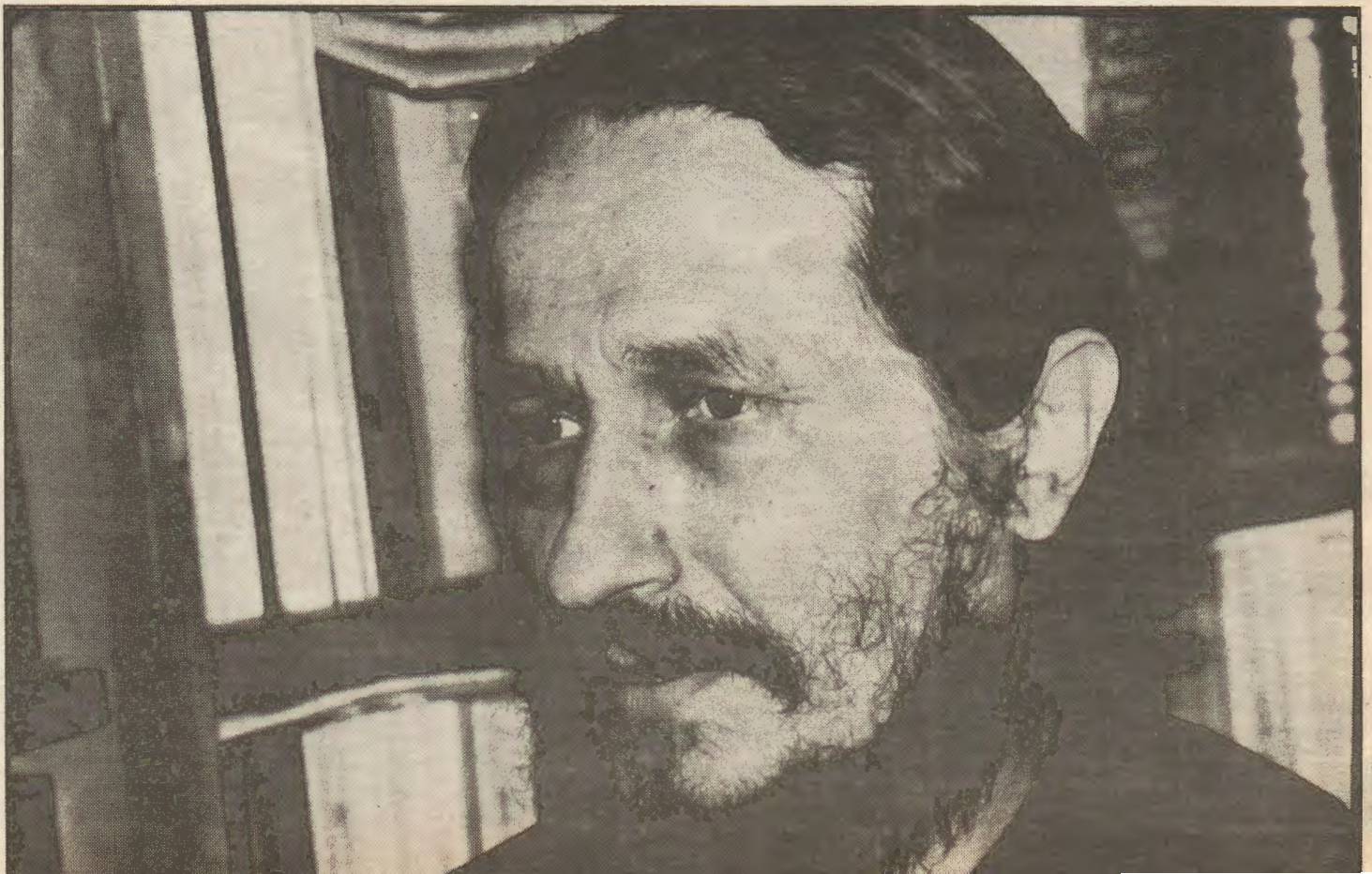
Али, требало је од стране Синода и патријарха да се на достојанствен, коректан, али јасан начин њему стави до знања: господине Председниче, Српска црква је старија институција од свих власти у Србији, од свих

државника и институција које у њој постоје. Треба још додати и да се рачунало и на то што је патријарх Павле дошао са Косова, да је сам изузетно честит и скроман човек, заиста свети човек, а светитељима није до подозревања и сумњичења, до бојазни од некаквих злоупотреба, јер су заиста прости и кротки као божји јагањци. Такав је наш садашњи патријарх.

Последњи догађаји потврдили су и до краја разобличили колико су комунисти спремни да обмањују не би ли своју власт задржали што дуже. Патријарх је поверовао у то да буде у мисији мирења, па је замолио студенте да се мирно разиђу, да не буде више крви, али се сам брзо тргао и исправио, и пред младима остао светла лица, јер им је рекао истину: да су понос српског рода и да истрају у својим праведним захтевима за истином, правдом и слободом. Тако је патријарх остао и у очима народа и код младих оно што треба да буде српски патријарх, а Милошевићева стратегија манипулисања само се опет и на том пољу разоткрила и разобличила.

ШЉАМ НА УШЋУ

Како Ви тумачите драматичну најаву Слободана Милошевића да Србија не признаје ниједну одлуку Председништва СФРЈ после оставке председника Јовића! Да ли

ЦРКВА

демократским процесима у Југославији прети заустављање, а Србији увођење ванредног стања?

— Милошевић се и ту појавио као један арогантан човек, као нефлексибилан политичар, слаб државник и човек који ради у корист своје штете, али најалост и у корист свеопште српске штете. Он одлучује, он смењује, он поставља, он има за све овлашћења, а српска Скупштина функционише као екипа послушника коју он инструктира према сопственим потребама. Мислим да је он надаље фаталан за нас Србе и да, нарочито последњим одлукама, дефинитивно негира све што је раније постигао и за шта је имао некаквих заслуга. Учинио је све да они који долазе остани на маргинама утицаја, није дозволио праве слободне изборе; своје потенцијалне противнике је дискредитовао на све могуће начине, народу је претио, на тзв. „спонтани“ митинг на Сави људе су терали, на пример из Војводине и Србије, не би ли их окупили у нешто већем броју на том несрећном Ушћу које је већ стварно зашљижило муљем и добило своје буквално значење. Јер, река на свом завршетку доноси и истоварује муљ. Тако је и са комунистима данас.

С друге стране, једино старо-ново комунисти које и после 45 година апсолутне власти и даље није срамота да још говоре, имају још могућности да у потпуности врше утицај на друштво. Сви ти Брозови упропаститељи српског народа, генерали предвођени Милошевићевом супругом, још увек имају право да говоре, галаме и не стиде се. То је страшно и то само показује колико савест код тих људи не функционише. Уместо да се сакрију у мишију рупу и да ћуте, јер имају добре пензије, они још желе да одређују будућност српској омладини, а довели су нас до ивице провалије у коју нас стрмоглављују све скупа закрвљене. Очигледно је да Милошевићев тоталитаризам на ивици да се претвори у тероризам, што он духовно већ јесте — духовни терориста српског народа, а манипулише великим идејама о „демократији“! Колико пута сада он и његови комунисти изговоре реч демократија! Та реч је потпуно девалвирала у њиховим устима.

Не треба о демократији много говорити, понашање показује, односи показују, поступци говоре. Разни Игићи, Бакочевићи, Матковићи, Прље, Трифуновићи, Соколовићи и даље, читају нам лекције из демократије! Како се мало људски не застиде! Они манипулишу простим људима и користе своју ароганцију као доказ неке супериорности. А шути су, духовно празни, бесплодни и зато немају будућности у овом народу. Они само вешто, као и много пута до сада, користе наше невоље и тешке околности у којима је ова несрећна земља, да би се одржали, али им је крај близу. Српска младост је последњим мартовским догађајима осветлила образ и показала да је против сваког комунистичког режима. На Теразијама је свануло српско пролеће.

Шта рећи о српском властодршцу који је послао тенкове на свој народ? Мислите ли да српској држави треба српска војска?

— Нека не мисли да ћемо заборавити то што се пуцало на српску децу и што је послао тенкове на Србе у Београду! Као да смо шиптарски качари или Туђманове усташе! У отво-

реној поруци упућеној Милошевићу, написао сам да је тај поступак гест крајњег понижења и срама упућен српском народу, чиме је потпуно разоткрио право лице његове „демократије“! То не треба да му заборавимо, јер такво понижење нам није приредио ни Броз, мада је био зликовац, тиранин и деспот. Само је Хитлер понизио српски народ бомбардовањем и тенковима. Да је Милошевић имао могућности, није искључено да не би употребио и гора средства од тенкова.

Сигурно је да једној држави треба војска, па и српској. Срби су и војнички народ, али не само војнички. Они су и монашки, светитељски, мученички, културни и уметнички народ. Свакако да српском народу треба српска војска.

ПРЕТУЧЕНИ И БОГОСЛОВИ

Да ли су и студенти Богословског факултета, чији сте декан, учествовали на студентским демонстрацијама? Да ли су се професори Вашег факултета солидарисали са осталима и потписали петицију подршке?

— Наши студенти су одувек били са осталим београдским студентима који и сами студирају на нашем факултету, а и наши студенти упоредо на осталим факултетима, тако да постоји универзитетско јединство. Они су слободни људи који се сами опредељују и у време почетка демонстрација били су на Теразијама. Професори су се спонтано солидарисали са праведним студентским захтевима осуђе тираније и насиља. Студенти Богословије су пробили све ноћи са осталима. Ја нисам одмах, најалост, могао да сазнам колико је наших студената било ухапшено и тучено у затворима, али и тиме су студенти богослови поделили судбину осталих. После сам сазнао да су ухапшена и тучена четворица.

Поништавањем одлуке из 1952. године којом је Римокатолички богословски факултет искључен из састава Загребачког свеучилишта, Сабор Хрватске је вратио достојанство високом школству своје републике. Чак је утврђено да се Католичком факултету у Загребу чланство у Свеучилишту враћа у непрекинутом трајању од оснивања Свеучилишта у Загребу до данас. Има ли наде да српски комунисти врате Богословски факултет у састав Београдског универзитета?

Са захвалношћу спомињем догађај од понедељка у подне (11. март) када сам говорио са Теразијске чесме. Младић, студент Ђорђевић, који ми је дао микрофон рекао је: „Ево, долази декан Теолошког факултета и ево још једног разлога да се оствари наше студентско тражење, да се Теолошки факултет врати на Београдски универзитет“. То је поздрављено бурним плеском. И то је, дакле, био један од захтева студената, неартикулисан у оних десетак које су били ставили на папир. Тај захтев заиста постоји и неколико београдских факултета раде на томе: Филозофски, Медицински, а и ми такође радимо. Али, нећемо да се понижавамо. Претходни министар културе, Дача Марковић, један полуписмени човек, брутални комуниста, који никакве духовне димензије није пројављивао, није ни помишљао на такву иницијативу. Чекамо сада на нови министар културе у новој влади предузме или не предузме кораке. Ми се нећемо понижавати и мољакати. Као што је наша српска црквена народна уметност или писменост, или историја, део Универзитета, тако је

и Богословском факултету место међу осталима. Надамо се да ћемо се тамо вратити, али само достојанствено, никако под условима „дозиране демократије“, коју нам дају комунисти на кашичицу, не стидећи се тога. Зато нам се не жури. Можда је и боље да се под оваквим, још увек комунистичким властима, засад не враћамо.

ЦРКВА НИЈЕ ПАТРИЈАРХ

Вишедеценијски притисак на цркву амортизовао је њену независност, тако да је она у неретком пристајању на манипулације доведена у подређени положај. Сећам се да је паљевину Пећке патријаршије прво лист „Православље“ прогласио „несрећним случајем“. Зато је СПЦ била немоћна да се избори за достојанство у послератном комунистичком режиму?

— Не бих се сложио са Вашим питањем. Устаљена педесетогодишња навика да се при помињању СПЦ мисли искључиво на Патријарха и пар људи у Синоду је потпуно погрешна. Српска Црква је сав српски народ, и верници, и свештеници, и монаштво, и владике, и Патријарх. Изјава самога Патријарха скоро никога осим њега не обавезује у Српској цркви, ако та изјава не одговара стварном одразу стања у њој. Многи од нас су осудили ону изјаву патријарха Германа из 1981. године и скривање паљевине Пећке Патријаршије. Или друге његове изјаве о Титовом „мирном путу“ по свету, па о подршци овој или оној власти или властодршцу, о прикривању чињеница, итд. То што можда нисмо могли доћи до изражаја у јавности, до штампе, друго је питање. Колико пута сам ја лично говорио да је Пећка патријаршија *запаљена*, и сестре монахиње из Пећи су то сведочиле, па и поједине владике, али једноставно је доминирало то што је Патријарх Герман рекао, а јавност гледа и мисли да је то баш сама Српска црква.

Многи од нас у Цркви су били у сукобу са таквим ставовима и одбацивали их. Црква је богочовечанска ширина, црква је домаћа божја и људска породица, а у породици не прогањају оне који другачије мисле и или раде, него се увек прво има много стрпљења, разумевања и ширине, док не дође до критичног момента, када је потребно и осудити шта је за осуду, похватити шта је за похвалу. У том смислу, Сабор владика је био доста суздржан, али су излетали Патријарси Викентије и Герман, па и поједини чланови Синода, поједини епископи и свештеници, а нарочито несрећно Удружење свештеника. Такве појаве, које су чешће долазиле до гласа јавности, су одавале утисак да је Српска црква десеткована, рањена и присиљена да се тако додворава властима, аминује и повлађује властима. Али, стање није било нимало такво ружичасто! У истом том Синоду постоји архива где се помно сабирају случајеви напада на Цркву, прогона од стране комунистичке власти и злостављања. О Косову се дуго ћутало, али је ипак сабиран материјал, који је делимично објављен у нашој књизи „Задужбине Косова“ и он је показао да је Црква у ствари стално указивала и сведочила о питањима Срба на Космету. Пар пута је чак и сам Патријарх Герман, који је с Титом тако добро стајао, протествовао и самом Титу, рецимо 1968. године. То је сложено питање и не би се могло тако лако приписати Цркви.

Приметио сам у штампи, чак и у „Српској

ЦРКВА

речи", да се једноставно лако прецрта, „ликвидира“ тј. апсолвира цела Црква због поступка некога у њој, макар то био и Патријарх. Не можемо тако целу Цркву једним потезом оптужити да она служи власти и властодршцима. Не пристајем на то! Ја сам, као и многи, исто тако Црква, па не служимо!

Црква је много шира реалност него што је моментална политичка оцена и процена једног новинара или једног политичара.

Мора се схватити да је Црква веома сложен организам. Да је било слугу Брозу и комунистима и Милошевићу од стране српског народа и из српског народа унутар Српске цркве тачно је, али се не може то тако генерално проглашавати. Црква се, истина, довијала, понекад и попуштала, понекад се и одупирала. Било је владика, свештеника, монаха и још више верника по комунистичким затворима, тако да и то треба знати и памтити.

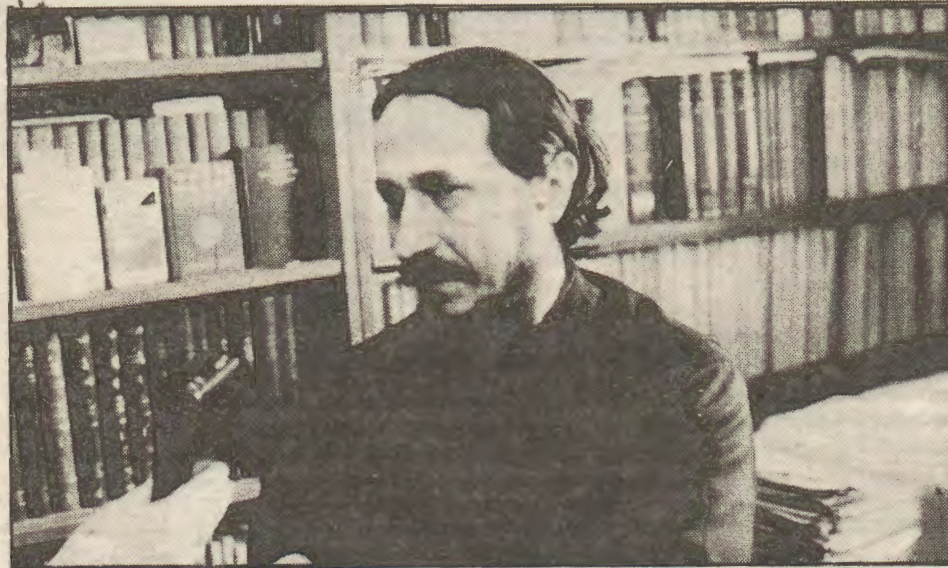
ПРАВА ПРИРОДА — У СЛОБОДИ

Да ли је српски народ промењен после полувековне комунистичке деспотије?

— Не бих рекао. Било је привремених промена које су почеле да узимају маха — бескарактерност, полтронство, неотпорност,

Предстоји нам свима већа и тежа одговорност него пред нашим очевима. Године 1968. је био бунт, али је то био само комунистички, зато и није било неког већег успеха. То је била својерсна „културна револуција“ као у Кини, где су очеви тражили Црвени универзитет и „аутентични комунизам“, као што данас Милошевић обнавља неки комунизам у социјализам, и мисли да је то нешто битно другачије. Нема сумње да је и у тим побунама '68. било људи који су хтели али нису могли или смели да говоре против комунизма. Зато '68. за мене није ни издалека нешто приближно овоме што се сада дешава код нас. То што је сада у младима аутентично проговорило треба да потраје, али за то је потребан нови људски напор и подвиг, подвижништво. Човек је уопште биће напора, биће подвига, и у томе га треба поучавати и подржавати.

Било је пријатно запањујуће колико је спонтано омладина православна, јер осећа, још носи у свом народном бићу, у савести, у срцу, у љубави, у слободарству те православне духовне залоге који су много дубљи од комунистичких наноса и „надградњи“. Није атеизам тако дубоко зашао у српску душу као

линија мањег отпора, довијања, мимикрија... То је нешто што је нашим људима својствено у тешким ситуацијама, али што не представља праву природу нашег народа. Чим дође мало слободе, одмах се испоље оне друге, дубље српске црте, а то је: слободарство, правдољубивост, демократичност, саборност, особине српског народа да не трпи регуле, а камо ли насиље и понижење, као што сам рекао ових дана на Теразијама. Садашњи догађаји показали су да су то дубљи и трајнији слојеви у српском народном бићу, него ови комунистички наноси, за које Маркс у својој концепцији о човеку и друштву каже да су „надградња“. Она је сада пала а темељни архетипски залози у српском карактеру поново избијају на површину. Не треба се међутим олако заносити ни самим тим традицијама, наслеђем и заиста дубоким неувелим коренима, увек плодотворним у српском народу, него их треба даље неговати. Не треба се само препуштати стихији. Зато је велика одговорност наша и на генерацијама које стасавају и које су се појавиле ових дана у Београду.

што неки мисле. Он је свакако разорно дејвао, али није разорио народно биће. Ови људи су показали ону храброст, коју су комунисти назвали „рушилачким походом“, а то је у ствари била борбеност младих, жеља да одстоје своје право, да усправно стоје, и они су га изборили! Млади су нам осветлили образ.

ИЗМЕЂУ НАРОДА И НЕБА

Познато је да је Српска црква кад год је било прилике, сарађивала са државом испуњавајући древну праксу симфоније цркве и државе. Режим који се данас у Србији издаје за правну државу умногоме је условио и сузио простор Српској цркви. Како ви коментаришете овај однос синергије данас?

— Црква треба да сарађује са влашћу на добро народа и у начелу то не значи сервиран однос, него рад на заједничком послу. Због тога је Српска црква увек била конструктивна, — зато је била и трпељива. Понекад су и људи у Цркви прогоњени да би се очувала та сарадња, па је жртвовано много што-шта. Та сарадња је елемент Цркве и

Црква треба да позитивно сарађује са државом, јер тиме помаже људима и народу, и у том смислу је позитивна према принципу власти, према држави, према ономе што ипак представља неки ред и поредак у Васељени. Али, од тога па до могућности злоупотребе, с обзиром на слободарски дух, саборни дух, особени дух Православља, где је свакоме у Цркви, и вернику и свештенику и владици широк простор личног одлучивања и опредељивања, велика је разлика. Ту су бивале, бивају најжалост, и вероватно ће бивати злоупотребе, понижавања и дискредитовања и тог принципа сарадње и саме Цркве као божанске, тачније богочовечанске установе.

Под комунистима је Цркви било теже, зато је било и више таквих посрнућа, посртања. Нисам сигуран да и у једној будућој власти која дође, свеједно која, неће бити тога. Зато би добро требало проучавати ту распетост Цркве између служења свом народу, па ако хоћете и својој држави, те синергије или сарадње, симфоније са државом, и с друге стране њеног есхатолошког усмерења према Царству небескоме, за које је Црква свим бићем опредељена и које усмерење никад не сме напустити. Црква је знак Царства небеског на земљи, она је присуство овде и сада, она је предокушај, антиципације тога Царства. Тога се Црква никад не сме одрећи. Зато рађе иде на мучеништво него на издају своје мисије. Али, понављам, Црква је тело и Распетог и Васкрслога Христа Спаситеља.

Да ли је опозиција злоупотребљавала СПЦ?

— То говоре они који се још нису навикли на стварну присутност и потребу опозиције. Видите да сво време комунисти настоје да докажу да је опозиција „манипулисала“ омладином. Молим вас, шта има лошег у томе ако је омладина иступила са позиција опозиције? Нека се одвикну господа, тј. другови комуњаре да само они имају право на животни простор и деловање са подршком државних буџета, полиције и војске. Ако је, рецимо, сва омладина била за опозицију, шта има лошег у томе? Они не могу да се привикну на антикомунистичке демонстрације, на слободне митинге, јер су тоталитаристи. Питају: да ли је опозиција злоупотребљавала знак крста на застави? А шта су они радили, мангупи комунисти, манипулишући свиме и свачим и намећући нам њихове критеријуме и мере?

Рано је говорити о злоупотреби Цркве од стране опозиције. Видећемо када она дође на власт. Ја ни ту немам илузију, јер знам да ће свака власт у принципу гледати да окористи Цркву, покушаће да се наметне. Питање је само да то буде што мање, тј. што праведније, да буде човека достојније. У разговору са једним Србином са Косова, иначе послаником, који је изразио негодовање због опозиционог митинга, одговорио сам му: господине, морате се једном привикнути на опозицију и опозиционо понашање. Нека кажаку и нека држе митинге, нека узнемиравају ову власт, која нас све онеспкојава толике године својим понашањем! Мислим да нам свима треба имати стрпљења, разумевања, ширине, али и предострожности. Видећемо када дође опозиција на власт, шта ће она радити. Није поштено још од сада дискредитовати опозицију.

Славница ЛАЗИЋ

**ОДГОВОР ВУКА ДРАШКОВИЋА
МИЛАНУ БАБИЋУ**

ПРЕЋУТАНА ИСТИНА

**Србија је била, јесте и биће свугде тамо где су
српске јаме, српска губилишта и српски гробови**

Поштовани господине Бабићу!

Из новина сазнајем да Вас је огорчила моја изјава, дата на конференцији за штампу одржаној 19. марта у Београду, када сам одлуку о отцепљењу неколико општина книнског региона од Хрватске назвао „опасним и преурањеним потезом“ и да ме, због тога, сматрате „властољубивим“ човеком и „нелегитимним представником и тумачем воље било ког дела српског народа“.

Намерно или случајно, Ви прећуткујете да сам тада рекао и ово: „Отцепљење САО Крајине од Хрватске апсолутно подржавам у случају да се Хрватска отцепи од Југославије“.

Ја сам, драги господине Бабићу, на тој конференцији за штампу заступао — Програм СПО, написан неколико месеци пре него што је САО Крајина и основана. У том Програму стоји да се на подручју данашње Хрватске мора основати аутономна област Српска Крајина (или Српске Крајине), која ће се, у случају конфедерализације или распада Југославије, отцепити од Хрватске и ући у састав српске државе.

Признајете, Југославија постоји, није се ни конфедерализовала, а Хрватска се још није отцепила. Зато је одлука о отцепљењу — преурањена.

А зашто је опасна? Пре свега због тога што је, у часу када је она донета и објављена, једном још опаснијом одлуком, заправо приватним саопштењем председника Милошевића, Србија била практично отцепљена од Југославије, и то у данашњим границама „од Драгаша до Хоргоша“. Тим непромишљеним саопштењем, председник Србије оставио је био на цедилу Србе у Херцег-Босни, Хрватској, Македонији... Опаснији моменат за отцепљење од Хрватске нисте могли изабрати. Осим тога, објавили сте отцепљење само неколико општина книнске крајине, заборавивши на Кордун, Лику, Барању, делове Славоније.

Ваше оптужбе да сам „властољубив“ и да сам „нелегитимни представник и тумач воље било ког дела српског народа“, не желим да коментаришем.

Подсећам Вас, ипак, драги господине Бабићу, да се Ваш глас није чуо у августу 1986. када сам ја, у отвореном писму загребачком „Вјеснику“, написао и потписао:

„Србија је била, јесте и биће свугде тамо где су српске јаме, српска губилишта и српски гробови.“

Нигде Вас, драги господине Бабићу, није било ни годину дана касније, када сам, на јавној књижевној трибини у Београду, затражио формирање „аутономне области Српске Крајине, којој ће Карловац (или Книн) бити земаљска, а Јасеновац небеска престоница“.

Због оваквих својих ставова био сам проглашен „лудаком и мрачњаком“, пре свега од своје браће Срба. Не, ја не злопамтим, само подсећам.

Ви ме, поврх свега, окривљујете и због тога што сам 9. марта ове године „позвао један део Срба да јуриша на други део Срба“. Тиме сам, кажете, „направио велику штету и српском народу и Републици у којој живим“.

Као човек који схвата, али накондно, Ви ћете ускоро разумети да су 9. марта постављени темељи — јакој Србији. Само демократска Србија може, у миру или у рату, бити снажна и способна да заштити свој народ и све своје земље. Кад год је Србија била једноумна, деспотска, омражена и свету и свом народу, губила је и мир и рат, сви су је черупали.

И још нешто. Желео бих да овај одговор објави „Радио-Книн“. С најбољим жељама, у Београду, 22.03.1991.

Председник СПО Вук Драшковић

САОПШТЕЊЕ ЗА ЈАВНОСТ

Бројни телеграми, писма, телефонски позиви и лични доласци у седиште СПО сведоче да су у Београду и у унутрашњости настављене полицијске присиле, претње и саслушавања учесника демонстрација од 9.03.1991. године. Ови људи су изложени свакодневном малтретирању од стране органа МУП-а Србије. Ствара се психоза угрожености код појединих грађана, посебно чланова и симпатизера СПО-а.

Овакво понашање органа МУП-а Србије је у нескладу са прокламованим грађанским правима и основним начелима слободне и правне државе. Груби насртјаји на слободу личности усмерени су на сузбијање духа демократије који је пробуден мартовским догађајима, и који се не може више ничим, па ни репресијом, зауставити. Огорчени оваквим антидемократским понашањем, уверени смо да оно не води побољшању стања у Србији. СПО упозорава да ће власти сносити одговорност за све последице које могу проистећи из настављених и поновљених мера присиле. Истичемо да је овакво понашање полицијских органа у тесној вези са одлагањем извештаја анкетне комисије у Скупштини Србије. Органи МУП-а Србије то одлагање користе како би кривицу за неред преbacили на недужно грађанство, уместо да кривце траже у својим редовима, како међу онима који су издавали наређења за напад на демонстранте, тако и међу онима који су та наређења послушно извршавали. Овим новим репресивним мерама врховна власт у Србији узалудно покушава да сачува од политичке и кривичне одговорности Радмила Богдановића као пуког извршиоца неприкосновене воље политичког врха Србије.

Обавештавамо све чланове и симпатизере СПО-а али и друге грађане да се у оваквим случајевима ради правне помоћи обрате у Секретаријат СПО — Џорџа Вашингтона бр. 9.

У Београду, 21.03.1991.

**СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА ИНФОРМИСАЊЕ
СПО**

ОПШТИНСКИ ИЗБОРИ СУ НАШИ!

Како су нас у свега неколико сати млади чланови општинског одбора СПО уверили у традиционалну гостољубивост српског народа али, што је неупоредиво важније, и у своју решеност и способност да решавањем нагомиланих комуналних проблема придобију поверење бирача на предстојећим општинским изборима.

Проблеми, који уобичајено прате рад опозиционих странака, проширују се у провинцији за најмање један више: незаинтересованост медија, усредсређених на престоницка збињања. Због тога се и догађа да, у жељи да не изневере очекивања од политичке естраде, новинари нека споредна питања нуде за главна, док она политика која даје свакодневне опипљиве резултате — остаје непозната широј јавности.

Обреновац нипошто није провинцијска општина. Напротив, за Београд је и административно везан. Међутим, као да су тих тридесет километара удаљености од Теразија, учинили Обреновац за многе Београђане „крајем света“.

Шта су новинари „Српске речи“ имали прилике да виде у својој једнодневној посети Обреновцу, другог марта ове године?

На велико изненађење свих нас, политичке активности у Обреновцу одликују се „и бројем и интензитетом“. (Још једна заблуда пала је, на штету главног града Србије, где већина општина с ужег градског подручја још увек пребољева послеизборну апатију). Заслугу за то слободно можемо да припишемо раду општинског одбора СПО за Обреновац. После редовне изборне скупштине, одржане 10. фебруара 1991. године на чело Општинске организације СПО дошао је енергични професор историје **Томислав Јеремић**. Ново руководство потврђује својим саставом да је Српски покрет обнове странка младих људи и, самим тим, странка младих људи и, самим тим, странка будућности. Поред Јеремића, који је четрдесетогодишњак, у најужем руководству нашли су се и секретар Милета Радосављевић (33 године) и благајник Јасмина Костић (22 године). Најстарији члан дванаесточланог општинског одбора има 42 године!

Наше оцене о динамичном обреновачком одбору нису засноване на куртоазном „реда ради“. Њихову смо активност осетили, што би се рекло, на сопственој кожи. Почев од два поподне, када су нас наши предусретљиви домаћини „покупили“ у Београду и одвели у своју варош, па све до расанка у касним вечерњим сатима истог дана.

Према распореду, прво смо се обрели у просторијама одбора, тачније у „малој соби три са три“, у згради некадашњег СИЗ—а за просвету у који су се после укидања СИЗ—ова у републици уселиле три најјаче опозиционе странке у Обреновцу — поред СПО ту су још

и Демократска странка и СНО. Ипак, први утисак о фер односу општинских власти помутило је сазнање да странке још увек немају решење СО о уступању просторија на коришћење, и недостатак телефона, као предуслова за нормалан рад.

Уследило је упознавање са пољопривредним произвођачем Драганом Рафајловићем, чланом општинског одбора са којим СПО најозбиљније рачуна на предстојећим локалним изборима, због необоривог угледа који Рафајловић ужива у Обреновцу. „Немојте да пишете о Драгану, СПС ће то искористити у својој предизборној кампањи као доказ да је и под социјализмом било богатих сељака“ — рече неко, онако, пола у шали. И стварно: кућа које се не би постидела ни нека дедињска вила, комплетна механизација у дворишту, ергела коњских снага паркирана пред кућом...и све то стечено са његових десет прстију. Ипак, најжалије нам је било када смо, због сатнице, морали да се опростимо са раскошном трпезом газда—Драгана.

На састанак месног одбора у Баричу стигли смо пред крај, али је и оно мало што смо чули потврдило зашто се Обреновчани поносе радом ове своје организације. У тренутку када је постало јасно да Месна заједница у Баричу није дорасла нагомиланим проблемима, чланови СПО су преузели ствар у своје руке — организовали су Збор грађана са врло јасним захтевима: поред еколошке катастрофе, којом непрекидно прети, погон „Базне хемије“ познатији као ТДИ и својим лошим финансијским билансом оправдава иницијативу грађана за затварање ове фабрике. Поред тога, Барич још увек нема здравствену станицу, апотеку, пошту, телефонску централу, банку...Грађани су предложили да се нека од ових виталних установа смести у зграду старе школе коју је, опет, неки „мудри“ планер предвидео за рушење.

Одговор надлежних још чекају, али како кажу Баричани, неће дуго. Доста је било чекања за све ове године.

На промоцији „Српске речи“ у обреновачком Дому културе скупило се неколико стотина радозналих посетилаца. Питања је било довољно за готово двочасовну живу дискусију, иако се у ваздуху осећала туробна присутност пакрачке драме, о којој су током дана стизале само црне вести.

Враћајући се за Београд, били смо сагласни у закључку: Србије, (и СПО) да ти је више Обреноваца.

А. Ц.

ЗАБРАНИТИ РАД СПС

Својим деловањем Социјалистичка партија Србије — СПС распирује нетрпељивост међу грађанима Србије као и према грађанима других република. Рад СПС-а заснован је на ширењу мржње, на финансијским злоупотребама, злоупотребама у јавним гласилима, злоупотребама у предузећима, установама, органима власти и сл. Оваквим понашањем, СПС је створио трајну нетрпељивост међу грађанима, посебно путем репресије и путем издања НИП Политика и Радио-телевизије Београд.

Не тако давно, 29. 09. 90., Српски покрет обнове је заказао скуп својих присталица у Косовом Пољу. У циљу онемогућавања овог скупа коме је присуствовало више десетина хиљада грађана Србије, СПС је уз помоћ члана Главног одбора СПС-а Богдана Кеџмана довео више хиљада присталица СПС-а на исто место и у исто време. Циљ СПС-а био је изазивање обрачуна који је избегнут захваљујући прибраности руководства СПО-а.

Након пријављивања одржавања мирних демонстрација на Тргу републике у Београду, 09. 03. 91., преко јавних гласила је преношена претња Богдана Кеџмана да ће довести присталице СПС-а са Косова ради обрачуна са присталицама СПО-а.

„Покрет жена“ је такође, преко јавних гласила, претио доласком на Трг републике ради обрачуна са присталицама СПО-а.

На митингу одржаном на Ушћу, 11. 03. 91. потпредседник Градског одбора СПС-а и министар за индустрију Душан Матковић хушкао је присталице СПС-а, њих око „150.000“, на обрачун са студентима и присталицама Уједињене опозиције на Теразијама.

Прогласом од 14. 03. 91. Главни одбор СПС-а свеје даљу нетрпељивост и мржњу, претећи обрачуном и одмаздом „народа Србије“ против студената и чланова Уједињене опозиције.

Како СПС није у стању да испуни предизборна обећања; „ми смо једина партија која нуди — МИР, БЛАГОСТАЊЕ, ИНТЕНЗИВАН ИНВЕСТИЦИОНИ ЦИКЛУС БЕЗ ОТПУШТАЊА И ИЗВЕСНОСТ“, а власт је освојио на основу злоупотреба и са 1,913,367 гласова или са 27,16% гласова свих грађана Србије, једина могућност задржавања овако освојене, апсолутне власти, је увођење ванредног стања и стварање непријатеља код свих који другачије мисле. Да би се избегли могући sukоби унутар Србије, а и са другим народима и народностима неопходно је да покренете код Врховног суда Србије хитан поступак ради забране рада Социјалистичке партије Србије.

Пун. СПО-а, адв. М. РАДИЋ,

**ПОВОДОМ БАТИНАЊА
ДЕСЕТОГОДИШЊЕ
КРИСТИНЕ НОЛ И
ДЕМАНТИЈА
МИНИСТАРСТВА
УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
СРБИЈЕ**

ИЗЈАВА

Желећи да допринесем изношењу истине на видело, осећам потребу да дам следећу изјаву:

Дана 9. марта 1991. год. око 19.15 часова кренули смо колима из Панчева за Београд. Ја, мој супруг, кум, пријатељица и моја десетогодишња ћерка Кристина, пошли смо у болницу (Инфективна клиника) у којој се налазила супругова сестра.

Супругова сестра Славица Арсић се већ два месеца налазила у послепорођајној коми. Око 19.15 позвала је телефоном супругова мајка и саопштила да се здравствено стање Славице погоршава и да је само питање тренутка када ће умрети. Због тога смо без оклевања похитали у београдску болницу. Нисмо знали да је Таковска улица блокирана испод зграде Телевизије Београд. Када смо стигли у Таковску улицу, вратили су нас назад. У околним улицама било је много милиције и милиционари су нам казивали куда да се крeћемо тако да смо бочним улицама стигли на Трг Маркса и Енгелса и одатле смо имали намеру да преко Теразија стигнемо до болнице. Негде око 20 часова велика група грађана је трчала из правца Маршала Тита ка Теразијама. Увидевши да се не можемо пробити кроз масу људи, паркирали смо свој аутомобил преко пута пицерије на углу. Кроз пар минута наишли су тенкови. Њихова појава преплашила је моју ћеркицу и ми смо са групом грађана ушли у зграду између пицерије и продавнице. У том се појавила група од 7—8 милиционера под шлемовима и наредила да изађемо из зграде. Како је ко излазио на улицу, милиционари су га тукли пендрецима.

Када смо ми пошли напоље милиционери су најпре ударили моју пријатељицу неколико пута, а онда су ударили и мене. На то је моја ћерка почела да вришти, а један од милиционера је разјарено повикао да ућути и ударио је пендреком. Тада су реаговали мој супруг и кум. Кристина је ударена пендреком по глави што је и навело мог супруга и кума да реагују. Ја не могу да се сетим шта су том приликом говорили, али њих су од улаза до кола милиционери ударили палицама и говорили да бежимо одатле. Кад смо стигли до кола приметили смо да се у њих склонили један непознати младић. Ми смо били у шоку због свега што нам се догодило. Чим смо се мало смирили, запитала сам групу милиционера, куда можемо да одемо одатле, али се они нису ни осврнули. После неколико минута наишла су

САОПШТЕЊЕ ЗА ЈАВНОСТ

Након изјаве госпође Љиљане Нол, мајке девојчице Кристине, која је постала жртва ружних манипулација, постало је очигледно да господин Вук Драшковић, председник СПО, као ни други челници странке, нису учинили ниједан ружан гест који им злурадост и поједини органи власти приписују.

Није далеко од помисли да су људи који ових дана узнемиравају малу Кристину повезани са оним људима који су командовали полицијом 9. марта у Београду. Они који су извитоперили и кривотворили изјаву Кристинине баке очигледно не презају да угрозе једно безазлено детињство, као што нису презали да угрозе ни животе многих других недужних грађана на београдским улицама 9. марта.

Сматрамо да политичка борба странака има смисла само уколико служи општем интересу и уколико не насрће на достојанство слободног грађанина. Чим се не бирају средства, ни циљ не може да буде чистан.

Покушај да се пред јавношћу баци сенка на дирљив гест господина Драшковића који је пригрлио девојчицу по чијој је глави ударао пендрек, тај покушај одаје спремност појединих снага да не бирају средства у очувању власти, али открива и немоћ да спрече изношење истине на видело.

Апелујемо на свест свих људи у средствима јавног информисања, па и на свест политичких неистомишљеника, да се окану манипулација и подметања, јер то води само тоталном срозавању политичког морала и спутава разложен политички живот у Србији. Покушај да се створи афера око мале Кристине спада у жалосне епизоде неке угрожене власти чији неразумни поступци не мимоилазе ни децу.

**СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА ИНФОРМАЦИЈЕ
СРПСКОГ ПОКРЕТА ОБНОВЕ**

два милиционера које смо такође питали куда можемо да се уклонимо на шта је један код њих пришао и љубазно нам објаснио којим правцем можемо отићи. Тако смо се и удаљили са места догађаја. И нисмо стигли до болнице.

Желим да истакнем да нико од нас у породици не припада ни једној странци. Ми смо обични грађани који желимо да живимо мирним животом. Осетили смо моралну потребу да кажемо шта се и нама догодило и да то буде делић истине о догађајима 9. марта. То је био и једини разлог да сам се са ћерком Кристином нашао 13. марта на митингу опозиције.

С обзиром да смо у великој жалости због смрти наше младе рођаке Славице Арсић, која је преминула 14. марта 1991. у 15.15 часова молимо све оне који, из свеједно којих разлога ових дана узнемиравају нашу породицу и посебно малу Кристину, да буду човечни и да нас поштеде патњи јер је Кристина болесна од бронхијалне астме.

То што смо доживели 9. марта у Београду већ је довољна патња, и ми не желимо да нам је узнемиравањем и претњама нико продужава. Исто тако нисмо расположени ни спремни да будемо средство у рукама било којих појединаца у чије мотиве не желимо да улазимо. Право да изнесемо своју истину нико нам не сме ускратити али исто тако ми не желимо да се нама манипулише и да нам се прети због просте чињенице што смо казали оно што нам се догодило. Брига о здрављу мале Кристине у овом часу сигурно је првенствена брига њених родитеља, али је исто тако и питање савести овог друштва у коме је десетогодишња девојчица уместо вртића била принуђена да види тенкове.

Напомињемо да због претрпљеног страха мала Кристина не иде већ две недеље у школу.

17. март 1991. Београд

**Кристинина мајка Нол ЉИЉАНА из
Панчева**

По страни нису остали ни бројни Срби расејани по целом свету који су, као и увек до сада, са великом пажњом пратили развој догађаја у отаџбини. Српски покрет обнове као српска национална странка чији је циљ духовно, културно и политичко повезивање свеукупног српског национа, има у својим редовима и велики број наших сународника настањених у земљама Западне Европе, на Америчком континенту и у Аустралији. Чланови СПО у овим земљама будно су пратили активности Странке у земљи, и ни једног јединог тренутка нису остали равнодушни према свему ономе што се „крваве суботе“ дешавало на београдским улицама и трговима.

Тако су Срби који живе у Швајцарској, окупљени у СПО—у, предузели читав низ конкретних акција, због, како у свом саопштењу кажу „гађења достојанства и националног бића српског народа од стране комунистичког терора“. Чланови СПО из Цириха и околине организовали су протестни скуп 16. III 91. пред Конзулатом СФРЈ у том граду, тражећи одговорност изазивача проливања српске крви, који би што пре требали да буду изведени пред суд правде. Протестовало се и против претњи братоубилачким ратом и извођења војске на улице Београда. На крају одржавања протеста затражено је од Конзулата да захтеве Срба из Швајцарске проследи влади Србије уз инсистирање да исти буду објављени у штампи и програмима ТВ и радија.

ОСТАВКА СЛОБОДАНА МИЛОШЕВИЋА!

Реаговао је и СПО за Скандинавију, између осталог, и писмом Народној Скупштини Србије у коме стоји следеће:

„Догађаји који су 9. марта задесили српски народ у Београду потврђују давно изражену сумњу да је данашња владајућа гарнитурa Слободана Милошевића продужетак четрдесет петогодишње комунистичке тираније над српским народом“.

СПО за Скандинавију захтева да се таквој политици прерушених комуниста стане на пут, и пита се: **„Наквa је то демократија и коме она служи када се мора бранити тенковима и милицијским терором“.**

У обраћањима демократским јавностима Шведске, Данске, Француске и САД, те министру иностраних послова Шведске, г. Стену Андерсону, захтевано је да владе тих земаља осуде „срамно поступање београдских властодржаца“ и да „пруже подршку демократском развоју Србије и Југославије“, уз посебну напомену да се од владе Србије захтева да на демократски и миран начин решава све настале проблеме.

СПО за Скандинавију са седиштем у Малмеу затражио је оставку Слободана Милошевића на месту председника Републике. Од српске владе је тражено да укине монопол владајуће странке над свим средствима јавног информисања.

Најактивнији одбор странке у Аустралији, Месни одбор СПО за Нови Јужни Велс са седиштем у Сиднеју, упутио је апел „свим родољубивим и слободољубивим Србима Аустралије“ у коме се каже да је „СПО у Аустралији саосећајући се са својом браћом у отаџбини покренуо неколико акција како би помогао свом, трагедијом погођеном, народу“.

Свим демократским владама света и свим светским форумима за заштиту људских

О реакцијама на београдске догађаје организација СПО у иностранству

ЗЛОЧИНАЧКИ АКТ

Демонстрације Српског покрета обнове и других опозиционих странака, чланница Уједињене опозиције Србије, одржане 9. марта у Београду, које су због бруталне интервенције војске и полиције попримиле трагичан исход, већ данима су предмет реакција и коментара целокупне домаће и светске јавности.

права, упућено је писмо протеста против „диктаторске комунистичке владе у Србији и њеног безумног и злочиначког акта према народу“. СПО најразвијеније и најнасељеније аустралијске савезне државе, истиче да су ова саопштења СПО, Уједињене опозиције Србије и Протестног одбора студената Београдског универзитета превођена на енглески језик и потом достављена поменутиим организацијама.

ШЕШЕЉ ИЗДАЈНИК

После првих вести о спровођењу државног терора над мирним демонстрантима, СПО је иницирао потписивање петиције у читавој Аустралији у којој се изражава осуда српског комунистичког режима. Петиција, чије је потписивање још увек у току, биће упућена Организацији уједињених нација и светској организацији која се стара о правима човека — Амнести интернешенелу.

Илија Бабић, уредник листа „Канадски србобран“ и секретар СПО за САД и Канаду, који тренутно замењује председника Богдана Стањевића, који је недавно доживео можда ни удар, у изјави за „Српску реч“, истиче да су београдске демонстрације коначно доказале свету да Срби нису **большевички народ**, већ да је **большевичка само српска власт**. Тиме је, каже Бабић, избијен адут из руку Хрвата, који су све до познате суботе тврдили да су Срби на слободним и демократским изборима изабрали комунистичку власт.

Показало се, додаје Бабић, и да је такозвана Југословенска народна армија у ствари „титоистичка“ и да нема намеру да брани српски народ, јер се устезала да интервенише у Книну и Пакрацу, али ни једног момента није оклевала да упери цеви својих тенкова против српске младости у Београду.

Удружене српске демократске организације Канаде, међу којима и СПО, упутиле су отворено писмо Слободану Милошевићу, које је достављено и ТВ Београд и издањима „Политикине“ куће, у коме су изразиле **„згражавање над његовом одлуком да употреби силу против сопственог народа“.**

У писму је изражена подршка СПО-у и свим другим демократским странкама, орга-

низацијама и удружењима која су се придружила праведним захтевима за слободно информисање.

„Универзално је осећање осуде употребе силе код српске националне емиграције“, каже Бабић.

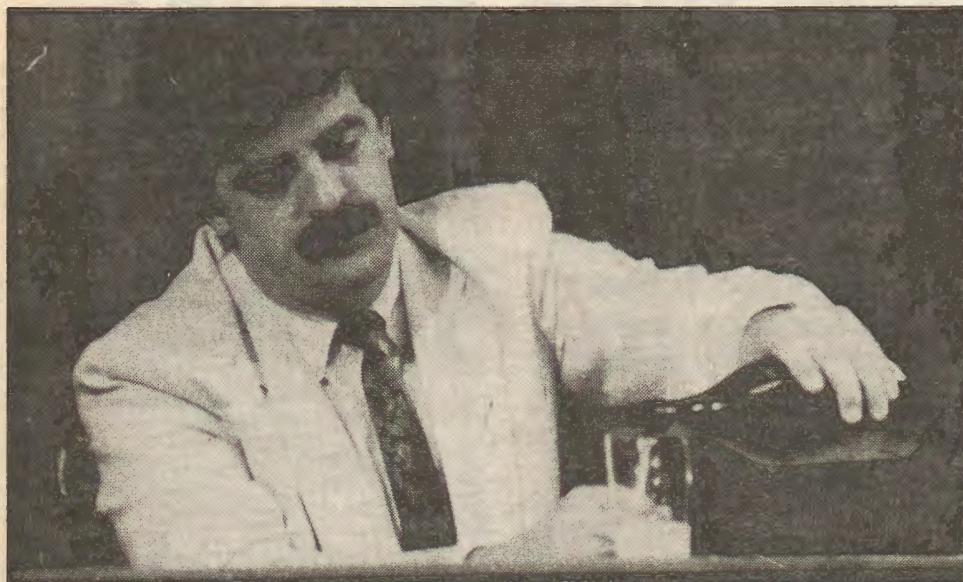
„Ми који познајемо Слободана Милошевића, нешто слично смо и могли очекивати, али све нас је овде непријатно изненадио војвода Војислав Шешељ. Након Шешељевић изјава, један његов бивши присталица рекао је да не постоји такав разлог због кога би се требао подржавати Слободан Милошевић и да не постоји Српство због кога би се требало гинути под петокраком“.

То је само део реаговања организација СПО у дијаспори. Слично су поступили и одбори Странке у Савезној републици Немачкој, Енглеској, Данској, Француској, Аустрији и другим земљама.

Приредно: Александар ЧОТРИЋ

ЦРНА ГОРА ИЗМЕЂУ СВОЈЕ И ТУЂЕ ДИКТАТУРЕ

МОМИР ЈЕ САМО РЕПЕТИТОР

Здрави и слободни Црногорци оградиле су се од црногорске бољшевичке клике, потврђујући још, по ко зна који пут, да су односи између српског и црногорског народа увијек изнад односа актуелних политичких руководства, те да ни једни ни други без жртава не могу да досегну давно заслужену слободу и благодатање.

Елем, свему долази крај, па и таквој власти. Народу постаје јасно од кога му највећа опасност пријети, коме је стало само до власти, а коме до народа и његовог благодатања. Власници народних судбина уловили су се у сопствену мрежу, а посебно младо црногорско антибирокаратско руководство, којим, по ко зна који пут се показује, командује вожд Милошевић. Послије свега, они су пожурили да јавности саопште да подржавају све мјере демонстриране на београдским улицама за одбрану народне воље, односно „демократски изабраног руководства“, називајући демонстрације којима се бране слободe људи „угрожавањем угледа и демократског дигнитета Србије и Југославије“.

ТУЂИ ТЕРОРИСТИ — ПОДОБНИ

Са таквим ставовима нијесу се сагласили Црногорци, онајмање црногорска опозиција која се налази у идентичном положају као и српска, а ни већина оних који се налазе у редовима побједничке партије. Геноцидни поступак власти Србије оштро су осудиле све политичке партије осим Савеза комуниста. Подршку властима дали су експресно борци, савез резервних старјешина, званична црногорска удружења књижевника и новинара, они који су до јуче одушевљено клицали, а то намјеравају и даље, Слободану Милошевићу. Тиме су се на најбољи начин за сва времена легитимисали. До сада су антисрпством проглашавали све оне који су имали примједби на рад Милошевићевског усређитељског тabora. За њих су биле усташе сви они који ни-

јесу мислили Слободановом (Момирова је тек само мањи репетитор) главом. Но, Савез реформских снага, иначе од комуниста јавно третиран као највећи непријатељ српства, са свим својим либералима, независним комунистима, партијама социјалистичком и социјалиста, те Црногорска демократска партија, па Демократска и Народна странка, Демократски савез и Демократска коалиција. Удружење професионалних новинара и независна и опозициона штампа, жестоко су осудили програм српског народа и марионетско понашање Момира и Мила.

Иако је Момир Булатовић свим силама покушавао да на ћутање приволи студенте Титоградског универзитета, у томе није успио. Студенти су се у два наврата окупљали да дају подршку својим колегама. Први пут без руководства које није избивало из Момирових кабинета, а други пут са тим руководством, и својим професорима, енергично су се оградиле од ставова црногорског руководства, осуђујући државно насиље. У каквој се све то атмосфери одиграло најбоље свједочи изјава др Миодрага Перовића, иначе професора Универзитета, који је рекао да је „ово прије свега политички скуп“, а да је овај апел и протест исто као да којим случајем студенти из Хаване подржавају студенте из Тиране — „и једни и други су неслободни“.

Најнепријатније је дјеловало сазнање да три универзитетска наставника који су у црногорском Предсједништву (Булатовић, Вујачић, Пејановић — Ђуришић) ни једном ријечу нијесу осудили репресију. У тренутку када им се учинило да темељи београдске власти неминовно тону, они су покушали да другачијим тумачењем спасавају себе тврдећи да нијесу рекли то што су рекли, него да су само осудили рушилаштво. Такво образложење студенти и професори нијесу прихватили, подсјећајући их да би се све најбоље видјело када би поново објавили текст својег саопштења — подршке Милошевићевом режиму.

Црногорска опозиција тражи од Скупштине Црне Горе да се извини српском и црно-

горском народу због подршке сили и пролијевању крви, коју је емитовало црногорско Предсједништво. То Предсједништво у моралном смислу је потрошило своју изборну побједу, прије свега јер су се власти докопали до бесвијести експлоатишући примјену силе у октобарском догађању народа, а посебно Жуту греду, мада тамо није употријебљена ни палица нити испален један једини метак. Штавише, испоставило се да је Жута греда била несрећни сплет околности, да је употријебљен сузавач на мјесту гдје то разуман човек није смио урадити. Народ се присјетио да у јануару када је срушено бивше црногорско руководство, ниједан милиционар није носио ни оружје, ни палице, а да о употреби војне силе и других борбених средстава и не говоримо. Све то по наређењу оног бившег „ненародног и крволочног руководства“. Та ненародност и крволочност биле су основа за учвршћивање црногорског младог и демократског руководства, али београдски догађаји су отворили очи народу. Схватио је да кривце за економско безнађе могу тражити у том истом руководству и што је најгоре да је то руководство спремно да се немилосрдно обрачуна са својим народом. Како — најбоље показују београдске силе.

Црногорско руководство се суочава са тужном судбином, без обзира што је и заслужују. Они стрепе од промјена у Београду. Не само од рушења Милошевића, што би и за њих био крах, јер остали би без матрице која их је довела и одржава на власти. Већи страх их хвата од промјена у „Политици“ и на ТВ Београд, медијима који у Црној Гори имају снажан уплив, а дају им несребичну подршку од догађања народа наопако. Рушењем уређивачке политике у тим медијима то би се морало одиграти и у „Побједи“ и другим црногорским јавним медијима, који буквално речено простор уступају свакој Милошевићевој попушеној „хавани“, а с тим у вези глорификују и црногорске властодршце уз неуморно проглашавање непријатељем свих оних који покушавају да критикују ту власт. Слободна штампа и истина за њих је смртоносно оруђе, тим прије што би биле докинута све могућности манипулације народом које су сада на сцени.

ПУНЕ ГАЂЕ

Промјене су, међутим, неминовне. Мило Ђукановић је приморан да саопшти да „нема политичких разлога за емитовање програма YUTEL-а“, мада је до јуче другачије говорио. Момир је на брзину организовао разговор са опозицијом иако је до јуче истицао да ће они радити свој посао, а „опозиција може јалово да се буну“. Радници чији је бунт привремено амортизован демагошким потезима црногорског руководства показују све више непослушности. Опозиција поручује да ће кренути са жешћим наступима у Парламенту. Ако то не уроди плодом, користиће средства ванпарламентне борбе. Све у свему тресу се фотеље црногорских властодржаца, чије су очи упрте у Београд и шињел господина Ми-

лошевића.

Централни комитет СК који се састао недавно такође ни једном ријечју није осудио београдски пограм. Бавио се много промјеном имена тврдећи да садашње име не одражава суштину саме партије. Предложили су неколико варијанти будућег имена, али на то им је одговорио један грађанин тврђом „да ако хоћете везу имена и суштине партије онда вам је једини избор да се зовете СПС (Социјалистичка партија Србије)“. До сада ништа није демонтовало слијепу повезаност болшевичких диктатора. Црногорце и Србе дуго ве-

зује заједничка судбина, исти непријатељи, а сада је на дјелу тоталитарна болшевичка власт која показује да је пуцање у народ исто што и гађање глиненних голубова. Но ови народи су се ослобађали свих окупација, па је сигурно да ће и ове. Ушло се у фазу у којој сазријева свијест људи о пуној демократији, о будућности у којој ће расти свака производња осим производња непријатеља, која је до сада Црногорце и Србе оставила без готово и једног пријатеља у свијету. Та заблуда и погубност које је донијела само дају снаге да се коначно изађе из кошмара који на овим про-

сторима траје неколико деценија. Уколико се у томе не успије, не преостаје ништа друго него да већ наредне године тоталитарци Србије и Црне Горе увезу бункере из демократске Албаније, да овај простор прогласе музејем „безумља и терора“. И такав споменик овом свијету треба. Питање је, међутим, да ли смо ми предодређени да будемо експонати у њему? Снага младости с тим се не мири. Актуелни властодршци не могу о томе понудити разумно рјешење. А и како би, када су им гаће већ пуне.

Митар ПЕТРОВИЋ

ЛОВИЋ БЛЕФИРАО, БУЋИН НИЈЕ

ЦРНОГОРАЦ АФРИЧКИХ МАНИРА

Већ се лакше дише — отишао је Ненад БУЋИН. Пресавио табак, написао оставку, а црногорски парламент усвојио. Другачије није ни могло бити, јер никако нијесу могли испунити услове Великог Неше. А Ненад је тражио да му се додијели на располагање читав артиљеријска батерија да спријечи „веома могуће крвопролиће као и незапамћено рушилаштво и деструкцију“.

Ако је вјеровати Ненаду једини разлог његовог одласка је у томе што нико није хтио да га слуша, што људи не мисле као он, што се напада армија и што јој се онемогућава да „заведе“ демократију.

„У међувремену,“ лијело збори Ненад, „десили су се београдски догађаји“, у току којих је, првог дана увече, симболичан дио јединица ЈНА запосјео неке кључне пунктове у граду и битно допринио смиривању и престанку рушилачких демонстрација у Београду. Половина овог састава повучена је у току ноћи, а укупан састав сутрадан око 16 часова. У току целокупне операције није испаљен чак ни један маневарски метак, нити се десио било какав инцидент. Излазак ових јединица у потпуности је постигао једну једину сврху коју је имао: Одвраћање од даљег рушилаштва, укупне деструкције и спречавање могућег крвопролића“.

Тако је говорио Ненад — тихо и ганутљиво, тврдећи да има армија у свијету које **фино упадну у земљу и покопају десетак хиљада људи и нико ништа**. А нас прекоравали због тога што смо ми урадили. Све то гануло је књижевника **Ранка Јововића**, посланика Народне странке, који је рекао: „Невјероватан је, сентименталан, готово љубавни однос Ненада Бућина према Армији. Армији која је изашла да спријечи митинг опозиције у Београду. Тога има само у Африци. Бућин каже да је Армија спријечила рушилачке демонстрације — мада је требао да каже рушилаштво српске полиције и власти. Ствар ће се поразно одразити по болшевички систем...“

А Ненад је стари болшевик. Нико га није хтио саслушати и послушати да се демократски договори одрже под пушчаним цијевима, да се добровољно и демократски отворе врата цвјетању комунизма, да се оружје употреби против оних који неће комунистички систем. Није очекивао да га у томе неће послушати.

У чувеној црногорској „бијелој књизи“, коју је сачинио Ненад Бућин, прекаљени комунистички функционер, тада задужен за идеологију и културу, нашли су

се сви интелектуалци који нијесу љубили Маркса и Енгелса, пјесници који нијесу пјевали о Америци и Енглеској, несуђеним земљама пролетерским. Само због Неше, нова црногорска власт никада није понудила материјал о њој јавности. Чували су Ненада. А порушио је многе црногорске угледнике по редакцијама и институцијама. Била му је потребна још само осредња артиљеријска јединица, па би и дан данас Црном Гором владало бивше руководство. **Ненад је наине био за примјену силе и у чувеном црногорском октобру**. Тражио је да се авет антикомунизма збрише с лица земље. Када је дошло до малог неспоразума са Момиром и Милом, они су ту аргументацију потегли и затражили Ненадову смјену из Председништва Југославије, у које га је народ изабрао референдумом (још један доказ да народ увијек бира своје непријатеље), али дошло је до компромиса. Ненад је постао Слобина и Борина десна рука.

Свијет се смијао његовим честиткама Милошевићу, залапао честитком Момиру Булатовићу на изборној побједи: „Најсрдачније честитам на убједљивој и охрабрујућој побједи Савеза комуниста Црне Горе и Вас лично на јучерашњим изборима. Савјетујем да несуђеним побједницима из редова квази демократа не ускраћује нико право да се љуте и приговарају, а посебно нашим дојучерашњим партијским друговима садашњој господи и губитницима. Посебно жалим што се њихове ситне шићарцијске рачунице нијесу, бар дјеломично оствариле да би се момци мање траумирали“.

А Неша се често траумирао и одушевљавао. Користио је свој положај да саопшти народу како треба васпитавати дјецу. У једном интервјуу отворио је душу и испричао како је поранио, пробудио ћерку студенткињу и наложио јој да добровољно иде на велики митинг на ушћу. „Тамо ти је мјесто. — са младим комунистима“. Када се на последњем квази — митингу СПС за миркофоном појавила она студенткиња „у име“ београдских студената, многи су се упитали је ли то Нешина ћерка. Блажени Ненад сада мијења начин живота. Сагорио је у кризи за комунистичку Југу, демократски централизам, морално-политичку подобност, комунистичку пушку о комунистичко раме... Недостајаће му кафице са Слобом, Бором, Радмилом, Момом, Милом. Побјегао је, како каже Неша, од оних који хоће да растура Југославију, да разоружају Армију, да на кољена баце комунизам“. Ни једног момента му није пало напамет да неко од њега и његове демократије жели побјећи.

М. П.

СРПСКИ КОМУНИСТИ И КАРИЈЕРИСТИ НА ПРИШТИНСКОМ УНИВЕРЗИТЕТУ — У СЛУЖБИ ВЕЛИКОАЛБАНСКЕ ПОЛИТИКЕ (II)

АВИО-РЕКТОРИ ПАДАЈУ УЗЛАЗНО

Судбина књиге професора Вујадина Милановића „Универзитет у Приштини у мрежи великоалбанске стратегије“ показује да се у актуелним српским приликама, све може подредити дневно-политичким интересима, тј. интересима владајућег политичког врха. Књига која својом садржином представља драгоцен прилог осветљавању тамних страна коковске збиље, узапћена је и чамн у магацинима оних који су је издали. Чамн, јер се неким српским моћницима не допада што је проф. Милановић у овој књизи, поред осталог, показао да је албанском сепаратизму здушну помоћ пружно и не мали број Срба и Црногораца на Приштинском универзитету. Они су то најчешће радили из ситних, шићарујских интереса, зарад својих каријера, награда, одлковања, станова, политичких функција, белосветских путовања и сличних мањих или већих привилегија. Чини се, међу њима има и оних на које садашња власт озбиљно рачуна; јер су оваквој власти такви најбољи, па су Милановићева открића, више него незгодна. Редакција „Српске речи“ ће из Милановићеве књиге у неколико наставака објавити одељак: „Српски опортунисти и каријеристи на универзитету — у служби великоалбанске политике“, па нека јавност процени да ли је било разлога да књига чамн у бункеру.

Кад је основан Универзитет у Приштини 1970. године, младом ректору Дервишу Рожаји било је потребно и подобно партијско руководство на Универзитету. Тако је за првог секретара Универзитетског комитета СКЈ постављен млади постдипломац са Свеучилишта у Загребу Куртеш Салиу, а међу најподобнијима, као члан тог УК, нашао се и млади магистар **ПЕТАР СТАНИШИЋ (1933)**, доцент Правног факултета, који се дотад био представио са неколико чланака у приштинском часопису на шиптарском језику Përgarimi и Зборнику свога факултета. Он ће, као и Салиу, остати поуздан ослонац на Универзитету и свим потоњим саставима Општинског и Покрајинског комитета — све до одласка овог рукописа у штампу.

Доказавши се тако и у познатом обрачуна Партије са српским студентима на Правном и Филозофском факултету крајем 1971. године, који су, мирно расправљајући, тражили за себе нека права и због тога већи број доспио и

у затвор и изгнан са Универзитета, **Станишић** је већ у наредној години постао и прва партијска личност — председник Универзитетске конференције СКЈ, а годину дана касније већ је и проректор Универзитета, па и члан Економског савјета Савезног извршног вијећа. По истeku проректорског мандата постаје декан Правног факултета и добија Орден рада са златним вијенцем! (Истина, у међувремену је и докторирао на Правном факултету у Београду).

Дакле, нове више друштвено-политичке положаје је добијао захваљујући пожељном држању на претходним функцијама, а не афирмацијом у правној науци као својој основној дјелатности. Не треба заборавити да је наступао на многим политичким и самоуправљачким скуповима у земљи, и то са економским, социолошким и политичким темама, али га ни један од тих радова, од којих је већина остала у рукопису, није учинила цијењеним изван његовог факултета. Иако је већ 1977. године био изабран и у највише

универзитетско звање, ни до данас није објавио књигу или обимнији рад из своје наставне или неке друге области. Могли бисмо рећи да се никад и није бавио правном науком, па ипак је у вријеме посљедњих политичких ротација **Станишић** стигао на положај председника Уставног суда САП Косова.

БАСТИОН ДО БАСТИОНА

Од провале набреклих политичких збивања у Покрајини 1981. године, припреманих више од једне деценије иза непробојне политичке завјесе, коју су били импрегнирали активни шиптарски и српски политичари у Покрајини својим политичким рефератима и квази-научним саопштењима на многобројним трибинама широм земље, у чему је, дакле, био изузетно активан и **Петар Станишић**, на јавној сцени су се почели диференцирати многи млађи, заведени и обманути, а с њима и неки старији покајници, на једној страни, од оних других најзагриженијих, који су и јавни позив на изјашњавање одбијали са индигнацијом као насиље над њиховим „научним“ или „умјетничким“ дигнитетом. Међу овим другим је остао и овај „неиспровоцирани“ научник, односно политичар **Петар Станишић**. Вјероватно би о њему могли дати много илустративнију слику неке његове колеге из оног другог табора.

Још један наставник српске народности имао је част да му се повјери функција главног партијског руководиоца на Универзитету, за мандат 1983-1985. године, када је Азем Власи био председник Општинског комитета СК Косова. Био је то **МИОДРАГ ЈАБЛАНОВИЋ** са Катедре за биологију. Нико, разумије се, није ни могао очекивати од **Јаблановића** да може и да зна да се бори против великоалбанске стратегије, политике и кадровске консолидације у новим условима, послједног неуспјелог насртаја 1981. године. Да ли је и **Јаблановић** знао или не своје могућности, то и није тако битно као што је важно констатовати да је желио да остави утисак да ради управо онако како то од њега и очекује његова партија. Стицао се утисак да је био више него задовољан „успјесима“ које је остварио. Након годину дана „успјешног“ руковођења, увјерио се да се партијска организација на Универзитету учврстила на принципима лењинизма и самоуправног социјализма, ослободивши се током претходних година, од 1981. до 1983. године, свога баласта и „негативних појава“ у њој — опортунизма, одбранаштва и „неслагања са утврђеном политиком“. Све зло је, по његовом мишљењу, минуло већ са 1981. годином. Партијски редови су већ „очишћени“. С његовим доласком на челу партијске организације на Универзитету кренуло се — **УЗЛАЗНОМ ЛИНИЈОМ**. „Међу студентима већ сазрева сазнање о погубности контрареволуционарних догађаја од 1981. године“ — нема више ни непријатељских парола, памфлета нити каквих других ексцеса. „Све је то резултат офанзивне активности СК на Универзитету, а посебно у Студентском центру у коме је формиран Комитет СК, основано 10 партијских организација са око 700 чланова“... Дакле, Студентски центар постаје отад бастион Партије!

Нисам компетентан да судим о **Јаблановићевом** доприносу његовој науци, али из објављене библиографије видим да се није претргао до титуле редовног професора, крајем 1982. године. У претходних пет година обја-

вио је само два рада сам и још десетак са још тројицом или четворицом колега, али и уџбеник биологије са својим најближим колегом Дервишом Рожајом. Тај његов прилог науци није остао незапажен од покрајинских власти и Савеза комуниста: добио је Новембарску награду Приштине, Децембарску награду Косова и Орден рада са сребрним вијенцем. А пошто је — и као стручњак и као предсједник Акционе конференције СК Универзитета — помогао колеги Рожаји да добије главну државну награду СР Србије 1986. године, и њему је колега Рожаја узвратио истом пажњом одмах слиједеће године, те је на Децембарску усљедила и Седмојулска награда (1987). На Косову се до Седмојулске награде редовно стизало преко Децембарске.

Приједлог за ову награду је сигурно био упућен бар у мају 1987. године. А у другој половини тог мјесеца професор **Јаблановић** се придружио већој групи наставника и других интелектуалаца српске народности са Косова за разговор о косовским проблемима са предсједником председништва СКЈ Миланком Реновицом. Јаблановић је, по свој прилици, имао о свему друкчије мишљење од осталих дискусаната (а говорило је тог дана и ноћи преко 45 косовских интелектуалаца), па је, негде у вечерњим сатима, у сукоб са неким одважнијим дискусантима, демонстративно напустио састанак.

Од тада се сав предао научном раду, ако је судити по томе што се више није појављивао на политичкој сцени изван своје основне

партијске организације. (Али, и преселио се, страдалник, у Београд).

НАУЧНИК КИРИЈАШ

Знатно млађи, али ништа мање полетан комуниста и перспективан српски кадар на Универзитету који је уживао пуно повјерење партијског руководства на Универзитету у Приштини је садашњи професор педагогије **РАДИВОЈЕ КУЛИЋ** (1946), декан Филозофског факултета од 1987. године.

Од избора за асистента (1970) из неких разлога је убрзо стекао повјерење и љубав професора Али Хадрија, па је након годину-двје као самац добио стан, док неке његове колеге који су дошли на факултет много прије њега нису могли остварити такво право ни петнаест година послје њега. Ишао је на дуже и краће боравке по иностранству више пута — од Албаније до Канаде и Калифорније, на једној, и до Москве на другој страни. Постигао је резултате у науци за које су му његове старије колеге (Јашар Реџепагић и Радисав Ничковић) одавали дужна признања.

Докторирао је код својих колега у Приштини 1983. године и неколико мјесеци послје тога изабран за доцента. Строго на вршине унапријеђен је у звање ванредног професора (1988).

Исто тако брзо је ишао „узлазном линијом“ и у политичкој каријери. Од предсједника Одсјека за педагогију, члана Универзитетског комитета СК и члана Општинске конференције СК до предсједника Акционе конфе-

ренције СК Филозофског факултета у мандату 1985-1987. године. На тој функцији нарочито је био кадар од повјерења руководству универзитета и ОК СК Косова. Као илустрацију његове досљедне борбе за спровођење утврђене политике нека послужи и његово чврсто и упорно настојање код истакнутих чланова партије на Филозофском факултету да не иду у Београд на поменути разговор код предсједника Предсједништва СКЈ у мају 1987. године, чим му је био достављен списак оних за које се сазнало да су се пријавили, односно пристали на пут у Београд. Тако је у 23 часа уочи дана поласка звао телефоном професора **Владимира Бована** да га одврати од те намјере, али је **Бован** отказао послушност својем партијском руководиоцу. А знајући шта то значи у животу и раду Партије, професор **Бован** је при крају разговора са Реновицом замолио врховног шефа СКЈ да својим ауторитетом спријечи позивање на одговорност чланова СКЈ по повратку у Приштину. Међутим, та молба је имала само дјелимичан утицај на однос према „непослушним“ члановима СКЈ и малобројним ванпартијцима. Иако никад није био објављен ни агенцијски извјештај о том разговору у Београду, а камоли излагања појединих дискусаната, Универзитетски комитет у Приштини је добио стенограмске биљешке са разговора, па је сачињен списак од двадесеторице „најекстремнијих“ учесника у разговору према којима је требало предузети одговарајуће мјере, а неке и одавити са Универзитета. У току следеће академске године списак је био сведен на седморицу, али је даљи развој ситуације у Покрајини и Југославији те мјере одложио до даљнега.

На другој страни, комунисти кова **Радивоја Кулића** били су адекватно награђени. По истеку партијског мандата, Кулић је изабран за декана Филозофског факултета, а десна рука му је постао продекан **Абдулах Караџдиу** (чији је портрет приказан међу наставницима из фашистичких породица).

Још једна награда **Радивоју Кулићу** спремљена је додјелом новог, трособног стана (85 м²) за проширење. Кулић се, у ствари, давно иселио из свога једнособног стана женом и кћерком јединицом власника двоспратне куће у Приштини, па је више од десет година живио са својом породицом у тој кући, а свој стан издавао под кирију (претежно грчким студентима). „Комисија за доделу стана“, односно Савез комуниста (јер сви су чланови Комисије, сем једног, чланови СКЈ и одговорни прије свега пред својом Партијом), закључила је да је такво разумијевање према декану и продекану **Карџадиу** (којем су такође намијенили исто толики стан, јер му је досадашњи од 74 кв. просто тијесан, а и похабао се) у складу са законом, доказујући своје поштовање слова закона и тиме што су одбили неке друге који упорно двадесет година наваљују да им се додјели стан — јер се зна да имају право на дио стана на „свега“ 400 километара од Приштине.

Поред својих научних обавеза, партијског рада, руковођење високошколском институцијом, овај агилни наставник стиже да се бави и допунским наставним радом на још четири Високошколске институције у Покрајини.

Јавна критика једног наставника упућена **Кулићу** као декану на сједници Вијећа зато што је затражио сагласност тог органа за двомјесечно студијско путовање по САД усред љетног семестра док му још тече декан-

ски мандат, била је енергично одбачена управо од колега друге националности, а сам **Кулић** је свој захтјев поткријепио чињеницом да су то право и шансу користили и други прије њега — Зефир Садику, Али Хадри, Иса Бајчинца, а понеко на другим факултетима и по годину и више дана. Уз другарску подршку несебичних колега, **Кулић** је тако искористио још једну од безброј шанси. Жртвовао је за то вријеме и тако многобројне хонорарне часове.

Ако су неки гријеси настали „под притиском партијске дисциплине“, а други с примамљивом материјалном добити, како тумачити сагласност декана **Кулића** да се формира комисија за оцјену и одбрану докторске дисертације у којој један члан нема ни елементарног знања шиптарског језика (**Борисав Ђукановић**, доцент социологије), а дисертација је писана на шиптарском?

ВИКЕНД РЕКТОР

Цијелим овим освртом на успен и положај **Радивоја Кулића** на Универзитету чиним једну свјесну и не лако опростиву моралну грешку: па зар нису **Кулића** створили оваквим каквав јесте много привилегованији партијски моћници на Универзитету, чији гријеси за многе тешке малверзације у наставно-научној и кадровској политици, узурпацији друштвених станова, путовањима по бијелом свијету у току академске године, често без икаквог знања неког свјетског језика, и још многошта — не би могли стати ни на двоструки број страна, а њихово име се неће ни поменути у овом љетопису?! Моје непознавање мноштва података о судјеловању или самосталном доношењу разних одлука и предузимању разних

Ако су се др **Стојинић** и др **Чолаковић** на крају били замјерили водећим политичким мјера и поступака у супротности са законским и моралним нормама на које су се одлучивали најуглазнији кадрови из редова српске народности крајем шездесетих и током седамдесетих година, посљедица је затворености информација пред „непозванима“ и „неподобнима“ (читај: пред јавношћу општџ), као и бојазни многих колега да јавно кажу оно што знају о тим ранијим „револуционарним“ кадровима, али неправда ипак остаје. Од примјера професора **Стојинића** на Медицинском факултету до **Радивоја Кулића** велика је скала погуњена многобројним случајевима на свим факултетима. Има их још који су послје демонстрација напустили Универзитет и Покрајину па сад негдје другдје изигравају жртву; као и неки борци и професионални политичари. Отад долазе као хонорарни наставници „за помоћ Косову“! Нудећи своје услуге као кадар Универзитета у Београду или друге институције, треба да им држава да нове ордене и двоструко већу материјалну награду него што је имају они наставници који осташе у Приштини да дијеле судбину са осталим народом.

Тако, шта рећи за доктора **Божидара Чолаковића**, доскорашњег ректора Универзитета у Приштини, који је ту дужност обављао преко три године долазећи из Београда у Приштину на 24 или највише 48 сати недјељно, делегирајући своју дужност проректору Мухамету Бицају? Да ли је заиста морао „емигрирати“ па се потом „мучити“ путујући из Београда сваке седмице авионом до Приштине и натраг? Почасни грађанин града Косовске Митровице, члан Извршног вијећа Косова, посланик и делегат од општине до Федерације итд.!

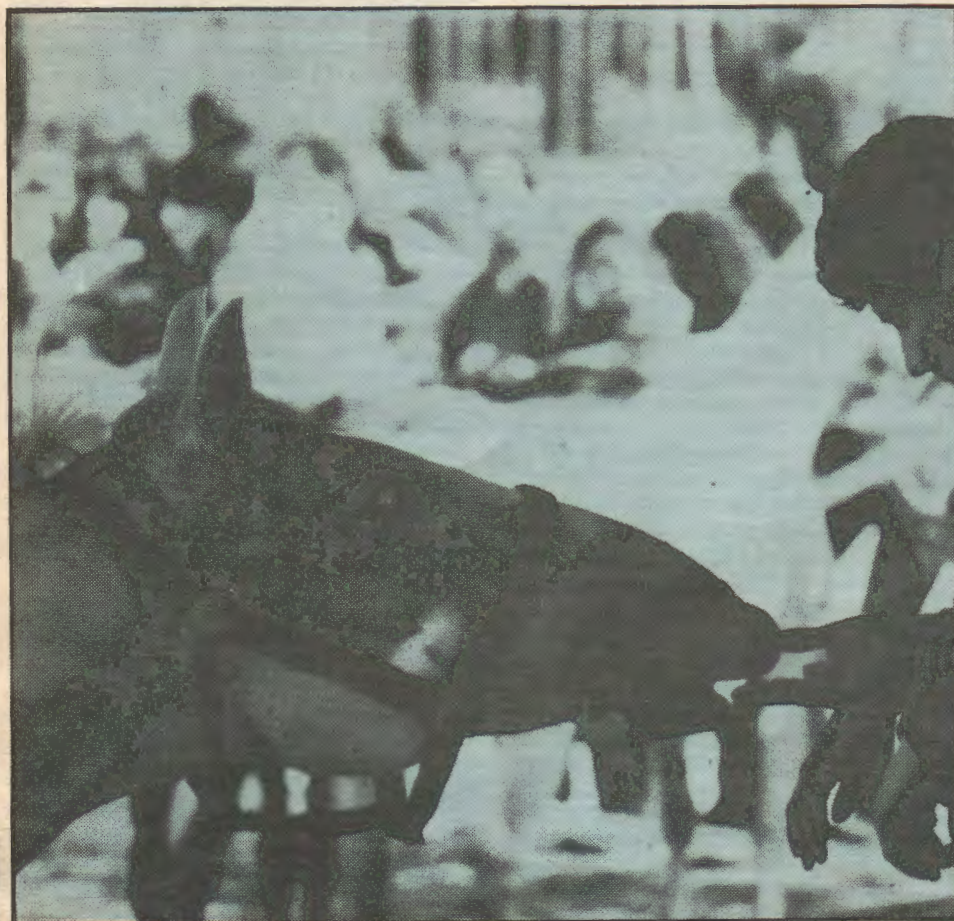
структурама па схватили да морају да се на вријеме повуку, да ли би имали шансу да и даље раде на Универзитету? Шта се десило **Душану Ристићу** кад је одбио да и даље буде послушан члан „пословодног одбора“? Шта се десило и Сефедину Сулејманију из Скопља? Он је апсолутно једини „хонорарни“ ректор у историји универзитета у свијету! Па још, онда с те дужности на положај председника Савезне конференције ССРН. Као косовски кадар! Како, поред ових, или мимо ових, писати о **Радивоју Кулићу**? Али, зашто, онда, писати о Мухамету Бицају, зашто о Хадредину Хоџи, Минуру Душију, или икоме?

Заиста, можда је, онда, цио овај спис у корист властите штете? Признајем да има бар исто толико ирационалног подстицаја колико и рационалног. Али вјероватно у сваком човековом значајнијем дјелу надмећу се те двије његове супротице, како би рекао наш велики Лаза Костић. Ово је борба духовног са материјалним.

Има на Универзитету у Приштини доста и оних који су у младости били ирационални па касније постали рационални. Прво храбри па послје паметни (читај: рационални). Мислим, прије свега, на оне који су се нашли на листи бораца за ослобођење земље. Не знам ни једног од њих који се поново јуначки подметнуо у борби за одбрану ове Покрајине у двадесетогодишњим настојањима непријатеља да је отму. Чак су пристали и на дружење с њима. Сви косовски наставници — борци знали су за ратне и поратне циљеве неких својих колега на Универзитету, али никад нису устали и јавно захтијевали да се такви уклоне из наставе. Није било дозвољено ни у другим европским земљама да фашистички борци, поготово неке окупаторске нације, предају на универзитету земље коју су окупирани или настојали да је окупирају.

ИЗ СВЕТА У ПРИШТИНУ

Навешћу пример са Правног факултета, на који су се, неоспорно, могли примити само морално-политички најподобнији. Какви су све шиптарски кадрови ипак тамо стизали од његовог оснивања па до ових последњих година, већ смо видјели. Када сам у љето 1987. године почео писати ову књигу, обратио сам се с молбом **Драгољубу Морачићу**, вишем предавачу кривичног процесног права, који је тада одлазио у пензију, да утврди које је године његов колега у истом звању Сокољ Добраши отишао у пензију (вјероватно 1983) и да ли му је за пензију признат и ратни стаж. Пошто је **Морачић** носилац „Партизанске споменице 1941“, не би требало да остане равнодушан према том питању. Спремно ми је одговорио да он то не може да истражује, већ ме је упутио на председника Комисије за спречавање иселјавања Срба, извесног **Жику Партића**. **Морачић** ми је љубазно дао његов телефон па сам овог истог дана успио замолити за ту услугу. Он ми је одговорио да се спрема за годишњи одмор и да нема времена (био је почетак јула). Затим сам пронашао једног угледног директора у Приштини (све „провјерени кадар“!) који познаје неке у надлежном Заводу за пензијско осигурање. Мјесец дана сам чекао да ме о томе обавијести, да би ми напослетак рекао да није успио да добије те податке. Морао сам да схватим да ови стари партијци закључују да ја нисам никакав „фактор“ од повјерења да бих имао право на информацију од њих. Нити они имају

од тога неке користи! Тако сам на крају дигао руке од тог истраживања.

Прескачући, дакле, многе борце и споменичаре и старе партијске кадрове који су стварали кадровска језгра на факултетима до 1970. године, па били касније утицајни, — **Божидар Јовановић** и **Жарко Булатовић**, на Правноме, **Вера Ивановић** на Техничком, на пр. — на исти начин су свој „интернационализам“ доказивали и многи млади кадрови из друге и треће генерације, па су уместо успјеха у научном раду правили политичке каријере као вјерни пратиоци носилаца великоалбанске политике на Универзитету. Неки од њих су стигли и до звања редовног професора, а једва да су објавили по два — три краћа чланка (**Милован Марковић** и **Томислав Вишић** на Правног факултету), редовно напредовали брже од уобичајене или законске могућности, бирани на одговорне партијске или управне дужности већ као магистри или предавачи без магистратуре итд.

Многи такви су покушали постдипломске студије у Београду, па Загребу, и не завршивши их доктотирани у Приштини. Такав најизразитији примјер је **РАДИСАВ АНЂЕЛКОВИЋ** на Економском факултету, који је изабран за асистента 1963. године, а послије таквих неуспјешних постдипломских студија докторирао у Приштини 1985. године. Али је, с друге стране, стизао у разне одборе, савезе, форуме и увијек „био на линији СК Косова“. Чим је докторирао, постао је и декан факултета.

Још правовјернији се показао **БОРИС БОКИЋ** (1943) на истом факултету. Његов брз успон у политичкој каријери нема никаквог покрића у научном раду и резултатима. Сада је један од главних руководилаца на Економском факултету и Универзитету, те у највишим покрајинским органима, али га нисмо могли чути ни на једном састанку да се бар посљедњих година супроставља очитим тенденцијама великоалбанског лобија. Уместо тога, уживао је највеће повјерење владајућих структура све до уставних промјена у прољеће 1989. године. Најбољи доказ његовог опредјељења за политику коју је водио Азем Власи било је његово почасно мјесто међу домаћинима приликом дочека многобројне словеначке делегације у септембру 1988. године: према извјештају приштинског Јединства, пријему је присуствовало 13 Шиптара и **Зоран Бокић**.

Значајну помоћ великоалбанској политици у обрачуна са српским кадровима и српским

студентима седамдесетих година пружао је, колико му је могло бити повјерено, и **Мирно Перуновић** (1938), обављајући многе партијске дужности (био је члан Комитета СКЈ виших школа и факултета члан Универзитетског комитета, Општинске конференције СК, Општинског комитета) и тако постао носилац Ордена заслуга за народ са сребрном звијездом (1978), иако је дипломирао у тридесетој, докторирао је у четрдесет осмој, а прије одликовања објавио само један краћи панегрик Закона о удруженом раду у Зборнику свога факултета. Чим је докторирао изабран је у звање ванредног професора, иако је од избора за доцента (на основу магистарског рада) имао само два саопштења на сусретима самоуправљача у Крагујевцу и објавио нерезензирани чланчић у приштинском стручном часопису *Право* (1982).

Подоста је, пак, таквих на Универзитету као што је, на пример, магистар **Предраг Дробњаковић** (1945), предавач на Економском факултету, које су управљачи користили за попуну неког мјеста у националној структури овог или оног форума очекујући да ће тако осигурати несметано спровођење своје политике. Поред важних партијских задужења на својем факултету **Дробњаковићу** је повјерен и двогодишњи мандат продекана за наставу (1983-1985), а раније је био и члан Савјета факултета, док се, на примјер, у свему избјегавао и игнорисао искуса и добар наставник и стручњак др **Милош Симоновић** (1937), иако је члан СКЈ још од ране младости — с њим се очито није могло манипулисати.

НАГРАДА ЗА НАГРАДОМ

На крају овог непотпуног списка српских бораца „за даљу равноправност народа и народности“ од 1966. до 1987. године само још и портрет једног конвертита, који ће вјероватно успјети да нам открије који су најљући бојовници сепаратистичке мреже на Универзитету, који су тако дуго имали повјерење у њега и који су толико много чинили за њега (а могао је већ досад да се искаже).

РАДИВОЈЕ ПОПОВИЋ (Маровац код Медвеђе, 1946. или 1947. — не зна се), коме је у младости била оријентација пољопривреда, а сада је, уз Дервиша Рожају, најпознатији приштински биолог, видно је промијенио своје политичко опредјељење. Ревидирао!

По завршетку више пољопривредне школе у Приштини, наставио је студије биологије

на Природно-математичком факултету у Приштини и дипломирао 1972. године. На факултету је био предсједник студентске организације када је Куртеш Салиу био секретар Универзитетског комитета СКЈ и када се одиграо онај погром са српским студентима 1971. године, а био је члан Покрајинског одбора Савеза студената.

Одмах по завршетку студија изабран је за асистента, а истовремено наставио је и своју политичку каријеру: секретар огранка СК Биологије, члан Универзитетског комитета СКЈ (1974/75), члан политичког актива ЦК СК Приштине итд. Та активност му је онемогућавала да се интензивно бави научним радом, па му је омогућено да пријави докторску дисертацију на свом факултету (1976?) и без магистратуре (што је већ тада био законски услов, сем за научне раднике са већим бројем објављених радова). На предлог његовог професора Дервиша Рожаје, изабран је и за предавача већ почетком 1977. године што се без магистратуре могло само уз велику наклоност формалних и неформалних кадровика. Крајем 1979. године је докторирао, а шест мјесеци касније изабран је за доцента. Одмах је и члан Савета свога факултета, а од 1983. године декан (два мандата узастопно). Током његовог руковођења његови професори Рожаја и Јаблановић добијају Седмојулску награду, а он — Децембарску! Благовремено је уследило унапређење и у звању ванредног професора, а свакако је било на препоруку његовог професора Рожаја.

Млади и амбициозан, **Поповић** је вјероватно сматрао да има право да узме све што му живот пружа, па и да има високо мишљење о себи. У тој средини није сада ни тешко одскати од просјека, јер су се многи способнији одавно почели иселјавати — просјек је знатно опао. Али, поред тога што су се високе награде и одликовања додјеливала само оним српским кадровима који су дуго година вјерно спроводили политику Савеза комуниста Косова, а Децембарску награду није добио сваки млади доктор наука — вјероватно ни сваки десети од четири стотине — **Поповића** су „откуцале“ и неке друге „ситнице“ као човјека одвећ захваћеног комформизмом. Тако, на примјер, међу првима у својој улици у Косову Пољу продао је очеву, односно своју кућу неком шиптарском досељенику у вријеме кад је ишчекивао блиску смрт свога оца, па кад је истекао рок који му је купац оставио за иселјење и тада дошао по своје, отац га је преклињао да му дозволи да умре у својој кући. Купац се смиловао, али је присилио **Поповића** да се исели заједно с мајком већ седам дана након очеве смрти. У исто вријеме продао је у истој улици и његов брат своју кућу другом шиптарском досељенику и оба се преселили у Приштину у друштвене станове. Радивоје је успио да добије стан и за мајку — два двособна стана!

Али од 1987. године, за разлику од неких других његових исписника на Универзитету, почиње да се сврстава међу борце против оне политике у чијим челним редовима је био скоро двадесет година — с тенденцијом да се опет пробије на чело и ових других. Иако декан факултета (када је још само један декан на Универзитету био Србин) **Поповић** се придружује великој групи косовских интелектуалаца за одлазак на разговор са предсједником Предсједништва СКЈ у Београд, па чак и дуго дискутује на састанку. Истина, његова дискусија је била врло уопштена, са садржа-

јем из објављених вијести у текућој штампи, не налазећи ни једног конкретног кривца на Универзитету за укупно тешко стање, а још увијек му је, као и многим другим критичарима тог времена, изгледало непријатељски чин ма чија тврдња да је створена ситуација дјело организованих „социјалистичких снага“, односно самог покрајинског политичког врха: Од 1988. године стекао је повјерење и новог политичког руководства у Србији и добио мандат за састављање нових спискова подобних и неподобних. У ову другу групу ушли су опет неки појединци који нису били спремни да у њему виде свог новог вођу. Неће нас изненадити његова успјешна партијска каријера и под окриљем новог руководства СК Србије.

ПРОВЕРЕН КАДАР

Када је рукопис ове књиге већ био код издавача, Срби широм света су се припремали за одлазак на централну прославу Косовског боја. За предсједника Покрајинског организационог одбора за ову највећу српску свечаност надлежни су именовали потпредсједника Извршног већа САП Косово и доцента Економског факултета доктора **Јована Богићевића**. Он је новинарима изјавио уочи Видовданна сљедеће: „Све је спремно за свечаност. Обезбеђени су неопходни технички, здравствени и други услови и предузете мере које им гарантују да ова манифестација протекне у најбољем реду и потпуно безбедно.“ Била је то, ако што ћемо горко искусити дан касније, највећа и најсрамнија обмана сопственог народа.

Многи Срби који су га непосредно знали нису били особито изненађени. Из одређених разлога нећу се позивати на његове колеге са Универзитета, већ ћу цитирати изјаву једног **Богићевићевог** комшије из родног мјеста коју је дао новинару два мјесеца послје Видовданског јубилеја.

Пишући о једином преосталом Србину у селу Белинцу код Пећи, коме његов сусјед Шиптар Бек Шаља „даје шиптарску бесу“ да ће и његово имање ускоро прикључити своје упрокос његовој узалудној упорности да остане на својој дједовини — новинар наводи изјаву овог Србина да нико од исељених Срба из његовог села није хтио продати кућу и имање онима због којих су и напустили село, а овај посљедњи чак био започео градњу нове куће са својим синовима.

„Започео, али стао. Не, није због новца. Има он и снаге и пара, али га забрињава каже, што је високи косовско-метохијски функционер, потпредсједник Покрајинског извршног већа **Јово Богићевић** (из сусједног села Добри До) продао кућу неком Албанцу, саградио нову у Београду, а стан користи у Приштини“.

И завршава како се то одражава на понашање и осјећање осталих Срба у његовој околини.

Богићевић је иначе један од новопечених косовских економских стручњака, који је на једвине јаде дипломирао на Економском факултету у Скопљу у двадесет деветој години, а докторирао у Приштини у педесет другој и одмах постао и универзитетски наставник и потпредсједник косовске владе! Предаје економску демографију на Универзитету у допуском раду. Важно је бити проверен кадар!

— наставља се —

КОМУНИСТИ СЕ ТУКУ ОКО РАТНОГ ПЛЕНА

ИЛЕГАЛЦИ ИЗМЕЂУ КАМАТЕ И ПРОФИТА

Иако педесет година нису имали статус правног лица, што значи да су владали из подземља, комунисти се грчевито боре да задрже оно што су од народа отели.

Коме ће „дефинитивно“ припасти имовина пропалог Савеза комуниста Југославије? То је питање којим су последњих месеци окупирани припадници и некадашње Партије и новокомпоновани комунисти који делују у Савезу комуниста — Покрет за Југославију.

Битку за правно наслеђе комунистичке имовине прво је започео Одбор за припрему Конгреса демократске и програмске обнове СКЈ-у (који је у расулу), а сада је на том послу нај-

агилнији **Драган Атанасовски**, председник Савеза комуниста — Покрет за Југославију: „Ако смо идејни настављачи најпозитивнијих домета СКЈ-у, онда се сматрамо и његовим правним следбеником — изјавио је он недавно и додао — Одбор за припрему конгреса обнове СКЈ-у није извршио свој задатак. Није формирао партију комунистичке оријентације, што ми јесмо. Дакле, ако смо наставили дело СКЈ, с тим да се веома критички односимо према његовим (не)успесима, онда имамо сва права да будемо његови правни и имовински наследници“. И док се бивши и садашњи комунисти гложу коме ће припасти велико материјално богатство, догле **Фрањо Туђман**, како информације говоре, здушно користи просторије Политичке школе „**Јосип Броз Тито**“ у **Кумровцу** и у њима припрема редарственике за „демократску Хрватску“ и разбијање Југославије. Вредност имовине у **Кумровцу** процењује се на око **тридесет милиона марака**, а остала имовина попут зграде ЦКЈ-у на Новом Београду, просторија комитета по општинама итд. много је већа. Кад се све то зна онда је нормално што се новокомпоновани комунисти боре да наследе поменуто богатство. То је, на први поглед, и логично. Међутим, кад се подробније анализира проблем, мада је незахвално давати прогнозе, у томе ће „тешко успети“.

Зашто?

Једноставно, Савез комуниста Југославије никада није имао статус правног лица. Комунисти су скоро педесет година деловали „илегално“ у „слободној“ Југославији, радили су све на дивље и били, као партија, ван закона. Ширем читатељству је мало познат спор, који већ годинама против Савеза комуниста води **Тихомир Живковић**, правник из Београда (тима такозвана велика штампа није хтела да се бави), а који доказује изнету претпоставку. Када је својеремено тужио Савез комуниста да му врати партијску чланарину „јер га није финансирао да води земљу у провалију“, а у суштини желео да испита његов правни статус, испоставило се да је то једина организација која није регистрована у **Служби унутрашњих послова** нити код било којег привредног суда, што је по законима било обавезно. Ово сазнање добро је дошло, изгледа, само судијама. Рочишта су се претварала у лакрдију, сваки суд се на крају оглашавао као ненадлежан. Исто је било и када је **Живковић** затражио да се под хитно забрани рад тадашњег Савеза комуниста, пошто је деловао као илегална организација. И у том случају судије и инспектори СВП-а огласили су се „ненадлежним“. Следио је захтев за решавање сукоба надлежности, у оптицај је убачен Уставни суд Србије. Настало је ћутање. Недавно се огласио Уставни суд Србије. У нумуштом образложењу он је одбацио предлог и такође се огласио ненадлежним. Била је то још једна потврда да су комунисти вечно били илегалци, а и потврда да за један спор нико није надлежан — чак ни Уставни суд.

Комунисти су, и овог пута, остали јединствени. По поступцима, наравно.

Да ли ће они наследити имовину коју тражи **Драган Атанасовски** и за што су се обратили редовном суду када су увек признавали само „суд Партије“, остаје да се види. Минималне шансе постоје јер су, рецимо, Политичка школа „**Јосип Броз Тито**“ у **Кумровцу**, зграда на Новом Београду и још неки објекти, укњижени на адресу Централног комитета Савеза комуниста Југославије. Друго је питање ко је, како и зашто уводио у земљишне књиге објекте на адресу организације која правно никада није постојала и увек илегално деловала..?

Уосталом, суд ће рећи своје. Вероватно ће се рочишта и у овом спору претварати у лакрдију, као што су лакрдијашки изгледала кад се **Тихомир Живковић** спорио са Савезом комуниста. Тако је кад вам као тужиоцу, суде комунисти... Како било да било, најупутније би било да имовина правно непостојећег Савеза комуниста Југославије припадне Држави и да се прода. Од добијеног новца могли би да се обнове многи црквени и остали културно-историјски споменици које су комунисти ради сопствене идеологије и личног „преузвићенија“ порушили дилем земље. На тај начин би им се пружила могућност да колико-толико окажу своје вандалске грехе.

Драган БИСКУПОВИЋ

ИЗЈАВА

Дана 9. 3. 1991. г. ухапшен сам у Немањиној улици, око 20 сати. Био сам учесник митинга. Негде око 16 сати, када је била највећа гужва, пронашао сам пиштољ на плочнику. Приликом хапшења, односно, у станици милиције Савски Венац, где су ме привели, пронашли су ми пиштољ. Нису ми ни дали да им објасним да сам управо пошао да предам пиштољ, тукли су ме где су стигли. Приликом претреса, нашли су ми налепницу СПО-а на новчанику, побеснели и поново су ме претукли. Касније су ме пребацили у МУП у 29. новембра. Ту сам доживео страховита физичка малтретирања. Смењивали су се по тројица, чупали су ми косу, тукли шакама, пендрецима, а најболнији ударци су били — ногама. Све време сам био везан лисицама и осећао сам се беспомоћно. Глава ми је и данас натечена од удараца, опште здравствено стање нарушено, повремено повраћам и имам слану вртоглавицу са губљењем оријентације. Осећам страшне болове у вратном делу, стомаку и у пределу бубрега. Све вре-

ме док су ме батинали, непрестано су ме по-
вали, као и госп. Вука Драшковића. Та ужас-
на малтретирања су престала око 3 сата изјут-
ра. У току дана су ме, под пресијом, „уверли“
да потпишем изјаву, коју су ми они написали —
како сам коцком ударио милиционера и отео му
пиштољ?

У недељу сам пребачен у ЦЗ, где се је на-
ставило са малтретирањем, додуше, не фи-

зичким. Тамо су ме одвели доктору, који је
констатовао ранице по устима и видне траго-
ве насиља надамном.

Поседујем налаз прим. Тасковића, који
прилажем уз ову изјаву.

У Београду 23. 3. 1991. г.

Миланко Лазовић
Београд

ЛАЗОВИЋ МИЛАНКО

Анамнестички: 9. III 1991. године по-
вреден је за време демонстрација, запра-
во када је био ухапшен и приведен у СУП
у ул. 29. новембар. Онда је тучен палица-
ма по глави и другим деловима тела. Кас-
није је одведен у ЦЗ где је провео три да-
на али није био физички малтретиран. Од
тада има сталне главобоље, врти му се у
глави заноси се при ходу. Од 10. III 91. го-
дине изашле су му ранице око уста те је у
централном затвору прегледан. Налет је и
нервозан, не може да спава има страх да
ће га поново хапсити и тући. Има снове,
како каже од којих се буди у паници и зно-
ју. Надао се да ће главобоље престати али
како не само да не престају већ се и поја-
чавају решио је да дође на преглед. Док
је био тучен па и касније није губио свест.
Неуролошки налаз је уредан. По телу има
модрице које су у снајацији. На глави нема
крвних подлива.

Неуролошки налаз је уредан.

У психичком статусу анксиозност и повре-
мена конфузност када говори о детаљима
што упућује да је у појединим тренуцима
био и помућене свести ма да пацијент из-
јаваљује да није губио свест. Упућен је на
ЕЕГ.

Dg Syndroma anh. depressiva reactiva
Cephalaea post traumatica
Th Aраurin а 5 mgr 3x1
analgetika.

У случају и даљих главобоља ордини-
рати Glucosu 50% 20 cc + В-6 + С vit.
iv

Контрола за две недеље, а дотле болова-
ње. Да се јави дерматовенерологу због
херпеса.

Прим. др Александар Тасковић
спец. неуропсихијатрије
(оригинал у редакцији)

ГЛАС ЦРКВЕ

ВУК ДРАШКОВИЋ

САБРАНА ДЕЛА У СЕДАМ КЊИГА
ПРВИ ПУТ ЋИРИЦОМ

ЗА САМО 700 ДИНАРА БРОШИРАНО ИЗДАЊЕ ТВРДИ ПОВЕЗ 1200 ДИНАРА

1. СУДИЈА	5. РУСКИ КОНЗУЛ
2. НОЖ	6. ОДГОВОРИ
3. МОЛИТВА I	7. КОЕКУДЕ СРБИЈО
4. МОЛИТВА II	

Литература која је послужила као основ
обнови српске духовности. На 1650 страница
пред вама су дела која објашњавају зашто
је Драшковић постао идол српске омладине.

Књиге су штампане на 80-грамском папи-
ру, формата 13 пута 20 цм. Преплатна це-
на: 700 динара; Броширано, тврди повез
1200 динара. По изласку из штампе цена ће
бити неколико пута већа.

Наруџбине не телефон 014/35-115, на
адресу: ГЛАС ЦРКВЕ, Војводе Мишића 28,
14000 Ваљево.

Шаљемо искључиво поузданом, поштарни-
м купца.

НАРУЏБЕНИЦА

Овдa неопозиво наручујем књиге под бро-
јом _____

(навести који повез)

(адреса)

(место)

ПРЕБИЈЕНА СРБИЈА

ЧЕТИРИ ПРОСТРЕЛНЕ РАНЕ

Један од теже повређених демонстраната је и **Александар Момић** из Добановаца.

— Пошао сам деветог марта на демонстрације, јер је у прогласу Српског покрета обнове јасно назначено да су то мирне демонстрације. Већ два месеца нисам члан ниједне политичке странке, раније сам био симпатизер Српског четничког покрета, али сам дошао на Трг слободе да подржим тежњу да се сруши Бастиља, и смене уредника ТВ Београд.

Када сам дошао на Трг Слободе потпуно ми је било јасно да су наши животи у опасности, јер се полиција спрема за крвави обрачун са нама.

После, када смо кренули ка Скупштини Србије, полиција нас је стално нападала, свим средствима, а код ресторана „Лондон“ полицајци су, у борбеном поретку, почели да пуцају у нас из првих редова, без икаквог упозорења. Падали смо као снопље. Био сам близу покојног Бранивоја Милиновића. Унели су ме у кола хитне помоћи заједно са њим и са још једним теже повређеним. Бранивоје је умро у колима, мени се чини да је имао више рана. Крв му је шикљала из рамена, и са више места у глави.

Задобио сам четири прострелне ране у пределу бутина, на обе ноге. У соби су заједно са мном били повређени са демонстрација. Случајни пролазник Обрад Тишма добио је метак у потколеницу. Болничко особље се према нама веома дрско односило. Мислим да су нас презирали, и да су сарађивали са полицијом да у случају ванредног стања „нестанемо“. Нашим родитељима нису дозвољавали да нас посете, то су учинили тек када су схватили да неће увести ванредно стање.

Из болнице сам отпуштен 18. марта. Лекари ми нису дали снимке о повредним местима, а и у отпусној листи нису навели о каквим се повредама ради, нити да је реч о прострелним ранама. Једноставно лекари сарађују са полицијом и желе све да заташкају. Многе демонстранте су тукли и лекари и полицајци у ходнику и собама док су били на лечењу — сведочи нам Александар Момић.

Овог младића из Добановаца пред судом ће заступати тројица адвоката из Српског покрета обнове. Бесплатно, као и све остале који од СПО-а затраже такву помоћ. Истина ће, надамо се, ипак победити.

Почетком априла излази из штампе
ФОТО-МОНОГРАФИЈА

9. МАРТ 1991.

На 100 страна формата 24x34 цм. У најквалитетнијој офсет штампи на фином папиру у тврдом укориченом повезу. Преко 30 југословенских фото-репортера који су пратили трагичне догађаје у Београду 9, 10, 11, 12. и 13. марта са преко двеста педесет фотографија потресно сведоче и остављају документ као спомен и опомену времену садашњем и будућем. Књигу можете обезбедити по повољнијој претплатној цени од 299. динара овом наруџбеницом.

**Наруџбенице шаљите на адресу: К.А.М.Е.Н.К.О
А. факс 6 11253 Сремчица**

Љивим непозниво наручујем — примерака фото-монографије 9. МАРТ 1991.

по цени од 299. динара што укупно износи — динара

Име и презиме: _____

Улица и број: _____

Пош. број и место: _____

СВИМ ЧЛАНОВИМА СРПСКОГ ПОКРЕТА ОБНОВЕ (СПО)

Честитам вам, драги пријатељи, на храбрости, прегалаштву, на свему што сте претрпели и учинили за наш Покрет у прошлој години. Вашом заслугом и жртвом, СПО је израстао у снагу која је, за само неколико месеци, духовно оживела Србију и припремила пут оним жељеним и великим променама које предстоје.

Наш СПО је, упркос свему што је пратило децембарске изборе, по броју посланичких места најјача опозициона странка. Ми смо, драги пријатељи, у 1990. сејали. Жетва је пред нама и ми морамо бити **СПРЕМНИ**.

Приближавају се општински избори. СПО морамо и кадровски, и организационо, и технички да оснажимо. Постајемо модерна странка, којој предстоје тешке политичке битке за будућност Србије.

Хоћемо да успоставимо свестрану и такорећи свакодневну везу чланства СПО са месним и општинским одборима, са нашим посланицима у парламенту, као и са Председништвом СПО у Београду. Припремамо компјутерску обраду података за сваког нашег члана, а до половине фебруара ћемо штампати и нове, много лепше и трајне, чланске карте.

Да бисмо у свему томе успели, потребан је новац, а ми га немамо. Због тога је Председништво СПО одлучило да – уведе чланарину за 1991. годину. Као што знате, за прошлу годину чланарина није наплаћивана.

Драги пријатељи, ја знам да из дана у дан живите све лошије и да је сваки динар драгоцен. Помажући СПО, ви помажете што бржи долазак бољег времена и боље Србије, у којој ћемо живети слободно и много, много боље.

Чланарина је скромна, готово симболична. Износи 150 динара годишње.

Молим вас да, одмах по пријему овог писма и уплатнице уз писмо, подмирите чланарину за целу 1991. годину.

Ако неко жели да, мимо чланарине, уплати и **добровољни прилог**, може то учинити овом истом уплатницом. У Секретаријату СПО чланарина и добровољни прилози биће заведени посебно.

Они којима је чланарина превисока, нека уплате – колико могу. СПО на помоћ државе рачунати не може. Драги пријатељи, ви сте наша држава и наша једина снага.

Помозите да победимо! Братски вас поздрављам. Увек са вама

Председник СПО

Вук Драшковић

**И чланарину и добровољне прилоге уплаћивати
на: 60812-678-91956 СДК БЕОГРАД.**

Чланарину уплатити одмах, за целу 1991. годину.

Девизни број жиро рачуна: 60811-623-378-72701-1248400625 „АГРОБАНКА“ БЕОГРАД.

Сва обавештења на тел. 328-576 и 322-200.

ПРЕБИЈЕНА СРБИЈА

ИЗЈАВА

Дана 9. 3. 1991. г., око 21,40 сати, пролазио сам Кнез Михаиловом улицом где су ме зауставила шесторица милиционера и тражила ми личну карту. Још је нисам ни извадио из џепа, када су по мени почели да пљуште ударци песницама, ногама и пендрецима. Једноставно, нису бирали места, тукли су ме пендреком по глави, по врховима прстију на руци, шутирали ме док сам био на асфалу. Све време су ми држали крпу у устима, док су ме, као последњи злотовори, уништавали ударцима. После претреса (нису нашли ништа, код мене, што би указивало да сам учесник демонстрација) убацили су ме у полицијски комби и одвезли у станицу милиције Н. Београд. У станици ме је само један милиционер тукао и све време псовао и вређао ме је. Сигуран сам да бих га препознао, а по нагласку бих рекао да је из Босне. Једног тренутка, помахнувши, крвнички ми је гурао прсте у очи. Те целе ноћи су ме држали, са неколицином, у једној просторији, а да нас притом нису пустили ни једном у клозет, или пак дали воде и хране.

Сутрадан су ме пребацили у Падинску Скелу, где сам схватио да то и није само заговор, већ кућа манијака, у органима власти, који уништавају и тело и душу човека. Милиционер са именом, или надимком Његош, је болестан човек и свакако би га требало лечити, а по излечењу, свакако му судити. Он је, без икаквог разлога, у два наврата, по 6-7 пута рукама и ногама и пендреком ме тукао, а осмех са лица му се није скидао. Од тих повреда, после лекарског прегледа (налази) још увек имам последице. Вртоглавица је учестала, повраћање је повремено, а главобоља стална.

Мој је утисак, да није било студентских демонстрација → све би нас побацали, онако измрцварене, у Дунав. У Београду 22. 3. 1991.

**ДРАГАН ДУГОЊИЋ, средњошколац
Липолист**

НАПОМЕНА: За све ово што ми се догодило имам следеће сведоке:

- Јукић Радоња (Приштина)
- Памучар Драган (Кладово)
- Милета Ђукић (Београд)
- Зоран Стојић (Н. Београд)
- Филиповић Бранислав (Београд)

УНИВЕРЗИТЕТСКИ КЛИНИЧНИ ЦЕНТАР У БЕОГРАДУ УРГЕНТНИ ЦЕНТАР		Бр. прот. 25315	
СЛУЖБА ХИРУРГИЈА		ЗА МИТИНГА	
ИЗВЕШТАЈ СПЕЦИЈАЛИСТЕ		14.03.91 ср.10.4	
BOVZLA BP BGD		Време прегледа: Датум час	
ПРЕЗИМЕ ОДВЕО ИМЕ И ИМЕ	Болесника Носиоца осигурања	Матични број	2 2 16 2 5 2 7 7 2 6 15
Адреса пребивалишта		Категорија осигурања	.....
Назив и седиште орга низације у којој ради		Вид осигурања — термина	.....
Бр. зад легитим	ОСИС	Шифра дејатности	.....
ДИЈАГНОЗА		Рег. бр.	.....
St. post contusionem par. hemitoracis sin. Contusio reg.fem.bill.		Шифра	
Датум	Анамнеза, дијагностички подаци и терапија		
14.03.1991.	ANAMN ESTICKI: Zali se na bolove u gr.košu,levo.Dobio je udarce od nepoznate osobe 10.03 oko 8,30-9,00. Osoba bolove pri inspirijumu.		
ОБЈЕКТИВНО:	Gr.koš:bez vidljivih petoloških,traumatskih deformiteta; postoji palpatorna bolna osetljivost infraklaviku larno u mamilernaj liniji u visini III rebra. Pulmo: obostrano šujno disanje Cor:skocija srca ritmična,jasni tonovi Trb u h: Ispod ravni gr.koš ,mek,palpatorno bolno neose tljiv.		
rtg l.hemitoraksa i ramenog pojasa.	potom kontrole u hir.ambulantni.		
	rtg: na prikazanim koštanim strukturama ne vide se znaci preloma rebara. dr Petrović За сада нема индикација за hitnu hir.hospitalizaciju Kontrola u slušaju pogoršanja tegoba: Potrebno je da se javi ortopedu na pregled. TH: Analgetika u slušaju bolova. dr Lazarević		
	ORTOPE DU Ortopedski nalas Palpatorna osetljivost u regiji nadkolenice.Modrice-kontuziji na obe nadkolenice.Klinički znakova koštano zglobova bez.		
	Terapij - mirovanje,Heparlan 10t lno,Analol 2xl.Kontrola u nadležnos Doma Zdravlja. Koli pregled UROLOGA		

Вук Драшковић помаже изнемоглој студенткињи

ИЗЈАВА

Нападнути смо и ухапшени, нас двојица у близини железничке станице у времену од 20.30 — 21 сат. Кордон милиције се обрушио на нас крвнички нас ударајући свуда по телу — не бирајући места. Један од милиционара нас је оптужио да смо чланови СПО-а из Врања, после чега смо претрпели још жешће батине. Мене су лисицама везали за један киоск и ко год од милиционара прође поред мене искаљивао је свој бес на мени ударцима пендреком по глави и телу. Касније су нас, са неколицином млађих људи убацили у полицијски комби и пребацили у станицу милиције Палилула, где смо у радној соби престајали на прстима са подигнутим рукама скоро целу ноћ. Притом су нас периодично тукли по пределу бубрега.

Мени су одузели пиштољ, за који имам дозволу, оптуживали ме да сам имао метак у цеви пиштоља — што није тачно.

Сутрадан су нас пребацили у Падинску скелу, где су нас на улазу дочекали милиционери са Његошем и бесомучно тукли. Моје опште здравствено стање је већ било нарушено претходним крвничким ударцима, на улици и станици милиције, тако да сам овде, у Падинској скели, нагло почео да повраћам са осећањем губљења оријентације.

Убацили су нас у павиљон, где се већ налазила повећа група млађих људи. Ту смо једни другима прегледали ударце демократије уз осећај страха — на шта су све спремни ови бојовници демократије у Србији.

Сто њих је пуштено у среду, а нас осморицу су задржали. Четворицу су пустили у четвртак (14. 03. 1991.) а нас периодично пуштали на слободу. Мене су пустили данас 23. 03. 1991.

у Београду, 23. 03. 1991.

Сава ТРАЈКОВИЋ Батинаш: Раде Јовковић

Ко је овај „човек“?

ПРЕБИЈЕНА СРБИЈА

ЛИКОВИ ЗА ПАМЋЕЊЕ

Србија када будеш демократска не заборави ликове ова два човека који су бесомучно тукли, сакатили и хапсили твоју младост. Један од њих је препознат — зове се Раде Јовковић. Други, са шлемом још увек није идентифициран али се надамо да ће нам читаоци у томе помоћи.

О њиховим злоделима 9. и 10. марта сведоче многи очевици и претучени грађани чије су изјаве достављене анкетном одбору Скупштине Србије.

ПРЕБИЈЕНА СРБИЈА БИЈУ КОГА СТИГНУ

Пендрек демократија делује широм Србије. Овако пребијен младић зове се **Вељко Илић**, рођен 5. 6. 1960. године у селу Реткоцеру, у несрећној општини Медвеђа, у несрећној држави Србији, несрећној јер комунистичка полиција педесет година сеје страх и батине, а комунисти шире лажи већ 50. година о својој демократији.

Изјава Вељка Илића: „Нисам запамтио шамар ни од оца. Остао сам мали без оца,

који је млад умро. Свако ко ме зна и познаје чуди се оваквом мом страдању. Страдао сам ни крив ни дужан. Радим најтеже шумске послове да преживим са старом мајком. Према држави издвајам и плаћам идрезано ми, као уосталом и сви грађани, да би ти милиционери сваког првог примили плату која износи више месечних радничких плата. Па за то ли ми њих тако дебело плаћамо“.

Вељко Илић је незапослени радник, пријављен у Београду ради запослења, тога дана 13. 3. 1991. (а то су дани кад су по Медвеђи хапсили, приводили, заустављали) радио је у шуми. Увече је пошао са Радосавом Вуксановићем трактором из шуме да вечера у кафани. Испред кафане зауставила га је патрола милиције, милиционери Тмушић и Пејковић из СМ Медвеђа у Медвеђи и затражила документа. Вељко им је одговорио да има само личну карту и дао им је. Одмах им је вероватно постао сумњив јер је лична карта издата у Београду.

Милиционер Тмушић му је ударио шамар. На питање зашто ме удараш, наредио му је да иде пред СУП и чека. Он је отишао испред СУП-а. Тмушић и Пејковић су дошли за њим и увели Илића у неку просторију а Тмушић га је почео ударати пендрекком по глави. Младић

се оневестио, томе је присуствовао и милиционер Пејковић. Кад се освестио био је мокар од воде јер су га „освећивали“ водом и пендрекком по ногама.

После тога су наредили Радосаву Вуксановићу да га води. Како Вуксановић не зна да вози тај трактор, оставио је претученог Илића на трактор и он отишао у Дом здравља, за Илића је дошла хитна помоћ. Дежурни лекар га је прегледао и рекао да дође сутра. На инсистирање Илића да му да упут за болницу то није урадио. Највероватније да су у међувремену из СУП-а забили, да се не даје упут. Питам лекара где му је лекарска етика? Где му је људска савест?

У СУП-у Медвеђа не постоји ништа записано, дежурни милиционер био је Ђорђевић.

Да ли нас треба чудити? Не. Па они су од рата хиљаде побили а за њихове судбине се не зна. Шта је за њих пребијање једног младића и прелом једне ноге.

Нисам лекар али ако је нога у гипсу до колена а повреде по целом телу отекле са подливима крви, онда је јасно о каквим се повредама ради.

Ја додајем: Слободане Милошевићу узми своје јаничаре и поби овај народ. Часно је јуначки убити. Нечасно је кукавички мучити.

И кад нас побијете истина ће остати.

**Милован РАДЕНКОВИЋ,
Л.К. 19587
Војводе Вука 4
16240 Медвеђа**

ИЗЈАВА

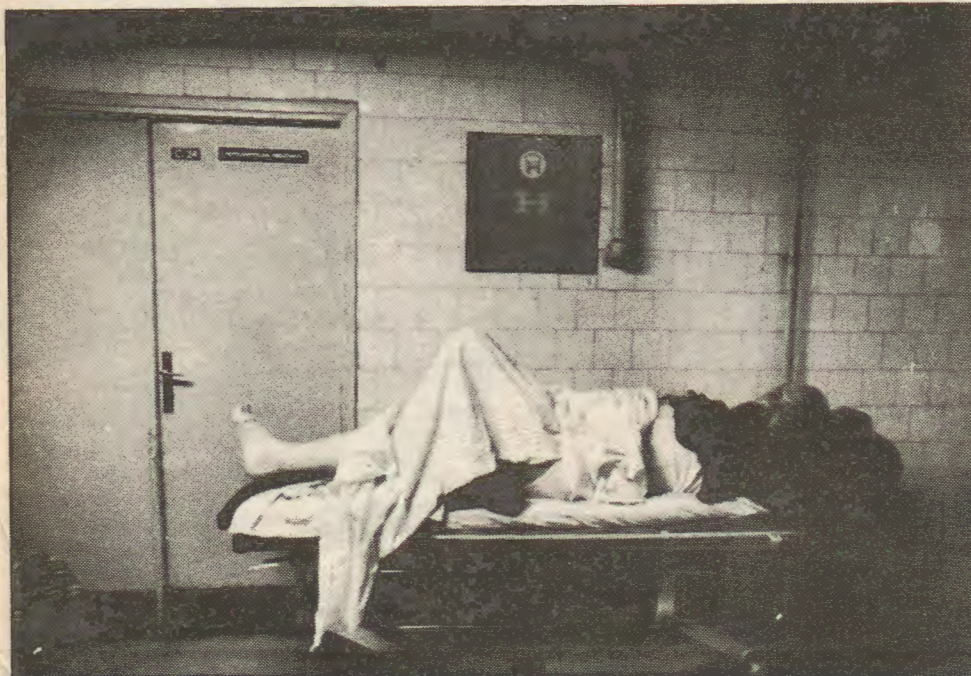
Дана 10. марта 1991. године био сам на службеном задатку снимања последица демонстрација од претходног дана. У 13,30 ч налазио сам се у ресторану „Загреб“ у Кнез Михаиловој улици одакле сам посматрао шта се дешава на улици. У том тренутку у ресторан је ушло двадесетак милиционера. Почели су да легитимишу присутне и без икаквог разлога ухапсили су преко двадесет гостију ресторана, које су при спровођењу у возила милиције претукли. И ја сам био међу ухапшенима и претученима. При легитимисању показао сам им службену легитимацију, али они на то нису обратили пажњу.

Напомињем да сам био у Румунији у времену од 22. децембра 1989. године и да, за време тамошњих крвавих догађаја, ништа слично нисам доживео. По доласку у СУП у ул. 29. новембра према нама је спроведен поступак као према криминалцима односно узети су нам отисци сваког прста посебно и целих шака и фотографисани смо (портрет и цела фигура). Након тога смо саслушавани од стране инспектора СУП-а. Ја сам пуштен након два сата без образложења из ког разлога сам био лишен слободе.

Располажем фотографијама командира милиције који је руководио хапшењем, као и фотографијама другог старешине који нас је тукао при спровођењу до возила милиције. Ове фотографије достављам у прилогу.

Владимир ДОБРИЧИЋ

Владимир Добричић, запослен је у новинској агенцији ТАНЈУГ као уредник фотографије.

КЛУБ „ЛИБЕР“

ПП „БЕКС“, Филипа Кљајића 27, 11000 БЕОГРАД, тел. 011/457-231
Наручите — доставићемо Вам! (За Београд истог дана)

Повољно

Бестселери

Енциклопедије

Савремена литература

Попуст 50%

1. СРПСКЕ ВОЈВОДЕ 1-4 МИШИЋ, ПУТНИК, БОЈОВИЋ, СТЕПАНОВИЋ	1480—740	21. ДОБРА ЗЕМЉО ЛАЖУ — СЕЛИМ НУМИЋ	550—275
2. ГОЛГОТА И ВАСКРС СРБИЈЕ 1—3	1620—810	22. МЕМОАРИ СРПСКОГ ПАТРИЈАРХА ДОЗИЋА	800—400
3. ТАЈНА АЛБАНСКЕ МАФИЈЕ — ДЕЈАН ЛУЧИЋ	600—300	23. ИСПЉУВАК ПУН КРВИ — ЖИКА ПАВЛОВИЋ	220—110
4. ПЛАМЕН ЧЕТНИШТВА — СТАНИСЛАВ КРАКОВ	400—200	24. ГЕОГРАФСКИ АТЛАС	1500—750
5. ЛАЖНОБОРЦИ ТРЧЕ ПОЧАСНИ КРУГ БОШКО СТАНКОВИЋ	120—60	25. КАРАБОРБЕ У ГОВОРУ И У ТВОРУ	200—100
6. РЕЧНИК СРПСКОХРВАТ. КЊИЖЕВНОГ ЈЕЗИКА 1—6	6000—3000		
7. ВЕЛИКИ НАРОДНИ САНОВНИК	350—175		
8. РАТНИ ЦИЉЕВИ СРБИЈЕ 1914 — ЕКМЕЦИЋ	490—245		
9. АДOLF ХИТЛЕР ДАНАС — МАЈН КАМПФ 1—2	480—240		
10. ЕНЦИКЛОПЕДИЈА ПИШТОЉА И РЕВОЛВЕРА	950—475		
11. БИЛИЈАР — РИЗНИЦА ТРИК УДАРАЦА	350—175		
12. БИЛИЈАР — СТАНДАРДНА КЊИГА	300—150		
13. ХАЛИЛ ЏУБРАН 1—4 ПРОРОК — ПРОРОКОВ ВРТ. СУЗА И ОСМЕХ. ИСУС СИН ЧОВЕЧИЈИ И МИРИСНИ ПЛОДОВИ ДУШЕ	480—240		
14. ЛАДЛАМ — РАЈНЕМАНОВА РАЗМЕНА	250—125		
15. ЛАДЛАМ — КРИК ХЕЛИДОНА	400—200		
16. ЛАДЛАМ — ЦАНЦЕЛОРОВ РУКОПИС	450—225		
17. ДЕЈВИД МОРЕЛ — ПЕТА ПРОФЕСИЈА	290—145		
18. НИКОЛАЈ БЕРЂАЈЕВ — НОВО СРЕДЊОВЕКОВЉЕ	250—125		
19. Ђ. ЛАБОВИЋ — ТАЈНЕ МИСИЈЕ МУСТАФЕ ГОЛУБИЋА	300—150		
20. БИБЛИЈА	900—450		

НАРУЏБЕНИЦА БР. 3

Заокружите број књиге коју желите: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25.

Име и презиме: _____

Место: _____

Улица и број: _____

Пошт. број
ПП „БЕКС“ (Клуб „ЛИБЕР“). Ф. Кљајића 27, 11000 БЕОГРАД

БЕОГРАД
Дунавска 13
Тел. 011/620-046
Факс 011/631-530

Трска 20
Тел. 011/444-83-66

СКОПЉЕ
Мито Хаџивасилев 16
Тел. — Факс
091/223-440

производња и промет одеће
специјално прање и бојење

увоз — извоз

тенис клуб ресторан пицерија
прање возила

У основној делатности специјалног прања и бојења, stone wash acid wash, colorama, color flage..., можемо да дорадимо више од 10.000 одевних предмета дневно што представља највећи капацитет ове врсте у Југославији

СКУПШТИНИ СРБИЈЕ За Анкетни одбор БЕОГРАД

Како је Скупштина Србије, на својој седници започетој 11. марта 1991. г. обећала српском народу да ће се борити за истину, па је у том контексту оформила и Анкетни одбор, чији је циљ једино истина о догађајима од 9. марта 1991. г. у жељи да дам бар мали допринос тој истини, дајем следећу

ИЗЈАВУ

Цивил, који га је чувао (тврдим да га је чувао), био је потпуно сед, стар око 60-65 година са веома светлим мантилом утегнут кајишем, и стално је држао руке у џеповима. Сигуран сам да је чувао леш с обзиром на његову слободу да у таквој ситуацији потпуно слободно стоји ту.

Како сам се код леша задржао пар секунди (свако ко застане био је легитимисан и бијен), до тада нисам приметио милиционера с леђа (стајао је код посластичарнице код Лондона), који нам је журно прилазио и викао: „Склањај га одатле!“ Очигледно да се није мени, већ том цивилу обраћао. То ме је уверило да знају и за леш и један за другога. Дакле у спреси. Милиционер (описаћу га због евентуалне потребе) је стар око 40 година, у обичној милицијској униформи, опасан пиштољем, без шлема и неке посебне опреме, а у руци је имао токи-воки. Средње висине, добро ухрањен.

Удаљио сам се журно у правцу Цветног трга. Код књижаре „Нолит“ стајала је повећа група милиционера са шлемовима и незаинтересовано за све околу, посматрала колону тенкова. Немогуће је да и они нису знали да 40 метара од њих лежи леш.

У том моменту се од правца Славије појављује болничко возило, са упаљеним ауто-светлом, прстижући тенкове. Лепо сам ви-

део када је онај милиционер изашао кроз колону тенкова на коловоз и руком показивао комбију где да се паркира. Болничка кола су окренула испред Лондона и паркирала се до леша. Кратко су се задржали, утоварили га и одвезли према Славији. Комби је био цивилни, београдске хитне помоћи.

Код Цветног трга сам погледао на сат: било је 20,20 часова.

Када сам слушао прве званичне извештаје о броју жртава мислио сам да је и овај леш убројан. Тек касније сам схватио да се он ни где не помиње. Због огромне временске разлике у догађајима сматрам да је овај човек, одн. леш, није случајно пређутан. Да ли је умро од природне или насилне смрти требало би да утврди Анкетни одбор.

Истина може бити само једна, макар се гледала и с лева или с десна. Ма какви званични извештаји били, ја сам тај леш видео својим очима и то како сам описао.

Анкетном одбору изјављујем и то да знам у шта се упуштам и коме пишем, па ћу зато копије ове изјаве доставити и двома опозиционим странкама, своје адвокату и пријатељу, као евентуална заштита мог интегритета, у случају да рену репресије.

У Београду,
15.3.1991.г.

Зоран СТАНИСАВЉЕВИЋ
Београд

После завршетка демонстрација око 20 часова, 9. марта 1991. г. пробијао сам се кроз кордоне милиције на раскрсницама Масарикове и Кнеза Милоша, па онда код Лондона. Задње легитимисање уз поскве, вређање и пендречење претрпео сам код продавнице „Борово“ код Лондона.

Следећи кордон — група милиције био је код фонтане пред „Београђанком“. Између „Борова“ и фонтане није било група милиције, већ појединци који су ретко били распоређени по капијама и улазима радњи.

Кретао сам се у правцу Цветног трга од „Борова“. Како су у том моменту пролазиле колоне тенкова претрчао сам улицу од „Алпине“ према „Српској књижевној задрузи“. Тако сам натрчао НА МУШКИ ЛЕШ КОЈИ ЈЕ ЛЕЖАО НА ТРОТОАРУ ПРЕД СКЗ, а поред њега се шеткао постарији човек у цивилу, са рукама у џеповима мантила, мирно посматрајући тенкове, као да га чува. Застао сам кратко код леша, веома изненађен, и упитао цивила: „Шта му је било?“ Овај није ништа одговорио али ме је гледао веома агресивно. Ипак сам за пар секунди застао и загледао леш; био је мушкарац, стар око 30-32 године, осредње развијен, мршав, уског лица, смеђ, са високом челом, краћом косом, веома блед. На себи је имао плитке ципеле, штофане панталоне и браонкаст мантил — откопчан, а око врата шал. Лежао је паралелно са коловозом, на тротоару, главом према Славији, на око 2,5 метра од коловоза. Тачно код Српске књижевне задруге. (Сутрадан сам видео и број зграде — 17).

**ЗА 50. ГОДИШЊИЦУ АПРИЛСКОГ РАТА ОБЈАВЉУЈЕМО КЊИГУ
Божидара Костића**

„ПЛАМЕН НАД БЕОГРАДОМ“

„Младим орловима, пилотима-ловцима Шестог ловачког пука Ваздухопловства војске Краљевине Југославије, који су се 1941. године, као нови Синћелићи, жртвовали за слободу Отаџбине“ — посвета писца књиге, који је командовао овим ловачким пуком.

ПОСЛЕ ТРИНАЕСТ ГОДИНА ЧЕКАЊА НАЈЗАД ДОМАЋЕ ИЗДАЊЕ!

/У НЕМАЧКОЈ ОБЈАВЉЕНО 1978/

„МОТИВ“ 11030 БЕОГРАД, Зрмањска 20, тел. (011) 558-322 Тирлиница, формат 12/20, 152 стране, илустровано, броширано
ЦЕНА 135,00 динара /по комаду/, плус поштарина

НАРУЧУЈЕМ комада књиге

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ .....

АДРЕСА СТАНА .....

КЊИГА КОЈУ ТРЕБА ДА ПРОЧИТА СВАКИ ПАТРИОТА!

„СРПСКА РЕЧ“
деоничарско друштво
БЕОГРАД, Народног фронта 43
тел. 011/642 233

објављује да издаје књигу

ПИСМА ВУКУ

Књига садржи факсимиле и делове бројних писама које је СРПСКИ ПОКРЕТ ОБНОВЕ И ВУК ДРАШКОВИЋ примио после завршених избора.

Писма су потресно сведочанство о реаговању народа у Србији, а нарочито младих, на неочекиване резултате избора.

Цена књиге је 200 динара.

Сав приход од продатих књига припада СРПСКОМ ПОКРЕТУ ОБНОВЕ.

Позивамо чланство СПО и симпатизере да се претплате на ово јединствено издање које је докуменат овог времена. Својом претплатом уједно учествујете у потпору СРПСКОГ ПОКРЕТА ОБНОВЕ.

Књигу можете поручити и поузећем на телефон: 683-952, 642-233 лок. 149, 600-222, лок. 9979, 507-454.

ПОРУЏЕНИЦА

_____ (презиме и име, поручиоца)

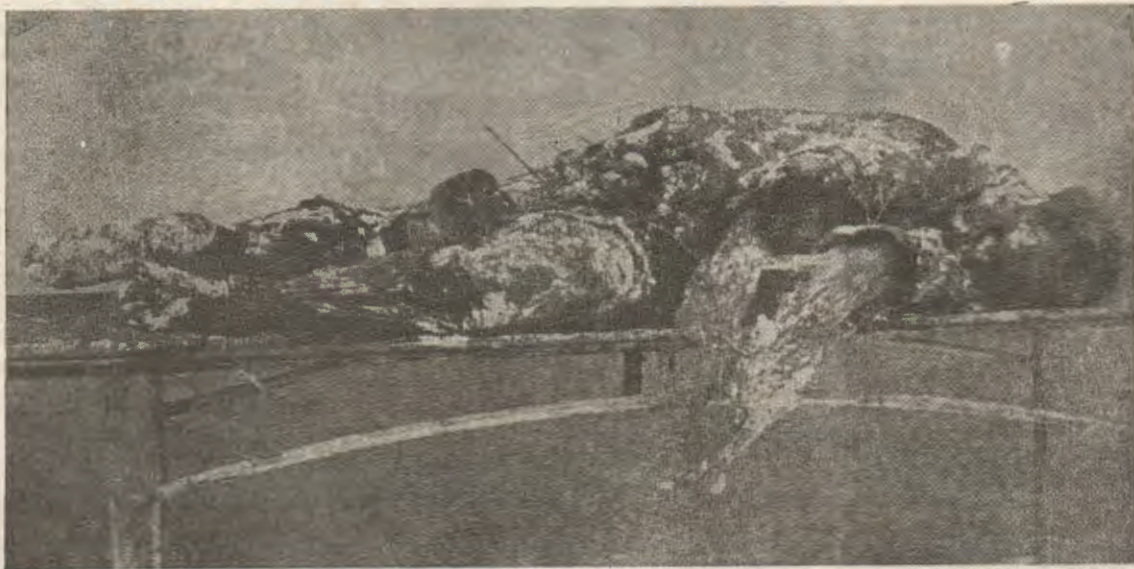
_____ број _____ (број)
(улица)

_____ (пош. број) _____ (назив поште)

Уплату протувредности од динара _____ уплаћен је на жи-
ро рачун број 60801-603-27562 ДД „Српска реч“, Београд

У _____, _____ 1991. Потпис поручиоца,
_____

ПОБЕДНИЦИ НИСУ ЗНАЛИ ЗА МИЛОСТ

Измрцварени леш чиновника Миодрага Николића из Ниша, кога је мучио и убио вођа једне комунистичке банде која је оперисала у околини Пожаревца

Бес победника у Србији није јењавао. Готово да није било куће коју комунисти нису прогласили „издајничком“ и убили неког од чланова породице, а најчешће главу куће. предвођени Јеврејином Хинком Мајером, „велетрговцем“ из Загреба, комунисти су у Стигу чинили такве злочине, какве може измислити само машта зликоваца.

У току ноћи између 4. и 5. септембра комунистичке банде напале су на једну железничку станицу и убили ресторатера на станици и његовог сина. Исте ноћи напали су и тешко ранили у главу **Бранка Васића**.

5. септембар је донео неколико нових жртава. Тога дана седам комуниста упало је у стан истакнутог националног омладинца **Цивоте Стојковића**, правника у Јагодини, изболи су га ножевима, а потом убили из пушке. Комунистичка руља која је била у току ноћи продрла у Раљу и демолирала станицу убила је у зору општинског деловођу **Бранислава Мирковића**, кмета **Бранислава Андрића**, и његовог старог оца **Благоја Андрића**. Овог дана у борби код рипањског тунела тешко је рањен један жандарм. Истога дана комунисти које су предводили учитељ **Мика Жунић** и његов сестрић, несвршени матурант, упали су у Рековцу у апотеку **Душана Кољевића**, везали га, извели на улицу и ту стрељали.

6. септембар убили су комунисти **Милоша Вилића**, земљорадника из Крупаје код Жагубице.

У ноћи између 6. и 7. септембра банда наоружаних комуниста извукла је **Живорада Виторовића**, земљорадника из Беле Реке у срезу златиборском, из куће, одвела га у оближњи поток и ту намрцварила ножевима, а

потом дотукла са неколико метака.

7. септембра, после вишедневног мучења, и пошто су их натерали да сами себи ископају раку, стрељали су комунистички бандити, недалеко од села Витежева, **Милана Голубовића**, **Драгомира Прокића** и **Луку Бршљина**, земљорадника из Марковца. Истога дана комунисти су убили **Светозара Николића**, из Мачковца.

ЗЛОЧИНИ И ПАЉЕВИНЕ

Истога дана два комунистичка атентатора тешко су ранила на улици пред хотелом „Југославија“ у Краљеву жандармеријског капетана **Рајка Терзића** и поручника **Драгослава Милића**.

У ноћи између 7. и 8. септембра напали су комунисти на Андрејевац и ранили пољопривредног референта **Александра Брузића** и среског надничара **Владимира Новицког**. Исте ноћи убијен је **Сима Кандић**, земљорадник из Михајловца.

8. септембра убијен је у борби са комунистима код села Кутлова каплар **Милан Пајић**.

Истога дана банда Јеврејина **Мајера** напала је из моторног чамца на брод „Краљицу Марију“ код Ушћа на Сави. Жандарми су од-

бранили брод, али су комунисти ранили члана посаде **Будимира Петровића** и бродске куварнице **Јулку** и **Зорку Ћирић**. Увече истога дана комунисти су убили 18-годишњег младића **Новицу Живића** у Жабарима, срезу опленичком.

9. септембра убили су комунисти у Бајиној Башти среског начелника **Констанина Константиновића**, а у Прељини стрељали су земљорадника **Радомира Шеварића** и запалили две куће.

Овога пута група наоружаних комуниста продрла је у стан учитељице **Бојане Обренов** у Великој Крушевици, срезу крушевачком. Зато што су чули да она зна да говори немачки мучили су је најсвирепије један сат и онда оставили сву у крви, тешко изранављену.

11. септембра комунисти су у великом броју напали Гучу, ухватили и стрељали среског подначелника **Радоја Хајдуковића**, судију **Николу Скрипског** и земљорадника **Ивана Савића**.

Овог истога дана одведен је од једне комунистичке банде са Уба у село Родољево и ту на зверски начин убијен **Боривоје Богдановић**, полициски писар и резервни поручник.

12. септембра комунисти су убили **Радојцу Ђорговића**, из Јасике, у срезу крушевачком, кога су раније били насилно одвели са собом у шуму, па им је побегао. Истога дана убили су и **Пауна Локића** из Лазнице код Жагубице.

У ноћи између 12. и 13. септембра бандити су убили **Милана Обрадовића**, из Реткоцера, среза јабланичког.

13. септембра убијен је од комуниста код села Звечке **Драган Николић**, виши технички контролор Министарства пошта, телеграфа и телефона.

14. септембра банда од 15 комунистичких разбојника дошла је у Дубоку, срез белички. Продрли су у кућу **Обрена Милошевића**, извукли га са собом, боли ножевима и најзад убили из пушака.

15. септембра комунисти су убили **Љубомира Бранковића**, председника општине села Плујине код Сврљага.

Овога дана у борби са комунистима код села Борича погинуо је жандарм **Љубомир Велиновић**.

СТРАДАЊЕ ДЕЦЕ

Истог дана извршен је и најгнуснији злочин почињен за време целе акције комунистичких бандита. Једна банда црвених разбојника, која је дошла у село Блазнаву код Наталинаца, позвала је сељаке да пођу са њима. Како се нико није хтео да одазове они су повели са собом земљорадника **Живана Недељковића**. Овај се несрећни човек опирао и тражио да га пусте, јер он има жену и двоје деце о којима мора да се стара.

— Да ли много волиш жену и децу? питају су га комунистички разбојници.

— То ми је једино што ми је Бог на свету дао, и због тога их неизмерно волим.

На то су се бандити вратили са Живаном његовој кући и пред његовим очима заклали су му обоје мале деце и жену, а онда убили и њега, како би овим језивим злочиним задала страх сељацима.

16. септембра црвени бандити обасули су пушчаном и митраљеском ватром воз који саобраћа између Прахова и Ниша, и то у близини станице Палилула, и убили возовођу **Милосава Брашића**.

17. септембра комунистички разбојници упали су у Средњеуу у срезу рамском и ухватили **Војислава Стоиловића**, свештеника, велико националисту. Ови зверови су свештеника привезали ногама за један ауто са којим су почели да јуре путем од села до села све док тело мученика није било сво размерскано и изобличено.

Овог истог дана друга комунистичка банда је убила **Љубисава Костића**, на Црњеви, зато што је овај обавестио власти да су одметници порушили један мост на томе путу.

18. септембра комунисти су ухватили у Љубићу жандармериске капларе **Новицу Јовановића** и **Јефимију Иветића**, разоружали их, скинули са њих одело и цокуле и убили их. Овог дана дошли су комунистички бандити у село Претоке у срезу груганском, ухватили су **Драгослава Пантовића**, бившег народног посланика, и његове синовце **Милана** и **Будимира Пантовића**, везали их и одвели и онда их заклали.

19. септембра једна комунистичка тројка увукла се у Рачу и на сред улице убила је револверским мецима **Боривоја Миладиновића** из Сенаца, среза лепеничког, зато што је он јавно осуђивао злочиначку комунистичку акцију.

У ноћи између 19. и 20. септембра банда од 50 комуниста упала је у село Турековац, у срезу лесковачком. Бандити су обили врата на општинској згради, полупали намештај, скинули су са зида слику Витешког Краља Александра, коју су кидали и газили. Спалили су општинску архиву и у ватру бацили Јеванђеље, а крст су савили и изгазили. На вратима општинске зграде исписали су: „Живела Совјетска Русија, живео Стаљин, доле Коста Пећанац“.

20. септембра требао је да се одржи у Свилајнцу вашар. Под претњом смртне казне забранили су комунисти долазак сељацима у варош. Овога дана у подне једна избегличка породица Словенаца, у којој су били: отац, мати, син дечко од 11 година и две ћерке, девојчице једна од 14 а друга од 17 година, пошли су из Свилајнца пешке за Јагодину, јер је железнички саобраћај био прекинут. Чим су ове несретне избеглице изашле из вароши, комунисти који су били у заседи крај пута, отворили су на њих ватру и из пушака обе девојчице смртно ранили. Несрећни родитељи пренели су своју децу у агонији на рукама на траг у варош.

СВЕШТЕНИКОВА СМРТ

Иста ова злочиначка банда ухватила је тога дана по подне у свилајначким виноградима **Животу Стефановића** и стрељала га. Саопштили су му пред погубљење да је осуђен на смрт зато што је мртво тело свештеника **Павла Лукића**, кога су они при једном ранијем упаду у варош убили, одвезао колима у Београд да се тамо сахрани.

Овога истога дана један изасланик комунистички атентатор убио је усред Јагодине руског избеглицу **Викентија Иванова**.

Опет овога дана упала је велика руља наоружаних комунистичких разбојника у Велико Градиште и отпочела је да пустоши по државним надлештвима, палећи архиве и уништавајући сав намештај. Кад су упали у суд и почели да ломе намештај и да кидају акта судија **Биљков** почео је да их моли да не упропашћују државну имовину. Бандити су га најгорим прсовкама напали и убили.

21. септембра једна комунистичка банда напала је на Мало Црниће у срезу пожаревачком и пошто су спалили општинску архиву бандити су одвели старог свештеника **Панту Какојева**, руског избеглицу, са ћерком **Тамаром**. Због злочина који су извршили над његовом ћерком, стари свештеник је од узбуђења и ужаса умро. Иста ова банда одвела је и **Константина Јанићевића**, учитеља из Касидола, и убила га успут.

Нарочито је крвав и препун комунистичких злочина био дан 22. септембар, када су ови злочинци на свим странама земље вршили убиства против родољуба и најбољих сеоских домаћина.

Тако су само у току овога дана комунистички разбојници извршили следећа зверства:

Из Наталинаца су одвели и успут убили управника поште **Божидара Пелина** и лекара **Ника Фертилија** који је својим човекољубљем задужио цео тај крај у коме је сву сиротињу бесплатно лечио.

Из села Жлана, у срезу заглавском, извели су општинског деловођу **Миодрага Антића** и убили га на један километар од последњих сеоских кућа.

Код села Дражиња у срезу груганском убили су из заседе **Станимира Лукића**, старешину општинске страже.

У селу Поповићу, срез космајски ухватили су **Стојана Васића**, довели га пред општину и ту стрељали, испаливши му три метка у леђа. У Рипњу срез врачарски, напали су на кућу **Живка Кузмановића**. Како нису успели да развале врата пуцали су кроз њих и убили Живковог сина **Љубомира Кузмановића** младша од 17 година.

У селу Винарици, срез лесковачки, пуцали су на кафецију **Аксентија Томића** и ранили га на три места.

Код Доњег Милановца напали су из заседе на националистичке четнике и 8 њих убили а 5 ранили.

24. септембра у борби против комунистичких бандита код Сопота погинуо је наредник **Радивоје Кастратовић** а тешко рањен каплар **Душан Јанковић**.

Овога дана комунисти су убили на путу између Пожаревца и Петровца **Душана Ђорђевића**, бившег председника општине рашаначке.

25. септембра у борби са комунистима код Дубоне у срезу груганском, погинули су добровољци **Михаило Стојаковић**, студент теологије, **Душан Крстовић** ученик текстилне средње школе и четник **Тихомир Велашевић**, док је шест добровољаца тешко рањено.

РУЖА УМЕСТО ОРЛА

Истог дана у борби са црвеним бандитима код Свилајнца погинуо је граничарски поднаредник **Урош Цветковић** из Белинца.

Овога дана су још комунисти убили из заседе и четовођу у орашком одреду национа-

НИСАМ УЧЕСНИК УБИСТВА

У листу СРПСКА РЕЧ бр 14 од 4. марта 1991. године, на страни 66, под насловом ЦРВЕНИ ТЕРОР, поред осталог, наведено је да сам ја 1942. године био саучесник погибије Голшчан Живка и Ђуровић Василија, оба из општине Илино Брдо, срез Пљевља.

Ја не поричем да сам био партизан, чак временски и дуже него што су ми то признали дјелиоци „правде“ и корисници разних привилегија и бенефиција за протеклих скоро 50 година.

Ја не поричем да сам, као партизан, учествовао у борбама које су вођене са Њемцима, Италијанима, усташама, Бугарима, четницима и другим, али заиста не знам да ли је неко од мог метка, у тим борбама, рањен или погинуо. Посебних околности у којима се то може знати нијесам имао. Знам и тврдим и то сам спреман у свако доба и свакоме доказати, да ја, у току рата, нијесам никог, од противничке војске, ни прстом дохватио.

Што се тиче навода у Вашем листу, да сам ја, заједно, са Вуковић Видаком и Ђаковић Миливојем саучесник за смрт Голшчан Живка и Ђуровић Василија, то је, на блаже речено, апсолутна неистина. Никаквих заједничких задатака или било каквих заједничких радњи са Вуковић Видаком и Ђаковић Миливојем никада нијесам имао: ни прије рата, ни за вријеме рата, ни после рата. Миливоје Ђаковић је доста старији од мене за оно вријеме, па не знам је ли он и знао моје име, а Вуковић Видака нијесам познавао уопште. После рата ја нијесам ни живио у Црној Гори.

Посебно истичем и уз сваку пуну одговорност тврдим, да ја те људе нијесам никада ни очима видио ни живе ни мртве. О њима и о њиховој смрти чуо сам први пут преко написа у Вашем листу.

Миливоје ЗАРУБИЦА

ЦРВЕНИ ТЕРОР

листичких четника Живојина Павелића из Рабровца, као и Драгомира Радосављевића, земљорадника из Стојника, који је у своје време био убио хајдука Кореју.

У ноћи између 25. и 26. септембра комунисти су убили на путу пред кафаном у селу Чукојевцу, срезу жичком, земљорадника Милоша Радаковића.

27. септембра убијен је на путу Гружа-Пајсијевићи жандарм Ресенко Минић. Бандити су му скинули српског двоглавог орла са шакаче, изгазили га и ставили место њега црвену ружу. Потом су на леш прикачили цедуљу са речима:

„Ово је српски издајца“.

Али ко је овде српски издајца? Да ли онај који је верно вршио своју скромну, а тешку дужност у служби свога народа или они који газе и пљују српског белага Орла и кидају слику Краља Витеза, који продају интересе српског народа његовим највећим непријатељима?

Овог истог дана једна комунистичка тројка сачекала је увече у Приштинској улици у Београду полицијског агента Петра Симића и убила га револверским мецима.

У ноћи између 27. и 28. септембра комунисти су убили у шуми Гложђак Лазара Спасојевића, земљорадника из Рушња у срезу врачарском.

28. септембра, усред дана, убијен је на

Два партизана са „другарицом“ из једне комунистичке банде у ваљевском крају

ПОГУБЉЕНА СЕДМОРНИЦА

После великог мучења, седморице младих људи нашли су смрт у јами дубокој четрдесетак метара, која се налази у Дугом долу, село Блишковице, општина Бијело Поље. Сви су били из Црне Горе, али већином из околине Колашина. Не знам да ли по задатку или по свом избору, ова седморка нашла се на путу преко села Горице, на тремећи Бијело Поље-Пљевља-Пријеполје.

Сазнавши за њихову намеру, припадници партизана брзом акцијом спречили су ову седморицу да наставе пут, па су враћени у Павино Поље и садашње Томашево, ради договора који није постигнут.

Људска савест земљака, пријатеља, кумова, колега, школских другова, комшија, познаника од најраније младости, била је затајила па је донета одлука да се Крговић Петар, Крговић Димитар, Петрушић Милосав, Мишњић Јово, Балтић Никола, Раденовић Блажо, Гашо Јанко, по сваку цену погубе.

Седам младих својих људи бацити живе у јаму, заиста бестијална и страшна одлука и њено извршење, злочин над најтежим злочинима, тежи злочин не може ни бити.

Све се ово дешавало последњих дана 1941. године, познате по јакој хладноћи, великом снегу, тешком животу, а што је најгоре, почетак већих сукоба и убистава међу Србима, да би све ово поговарало свим непријатељима српства па и југословенском Онаису.

Радосављевић ШИЉАК

Кула

улици у Чачку, револверским метком, који му је комунистички атентатор испалио у главу, подначелник Франић.

У ноћи између 28. и 29. септембра комунистичка банда упала је у кућу Милосава Ђорђевића угледног домаћина из села Чепура у срезу параћинском. Комунисти су почели да га муче да би им дао сав новац који има. Секлу су му месо са тела ножем, преломили су му десну руку и када им је после страховитих мука дао 150.000 динара колико је имао, злочинци су га заклали, и његовог сина Живка смртно ранили.

29. септембра погинуо је у Врецу у борби са комунистима каллар граничар Никола Мишић.

Крајем септембра у борбама са бандом злогласног учитеља Жунића — „Баце“ погинуо је поднаредник из подофицирске школе Аца Марић родом из Врњачке Бање, док су бандити код манастира Каленића заробили наредника Ђуру Коњичанина са још два четника и после дугих мучења сву тројицу стрељали.

Последњих дана септембра комунистички зверови, под предвођењем Јеврејина Хинка Мајера, „велетрговца“ из Загребa, ухватили су Веселина Петровића, председника општине Дивци у срезу ваљевском, и уморили су га са најстрашњим мукама. Прво су му секли део по део тела, онда су му тестером отсекли главу.

Ова иста банда Мајерова имала је свој штаб у септембру у селу Дупљаји. Када су владини одреди очистили ово село и тај крај

од комунистичких разбојника нашли су у дворишту те куће 35 гробова у којима су плитко били покопани сељаци из тог краја које је Хинко Мајер са својим џелатима уморио најужаснијом смрћу, најчешће секући им комад по комад тела: Један од судија Мајеровог „преког суда“ имао је обичај да сељаку изведеном пред овај скуп црвених зверова забије две каме, по једну са сваке стране у врат и онда да кроз смењ пита своје остале другове:

— Да ли да га ослободимо?

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ДЕМАНТИ

У вашем листу бр. 15 до 18. III 1991. на 69. страни под поднасловом „Злочин без краја“ наводите:

„1. септембра (1941.) комунисти су убили Владимира Тошића, председника општине бачевићке...“

Ја сам син Владимира Тошића и категорички лобијам да је мој отац убијен од комуниста. Он је убијен од разбојника пљачкаша који су у то доба пљачкали по околини Бољевца. Мој отац је убијен у свом дворишту у селу Бачевићи, а то убиство смо гледали сакривени моја сестра и ја. Молим да у следећем броју, на основу Закона о штампи, објавите мој деманти. Тодор ТОШИЋ, Београд

ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ „ЧИЧА“

1. Звонимир Вучковић: ОД ОТПОРА ДО ГРАЂАНСКОГ РАТА

Ово је други део књиге „Сећања из рата“ у коме Звонимир Вучковић говори о догађајима у којима је учествовао од 1942. до 1944. године, када га је генерал Михаиловић упутно на последњи задатак у Италију. Нека од поглавља су: „Први Равногорски корпус“, „Бугари у Драгачеву“, „Отпор кроз саботажу“, „Војна мисија Сједињених Држава“, „Омладински конгрес“, „Ба“, „Летећа бригада“, „Шумски аеродром“, „Борба за Србију“, „Савезници напуштају Дражу“...
Стране: 230. Тирница. Цена: 180 динара.

2. Звонимир Вучковић: СЕЋАЊА ИЗ РАТА

Књига мемоара Звонимира Вучковића, првоборца покрета генерала Драгољуба Драже Михаиловића, команданта Првог Равногорског корпуса. Ово је први пут да се у Југославији објављује целокупна ратна прича припадника четничке војске. Делови књиге „Сећања из рата“ објављују се у фељтону „Погледа“ под називом „Мемоари једног четника“.
Стране: 230. Тирница. Цена: 180 динара.

Оглашава продају књига са
попустом од 40%

бу-Дражи Михаиловићу, у САД-у су најбољи амерички адвокати, о свом трошку, одржавали паралелно суђење. Необјективни комунистички суд у Југославији није узео у обзир потпуно супротан исход америчког суђења. Међутим, научници Хуверовог института при Станфорд универзитету у Калифорнији, прикупили су документе са америчког суђења, синтетизовали их, и уз критички освет Дејвида Мартина, објавили у овој књизи. У књизи „Случај генерала Драже Михаиловића“ дат је један од необјективних приказа догађаја у другом светском рату у Србији и Југославији, а посебну специфичну тежину има чињеница да су њени аутори страни држављани.

Љој В. Хендерсон, бивши амбасадор Сједињених Држава и помоћник заменика државног секретара: „Дејвид Мартин детаљно описује неуспешну борбу генерал Михаиловића да своју земљу спасе и од нацистичке и од комунистичке превласти“. Ову веома обилно документовану књигу треба сматрати као последњу реч о том предмету и сваки онај који се интересује за савремену историју Европе, треба да је има у својој библиотеци“.
Стране: 500. Тирница. Цена: 280 динара.

Све три књиге су илустроване фотографијама из доба рата.

3. Документи Хуверовог института: РОДОЉУБ ИЛИ ИЗДАЈНИК: СЛУЧАЈ БЕНЕРАЛА ДРАЖЕ МИХАИЛОВИЋА

Док је 1946. године у Југославији одржано инсценирано суђење генералу Драгољубу-

„СРПСКА РЕЧ“, Београд, Народни
фронта 43
тел 011/683-952
оглашава претплату на
књигу

СРБИ У ЗАПАДНИМ КРАЈЕВИМА

аутора
Миодрага
К. Скулића

чије изводе смо донели у скраћеној верзији. Књига садржи детаљне турске пописе мушких глава из 1865. по окупираним и анексијаним за свако место у БиХ-у, и аустријске пописе из 1900. и 1910. по жупама Хрватске, Славоније и Војне Крајине и унутар тога по котарима. Затим детаљне пописе предратне Југославије из 1921. и 1931. и пет послератних пописа. Књига представља укупну рекапитулацију свих досадашњих истраживања и даје више етничких мапа, из којих се јасно може закључити које су историјске, етничке и географске границе СРБИЈЕ.

Цена књиге је у претплати 200,00 динара.
Књига ће у продаји бити 400 динара.
Уплате вршите на жиро рачун број 60801-603-27562 Д-Д. „Српска реч“.

Издавачко предузеће „ЧИЧА“
11000 Београд, Сретана Младеновића 1/5,
Телефон 011/507-454, 425-124

Поручиоци:

- „ОД ОТПОРА ДО ГРАЂАНСКОГ РАТА“, по цени од 180 динара
- „СЕЋАЊА ИЗ РАТА“, по цени од 180 динара
- „РОДОЉУБ ИЛИ ИЗДАЈНИК“, „СЛУЧАЈ БЕНЕРАЛА ДРАЖЕ МИХАИЛОВИЋА“ по цени од 280 динара.

Закружити број књиге која се поручује. Књиге шаљемо поуздано. Плаћање поштом.

ПОРУЧБЕНИ КУПОН

_____ (презиве, име оца, име и занимање)

_____ (број поште и место штампа)

_____ (улица и број)

_____ (својеручни потпис)

НАПОМЕНА: књиге се могу поручити и преко напред датог телефона.

ПРВИ ПУТ ПОСЛЕ РАТА Књига армијског генерала МИЛАНА Ђ. НЕДИЋА

‘СРПСКА ВОЈСКА И СОЛУНСКА ОФАНЗИВА’

„Пробој и солунска офанзива“ су ремек-дело у историји ратне вештине, онакво исто као што су то биле Наполеонове победе против Аустријанаца на фронту у Италији (1796) и против Руси и Аустријанаца (1805)“ Милан Ђ. Недић.

НАРУЧБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем књигу „Српска војска и солунска офанзива“ — Цена књиге 150 динара (плаћање поузећем)

1. Име и презиме

_____

2. Адреса

_____

Наручбенице слати на адресу: Б. З. — 11070 Београд, ул. Народних хероја 44/20 тел. 011/147-674

ПОРУЧБЕНИЦА

Овим неопозиво поручујем књигу СРБИ У ЗАПАДНИМ КРАЈЕВИМА аутора Миодрага К. Скулића по претплатној цени од 400 динара, примерака. Користим попуст од 50% и припадајући износ сам уплатно на жиро рачун Д-Д. „Српска реч“ број 60801-603-27562.

Презиме и име поручиоца _____

Улица и број _____

Пошта _____

Тел. _____

НАСТАВАК СА 7. СТРАНЕ

4. Хулиган? То су њихови, блазирани синови и кћери, који су дрогу и криминал са Дедиња раширили по читавом граду, а и шире. Гризе ме савест што нисам потомак сиромашне радничке револуционарне породице. Шта ћеш?

Ја сам само 24-огодишњак — студент, мезимац честите интелектуалне грађанске породице.

5. Терористе од данас замишљам као МОНСТРУМЕ са масним, дебелим стомацима, који иза „блиндираних“ зидова „својих“ дедињских и вождовачких вила, издају наређења по давно састављеној рецептури очувања „леgitимно демократски изабране власти“. Члан СПО-а нисам — СИМПАТИЗЕР, ЈЕСАМ.

Жалосни Београд. Данас си имао прилику да видиш, у мини-издању, шта ти се спремао да је којом грешком на изборима победила опозиција. Као и данас са Косова би били повучени специјалци и из касарни истерана војска, само што би сценарио био много крвавији. 5, 10, 20, 30 или 50 хиљада (сасвим је свеједно) „хулигана“ је видело рођеним очима, како се и на који начин данас „код коња“ одиграо КРВАВИ ПИР ИЗБЕЗУМЉЕНИХ ВЛАСТОДРЖАЦА.

Па неколицина „случајних пролазника“ од ДАНАС постају гранитно језгро антибољшевичког покрета у Страдији. Просек година старости — 30.

Страдија и сви страдалници света можда никад неће сазнати праву истину (ко? кад? где? зашто је први почео?). Али ми знамо. А и ви наредбодавци то добро знате. Знамо се одавно.

У овој Србији је у последњих пар година одржано безброј митинга. У овом граду престоном, такође. И на митинзима које је организовао СК Србије (почев од оног „милионског“ испред Скупштине, када је Ункович по домовима будио и из кревета истеривао студенте) па до митинга опозиције — учествују исти људи. И на данашњем крвавом митингу учествују опет, ти исти људи. Увек исти људи, којима је доста лажи. На свим досадашњим митинзима, које је Београд доживео, а на којима су учествовали исти људи, као и данас — НИЈЕ, АЛИ БУКВАЛНО НИЈЕ, ЗГАЖЕНА НИ ЈЕДНА ЈЕДИНА ТРАВКА. Данас се то претвара у рушилачке демонстрације.

Зашто? Размисли мало народе Србије — зашто? На правди Бога. Шипак или мало морген.

А вама другови што нећете дозволити сејање хаоса и насиља (на то легитимно право само ви имате) је чинити следеће:

— да све што је млађе од 60 година рацијом са улица покупите и пошаљете на сремску, книнску, косовску или било коју другу клиницу

— да оно што не покупите ПОТАМАНИТЕ на вратима рођених домова, а затим Београд населите новим верним људима. То вам је добро познато из '45. и '46. год.

— оно што претекне дотуците монтираним политичким процесима. Онда сте мирни још пола века.

Редослед поступака уопште није битан ни нама, а ни вама. Суђење Драшковићу (наводно кривично) ће бити једини политички процес у Европи. Није нам први пут.

А то колико сте сигурни у себе и љубав народа, најбоље показују тенкови на град-

Буге наш,

Љубана Вам мисо миск ми пружили
наду да ће моја љубица (10) и
мој Милорад (10) мислићу будућности
Моним се Бугу за Вас.

Анелина Чаркит
из Багдовинаца

ским улицама. Та зар вам није довољно пре-
скупо обезбеђење (гориле, модел: Сента) и
читава СДБ за миран санак. Толико сте леги-
тимни да нисте смели ни да заноћите без тен-
кова на улицама. Плашите се?

Савест вам је мирна? Мора да је морбид-
но живети са толиким страхом и таквом са-
вешћу. Неће вас ни у пакао примити.

У Србији од сутра поново тече „нормалан“
живот. Радници и раднице са југа Србије
(Ниш, Лесковац, Врање — три пута итд.) ће
спонтано да осуђују СПО, Вука, Марковића,
Ванземаљце, Ескиме итд.

Никада неће моћи да осуде:

1. Борислава Михајловића Михиза
(Господине Михизе ХВАЛА ВАМ) и

2. београдску кошава, која је данас упор-
но и саучеснички разносила сузавац, а на тај
начин сачувала бар још неки живот и која и
вечерас опомињуће завија улицама, не до-
пуштајући друговима у туђим постељама ми-
ран сан.

Између дрвета које треба савијати, док не
пукне (о чему је Михиз говорио) и кошава —
постоји ваљда, нека природна спона.

Друже СЛОБО — ПРЕЗИРЕМ ТЕ!

С поштовањем, Ваш читалац

В. Е. Београд

НА КОГА ПУЦА СРБИЈА?

Свих ових година одлазила сам у наш
главни град са истом стрепњом са којом
се улази у бојњи храм, плашећи се да не
погрешим, тиха, бојаљлива као да се плашим
да га не пробудим, али радосна да сваки ње-
гов шум у мени порасте до песме, до живота,
до сећања на ону предивну младост од које
живим као од неке скривене резерве.

Тог кобног дана, тог деветог марта пошла
сам радосна попут каквог девојчурка, устреп-
тале душе не слутећи да све што ми се у ње-
му догодило и све ове године биће срушене
за трен.

И сва она младост која је тог дана корача-

ла београдским тротоарима са песмом на ус-
нама, шумети улицама као лишће на пролет-
њем поветарцу збрата душом у једну једину
латицу — љубав. Били су спремни да им се са
груди живот не отме суровом руком палице,
да бране те своје идеале који одзвањају
плочницима као прапорци каквог нагизданог
ата.

Та њихова младост је иста као некада мо-
ја: заљубљена, са златним крилима у очеки-
вању да јој сване зора слободе, наједном, је
почела да се савија и стење под ударцима па-
лица и куршума, да крвари улицама града.

Корачали су горди и поносни док су им се
маснице крви сливале на кошуље и јакне,
брисали су се окрвављеним рукама, мокри и
прозебли од тона воде којом су их поливали
и кошава која се бесомучно обрушавала,
продирјући им до кости и тако мокре хладила
до тешких последица.

Ужаснута нисам веровала својим очима
да у мом прелепом граду се тако нешто зби-
ва. Мислила сам да сањам, да сам полудела,
да сам улетела у подземне загрљаје страве и
ужаса. Некуда сам ушла ни сама незнајући
где, ошамућена попут изгубљеног детета, ту-
марала сам као лептирица око ноћне светиљ-
ке од кордона милиције до кордона наоружа-
не до зуба са вучјацима подвијена репа који
су скичали на ланцима плашећи се пуцњава,
очито збуњени незнајући у ком су својству ту.

Незнајући шта се ту дешава питала сам
људе у метежу — шта је то? шта се то догађа
кад се слегло пола Србије овде. Нико ми ни-
шта није одговарао, само су викали! бежи
сестро. Чули су се само пуцњи, вриска деце,
јауци, претње, одјек пендрека, пуцање стакла
прозора кафане Инекс кроз које су људи у па-
ници излетали као да су из катапулта избачени
док су им се на главе сручивале тоне стакла.

Области сузавца гутали су недужну масу из
које су се извлачили бледи и полуслепи, на
ивици живота, али непоколебљиви.

Зрчене душе, под кишом чаура које су ми
падале на главу попут града бежала сам у па-
ници да избегнем масакр моје заробљене
младости коју сам себично чувала у насмеја-
ним недрима, да не гледам мрље од крви
ове младости и свежу невину лепоту пролећа
која се још стидљиво крије у облацима суза-
ваца за очување власти.

Од кога се брани Србија? На кога пуца

Србија. Зар опет Србија! Зар Србин не Србин на због другачијег мишљења? Зар се власт чува пендрецима, псима и тенковима, без достојанства поклањати младима зло, која ће и у сну да нас кори а у молитвама њиховим наша имена бити неће.

Тој младости не треба пуцати у леђа када су им срца врела и надахнута мирисима идеала, када су им лица озарена и до најскривенијих кута душе таласа их слобода.

То није руља како наша власт каже, то је цела младост Србије, нежна плима чажње и наде за боље данас и сутра.

Зар по цену наше деце да се задржи један режим који нам је нанео толико зла, како у духовном тако и материјалном смислу, пунио нам главе а празнио стомаке и тако испраних мозгова нисмо ни свесни беде, јада и понижења, па му још увек по неко кличе.

Зар да задржимо режим у коме нема слободе ни демократије, режим пендрека и топова, гладног и осиромашеног народа, док наши политичари углађени и дотерани, са пуним цеповима пара по цео дан се преганају, задрти и тврдоглави, утркујући се на седницама ко ће да изрекне веће глупости и лажни: како Србија цвета, како је у замаху највећег просперитета, мира и слободе и још траже да им народ верује.

Зар наши политичари не сагледавају нашу беду и срамоту да нам је цео свет окренуо леђа, да је нашу поносну омладину стид што још увек живи у режиму па ма какав он био, а имамо омладину која је најбоља на свету.

**Драгица МАРКОВИЋ
Крагујевац**

ЈЕДИНО ВАМА ВЕРУЈЕМО

Обраћамо се Вама, јер смо сигурни да новине као „Политика“, „Новости“ итд. не би објавили ово писмо, пошто су то листови који пишу како им СПС диктира. А где је ту демократија? Пишем Вам поводом јучерашњих демонстрација. Лаж је што се стално истиче да су та деца — „заведена деца“. Прво, ту има и деце између осталих, али нити ја, нити мој муж се не можемо назвати „заведеном децом“ јер ја имам 33 а мој муж 38 година, а и ми смо родитељи детета од 6 година. Било је тамо људи од 15 до 60 година, што се не може назвати „заведеном омладином“.

Лаж је да је Вук Драшковић, наш вођа, позвао на разбијање и проливање крви. Он је све време молио за мир и стрпљење, али нико, па чак ни он, није могао спречити разбешњеле људе, огорчене, преварене и варане од рођења. Ко се усудио да пошаље милицију на Србе у Србији? Ко се усудио да пошаље Војску на људе у Србији — Београду? Зашто та Војска није тамо где јој је место? У Хрватској!??? Зашто се хапси Вук Драшковић, а не Шпегел и Бољковац за које већ постоје решења за притвор а за Шпегела је чак подигнута и оптужница? Плаше се Хрвата а своје убијају. Срамота коју ће цели свет осудити! Није за цабе у Бриселу бачено камење на Југословенску амбасаду.

Ово је тек почетак, а оно што је јуче било и што ће тек бити, може се захвалити нашој Влади и Председништву, а поготову председ-

Од изласка првог броја „Српске речи“ до данас Редакција је примила велики број писама од својих читалаца. У овом моменту, без претеривања можемо рећи, то је права лавина. То доживљавамо и као велико признање за рад који смо уложили у ових петнаестак бројева, али и као огромну обавезу да из броја у број будемо бољи, садржајнији, актуелнији.

Писма нам стижу, готово из свих крајева земље. Људи изnose своје ставове и погледе о појединим друштвеним проблемима, критикују, предлажу, жале се, траже помоћ. Бројнија су она с похвалама уређивачкој политици листа, али, има их и критичким замеркама. С подједнаком пажњом се односимо према свима. Трудимо се да што више изађемо у сусрет нашим читаоцима — ауторима писама. Нажалост, простор је ипак ограничен, па сви не могу на странице „Српске речи“. Одбир вршимо према теми, значају проблема који се писмом покреће, према садржини предлога, иницијативе и слично.

Захваљујемо се свима који нам пишу. Сва су нам писма добродошла. Она су нам драгоцен путоказ куда и како даље, шта изменити, шта побољшати.

И даље ћемо се трудити да објављујемо што више ваших писама. Колико? То зависи и од вас. Пишите језгровито, кратко, с предлозима. Пишите читко. И кад не објавимо ваше писмо, знајте да нам је од користи. Ми смо на почетку. Зато, пиштите.

Редакција

нику Србије Милошевићу. Да ли су се запитали зашто је све ломљено на шта се наишло? Ја ћу Вам рећи: „Зато што ти људи, више то све не прихватају нити осећају као своју имовину (радње стакла, аутобус итд.) као што ни Београд више не осећају као свој град. А зашто тенкови не иду тамо где треба — у Хрватску? Зато што су Милошевић и његова клика, продали Србију већ одавно, као што су намештеним изборима и дошли на власт. Њих кривимо за све ово што се јуче десило. Јер људи неће више лажне вести које даје директор ТВ, Митевић, хоће истину јер сматрају да је то демократија.“

И нису јуче демонстранти викали „Слободане — Садаме“ цабе, јер обојица исто раде и убијају своје људе. Верујте да онолико колико нас је изашло на улице јуче, исто толико старијих истомишљеника од 50 до 60 година је било у кућама јер су ипак стари да би трпели милицијске пендреке. А ту исту милицију нико од демонстраната нападао није, већ су они нападали нас. У моменту када је Вук Драшковић изашо из зграде Скупштине Србије и пошао на Немањиној у зграду Владе Србије, а ми сви за њим, кордонни специјалне милиције су се већ формирали. Мени и мужу је већ тада пало на памет да се спрема нека гадна подвала. У згради Владе није се задржао ни пет минута, док је његов заменик стајао напољу и преко мегафона понављао (цитирам од речи до речи): „Чули сте шта вам је Вук рекао. Не разбијајте, не лупајте. Певајте песме које хоћете, то вам нико не брани.“ То су и тада и све време биле Вукове речи и молбе. Међутим, као што рекох, ни пет мину-

СРПСКА РЕЧ, број 16, 1. АПРИЛ

ПИСМА

та није прошло, Вук је изашо и видевиши да је преварен, потрчао поново у зграду Скупштине Србије.

Е ту је подвала. Како је он са пратњом прошао тако је кордон из бочне, Масарикове улице излетео, препречио нам пут и раздвојио нас од Вука. И тада су без икаквог разлога, са извађеним пендрецима полетели на нас, називајући нас „фукарама“ и најпогрднијим речима. Ја, мој муж и један дечкић од 15 година, кога су у тој јурњави раздвојили од оца, улетели смо у први улаз. Ту је улетео и један полицајац и замахнуо палицом. Да би заштитио мене, мој муж је подметнуо своја леђа. Потрчали смо до трећег спрата и позвонили на прва врата, не размишљајући како ће нас тек дочекати тек они код којих звонимо. Али пријатно се изненадимо када видимо жено-баку од 60-так година, како отварајући говори: „Улазите деца једна, побиће вас зликовци“. Унутра су седеле још две жене. Једна бака и једна млађа жена (40-так година). Ту смо причали о свему што се тог дана дешавало. Говориле су: „Ако, Трпимо банду већ 50 година. Дошло је и њихово.“ Говориле су: „Која је то банда из телевизије! Па ја бих сама отишла када бих видела да су људи против мене, а камоли да се због тога гине.“

Ето помогли су нам сви грађани и били уз нас. Пуштали нас у куће иако нас први пут виде. Зар то не говори пуно? А сви су говорили и то: „Ма отишли би и Митевић и сви остали да их лично Милошевић не штити, исто као што је и многе друге који би требало да су у затвору.“ А ја Вам кажем да ће се 9. Март памтити као почетак онога што следи! Важно је да је почело. Стати се неће док се банда не растера! Још много бих имала да кажем о јучерашњим збивањима, али ово говори доста. Довољно је да га ви имате, јер вама верујем. Срдачан поздрав од

Каће и Стево

П. С. Пуна сам огорчења и многе ствари заборављам да кажем и скачем са теме на тему. Врло битну ствар сам заборавила да кажем. Нису демонстранти разбијали Београд, (било је и тога), већ су то махом били милицијски водени топови, гумени меци, а лично сам видела милиционера који пендрекком удара по стаклу и разбија га. Било је доста и провокатора који су управо то и чинили — разбијали. Јер верујте, на десет демонстрацијских долазио је по један провокатор. Свако ко има слуха и памети могао је такве препознати по понашању и пароллама које су узвикивали. Желим и овим путем да захвалим и госпођи Види Огњеновић која је отворила врата Н. Позоришта, људима који су бежали пред милицијским пендрецима. Јер да она то није учинила сада не би било два мртва учесника, већ на десетине. Зато јој захваљујемо и нека је Бог благослови, и њу и њену децу (ако их има) и мужа. Велику ствар је учинила а Бога има и он све види. Још нешто, опет напомињем да је јучерашњи дан само почетак онога што следи. Јер тиме што су ухапсили Вука Драшковића, навратили су кардиналну грешку, да не кажем, сами себи ископали гроб. Зар Слободан Милошевић сматра себе Богом па не може да се спусти са висина на земљу. Али побогу, он је звезда која то себи не би допустила, да прича са обичним смртницима. Па шта ће нам такав Председ-

ПИСМА

ник? Мени је у свој овој тузи једино драго што ће цео свет видети да је Србија демократска, да не жели комунизам и да се бори за слободу. Помислите које тортуре трпи сада Вук и остали. Ја никако да престанем, али схватите ме, толико тога имам да кажем али свесна сам да то писмено није могуће. Ипак молим Вас да објавите ово моје помало конфузно писмо, срцем писано.

Најтоплији поздрав и унапред хвала.

ЗАР НА СОПСТВЕНУ ДЕЦУ?

Јављам се у име стотине огорчених мајки и надам се да ћете моје писмо објавити. Зар господин Милошевић нема слуха за вапај наше деце? У име које демократије туче нашу децу, у име чега људи који су већ једном ногом у гробу одлучују о судбини младих људи. Зар им ништа не говоре цифре незапослених и огорчених људи?

Ухапсили су срце и душу наше српске деце! Зар је то демократија? Да ли су наша деца „варвари“ што су следила пут Вука Драшковића и пут својих срца? Да ли је то „вандализам“ ако се неко брани од пендрека и сузавца? Да ли интересује нашег председника како је мајци погинулог дечака који је слушао сопствену стварност, и савест. Нама је већ добро познат исход 1968. године. Да ли Милошевић мисли ако прими студенте да ће да их убеди у лажи као и Тито 1968. године?

Ја сам очајна. Зар да моје дете живи у оваквој „демократској“ Србији?

Где вам је душа, где вам је савест господине Милошевићу? Интересује ме где су вава деца и да ли су уопште у „слободарском“ Београду? Да ли ћете сопствену децу да шаљете у рат против Хрвата који верујем у дослуку са Туђманом тако лепо режирате? Стварно вам је „добра“ политика: ДАЈМО НАРОДУ ИГАРА КАД ВЕЋ ХЛЕБА НЕ МОЖЕМО!

Како само можете да мирно спавате и где вам је образ?

Т. УЗЕЛАЦ, Н. Сид

ОТВОРЕНО ПИСМО СРПСКОЈ ОПОЗИЦИЈИ

Свакако да нисам довољно ни писмен али уз то сам уморан, гладан, препуштен многим бригама које морам да решавам. Ово не кажем да вам се пожалим. То су моје бриге. Кажем то зато да бих се оправдао што вам моје писмо неће изгледати довољно писмено и литерарно стилски уобличено. Ја га и не пишем зато да вам се у том светлу представим. Пишем га да бих пред вама излио свој бол не би ли ми то дало снаге да преживим сва горка разочарења која сам у задње време имао.

Прве моје велике наде и прва дубока разочарења која су почела да разједају моју душу били су избори. Са великим болом, који још тиња у мени, доживео сам први а затим други круг избора. Тражио сам по новинама мишљења људи који ме својим образложењем могу умирити и који ми могу помоћи да

преживим те мучне дане за мој слаби дух. Пронашао сам мишљења да је на свест обичног бирача могла да делује беспринципијелна пропаганда која нас је одасвуд, са свих медија засипала, плашила нас, обећавала нам итд., итд.

Сетио сам се да је страх, који се деценијама таложио у нама, могао да одигра крупну улогу у људској души у тренутку када су стали и требали да гласају. Памтили су људи све невинне који су убијени, све људе који су на монтираним суђењима или без икаквих суђења осуђени и већ давно углавном заборављени. Памтили су све оне са Голог отока, све оне који су остали анонимни, гладни, деградирани у доба ТИТОИЗМА КОЈИ ЈОШ УВЕК ТРАЈЕ. Задрхтало је њихово плашљиво срце не без разлога, не од неког параноидног страха, и избори су били добијени. Ко зна колико је лоповлука на изборима учињено, од мајстора за лоповлуке који су се томе послу учили деценијама, а да ми о томе никада нећемо сазнати. Тражио сам лека свом очају, стезао своје срце, питао, распитивао се, читао новине и тако стишњавао своје очајање.

Поново је изгрејало сунце и обасуло ме надама, можда је то моја душа и мисао правила фатаморгане од нада не би ли некако преживела ко зна која већ разочарења. Истина изгрејавање тог сунца праћено је болом што је већ сад двоје мртвих, на стотине повређених, на десетине хиљада понижених пред моћном техником којом располаже власт. Нико се не усуди да каже како је та власт и освојена на лажним обећањима која су давана на зборовима код сваке бандере широм Србије. Лажним обећањима, расплањавањем најпоганијих страсти против других народа и вера освојена је власт и нико се није питао да ли је то по уставу од 1974. год. који је и до овога тренутка на снази. Данас су партији која је писала тај устав, и која га је прва и најгрубље почела кршити, пуна уста правне државе, демократије, вишестраначког парламентаризма кога су у нужди прихватили онда када се од „тога зла“ више нису могли одбранити. Онда како су они зборовали где год су хтели, ти зборови нису ометали саобраћај, болничку и ватрогасну службу, виталне службе града у снабдевању и „ОНИ“ нису морали да иду и да зборују у вукојбинама и периферијама градова.

Ватра коју смо дуго очекивали се најзад запалила. Истина захваљујући жртвама и мене је поново огрејала нада. Радници из целе Србије спремали су се да дођу и да још више закаре тај пожар. Са разних страна хитали су да разјаре ту ватру студенти, даци, уметници, радници итд., итд. И у том тренутку мојих великих нада, а вероватно и нада огромног броја људи одједном ИЗДАЈА. Студенти су малаксавали од умора, од глади. Радници који су хитали на огњиште слободе ометани су на све могуће начине да на то огњиште не стигну. Полиција је претила: својим присуством, палицама, воденим топовима, сузавцем и бојевином мецима. Војска је заплашивала народ тенковима.

Са друге стране светска јавност је била обавештена да та полиција и војска стоје као Дамоклов мач изнад главе свакога оног ко мисли на ма какве промене.

Можда одиста није имало више снага за борбу. Можда су малаксали и неиспавани студенти били на крајњој граници моћи. Можда се морало преставити са отпором јер сила Бога не моли. Оно што поново уноси очајање

"СРПСКОЈ РЕЧИ" -главном уреднику-

Након повратка са демонстрација које су одржане у Београду 9.3.91. године у Ариљу су, од стране органа милиције, хапшени и на "информативни разговор" привођени чланови Општинског одбора СПО.

Иследници су се коректно понашали, за разлику од радника СУП-а који су приводили чланове СПО. Полицајци нису прихватили могућност да учесници демонстрација дођу у зграду СУП-а, већ су на очиглед уплакване деце одвојили њихове родитеље.

На „разговор“ су до сада привођени само чланови Општинског одбора, јер су њихова имена позната радницима милиције, који су, морам признати, у овом случају били врло ефикасни као и њихове колеге које су на Ибарској магистралаи "оипавали" и претресали грађани који су се у суботу упутили пут Београда. Сви они који нису имали личне исправе, комплетну "прву помоћ", сајлу и слично су враћани назад...

Ариље, 11.3.1991. године

у име привођених у СУП
Момчило Димитријевић

и незнађе у моје срце није дакле, што је отпор престао. Да није престао синоћ ускоро би то морало бити окончано. Све је то схватљиво. Оно што је несхватљиво, оно што ја осуђујем и због чега патим је образложење које је неко из редова опозиције дао за народ. Ја сам га чуо из уста ДРАГОЉУБА МИЋУНОВИЋА. Он вероватно зна да ли је то говорио и радио у своје име или у име неке групе која је тако мислила и која је ту изјаву њему ставила у задатак.

ДРАГОЉУБ МИЋУНОВИЋ сигурно зна да је основна поука из Макијавелијеве књиге о владању баш ова којом су и Броз и Милошевић владали. ОДУЗМИ НАРОДУ СВЕ СЛОБОДЕ ПА ИХ ПОТОМ ЗАВАРАВАЈ ОБЕЋАЊИМА ИЛИ ВРАЋАЊЕМ СЛОБОДА У АПОТЕКАРСКИМ ДОЗАМА. Уосталом шта нам за то треба књишко знање, филозофија о држави и власти. То поштен човек осећа и без таквог образовања. Зар нам није, за ових деценија било довољно лажни да поново истима не треба да верујемо. Није МИЋУНОВИЋУ ништа решено. Баш ништа. Нисмо ни за један педаљ ни за један сантиметар а камоли корак ближи демократији и разумевању сем ако се у правосудном поступку не утврди да су наредбодавац Милошевић и извршилац Радмило Богдановић, (милиционер ту свакако није важан), и ако они не само буду смењени него због убиства заглаве у затвору, онда ви МИЋУНОВИЋУ или још неко ко је припремио издају морате бити одговорни што сте угасили бакљу слободе, Ви сте били, да се послужим тим Његошевим речима, тај луди вјетар који је угасио свету лампу.

Вуче, ти си био у затвору на тебе не може пасти ни трунчица одговорности. У тебе су сад уперене све очи.

Божидар ТОДОРОВИЋ

Београд

КАКО СУ НАС МАЛТРЕТИРАЛИ

Желећи да дамо допринос у утврђивању пуне истине, у вези са догађајима 9.03.1991. год., а у вези демонстрација у Београду, обраћамо вам се овим писмом.

Дана 9.03.1991. у 5,30 ч у организацији општинског одбора СПО-а, група чланова ове политичке странке упутила се закупљеним аутобусом за Београд, ради учешћа на заказаним мирним демонстрацијама, као и ради њиховог обезбеђења.

Већ код Параћина, код наплатне рампе, зауставила нас је полиција и извршила претрес аутобуса и путника.

На захтев путника да полиција објасни разлоге за ову непримерену интервенцију није дато никакво објашњење, речено је да се то ради из безбедносних разлога.

Како су током претреса код једног путника пронашли ципни перорез, искористили су то као разлог да нас задрже читав сат, а на крају и забране даљи наставак пута за Београд. Инсистирали смо да уз записник изврше одузимање перореза, а ако је то потребно задрже и власника перореза, а осталима дозволе наставак пута. Одбили су било какав одговор, већ су инсистирали да се вратимо

ЈАГОДИНА 12. III 1991.

ПОШТОВАНИ ГОСПОДИНЕ ДРАШКОВИЋУ

ПОСЛЕ СВЕГА ШТО СЕ ДЕСИЛО КОМУНИСТИ СУ НАИШЛИ ДОБАР ПОВОД ДА ЕЛИМИНИШУ ОТОЗИЦИЈУ И ПОХАПСЕ ЧЕЛНИКЕ СТРАНКА КОЈИ ИМ НАЈВИШЕ СМЕТАЈУ. ОВО СЕ, НАРАВНО, УСЛОВНОМ ОДНОСИ НА ВАС. АЛИ КАО ШТО И САМО ИМЕ ВАШЕ (И НАШЕ) СТРАНКЕ ГОВОРИ, РАДИ СЕ О ПОКРЕТУ А НЕ О ЈЕДНОЈ СТРАНКИ, ПА ПРЕМА ТОМЕ, ТАЈ ЋЕ ПОКРЕТ ДА СЕ РАСПЛАМСАВА СВЕ ДАЈЕ, ДОКАЕ КОМУНИСТИЧКИ ЈАРАМ НЕ БУДЕ ЗНАЧЕН САВЛАСТИ, И ТИ НА СМЕТЛИШТЕ ИСТОРИЈЕ ГДЕ ЈЕ КОМУНИЗМУ И МЕСТО. ЗАТО, ГОСПОДИНЕ ВУЧЕ, БУДИТЕ СИГУРНИ ДА ЂЕМО БИТИ УЗ ВАС ДО КОНАЧНЕ ПОБЕДЕ.

СРПЧИНО ВАШИ

СРПСКИ ОМЛАДИНЦИ

РС.

ДРЖИМО ВАМ ПЕСНИЦЕ ДА ШТО ПРЕ ИЗАЂЕТЕ ИЗ ЗАТВОРА И ПОНОВО УСКЛИКНЕТЕ "ЈУРИШИШ!" (АКО ВЕЋ КОМУНИСТИЧКА ВЛАСТ НЕ ПАДНЕ ДОДЛЕ). ДО ТОГ ТРЕНУТКА МИ ДОПРИНОСИМО, КОЛИКО МОЖЕМО, ПОДРИВАЊУ ОВОГ БОЛЕСНОГ СИСТЕМА (СЪТЕМ ПЛОТАСАЊЕ Т.Ј. СРБИЈАМА). ДОБИТЕ НЕКИ ПУТ У ЈАГОДИНУ ДА ВИДИТЕ НАША ДЕЛА И НАДАЈМО СЕ ДА ЋЕ СРЕЋА БИТИ СЛОБОДНА ДОГА ДАНА.

за Бор. Знајући да „сила бога не моли“, окренули смо аутобус вратили се до раскрснице за Параћин и наставили старим путем преко Ћуприје и Светозарева ка Београду.

На излазу из Светозарева поново нас, на месту прикључења на ауто—пут, код наплатне рампе сачекује полиција претреса путнике и аутобус, али нам не забрањује да наставимо пут, понашају се мало „боље“ од Параћинаца. Но већ код Баточине сачекује нас нова заседа, полиција зауставља и забрањује наставак пута за Београд, не дајући никакво разумно образложење.

Након дужег убеђивања и захтева да нам се образложи забрана наставак путовања ка Београду, уз опомињање полиције да нам својим противправним понашањем врши ускрђивање и повреду основних људских права, права на слободу кретања. Инсистирали смо да нам покажу своје службене легитимације како би се уверили да је то наша српска полиција, јер на основу понашања посумњали смо да је то нека туђа полиција или да се ми неком чудном грешком налазимо у туђој непријатељској земљи. Један од полицајаца нам је показао службену легитимацију и тиме нас уверио да стварно пред собом имамо српску „народну милицију“ која „не сме да бије народ.“

Конечно су дозволили наставак пута, али не ка Београду, већ су нас упутили према Крагујевцу да тамо у полицијској управи потражимо објашњења за проблеме, и разлоге забране путовања, они их не знају, већ само извршавају наређење, а наређење гласи: „Не дозволити им да стигну у Београд“.

Крећемо ка Крагујевцу, али након десетак километара поново наилазимо на полицијску заједу. Поново нас заустављају, возача проглашавају психички растројеним и искључују нас

из саобраћаја, објашњавајући да не можемо наставити пут за Крагујевац.

На наше инсистирање да нам омогуће даљи пут, одговарају да од тога нема ништа, али ако смо спремни да се вратимо за Бор омогућиће нам да одмах наставимо пут нашим аутобусом и са нашим возачем.

Међу полицајцима један је у цивилу, има „калашњиков“ и био је врло арогантан.

После дужег убеђивања и по доласку неког „шефа“ из Крагујевца одлучују да нам дозволе наставак пута, али не према Београду, већ према Тополи преко како рекоше некаквог „брда“.

С. М. Бор

МИНИСТРОВ ПОЗИВ НА ОБРАЧУН

Има ли нешто горе, стравичније и монструозније од тога да један народни посланик у парламенту Србије, уз то још и министар у Влади Републике Србије, на „спонтано организованом“ митингу на Ушћу или ти митингу подршке, како га назваше, јавно и отворено позва оне „бундашице“ и „бундаше“, чија деца се тог тренутка налазише на Теразијама, да се не разилазе него да иду они на Теразије да се са децом својом тамо обрачунају.

Позва Господин посланик и министар родитеље да на своју децу руку дигну и крв де-

ПИСМА

це своје пролију на Теразијама, као да није већ исувише непотребно проливане на тргу Републике?

Или није, изгледа у оној количини која би тога господина посланика народног и министра у влади Србије задовољила?

А Господа председник владе и председник Републике те исте Републике Србије и тога посланика и министра, ништа, олуташе, не реаговаше, као да се, а можда тако и јесте, са позивом министра сложише?

Да су та деца са Теразија пошла да се са родитељима обрачунају, и то би трагедија била али би се могла и схватити и разумети, чак и оправдати. Обрнуто кад је, не би никада и никаквог оправдања имати могло.

Но, богу хвала, показа се да су деца од родитеља и паметнија и разумнија била.

Алал вам вера децо, ма каква и ма чија да сте, од многих родитеља да сте паметнији и разумнији били показали сте. О министровој памети и разуму нема потребе ништа говорити. Док такву децу Србија има, пропасти она неће и будућност Србија има!

А господин посланик и министар да морала има као што га нема, или бар минимум осећаја за одговорност за јавно изречен и поновљен позив на тако нешто, уместо што у парламенту о туђим оставкама расправља и за туђи морал се при том пита, он би најпре свој морал и своју одговорност одмерио и неопозиву оставку би дао. А председник му владе његове о томе би бар размислити морао и министра бар на моралне норме подсетити.

А оставка, кажу, морални је чин, пре свега?

Па о каквим то моралним чиновима, господине Матковићу, министре и посланике народни, говорити можете ви? Да морала имате, уверићете и мене и друге многе само ако и када оставку поднесете. Или бар о моралу и моралним чиновима у влади или парламенту Србије, немојте говорити. Никада!

У Зрењанину, 12. марта 1991. године,

Манојло ЛАТКОВИЋ
Зрењанин

ГОСПОДО, ДОСТА ЈЕ!

Поводом изјаве Председника Републике Србије, господина Милошевића, да он више не признаје одлуке Председништва СФРЈ те да неће ни на који начин учествовати у раду истог тога Председништва, те с тим у вези апела интелектуалаца Србије, групе из Београда, објављеног у листу „Борба“ од 19.03.1991. године, безрезервно се придружујем томе апелу којим се тражи да господин Милошевић поднесе оставку.

Таквом својом изјавом, господин Милошевић је отворено дао до знања српском народу и Србији да он, с једне стране, отворено крши Устав СФРЈ, још увек важећи ма каква да је, а са друге стране и Устав Републике Србије, управо своју уставну обавезу која из тога устава произилази, јер тиме одбија да врши своју уставну обавезу.

Онај, дакле, ко отворено изјављује и крши још увек важећи Устав СФРЈ и ко одбија да врши своју уставну обавезу, не може, не треба и не сме, да остане на положају Председника Републике Србије, ма ко он био и ма какву страначку већину у парламенту имао и без обзира на изборни резултат.

Србија и српски народ имају и право а и дружност, обавезу, да учествују у демократском и мирном разрешењу југословенске кризе и из тога процеса нико, па ни господин Милошевић, нема право да искључује ни Србију ни српски народ. Ако он на тако нешто није спреман или није томе дорастао, нека се захвали на својој, до сада више него безупешној, функцији.

Нико, па ни он, нема право да се тако олако и неодговорно односи према судбини ни Србије ни српског народа а ни СФРЈ. За тако нешто нико му мандат дао није.

Крајње је време да Србија и српски народ зауставе и њега и све оне који се олако поигравају њиховом судбином, да им најзад отворено каже: Господо, доста је!

Манојло ЛАТКОВИЋ, Зрењанин

ИМАЈУ ЛИ ОНИ СТИДА?

Драга моја браћо Срби, обраћам се вама, јер немам коме да испричам и немам речи којима, бих могао да искажем бол и тугу.

„Девети март“ би требало да уђе у српску историју као најкрвни дан, јер је тада дошло до проливања српске крви. Тада је дошло до гнусног злочина; погинула су два Србина. Те Србе није тукао нико други до сами Срби.

Срби милиционери, г. министар унутрашњих послова, председник Републике Србије г. Слободан Милошевић и његова клика требало би да се стиде свог крвавог злочина. Да би сишло пет људи са телевизије, који су народу испирали мозак и који нису дозвољавали нормалан проток информација, морале су пасти две људске жртве. Да је први човек ове и овакве Србије бар имало Србин он не би дозволио не само пуцање у сопствени народ, већ не би дозволио и уништавање српске нације у данашњој Хрватској и Босни и Херцеговини. Зато такав изрод треба под хитно да поднесе оставку. И мислим да би требало под хитно забранити СПС јер је постала милитантна организација. Јер је почела да терорише и убија сопствени народ. Десет година држе под законом дело и институцију највећег српског непријатеља Ј. Б. Тита. Ко су ти нови социјалисти најбоље су нам показали они сами. Да су били комунисти и то и остали, то су у праву, да су постали неки нови социјалисти — то нису у праву. Да су социјалисти, како они то кажу — СПС, они не би тукли и убијали сопствени народ. Да је и та милиција српска они не би ишли на своју браћу. Видело се па се и показало са којом су они жестином тукли своју браћу, без обзира на позив Вука Драшковића, да то не раде. И стога као Србин сматрам да би сваки милиционер требало да се стида свог злочина. Нека му је тешка земља Србија, јер у Србији нема места за такве изроде као они, као и за сваког Србина који дигне руку на свог брата

СРПСКА РЕЧ, број 16, 1. АПРИЛ

Србина. Зар се тај немисли догађај морао завршити смрћу недужног дечака. Тога би требало сви да се стидимо (сви који су Срби), мада знам да се ниједан човек из Милошевићеве клике неће постидети.

ЖИВЕЛА СЛОБОДА!

ЖИВЕЛА СРБИЈА!

ЖИВЕО СПО!

С поштовањем

**БЕЦИЋ УРОШ и цела породица Бецић
— Колић — Трбојевић**

ДАН ЗА ПАМЋЕЊЕ

Честитам вам на свему што сте учинили у суботу 9. марта, јер сте се часно одазвали поруци Председника СПО Вука Драшковића да дођете на митинг на Трг слободе. Својим присуством показали сте колико чланова и присталица има СПО. Тај дан ће бити за памћење у историји српског народа. Жао ми је што вам се тога дана нисам придружио у Београду али сам са великим узбуђењем слушао вести Радио—Книна. Многи Срби из Книнске крајине подржавају Милошевићеве комунисте у чему предњачи Милан Бабић, који бескрупулозно назива Вука Драшковића — Бранковићем. Али ми добро знамо ко су „Бранковићи“ а онајмање је то Вук, чија је храброст и србољубље осведочено.

Вук Драшковић је једини стао ногом комунистима за врат освојио је ТВ Бастиљу и по изласку из затвора величанствено је рекао да је „комунистичка кичма сломљена“.

Слободан Милошевић је мислио да ће Вука до вијека држати у затвору али се у томе грдно преварио, јер једноставно, то му народ није дозволио. Народ није дозволио да га „Слобо — Садам“ и даље води у таму, клицао је Вуку и у тренуцима када су бачене бомбе са сузавцем и када су Београдом кружили Слобини тенкови.

Вук је на прави начин забио нож у леђа тој црвеној аждаји, која се још држи на ногама али ће ускоро пасти јер, неће дочекати Ђуревдан.

Зоран ЈЕРИНИЋ, Книн

ДА ЛИ ЈЕ ЈНА ДЕПОЛИТИЗОВАНА?

Поштована редакцијо,

Од раније нам је познато да наша ЈНА представља браниоца друштвеног поретка и уређења наше земље, али до недавно нисмо ни сањали да она истовремено обавља функцију Завода за статистику или неког сличног истраживачког центра. Елем пре неколико дана службеници Секретаријата за народну одбрану поделили су ученицима завршних разреда лесковачких средњих школа (а вероватно и шире) анкетне листиће. Анкетним листићима се требало утврдити приближан број ученика спремних на служење војног рока почев од јуна ове године. И све би било у реду да лист не садржи и проблематично десето питање. Наиме у том питању се тражи да се изјасне којој политичкој странци

припадају. Намеће се логично питање: „Шта ће деполитизованој Армији такви подаци?“ Одговор је такође логичан. Можда је наша ЈНА деполитизована само МАЛО МОРГЕН.

П. С. У прилог овим нашим наводима прилажемо и фотокопију овог анкетног листа и извињавамо се за штампарске грешке настале у току писања овог нашег писма.
ГРУПА УЧЕНИКА ЛЕСКОВАЧКЕ ГИМНАЗИЈЕ

БЕОГРАДЕ, КО ТЕ ОКРВАВИ

Слободарски град, Београд који је свима отворио врата мој родни град, деветога марта је осрамоћен пред светом. Да ли ми грађани Београда, који смо тога кобнога дана били тучени палицама, туширани јаким млазевима водених топова, гажени полицијском коњицом, и бомбардовани сузавцима, можемо дозволити и смео ли рескирати да се то понови? Одлучно кажемо НЕ, никада више. Али никада више не можемо ни веровати онима који су то учинили. Деветога марта Србија се пробудила овде у Београду. Али то буђење из дубокога сна почело је проливањем крви на улицама слободарског града. Улице су окрвављене и два живота, два не-дужна човека су пала. Да ли је то цена коју су Срби морали да плате? Не није!! Онај који је на Косову пре пар година започео реченицу „нико више не сме да вас бије“, завршио ју је овде у Београду деветога марта и то делом без речи „осим мене“. Србије, Срби, да ли можемо веровати човеку кога младост Србије четири дана и ноћи, моли да дође међу њих остаје глуп. Младост Србије која је на Теразијама чекала да се њени захтеви испуне, показала колико достојанства памети, храбрости и мудрости има у себи. Пред лицем Србије, пред лицем Југославије, пред лицем Европе и Света, Српска младост је показала да Србија и Југославија имају будућност. Будућност младости. Али да ли ту будућност можемо и смео ли поверити, и оставити на трону Србије, људе који су наоружаној милицији, са оружјем које им је народ купио, наредили да деветога марта 1991. године, јуришају и пуцају на исти тај ненаоружани и голоруки народ. Коњицом, борним колима и оклопницима, наређен је јуриш. Црна греда догодила се у Београду. Не, младости Србије немојте рескирати да се то понови. Сви који су из својих фотеља посматрали и наређивали крвопролиће на улицама престонице Србије и Југославије, пожелимо им срећан пут. Запитајте се ВИ, који сте наређивали, да ли вас младост Србије и Југославије хоће. Ви, који завађате народ, вероватно по оној, „завади па владај“, запитајте се да ли за зло које сте српској души нанели морате да одговорате. Младост Србије вам више не верује. „Слобо—Садаме“, „доле убице“, „црвена бандо“, „играјте на ушћу“, српска младост је у центру Београда четири дана и ноћи овим речима испратила ваш одлазак са политичке сцене. Сиђите са трона Србије мирно и покажите да је ипак још људскога духа остало у вама. Српска будућност је рекла своје а на вама је србољубци српске власти да одете, јер и ви сте своје

"S R P S K O J R E C I"

БЕОГРАД

Ул. "ародног Фронта br:43

Radmilo Bogdanović можда још неког час министар унутрашњих послова Србије завреше свог рада на месту председника S.O.Svetozarevo napraviо је кућу у улици Браће Dirak у Svetozarevu Na sled-eći način:

—Kao prvo namerio се на један plac у улици Браће Dirak преко пута "Јагодинског подрума" међутим власник тог плаца није хтео да прода plac никоме из разлога што му треба за изградњу куће своје dece.

Gospodin Bogdanović да би по свaku cenu добио тај plac преко Zavoda за изградњу града Svetozareva односно преко директора извршио је прво експропријацију тог земљишта са наводима да ће се на том простору изградјивати друштвени станови.

Posle експропријације проšlo је мало vremena и Zavod за изградњу града Svetozareva је променио део urbanističkog plana за тај prostor са наменом да се тај prostor ustupa за privatnu градњу од P+1 и на licitaciji плачева га доделио Radmilу Bogdanovićу, где је он на том месту saziдао кућу коју и дан danas поседује.

To је само један део његових mahinacija за време slu-žbovanja у Svetozarevu на месту načelnika SUP-a и председника S.O.Svetozareva, где је задржао Čaušeskov систем prisile на људе од стране SUP-a Svetozarevo iако је био председник општине у SUPU и општине преко секретара општине анића и његовог voзача Nikole svojih доушника и низ других prikupљао је вести из града Svetozareva, општине или из кафана шта се говори против њега SUP-a и система и после је на те људе вршио kojekakve odmazde и prisile као и udalјavanje са функција или radnih места.

To је било време његове strahovlade.

Ove информације су veoma tačne јер сам ја један period svog radnog века proveо у S.O.Svetozarevu за време dok је он био predsednik и ту нема govora све је до detalја tačno, те smatram да би то trebalo да се objavi у "SRPSKOЈ RECИ" где ће после toga verovatni много njih да се јави kojima је Radmilo Bogdanović nameо zla.

Moје ime и prezime nebih mogao да вам pružim из bezbednosnih razloga јер neznam šta где може sutra да ме zadesи а inače велики сам simpatizer SPO, glасao сам за SPO и glасаću, podržavaću rad ove странке pod uslovom ако се држи pravde и istine.

Mного vas pozdravlјam и želim вам puno sreće у radu.

показали и доказали. Власт, силу, морал, част и велика обећана „дела“. Наш српски народ каже „риба смрди од главе а не од репа“. Први пут јавност је видела и чула, у Скупштини Србије на седници одржаној 12. марта, колико глупости и политичког садизма је нагомилано у вама. Прошло је време лажи и истине је победила. Да бисте се са лажима заштитили, сву силу сте употребили и рескирали животе свих нас.

Ја, која сам део овога града јер у њему сам рођена, у њему сам провела детињство, младост и у њему сам постала мајка, никада не могу заборавити бол у души, бол у срцу и физички бол који сам доживела деветога марта. Као голорука жена бездушно сам по леђима ударана палицом, воденим топовима избомбардована, а од бомби сузаваца гуше-на, и то само зато што сам хтела да прођем и дођем до споменика кнеза Михајла. Жеља за истином која се јавила у мени била је јача од пендрека, и од водених топова и од бомби сузаваца. Истина и слободоумље у мени, је победило и ја сам дошла до Кнеза. Никада нећу заборавити тај осећај поноса тога 9. марта тачно у подне, када сам стала на први степеник споменика. У том тренутку схватила сам да је истина јача од силе. Да је истина та

која побеђује, која оплемењује и која као животни жар увек тиња у свакоме човеку а у једном тренутку на животном путу се и запа-ли. Знала сам да поклопљене сказаљке на са-ту у том тренутку обележавају исту мисао хи-љаде нас ту на том месту, на том тргу, на тргу слободе. Истина је у том часу победила. Ни-када тај осећај поноса и ту борбу за истином и борбу свих нас тога 9. марта нећу заборавити.

И ја као грађанин Београда, као грађанин Србије и као мајка, поручујем: Београде, ко те окрвави деветога марта 1991. године, срећан му пут.

ГРАЂАНИН БЕОГРАДА
Мирјана ВУЈОВИЋ

ДАМА У ЦРВЕНОМ

Оно што ме наводи да Вам пишем је то што смо коначно уморили ову нашу дремљиву и учмалу Србију, па смо коначно добили и тај давно жељени јавни пре-нос рада Скупштине. Али изгледа, да у овој нашој Србији треба нешто трагично да се де-

 HEIMARV
ПРЕДУЗЕЋЕ ЗА ГРАЂЕВИНАРСТВО И ТРГОВИНУ П. О. — БЕОГРАД

ПИСМА

си па да народ уђе у рад Скупштинског тела, недостижног за нас обичне смртнике.

Тако смо ми обични свакодневни људи и грађани директно укључени у рад тог тела. А сада надајући се једном коректном дијалогу између владајуће странке и опозиције (која се стварно видела на делу) наилазимо на упорно омаловажавање, критиковање, блаћење, плување по опозицији и њеним представницима у Скупштини. Мислим да сте и ви драги Срби видели шта се дешавало. После два дана малтретирања овог дела Србије који се налази са ове стране екрана, после кашњена седница и свега што се дешавало, појављују се у касним сатима посланици из Скупштине видно узбуђени, компромис је постигнут. То се очигледно видело по изразу лица неких посланика а неки су чак били толико нервозни да су пожуривали господина Унковића да скрати све то. Између осталог желим да Вам изнесем своје мишљење о једној дами која седи у том парламенту. Желим да укажем на госпођу Марију Михајловић посланика СПС из Смедеревске Паланке. Можда грешим ако кажем госпођа, јер онакав неконтролисани смех, онако кежење на камере не доликује једној госпођи и дами а посебно не једном посланику. Можда је др. Марија мислила да има права на такав смех јер то од ње очекују они који су је изабрали или да је зато плаћена или су њене колеге посланици били толико нападни па су јој се јавно удварали.

Углавном, једно знам и верујем да за оно за шта је изабрана и послана у Скупштину, па чак и плаћена, није онај неморални смех који је чини ми се а и убеђена сам изнервирао чак и њене бираче. Др Марија је могла да сачека тај судбоносни крај седнице, па да после уз своју заносну фризуру и црвену тоалету која је одговарала амбијенту прихода свој блажење осмех, којим је шармирала своје колеге посланике. Тако и то њено јавно кокетирање није било у правом тренутку и на правом месту. Жао ми је што је погрешно схватила своје посланичке обавезе. Мислим да је далеко способније обављала свој позив очног лекара него позив посланика. Сматрам да је ово потпуни промашај за њене присталице и за њу саму. Можда је то био осмех олакшања за њу јер се и њен син вероватно налазио у редовима студената, а можда је „ДАМА У ЦРВЕНОМ“ показала свој очаравајући осмех ДЕМОКРАТИЈЕ

Г. С.

Адреса позната Редакцији

ОД ЈЕДНОУМЉА ДО БЕЗУМЉА

Познато је да маче за месец дана од доласка на свет прогледа. Наши социјалисти (прерушени комунисти) не могу да прогледају скоро пола столећа. Њихова упорност да су власници свега постојећег, посебно, да су власници истине, запрепашћује. Ван граница нашег простора та појава је

неразумљива. Кад би је требало показати и доказати изгледала би невероватна јер је ван домаћаја разума и ван домаћаја сваке имажинације.

Када се обелодани да је црно оно што је родило црвено најцрње, тада нам црвено говори да је то црње од најцрњег, убеђујући нас да то најцрње није њихова клица. Црвено увек зна све, и онда када накнадно зна, и када мисао туђу присваја.

Постоји само црвено, ако у црвеном има црног и оно је црвено. Ако црно жели да буде црвено, оберучке се прихвата, важно је звати се црвено, није битно што радиш црно под окриљем црвеног, црвеном је корисно. Зови се како хоћеш, ради шта ти је воља, само буди црвено. Црно као црвено може и на невинно, невинно је криво јер постоји, да га нема црно му не би могло ништа. Постојиш невинно, сметаш црном у црвеном.

Црно се скривало код црвеног. Црвено је знало да је црно црње од најцрњег, сматрало је црно црвеним, да би црвено била врховна боја. И црно је црвено ако власт учвршћује: „шача власти више доноси црвеном него капа памети. Стално мешање црвеног и црног сукнени мрак доноси. Црвено бруталном блокадом речи истину прикрива а себи лажне заслуге дарива. Када је Вук Драшковић изговорио „Уколико дође до распада Југославије, данашње републичке границе неће важити“, били смо сведоци нечувеног медијског насиља ондашње (која је садашња) владајуће гарнитуре. Толико беса појмљиво је само црвенима, њиховим методама сејања мржње (сведочења о црвеном ширењу љубави за сада немамо).

Данас је то званични став најцрвенијег. За такву „одлучност“ он је слављен, уважаван, намрштен, миран и достојанствен. Истовремено се одвија нова медијска бруталност: Вук Драшковић је „издајник, сарадник Тудмана и Ругове“. Знају ли црвени за стид, поштење и част? Хоће ли на овом плану остати вечне незнанице?

Захтевам формирање суда части. Захтевам да на том суду најцрвенији друг (Слободан Милошевић) поднесе писмено и усмено извињење господину Вуку Драшковићу за крађу ставова. Да јавно призна како је господин Вук Драшковић био блаћен под његовом диригентском палицом. Да суд части исказе колико у том чину има: интелектуалног непоштења и одсуства части.

Признање и покајање је највећи добитак за грешника и његов једини пут, иначе му нема спаса. Проговорила би истина тим чином: није важно ко говори већ шта говори. Лако је обманути, присвојити, заташкати, манипулисати. Тешко је истину рећи.

Циљ плурализма је да својим мишљењем допринесемо истини а не да сви останемо при свом поимању ствари. Највеће херојство је принети себе на олтар истине а не као црвени: приносе истину за себе.

Велика ће грешка бити ако до суда части не дође. Свега нам је доста, и преко главе, жедни смо части. Ако хоћемо бистрину вратимо се на извор части и поштења.

Црно у црвеном одређује када се сопствени народ не сме тући али одређује и када се сме млатити, рањавати и убијати. Црно у црвеном позива дедове и очеве да крену у бој на унуке и синове. Шта све неће оно смислити да остане врховна боја. Није лако ни црвеном ни најцрвенијем: боје су занемарили, важна им је фотеља макар и безбојна.

Први човек једног народа има право на нечасне поступке али тада нема право да остане први човек, јер је он мера части а не власти.

Ратко ЈОКАНОВИЋ Београд

ЗАШТО СРБИ СВОЈУ ДЈЕЦУ НАЗИВАЈУ СРПСКИМ ИЗРОДИМА

Легално“ изабрана српска власт годинама је утирала себи пут демонстрацијама и митинзима широм Србије, па је то чинила и по другим републикама, све док их Словенци коначно нису зауставили. Коначно су се наситили народа, па иза кабинетских врата, узвикују „демократију“ и „слободу“. Јуче смо у Београду видјели кристалну слику те српске „демократије“. На мирне демонстрације српске омладине и српске дјеце, српска влада је јурнула српском милицијом. Српска влада је изазвала прве српске жртве, а потом нас српска телевизија због које су демонстрације и организоване, засипа „протестима“ „широм“ Србије. Протестују само одбори СПС, углавном остарјели људи који српску дјецу зову српским изродима! — хулиганима и вандалима. Какви су то Срби који су изродили вандале, изроде и хулигане? Зар је Србима мало био Сремски фронт, кад су покљали своју дјецу? Зар им је мало Шведска осма, кад су их и по трећи пут кљали? Зар и ове 1991. године, Срби ударају на своју дјецу? Како им се то окренуло да пола вијека рађају само „изроде“? Што себе не погледају у огледалу и у свом одразу не виде узроке за такав пород који имају?

До јуче је Слободан Милошевић говорио, да кад народ не може нормалним путем да рјешава своје проблеме (институционално), онда излази на улице; па је говорио да народ није руља и народ није улица. Тај гласноговорни улични демократа, последице преузимања власти не признаје више народ на улици и преко сто хиљада српске дјеце — омладине, Срби, данас, под његовим руководством, називају изродима! Та српска омладина је сутрашња Србија. Она је најавила мирне демонстрације које се у цијелом цивилизованом свијету изводе кад год се проблеми не могу друкчије ријешити. Ниједном разумном човјеку не може бити јасно због чега се српска влада уплашила мирних демонстрација своје дјеце. Каква је то Србија, какву то она има породицу, какви су јој то родитељи и каква су то њихова дјеца? — То питање треба једном заувјек ријешити у српском народу.

Не може никоме бити јасно како је српска влада послала српску милицију на српску дјецу, па настале ломове и штете Београду приписује њима, а не својој милицији, која је пендрецима и оклопним возилима и ко зна каквим још уоптријебљеним средствима демонстрирала своју гласно прокламовану „демократију“, па кад јој то није успјело, онда је у по-

моћ приврала и војску, ваљда мисле да су се Београђани ужељели тенкова, нису их одавно гледали... Та срамна слика Београда 9. марта 1991. године, ево скоро педесет година након њемачког бомбардовања Београда, мора да иде на образ српске владе и председника Републике Слободана Милошевића. Ни Јосип Броз није извоо веће снаге против напредне омладине 1968. године, када је било право вријеме да се заустави комунистичка мељава ове нам драге домовине. Тај слух који може да има само крв младих, загушен те године, ево се поново опоравља у крви нових генерација. Кроз младу прозрачну крв исијава запис гена. Кроз њу свијетли слава прадедовска, зрачи сунце некад славне српске историје. Затирачи тог сјаја и те славе ударају по тим дивним изворима, јер би њихов сиви дух и пепељави тијела морали сагорјети на тој свијетлости српске славе. Они то називају назадним силама које вуку у прошлост која за њих не постоји, а не виде да се лијевак небеске светости и славне српске прошлости претаче у крв њихове дјеце и да то нико не може зауставити. То је закон неба, а већ свако види да бог управља историјом. Убијали су тог бога у српском народу ево педесет година, али га нису убили, бог их убио! Мир божји, свим Србима! Не дајте, Срби,

да вам бију дјецу никакви владари и никакве партије! Не дозволите им да вам униште коријен! Покајте се пред својом дјецом и будите с њима...

Председник српске владе је имао доста времена да ту српску омладину окупи око себе, а кога ће — ако не њих?! Могао је то учинити прије него што је нахушкао милицију на њих. Ако је Вук Драшковић „погријешо“, зашто Слободан није изашао да им то каже, да их одврати од њега и привуче к себи? Зар је српској влади пречи Митовић, Витас, Минових и слични од стотина хиљада српске омладине на београдским улицама? Само мало је требало учинити, али за то је требало имати љубави и самоодрицања, па да не падну жртве у Београду. Ако се Вук Драшковић, како се то накнадно рекло, борио не да смијени моћнике у београдској ТВ — већ да смијени „легалну“ власт, а шта је друго „легална“ власт тражила него је бранила свој страх да не буде свргнута. Какви су то „легални“ и „демократски“ избори, ако само након три мјесеца имаш против себе цијели подмладак свога народа?

Кунеш се, Милошевићу, у будућност српског народа, а на ту будућност изводиш тенкове и опасујеш је пендрецима? Нема тог

ПИСМА

Слободана, ни те будућности којима се на жртву смију принијети српска дјеца!

Слободанка МАЏГАЉ,
Мојковац

КОГА СИ СЕ ОДРЕКАО СРБИСЛАВЕ, „НАРОДНИ“ ПОСЛАНИЧЕ?

Дана 10. 03. 1991. год. на другом дневнику, на моје чуђење, а верујем и свих осталих тристотинак хиљада „рушитеља“ и „вандала“, у низу послушника и жестоких осуђивача, беше нам најављен „... грађанин Београда... иначе члан СПО...“, народни посланик господин Србислав Милованов, који се из само њему познатих разлога, или обавеза према некоме, оградио од вандализма СПО и наравно нас вандала. Он се нарочито правдао својим бирачима и убеђивао их да он тако нешто, може само да осуди. После такве изјаве, а посебно у таквом тренутку, када од оног за ког мислиш да је твој, будеш ИЗДАН, тешко је не бити повређен.

КОГА СИ СЕ ОДРЕКАО СРБИСЛАВЕ, „НАРОДНИ“ ПОСЛАНИЧЕ?! КОМЕ СИ СЕ ОБРАТИО ТАКО САМОДОПАДНО?! КОЈИМ БИРАЧИМА?! Пошто других вероватно нема много, обратио си се онима који су за тебе, потпуно непознату особу, гласали САМО зато што си био кандидат СРПСКОГ ПОКРЕТА ОБНОВЕ! И КОГА СИ СЕ ТИ ТО ОДРЕКАО? Нас триста хиљада, који смо успели да дођемо и преживимо демонстрације поред „народне“ милиције и „народне“ војске, или оних можда још у већем броју, којима је онемогућено да дођу, или оних који су у својим домовима дрхтали над нашом судбином, или свих нас СТРАДАЛНИКА заједно, који смо ИЗНЕБЕРИЛИ ЈЕДИНУ ВЛАСТ НА СВЕТУ КОЈА МРЗИ СВОЈ НАРОД.

Било је часно тог дана изроде изневерити, све часније, што су нас више голоручке нападали. КОГА сте хтели да уплашите сузавцем, кад ми и без њега поред вас, можемо само да плачемо и бедујемо?! КОГА сте плашили ПСИМА, КОЊИЦОМ, ВАТРЕНОМ ПАЉБОМ, ТЕНКОВИМА, кад са вама ми избора великог немамо! Часније нам је праведнички погинути, него с вама над нама чекати да довршите наше сатирање. Народ, који због вас, више сахрањује него што рађа, који је болестан, гладан и бедан, не можете уплашити, на жалост, више нема шта да изгуби. За крв, недужно проливену, лако ћете „открити“ и „утврдити“ КО је одговоран, погледајте мало иза себе и видећете кржаве трагове које за собом остављате. Као мајка, која пред своју децу могу да станем и да их у очи погледам, питам се, како ви, у крви огрезли, стајете пред своју децу.

НЕПОНОВЉИВО

ПРВИ И ЈЕДИНИ ПУТ У СРБИЈИ И ЈУГОСЛАВИЈИ ПОЈАВЉУЈЕ СЕ У
ОГРАНИЧЕНОМ БРОЈУ ПРИМЕРАКА НА РУСКОМ ЈЕЗИКУ КЊИГА

ЛИКОВИ ФЛОДОРА МИХАЈЛОВИЧА ДОСТОЈЕВСКОГ У ИЛУСТРАЦИЈАМА ИЉЕ ГЛАЗУНОВА

Монографија која недостаје свим љубитељима и поштоваоцима Ф. М. Достојевског

Књига која ће освојити и све заљубљенике у ликовну уметност

Књига у којој ћете увек моћи да тражите и налазите сличности и разлике између јунака Достојевског и пејзажа његове литературе онаквих каквих сте их Ви замислили и оних које је Иља Глазунов насликао као могући прототип

Књига без које је Ваше виђење Достојевског сиромашније

Књига са којом је Ваше поимање Достојевског другачије и нове

Монографија Ликови Ф. М. Достојевског у илустрацијама Иље Глазунова је луксузно опремљена, штампана у Риму на 210 страница, садржи 120 цветних портрета и пејзажа, у формату 70X100, документа и архивске фотографије, као и одломке из дела Достојевског који су инспирисали сликара да своју уметност подреди књижевној великању

Прва претплата цена 650 динара

Може на два чека.

Испорука почиње крајем априла 1991.

Све информације на адресу:

Боже Драгић

Београд Козарчева 91

тел. 4884358

НАРУЧБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем _____ примерака монографије Ликови Ф. М. Достојевског по цени од 650 динара.

Име и презиме _____

Улица и број _____

Место и поштански број _____

Број личне карте и где је издата _____

Наручбенице слати на адресу: Боже Драгић, Београд, Козарчева 91.

Може и телефоном 4884358. Поштарина је урачуната у цену књиге.

ПИСМА

На крају, желим да се обратим ЧОВЕКУ, који на срећу нас који му верујемо, није изневерно свој народ. Вуче брате, пошли смо за тобом боси по трњу, пратећи те у твојој ходочашћу за спас нашег рода. Видео си колико нас иде уз тебе и зарад нас, због којих си кренуо путем праведничким, немој никад да посустанеш! Они, који су већ пет деценија одвојени од свог народа, покушавају свим, само њима својственим средствима, да те одвоје од народа на чији олтар ВИДЕСМО, спремно стављаш своју жртву.

Неће још дуго моћи да песком засипају очи оних, који из незнања, још гледају у њих. Песка из очију се лако ослободити, али крви недужних, тешко ће они, који су савест и људскост и моћ искреног покајања изгубили одавно.

Вуче брате, да смо кренули праведничким путем, види се по нашем страдању. И Највећи међу људе што дође је страдао и зато живи. Живећемо и ми и доживети препород овог јадног и наглопаћеног народа, који због свог часног порекла и часне историје, није заслужио и више неће дозволити да њиме владају они који га мрзе, који га се стиде, који га се одричу. Народ не прашта онима који се на његово чело ставе, а не служе му.

Марија БОЖОВИЋ
Београд

НАСЛЕДСТВО БРОЗОВЕ ГЛУПОСТИ

СПС је повукла кукавички потез којим је одлучено да функцију председника те странке убудуће обавља колективно руководство, заправо, Извршни одбор странке, с обзиром да по Уставу СРС њен председник не може вршити било коју функцију у политичким странкама.

То је срамота!

Српски народе, да ли се то дешава нама или неком другом? Јесмо ли толико ослепели и изгубили сваку моћ расуђивања? Мисле ли тако о нама челници СПС? Зар после 50 година (пола века) Брозове диктатуре и Кардељевог експериментисања српском народу (били смо заморчићи) који је као финале глупости и перфидности наследио и „коллективног шефа државе“. Зар сад партија на власти да копира срамне глупости наследства тиранина народа српског? Није ли то кукавичлук врха СПС-а, полпронство и улагивање Вођи како би му омогућили да задржи диригентску палицу!? Не подсећа ли нас то на време када смо правили свечане и савршене глупости, измишљајући доживотне функције, недолична одликовања (цео свет се смејао), вулгарна поређења (љубичице плава). На жалост, нисмо се ругали. Зар сад кад смо се и уверили како тај „коллективни шеф државе“ функционише, да нам партија Слободана Милошевића снапа пепео у очи!?

Који ли је страх ухватио те несрећнике из врха СПС да нико није смео да се прихвати

те функције. Страх је, вероватно, оправдан, па је овако лакше делити грешке и подносити евентуалне чврге од свог Вође, уколико и буде. Несвесни да су овим чином направили највећу грешку коју један човек и једна партија могу да направе. Забрињава чињеница да се нико не нађе паметан и мудар да схвати да је та одлука срамна и кукавичка, да потврђује да је СПС једносмерна, бољшевичка партија која је од самог „крштења“ задржала наследство гајења и одржавања култа личности.

Срамно је свом народу подметати и оживљавати успомене на глупости белосветских шлосера, хулигана и хохштаплера. Није ли довољно погледати онај чемер, ону небраћу у врху ове Државе, па видети колико нас је Броз волео.

Поред грдних милијарди долара дуга и садашње Председништво Југославије је Брозов бисер и творевина а СПС политичка странка властољубаца пуна чланова сличних, ако не баш Брозових квалитета, схватања сигурно.

ПС.

Погрешно је песник када је рекао: „То мајка више не рађа“!

Рађа, рађа, рекао бих, изгледа да је већ и родила

Бојидар ГОЈКОВИЋ
Београд

МОРБИДНИ ГЕБЕЛСОВИ КРЕКЕТАВЦИ

Међу Ескимима постоји занимљив начин лова поларних којота: учвршћене ножеве окренуте навише премажу примамљивом крвљу неке животиње. Кад звери нађу, и почну да лижу крв са ножева истовремено и сами себе почну да секу. Не разликују туђу од властите крви у халапливој омами сами себе, почев од језика, почињу да једу, док се не опруже од губитка крви. То је ситуациона слика и данашњих неостаљинистичких СПС моћника и њихових наивних поклоника. Огрезли у једнопартијској диктатури преко својих плаћеничких медија, преко свог ЈЕЗИКА: Митовићева телевизија и Миновићева легијаво одурне „Политике“ бесомучно настоје да што више острате српски живаљ дајући себи патернистички и патернистички статус. Најпре неупућеном народу кроз небулосне и анемичне лажи (не кажем ПОЛУ-ИСТИНЕ, јер све што није целовито није истинито: нема истине у комадићима) подмећу ногу, а кад га доведу у инвалидску позицију приказују се „добročинитељом“, манипулишу и мајмунишу на најморбидније начине по суфлерским дијаболничким инструкцијама.

Не видећи дезинформативну греду у свом злотворском крвавом оку, параноидно кицошки Туђмановим бојовницима сугеришу мудролију да је и Хитлер на власт демократским изборима дошао, а како је завршила његова „демократија“ то сви добро знамо. Зашто то и на себе не примене (или дијалектички још нису научили да рефлектују!?!), већ халуцинирају у својој гроктавој каљузи да су за сва

времена претплатени на актуелни демократиони имиџ! Ако је нека клика уз помоћ пропагандне машинерије фиктивно демократски дошла на власт, то не значи да је она себи за сва времена обезбедила тај статус? Дајте, удивљеници „научног“ марксизма погледајте ствар у кретању, промени, превредавању! Нико нема доживотни неминовни легитимитет на демократију, већ ако себе сматра демократом (или томе тежи) ТО МОРА СТАЛНО АФИРМАЦИОНО ДОКАЗИВАТИ. Легитимитет власти постоји пре свега у њеном ДЕЛОВАЊУ, а тек потом у настанку. Државна власт са легалитетом (законитошћу) остварује свој легитимитетни циљ само ако је истински, перспективно и нормативно заживела демократија. Докле год се гура партијска правна држава, „демократија“ може бити само сатисфакциони привезак ауторитарним струјама. Зло на власт долази само преко лажи, кад се лаж угнезди, тада је логично да се у властодржачкој омами може одбранити само преко „аргумента“ насиља и пропагандног гебелсовског безобразлука.

„Спремност“ за демократске интересне промене бољшевички талог најречитије је приказао у кампањи ометања опозиционих демонстрација 9. марта на београдском Тргу Републике, као и батинашко-револуцарском иживљавању Радмилићеве гарде које је уследило након што су се окупљеној маси почели обраћати лидери опозиције. Након дум-дум демократије, добили смо и шмрк и пен-дрек-демократију. Од „блаженства“ те демократије истомили смо се као шећер у води!

Ако коза лаже — рог не лаже, каже народна мудрост. Будала која за себе мисли да је мудрац је заиста права будала! ТВ Београд имбецилски „доказује“ своју информативну „отвореност“ и „толерантност“ према другим објективнијим медијима, а истовремено задовољно преноси вест о запленивању касета и забрани рада НТВ студио Б (чије истине могу да УЗНЕМИРЕ у свести жигосане бољшевичке агитаторе). Наравно, ту су и неминовни пратећи извештаји само са скупова дезинформисаних и заблуделих СПС поклоника; друге странке „нису одржавале“ никакве скупове нити давале изјаве повodom масакрирања освешћене и иритиране српске омладине?! Прострелени екстремитети демонстраната нису били важни; у први план је дошло неко преувеличано „хулиганство“ мањих разуданих групаца у чијим флукулацијама су страдали неки излози. Слопу у стакларској радњи је тешко да одигра улогу куртоазне маскоте! Утисци и печати који су остали на души и телу активних учесника демонстрација изгледа да су за комуњарски гестаповски шљам важнији од, за урбане велеграде, минорне материјалне штете. По нацистичкој паритетној логици, за једног настрадалог униформисту треба убити, ранити или премлатити стотину ојађених младих. Они немају ни мајке, ни сестре, ни родбине која би за њима показала жалост, па стога, не изискују ни интересовање приватизоване државне телевизије.

Они који дезинформацијама и одурном националсоцијалистичком пропагандом да брат на брата, и друг на друга не сме да устане, увелико својим иритирајућим програмом и наступом просто бајалачки призивају зло. Брат на брата свакако неће устати, а за ДРУГОВЕ рачунам да ће се сложити док још у јазбини имају накупљеног пени, и док их идеолошки дрогирани јатаци хохштаплерски подржавају.

Сва бенавост болшевичких поглавица и врачева исказује се у њиховом бунту против креативних промена, против истине. А као што рече премудри апостол Павле, не можемо ништа против истине, него само за њу. Оно што Јесте, то је и ревално, а што не постоји, то није подложно ни уништењу.

Има времена, гришће партијско-државна болшевичка ЗВЕР свој лајави и раскалажени ЈЕЗИК: повлашћене и острашћене јавне медије. Све гадости које су излили вратиће им се мултиплициране о главу, све у духу апокалиптичних санкција: „И пети ангел изли своју зделу на престо звери: и њено царство би помрачено и ГРИЗЛИ СУ СВОЈЕ ЈЕЗИКЕ ОД МУКЕ“ (16:10).

Васа ИЛИЋ
Алексинач

ЈЕДАН ДАН У ЖИВОТУ

Пишем Вам поводом догађаја од 9. 3. 1991. Ово је виђење једног од учесника тог сад већ историјског скупа. Ишао сам тамо да и ја својом маленкошћу дам допринос борби против „Слобо визије“ (да се не залуђујемо знамо ко стоји изнад Митовића) бар својим присуством тим демонстрацијама. Не могу више да гледам тај мрак са екрана, љу мржњу којом нас у неограниченим количинама обасипају свако вече, доста ми је подела српског народа, доста призивања грађанског рата. Хоћу слободу информисања, јер желим да живим у једном нормалном свету, без параноје, желим да гледам поштен ТВ дневник да о својим проблемима чујем на својој телевизији а не само преко ХТВ-а или Јутела. Желим да ТВ Београд, бар покуша да буде правремена и објективна као Студио Б, кога нажалост не могу ни сви у Београду да гледају.

За мене је било питање части отићи на демонстрацију, мислио сам ако нас буде што више, милиција неће смети интервенисати на толико света, како сам се преварио! Тај дан сам кренуо са пријатељем, на ћошку улица 29. новембра и Џ. Вашингтона, видели смо милицију како спречава пролаз групе присталица СПО-а (код „Електротехне“) на Тргу Слободе (за мене је од 9. 3. Трг Републике постао Трг Слободе). Тада је наишла група жена из Београдског памучног комбината, са транспарентом: „Ухалсите Вука“, њих је милиција пропустила. Пошто моја комшиница ради у БПК, од ње сам сазнао да су тај дан женама поделили плате за јануар, свима по 3,5 милијарде а затим их послали на контрамитинг на Трг Слободе, а у организацији Покрета жена за Југославију. Наравно до Трга су многе отишле из колоне. Некако смо се околним улицама пробиле до Трга Слободе. Ту је било доста народа. Било је око 11,50 милиција је у том тренутку бацила сузавац, народ је почео да бежи, али се брзо вратио на Трг. Попео сам се на једну жардињеру (код „Јадрана“), одатле сам имао поглед на цео Трг, то је све било испуњено народом.

Долазио сам на митинг опозиције, или СПО-а и то 13. 6; 12. 9; и 6. 12. 1990, али околико света још нисам видео. После 12 часова дошао је Вук, слушао сам његов говор, а и осталих из опозиције, у тренутку док је гово-

рио посланик Парошки (око 13,30) док је све било мирно, одједном је милиција из Француске улице почела да испуљује сузавац уред масе света. У првом тренутку настала је паника, људи беже, сузавац штипа за очи, гашу, видим милицију на коњима, камион са воденим топом, борна кола, то све јури по Тргу, милиција најбруталније што може на срће на мирне демонстранте, то нису радили ни редарственици у Пакрацу. Тада у најтежем тренутку видео сам оно чега ћу се сећати целог живота. Прва збуњеност је прошла, видео сам неке младиће како вичу: „Што бежите“, „Идемо на њих“, „Јуриш...!“ Видео сам на хиљаде младића како крећу у јуриш из правца Васине и „Руског Цара“, то је било невероватно, голоруки младићи пењу се на борна кола у покрету, преврћу полицијске аутомобиле.

Таласи младића улећу у милицију, почиње туча, гледам како пробијају кордон, како милиција бежи низ Француску улицу, гледам и не верујем себи, зар је могуће то да голоруки младићи разјуре милицију опремљену до зуба. Нисам у првој младости, за последњих двадесет пет година сам пратио на ТВ-у разне демонстрације по свету, у Чилеу, Јужној Африци, Јужној Кореји, Албанији, Француској... Али толико храбрости на једном месту, у једном тренутку то може да схвати само онај ко је био тамо. Милиција је претрпела пораз на Тргу Слободе, неки су се и предавали, други су бежали, на крају су морали тенкови да их спасавају.

У току тога поподнева обишао сам сва места у центру где се нешто догађало, у једном тренутку (17,30) сам се пробио и у Таковску код Телевизије, ишао сам као „случајни“ пролазник, тамо сам видео гомилу милиционера, борна кола, милиционере на коњима, све у свему на улици их је било неколико стотина. Сутрадан сам чуо од другог са ТВ-а, да су два момка око 18 часова успела да се пробију до Телевизије у Таковској, где их је милиција измасакирала, завршили су у „марици“, тада сам схватио — тако сам могао проћи и ја.

После 9. 3., после две недужне жртве, Србија више никада не може бити иста, мислим да ћемо од сада време делити на пре и после 9. 3. Ако другови социјал-комунисти мисле да ће моћи да раде по старом и после 9. 3., ја им на то поручујем: „Е, то мало морген!“

На крају дана, враћајући у сећању догађаје на Тргу, дивећи се овој дивној и храброј српској омладини, у коју тек сада верујем, сетио сам се дивних Ракићевих стихова писаних пре балканских ратова, у песми „На Газин-Местану“.

И данас, кад дође до последњег боја
неозарен старог ореола сјајем
ја ћу дати живот, отаџино моја,
знајући шта дајем и зашто га дајем!
и стихова из песме „Наслеђе“
Ја осећам данас да у мени тече
крв предака мојих, јуначких и грубих,
И разумем добро, у то мутно вече,
Зашто бојне игре у детињству љубих

Ти стихови који су били симбол једне генерације почетком двадесетог века, који су спона између славних предака и тадашње омладине, могу бити (и јесу) актуелни и данас, јер ова омладина је доказала да у њој тече крв славних предака.

А једнога дана, када моја ћеркица порасте, када схвати неке ствари и када ме буде питала: „Тата, где си ти био 9. марта 1991?“

СРПСКА РЕЧ, број 16, 1. АПРИЛ

ПИСМА

моћи ћу да је погледам у очи и каже: „Ја сам био тамо!“

С поштовањем,

Димитрије ДРАГИЊЕВИЋ
Београд

СЛОБО БИЈЕ НАРОД

Недавно сам писао да смо се ми Срби у БиХ и Хрватској нашли између два зла. Једно нам долази од Туђманових ХДЗ-оваца, а друго од Милошевићевих болшевика, па сам препоручио ово наше зло, ко велим неће нас побити. Међутим, Милошевић се показа много безобзирнији од Туђмана, па чак надмаши и своје учитеље Стаљина и Чаушескуа. Сигуран сам да ће у историји српског народа, заправо у њеним црним страницама, његово име остати као име највећег преваранта српског народа.

Зар може бити веће лицемјерје од појаве Слободана Милошевића на његовој ТВ 9. марта 91. године, када без и трунке стида каже да је угрожен мир у Србији од опозиционих присталица. Захваљујући ЈУТЕЛ-у, ХТВ и страним дописницима и ми и цијели свијет смо видјели и чули праву истину. Мир је угрозио Предсједник Србије и његов министар УП и то без икакве потребе и повода. Зар треба онако поступати са народом који тражи само слободу штампе и ТВ као и смјену пар једноумника. Зар тај исти Предсједник није тражио такорекнути до јуче све те слободе и оправдавао митинге, па кад је дошао на власт онда то другима укида. О господе Боже каква је то чудак који може слати тенкове и оклопна кола на своје голоруке грађане, а потом кривити другог за неред и хаос. О јадно српство шта си дочекало. Зачуђујућа је спремност оних униформисаних фантома против голоруке браће и полет тенкова „на родне“ армије.

И на крају, да би дични Предсједник Србије све зачинио његова „демократска“ ТВ саопштава хапшење Вука Драшковића, наводног кривца за хаос и погубију, као да цијели свијет ништа не види и не чује него његову Митевизију. Толико су се уживили у те лажи да просто не знају како је то мучно нама који слушамо и упоређујемо са Тираном.

Омладина Београда показала је нечувену храброст у борби против мрака и болшевичког једноумља. СПО и остале опозиционе странке скинуле су љагу са српског народа и показали цијелом свијету да Срби нијесу ни болшевици, ни агресори ни непријатељи демократије и да врховништво ХДЗ-а није ни близу истине кад говори о српском болшевизму. Они или неће или не знају да виде правог кривца, а то је велика штета за оба народа.

Јован ГОЛИЈАНИН,
Илиџа

ПРЕДСЕДНИШТВО СРПСКОГ ПОКРЕТА ОБНОВЕ И „СПО КОМЕРЦ“ расписују прву серију од 1.389 деоница по номиналној цени од 5.000,00 динара по једној деоници

„СПО КОМЕРЦ“ антририрао је изврстан број тржишно профитабилних пројеката и одлучно да као ДЕОНИЧКО ДРУШТВО расписује прву серију приоритетних обвезница, којима власници себи обезбеђују највећи ниво добити. Део ове добити приписује се главном улогу, да би се, услед сталне инфлације домаће валуте, одржала реална маса почетног улога, а део ће се исплатити као дивиденда до 15. фебруара сваке године за претходну годину. Према висини дивиденде која се исплаћује власници деоница цене успешност у пословању Деоничког друштва „СПО КОМЕРЦ“.

Деонице су нумерисане бројевима 0001 до 1389 — I серија. Деонице гласе на име и преносиве су само уз сагласност Управног одбора СПО КОМЕРЦА.

Управни одбор препоручиће Председништву да десет највећих деоничара, уколико то они желе, уђу у Управни одбор Деоничког друштва СПО КОМЕРЦ.

Власници деоница могу исто као гарантни полог депоновати код СПО КОМЕРЦА при куповини робе и производа СПО КОМЕРЦА, с тим да се исте враћају власнику кад се заврши измирење обавезе по фактури за коју је деоница депонована.

Сви деоничари примиће пластифициране картице ДЕОНИЧКОГ ДРУШТВА СПО КОМЕРЦ по узору и дизајну сличне кредитним картицама.

Молимо чланство и симпатизере, као и грађане који су вољни да купе деонице да уплату изврше на жиро рачун СПО КОМЕРЦ 60803-601-13705

За посебне информације деоничара који желе да уплате већи број деоница обратити се на адресу СПО КОМЕРЦ, Београд, Црца Вашингтона 9 (тел. 011/328-576 или на тел. 011/683-952 ради заказивања времена и места заједничког састанка.

ПРЕТПЛАТА НА „СРПСКУ РЕЧ“

Овим се претплаћујем на „Српску реч“, чија полугодишња претплата износи 270 динара, а годишња 540 динара (урачунат је попуст од 10%). Годишња претплата за иностранство је 100 ДЕМ, 60 УСД, или одговарајућа противвредност у другим конвертибилним валутама или динарима.

Уплате вршити на динарски жиро рачун 60801-603-27562 СДК Београд или девизни 60811-620-128-25731-7495633 Кредитна банка Београд с назнаком за „Српску реч“. Уплате из иностранства се могу вршити и чековима и међународним уплатницама.

По један примерак уплатнице или других доказа о уплати, заједно са овом наруџбеницом послати на адресу:

ЗА „СРПСКУ РЕЧ“
Народног фронта 43, соба 23 11000 БЕОГРАД
Тел. 683-952, 642-233 лок. 149

/име и презиме/

/улица и број/

/место и поштански број/

ОБАВЕШТЕЊЕ

Због великог интересовања, редакција „Српске речи“ обавештава читаоце да располаже комплетом бројева

Комплети или појединачни бројеви могу се наручити уплатом на жиро рачун број 60801-603-27562 СДК Београд или девизни 60811-620-128-25731-7495633 Кредитна банка Београд или поузећем на телефон 683-952, 642-233 лок. 149 или на адресу: ПЕДАГОШКА АКАДЕМИЈА ЗА „СРПСКУ РЕЧ“ соба 23. 11000 БЕОГРАД, Народног фронта бр. 43.

ПОРУЏБЕНИ КУПОН

Наручујем „Српску реч“ број 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15. Заокружите бројеве које наручујете.

/име и презиме/

/улица и број/

/место и поштански број/

ХИРОШИМО, ЛЪУБАВИ МОЈА!

Фото: Звездан Мачкић

НАГРАДЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

На питање „ДА ЛИ ЈЕ ПУШЕЊЕ ХАВАНЕ НАСЛЕДНА БОЛЕСТ?“ из прошлог броја „Српске речи“ стигло је 7.312 тачних одговора и, веровали или не, један нетачан. како је већина одлучила, тачан одговор гласи — да.

ПРВУ НАГРАДУ, ТЕЛЕВИЗОР ИЛИ ВИДЕОРЕКОРДЕР, ДОБИО ЈЕ ПЕРИЋ НЕНАД, УЛ. Б. ВУКМИРОВИЋА БР. 77, ГЊИЛАНЕ
ДРУГУ НАГРАДУ, ШЕСТОМЕСЕЧНУ ПРЕТПЛАТУ ЗА „СРПСКУ РЕЧ“, ДОБИЛА ЈЕ МИЛЕТИЋ ДРАГАНА, ТАКОВСКА 76, ДОРЊИ МИЛАНОВАЦ

ТРЕЋУ НАГРАДУ, КЊИГУ „ПИСМА ВУКУ“, ДОБИО ЈЕ ЧУБРИЛО ЛУКА, УЛ. ЦОНА КЕНЕДИЈА 51/6, НОВИ БЕОГРАД
ЧЕСТИТАМО ДОБИТНИЦИМА!

Посебно се захваљујемо анонимном читаоцу који нам је послао ДОКАЗ да је одговор „да“.

НАГРАДНА ИГРА

КО ЈЕ БИО ГЛУВ КО Т О П ?

Пре него што је постала изузетно славна и контраверзна, наша тајанствена личност имала је проблема са слушним апаратом. Неколико дана узнемирена јавност знала је да угледни човек не може чути ни кад топови пуцају. Чим се опоравила, бајна личност одмах је покушала да на улице изведе топове, не би ли проверила свој слух. Топови узалуд чекају, а личност још увек не зна да ли је добро чула једну телефонску поруку.

Уколико тачно одговорите на наше наградно питање, чекају вас вредне награде: 1) ВИДЕОРИКОРДЕР ИЛИ ТЕЛЕВИЗОР (по жељи добитника); 2) шестомесечна претплата на „Српску реч“; 3) књига „Писма Вуку“. Одговоре слати на адресу: СРПСКА РЕЧ (за наградно игру), Народног фронта 43, соба 23, 11000 Београд, најкасније до 4. априла 1991. г.

КО ЈЕ БИО ГЛУВ КО ТОП

1. Борисав Јовић
  2. Радмилко Богдановић
  - 3) Бата Живојиновић
  4. Батрић Јовановић
- (заокружити тачан одговор)

Зашто је ПРОТЕИН из Бачке Паланке продао толико својих производа колико сви југословенски произвођачи протеина заједно? Разлог томе је што ПРОТЕИН из Бачке Паланке производи вероватно најбоље протеинске производе у нашој земљи, а они су чувени не само код нас, већ и у многим земљама света.

ПРОТЕИН

ХРАНА БЕЗ ХЕМИЈЕ.

Милош Шарчев је најуспешнији југословенски боди билдер — светски првак! Он живи у Калифорнији, где је у професионалним круговима, манекена, спортиста, филмских глумаца, запажена личност, те се о њему као таквом често може прочитати у америчкој штампи. А, Милошу, треба веровати да зна шта ради, јер он је млад и успешан, али он користи и производе ПРОТЕИНА из Бачке Паланке — чак у Калифорнији! Ово наравно није случајно, јер да јесте, онда Милош не би био „случајно“ светски првак. Тако је још једном производ плодне суначне српске земље доживео афирмацију у земљи „безграничних могућности“.

ПРОТЕИН из Бачке Паланке производи три врсте протеина и то:

СЛИМ ПРОТЕИН, за мршављење. Цена паковања које замењује 7 obroka је само 130 динара.

CRASH PROTEIN 96 је намењен мршавим и slabим особама које желе да повећају масу, снагу и издржљивост. Користан је за спортисте, децу у развоју, за оне који много раде и троше се. Цена недељног паковања је 145 динара.

MUSCLE DENSITY PROTEIN користе врхунски спортисти за развој дефинисане мускулатуре, типа „Body building“ и попут Милоша Шарчева (на слици) постижу запажене резултате у обликовању тела. Цена једног паковања овог високовредног протеина је 160 динара. Наведени протеински препарати се производе по најмодернијој технологији заштићеној код Савезног завода за патенте, а на два медицинска факултета и бројним анализама је доказано да не изазивају никаква штетна пропратна дејства. — Наравно, треба истаћи да је то здрава храна која не садржи никакве хемијске додатке: конзервансе, вештачку боју, укус или мирис, већ је сачињена 100% из природних намирница!

Дакле, будите здрави, снажни и лепо грађени уз производе ПРОТЕИН из Бачке Паланке. **Протине можете наручити поузећем на адреси:**

ПРОТЕИН
ШУМСКА 50/СР
21400 БАЧКА ПАЛАНКА

Поруџбине примамо и телефонима:

(021) 745-541

744-720

741-446

745-747

у радном времену од 8,00 до 17 сати сваким радним даном.

НЕКА ВАМ СВАКИ НОВИ ДАН СРЕЊНО ЗАПОЧНЕ ЗДРАВОМ ПРОТЕИНСКОМ ХРАНОМ КОЈОМ СЕ ПОСТИЖЕ ПРИВЛАЧНОСТ КОЈУ ЋЕ БЕОМА БРЗО ЗАПАЗИТИ ВАШИ ПОЗНАНИЦИ, ПРИЈАТЕЉИ, ПОСЛОВНИ ПАРТНЕРИ...